MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

L'OBRA REALITZADA

Juny 1919

L'OBRA REALITZADA

M 3 170

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

M-3-170

14

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

L'OBRA REALITZADA

ANYS 1914-1919

BARCELONA
JUNY MCMXIX

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

R. 473

IMPREMTA DE LA CASA DE CARITAT

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ADVERTIMENT PRELIMINAR

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Per acord del Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya és publicat aquest volum, on es conté un sumari il·lustrat de l'obra realitzada per la Corporació catalana cabdal durant els cinc anys de la seva actuació en arribar a la celebració de la desena Assemblea, que és, per a nosaltres, com la primera dècada dels Anals de la nova Història del nostre poble, que es recobra a si mateix.

El dia 6 d'abril de l'any 1914, la Mancomunitat de Catalunya quedava constituïda per l'aplegament de les quatre Diputacions Provincials de l'antic Principat. Venia a la vida, el novell organisme, sense cap facultat pròpia, limitat de moment a exercir les facultats de les Diputacions que aquestes li traspassessin o de les quals no haguessin fet ús. I la delegació de serveis del Poder central, que havia d'ésser la conseqüència immediata de la constitució de la Mancomunitat, segons preveia el mateix Reial decret del 18 de desembre de 1913, no s'ha realitzat encara. Així, la Mancomunitat de Catalunya, ha hagut de viure aquests cinc anys, gràvids del gran pes

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

dels més transcendentals fets de la història humana, dins l'estretor anguniosa del marc legal de les províncies artificials i burocràtiques.

Però el geni constructiu d'En Prat de la Riba, l'inoblidable patrici, primer President de la Mancomunitat de Catalunya, féu el miracle de donar un contingut a l'obra de la nostra Corporació. Dins els límits de la Llei provincial, a despit de les malvolences i dels actes hostils del Centralisme, la Mancomunitat ha emprès una labor vasta, positiva, noblement ambiciosa. I és que al cos raquític de l'organisme administratiu li ha estat empeltada la saba rica i fecunda del patriotisme nacional, avui celebrada la desena Assemblea, en plena floridesa, a la vella terra gloriosa de Catalunya.

Cal, a la terminació d'aquest simbòlic cicle, reposar i mirar el conjunt de l'obra feta, tot esperant que la dècada que seguirà serà la de la llibertat i l'autonomia de Catalunya, ideal que avui ens ajunta a tots els catalans per separats que estiguem per altres idees, per viva que sigui la lluita política entre nosaltres.

L'obra és modesta, si es té en compte les necessitats i aspiracions de Catalunya; és gran, si es pensa en els mitjans pobres que la llei ens

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

deixa i en lo efímer de les facultats de la Mancomunitat i en son caràcter d'institució incompleta i passatgera, destinada a ésser la transició entre el vell règim, durament centralitzador i uniforme, i aquell a què aspirem, en el qual puguem regir amb plena autoritat la vida catalana.

Pensem que Bèlgica, l'extensió de la qual és quasi com la de Catalunya, tenia abans de la guerra un pressupost de 633 milions de francs, quantitat que és aproximadament la meitat del pressupost d'Espanya en aquestes darreres anyades, i tindrem una idea del desequilibri que hi ha, en la nostra economia estatal, entre els mitjans fins ara invertits i els desigs de fer de Catalunya una terra culta, creuada de camins i ferrocarrils. És veritat, també, que a Bèlgica hi poden viure gairebé 7.300,000 habitants, més del doble de la població que aconsegueix prosperar sobre el sòl pobre i àrid de Catalunya.

La característica de la nostra obra és la preparació dels nuclis elementals que han d'ésser com el centre de les grans organitzacions de Catalunya. Així hem procurat iniciar els serveis en totes les rames de les activitats que els Estatuts ens permeten. Tindrem així la visió

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

del conjunt del govern d'un poble i haurem aconseguit la formació del personal central que en l'esdevenidor hagi de regir-la.

A aquesta obra, és de justícia dir-ho, hi han cooperat tots els partits, units per l'ideal d'engrandiment i llibertat de Catalunya, que és la bandera que entre nosaltres voleia sobre tota bandera, que és la meta on duen totes les rutes seguides pels catalans.

Heu's aquí, doncs, recollida en els resums i en la part gràfica d'aquest llibre l'obra realitzada en cinc anys per la Mancomunitat: un quinquenni de creixent activitat tècnica i de dur treball patriòtic, en lluita contra els destorbs toçuts i contra les traves encongidores; destorbs i traves que al capdavall hauran d'ésser superats per la gran força jove de la idealitat catalana, inspiradora de tota la nostra acció.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ELS CONSELLS
DE LA MANCOMUNITAT

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

PRIMER CONSELL (nomenat per l'Assemblea del dia 6 d'abril de 1914).

President : D. Enric Prat de la Riba.

Consellers : D. Lluís Argemí, D. Francesc d'A. Bartrina, D. Josep M. España, D. Anselm Guasch, D. Martí Inglès, D. Josep Mestres, D. Alfred Pereña i D. Agustí Riera.

SEGON CONSELL (nomenat per l'Assemblea del dia 14 de maig de 1917).

President : D. Enric Prat de la Riba.

Consellers : D. Francesc d'A. Bartrina, D. Josep Maria España, D. Josep Estadella, D. Anselm Guasch, D. Josep Mestres, D. Alfred Pereña, D. Josep Puig i Cadafalch i D. Agustí Riera.

TERCER CONSELL (nomenat per l'Assemblea del dia 29 de novembre de 1917).

President : D. Josep Puig i Cadafalch.

Consellers : D. Francesc d'A. Bartrina, don Josep M. España, D. Anselm Guasch, D. Martí Inglès, D. Josep Mestres, D. Agustí Riera, don Josep Ulled i D. Joan Vallès i Pujals.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

INSTRUCCIÓ PÚBLICA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

I

Les institucions de Cultura de la Mancomunitat eren classificades, dins del Report del Consell Permanent presentat a l'Assemblea de novembre de 1917, en sis grups, relatius successivament a l'Ensenyament superior, a la relació científica internacional, a l'Ensenyament tècnic, a l'Ensenyament primari, als estudis especials per a la dona i a fins de difusió i divulgació de la cultura. Aquests ordres d'institucions responen a la múltiple exigència imposada per la situació actual del nostre país en la lluita per la Cultura i que imposa la necessitat de promoure la formació d'un viure propi: la d'enllaçar aquesta ciència amb el viure universal; la d'atendre a la producció nacional en tota la seva amplitud; la de posar fonaments sòlids a l'obra d'educació, intervenint en ella des dels primers anys de la vida; la d'intervenir igualment en la qüestió social urgentíssima que planteja la professionalitat femenina, i, per fi, el de divulgar la cultura, estenent-ne la fruïció a totes les classes socials i al cos comarcal del país.

II

L'organització dels esforços, respecte al primer grup d'institucions, respon a la convicció que la vida universitària espanyola respon a una concepció distinta que la vida universitària en qualsevol país

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

modern. En tots aquests, l'ensenyament superior és doble : introduir els alumnes en el coneixement immediat personal dels mètodes i dels instruments de treball dins un ordre determinat de coneixement; i donar-los l'exemple viu, i d'ordre insubstituïble, de l'especialització monogràfica practicada per investigadors originals que comuniquen el fruit de llurs recerques. La necessitat de buidar un pla de si mateix i dins cada u d'ell un programa de l'ensenyament complet, impedeix les Facultats de la Universitat espanyola de complir aquella doble missió. Era indispensable, doncs, servir aquesta necessitat no satisfeta.

A això respon l'existència d'un organisme de Cursos Monogràfics, que d'ençà d'algunes estacions es vénen donant amb gran èxit, i la d'un assaig de Cursos introductoris o propedèutics que es troba actualment en son començ.

III

CURSOS MONOGRÀFICS I PROPEDÈUTICS

L'obra es realitza de moment en límits modestos. El propòsit de la mateixa consisteix, sobretot, en comunicar a grups reduïts d'especialistes — a fi que després ells les vagin difonent a grups més amples — les primacies de les novetats, descobriments i reformes metodològiques dins cada ciència. Tingui's present, per altra banda, que aquest és essencialment l'objecte de l'ensenyament universitari en els principals centres acadèmics de l'estranger.

La denominació de monogràfics que reben aquests

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Cursos, ve directament del tal propòsit. Reben, demés, la denominació de Cursos d'intercanvi, atenent a què sovint són cridats a professar-los personalitats illustres dels diversos centres d'Espanya i de l'estranger.

El propòsit indicat és també el fonament dels principis segons els quals es regula l'organització d'aquests Cursos, i que l'experiència ens ha demostrat que havien d'ésser els següents:

I. Selecció absoluta del personal ensenyant, incloent-hi únicament noms que, no solament per la competència en l'assumpte tractat, sinó per l'autoritat guanyada en un ordre general d'estudis, presentin una garantia als ulls de la clientela natural d'aquests Cursos.

II. Limitació del nombre d'oients, els quals han d'inscriure's satisfent una matrícula, relativament considerable, donats els nostres costums. Aquesta matrícula és encara més elevada en els Cursos que representen una part pràctica, que consum material, etcètera. Els preus han oscillat, segons aquesta consideració i segons el nombre de lliçons, entre cinc i vint-i-cinc pessetes. El nombre de lliçons ha variat entre dos i quinze. El nombre d'inscrits admesos a cada Curs, entre deu i vint-i-cinc. Alguna vegada, en casos d'especial afluència i interès, aquest nombre s'ha ampliat; però sempre com una concessió especial atorgada en el cas particular de Curs pràctic.

III. Seriació d'aquests Cursos en una o dues estacions anuals. Fins avui només se n'ha pogut organitzar una en cada un dels quatre anys successius en què aquesta obra ve desenrotllant-se : la sèrie de primavera; però fóra de desitjar almenys la institució d'una altra sèrie anual que es celebrés a la tardor.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

IV. Els ensenyants que formen el professorat han d'ésser gairebé exclusivament personalitats que, per no donar habitualment un ensenyament regular, en Universitat o en altre centre, o per residir fora de Barcelona, o per professar un ensenyament que no concorda amb la matèria del propi treball científic en general, no tenen vehicle ordinari de comunicar les seves adquisicions científiques. Un professor de Botànica, per exemple, pot haver fet troballes en estudis especials que hagi fet sobre Etnografia, però no val la pena de cridar-lo a un ensenyament de caràcter botànic, donat que per la difusió dels seus coneixements en aquest punt ja té un instrument habitual.

V. Cada sèrie de Cursos s'ha dividit en seccions, que fins avui han estat quatre : Primera secció : Filosofia, Psicologia i Pedagogia; Segona secció : Ciències Físico-matemàtiques; Tercera secció : Ciències Biològiques; Quarta secció : Ciències Filològiques.

VI. Els Cursos s'han donat, bé a les sales de l'Institut d'Estudis Catalans, bé en locals cedits per altres institucions, i des del present any, en els locals de la Direcció d'Instrucció Pública en una sala destinada a Cursos Monogràfics.

VII. L'exigència d'inscripció pagada ha d'ésser rigurosa, no admetent-se oients de pas ni autoritzacions per assistir, sia quin sia el seu caràcter i fonament.

VIII. Donada la limitació especialista d'aquests Cursos i l'extremada serietat amb què han de portar-se, no convé donar de l'ensenyament dels mateixos referències ni gasetilles a la premsa diària. Una simple i tècnica referència en els *Quaderns d'Estudi*, òrgan oficial en cert sentit de les nostres empreses d'instrucció, basta a l'objecte.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

IX. En canvi, són desitjables, si pot ésser exigibles, els reports que a l'acabament de cada Curs facin els professors particularment a la direcció d'aquests Cursos, contenint referència de la matèria ensenyada, així com totes aquelles observacions que puguin contribuir a la perfecció de l'empresa, a la correcció de les deficiències que s'hi vagin notant, a la informació sobre l'estat intellectual de la clientela que hi hagi acudit, etc.

Aquests principis d'acció han estat aplicats fins avui amb la següent forma d'organització econòmica. Els Cursos Monogràfics s'han sostingut amb curtes subvencions, oscillant pràcticament entre 2,000 i 4,000 pessetes anuals, rebudes de la Diputació de Barcelona. La totalitat d'aquestes sumes s'ha dedicat cada cop a la vinguda dels professors forasters, els quals han estat retribuïts a raó de 1,000 pessetes cada Curs. Els professors del país han rebut únicament l'import de les matrícules fetes al seu Curs. El desinterès i l'entusiasme dels nostres homes de ciència han permès aquesta solució, que no és, naturalment, la desitjable, però que era exigida per les circumstàncies, i que la delicadesa imposava, donat que en molts casos els organitzadors de les sèries han estat professors en elles també.

Dintre de les anteriors consideracions, la *Primera estació*, donada en el semestre de primavera de 1915, comprengué Cursos dins tres sèries. En la Primera sèrie (Filosofia, Psicologia, Pedagogia) es comptaren els Cursos d'Eugeni d'Ors, Membre de l'Institut *(La sistematització filosòfica de la Pedagogia)*; Anna Macheroni, Professora a les Escoles Montessori de Roma *(La Psicologia dels sentits dins el Mètode Montessori)*; Eladi Homs, Vocal del Consell de Pedagogia *(L'ense-*

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

nyança elemental de l'estructura i de l'activitat socials). En la Segona sèrie (Ciències físico-matemàtiques), cursos Esteve Terradas, Membre de l'Institut *(Anàlisi de la noció de discontinuïtat en les teories de la matèria i de la radiació);* Juli Rey Pastor, Catedràtic a la Facultat de Ciències de Madrid *(Representació conforme i unificació de funcions analítiques).* En la Tercera sèrie (Ciències Biològiques), cursos August Pi i Suñer, Membre de l'Institut *(El mecanicisme en Biologia i el fet biològic pur — introducció a les pràctiques de físico-química i de química biològica);* Manuel Dalmau, antic alumne del Professor Abderhalen, a la Universitat de Halle *(Pràctiques de Química biològica);* J. M.ª Bellido, Professor a la Facultat de Medicina de Saragossa i D. Pau Agustí, Intern al Laboratori de Fisiologia de Barcelona *(Pràctiques de mesures físico-químiques);* Leandre Cervera, Assistent al Laboratori de Fisiologia de la Facultat de Medicina de Barcelona *(Tècnica de la vivisecció).* — La *Segona estació,* donada en el semestre de 1916, comprengué Cursos dins tres sèries. En la Primera sèrie (Filosofia, Psicologia, Pedagogia) es comptaren els Cursos d'Eugeni d'Ors, Membre de l'Institut *(La Pedagogia de Giovanni Gentile);* Pedro Dorado Montero, Professor a la Universitat de Salamanca *(La Filosofia i la Història);* Josep Puigdesens, Professor a la Universitat Pontifícia de Tarragona *(Assaig d'un comentari aristotèlic a la Doctrina del Seny);* Miquel Vidal i Guardiola, Professor a l'Escola de Funcionaris *(Socialisme i Finances públiques);* Manuel de Montoliu, antic alumne del Seminari romànic de Halle *(L'idealisme en la ciència del llenguatge).* Segona sèrie (Ciències físico-matemàtiques) : Cursos : Esteve Terradas, Membre de l'Institut *(Solucions periòdiques i*

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

teoria de la lluna de Brown); A. Garcia Banús, Professor a la Facultat de Ciències de Barcelona *(Estudi de la química dels alcaloides);* B. Szilard, antic Auxiliar al Laboratori Pierre Curie, de París *(Les radiacions i la radiactivitat de la matèria. Formació, naixement i acció dels raigs ionisants).* Tercera sèrie (Ciències biològiques) : Cursos : August Pi i Suñer, Membre de l'Institut *(El mecanicisme en Biologia i el fet biològic pur);* Artur Caballero, Professor a la Facultat de Ciències de Barcelona *(Estudis de morfologia botànica);* Josep Maluquer, Enginyer, Secretari de la Junta Municipal de Ciències Naturals de Barcelona *(Oceanografia catalana ; resultats de la campanya de 1915).* — La *Tercera estació,* donada en el semestre de primavera de 1917, comprengué Cursos dins quatre sèries. En la Primera sèrie (Filosofia, Psicologia, Pedagogia) es comptaren els Cursos d'Eugeni d'Ors, Membre de l'Institut *(La Història i la Història de la Cultura);* Enric de Rafael, S. J., Doctor en Ciències *(El continu i les seves espècies segons doctrina del P. Francisco Suárez, comparada amb les de Poincaré i Picard).* Segona sèrie (Ciències físico-matemàtiques) : Cursos: B. Szilard, antic Assistent al Laboratori Pierre Curie, de París *(Electrons i ions).* Tercera sèrie (Ciències biològiques) : Cursos : Dietrich Westermann, Professor al Seminari Orientalista de Berlín *(Introducció a l'estudi de la cultura material i espiritual dels negres del Sudan).* Quarta sèrie (Filologia) : Cursos : L. Gauchat, Professor a la Universitat de Zurich *(La novel·la francesa al segle* XVIII); Ll. Nicolau d'Olwer, Professor a l'Escola de Bibliotecàries *(Les noves orientacions en la història dels dialectes grecs).* — La *Quarta estació,* semestre de primavera de 1918, comprengué Cursos dins quatre sèries. En la Primera sèrie (Filosofia,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Psicologia, Pedagogia) es comptaren els Cursos d'Eugeni d'Ors, Membre de l'Institut *(La concepció cíclica de l'Univers)*; A. Fabra Ribas, redactor de *L'Humanité*, de París *(La interpretació materialista i la interpretació idealista de la Història)*. Segona sèrie (Ciències biològiques) : Curs : J. M.ª de Barnola, S. J. *(Bionomia de les plantes. Els excitadors biològics del regne vegetal)*. Tercera sèrie (Filologia) : Cursos : Víctor Bérard, Professor a l'Escola d'Alts Estudis, de París *(Homer i Espanya)*; Teixeira de Pascoaes, de Portugal *(Els aspectes sentimentals en la història de la poesia portuguesa)*. Quarta sèrie (Història) : Curs : P. Bosch Gimpera, Professor a la Facultat de Lletres de Barcelona *(Assaig d'una sistematització de la Prehistòria a la Península Ibèrica)*.

S'està celebrant actualment la cinquena estació anual subvencionada per la Mancomunitat, el programa de la qual comprèn els següents cursos:

Primera sèrie (Filosofia, Psicologia, Pedagogia): Curs Leonardo Coimbra, Professor a la Facultat de Lletres de Lisboa, Ministre d'Instrucció Pública de Portugal, sobre *El pensament portuguès modern;* Curs Eugeni d'Ors, Membre de l'Institut, sobre *Els arguments de Zenon d'Elea;* Curs Georges Dwelshauvers, ex-Professor a la Universitat de Brussel·les, sobre *Els grans psicòlegs de la França contemporània;* Curs Léon de Paeuw, Inspector de l'Ensenyament Primari de Bèlgica, sobre *La reeducació professional dels soldats mutilats.*

Segona sèrie (Ciències físico-matemàtiques) : Curs Jacques Hadamard, Professor al Col·legi de França, el tema del qual no ha estat encara determinat en el moment d'entrar en caixa aquest volum.

Tercera sèrie (Filologia) : Curs Antoni Griera, de

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

la Secció Filològica de l'Institut, sobre *Assaigs d'una dialectologia catalana.*

Quarta sèrie (Història) : Curs Joan Moneva y Puyol, Professor de Cànons a la Universitat de Saragossa, sobre *D. Francisco Manuel de Melo.*

Heu's aquí ara algunes dades estadístiques sobre l'assistència a aquests Cursos:

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CURSOS MONOGRÀFICS D'ALTS ESTUDIS I D'INTERCANVI

PRIMERA ESTACIÓ (1915)	Inscripció
1.ª SÈRIE-1.r Curs	30
2.n »	20
3.r »	20
2.ª SÈRIE-1.r Curs	6
2.n »	6
3.ª SÈRIE-1.r Curs	20
2.n »	16
3.r »	15
4.t »	15

SEGONA ESTACIÓ (1916)	Inscripció
1.ª SÈRIE-1.r Curs	33
2.n »	14
3.r »	12
4.t »	12
5.è »	12
2.ª SÈRIE-1.r Curs	12
2.n »	12
3.r »	12
3.ª SÈRIE-1.r Curs	12
2.n »	6
3.r »	6

TERCERA ESTACIÓ (1917)	Inscripció
1.ª SÈRIE-1.r Curs	60
2.n »	12
2.ª SÈRIE-1.r Curs	15
3.ª SÈRIE-1.r Curs	19
4.ª SÈRIE-1.r Curs	24
2.n »	8

QUARTA ESTACIÓ (1918)	Inscripció
1.ª SÈRIE-1.r Curs	64
2.n »	23
2.ª SÈRIE-1.r Curs	14
3.ª SÈRIE-1.r Curs (Il-limitada per tractar-se de conferències)	
3.ª SÈRIE-2.n Curs	24
4.ª SÈRIE-1.r Curs	15

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

IV

PENSIONS

L'organització de les institucions de relació científica internacional ha estat, com es comprèn, paralitzada per l'actual situació bèl·lica que ha agitat llargament el món. Gairebé es pot dir que només ha obeït al propòsit d'aquesta a la invitació de professors estrangers dels Cursos Monogràfics. Serveixen igualment aquests propòsits les pensions d'estudi a l'estranger, l'obra de les quals, començada a Catalunya per la Diputació de Barcelona, s'ha vist paralitzada per la causa indicada anteriorment. Malgrat això, la necessitat d'atendre alguns interessos culturals i de portar-hi elements nous amb aplec de mètodes que no es troben a casa nostra, ha fet passar per damunt les dificultats de les circumstàncies i amb la col·laboració ardida d'algun professor nostre acostar-se a algun dels millors llocs de formació tècnica en un ordre determinat de coneixement. Tal s'ha esdevingut amb la Geografia, matèria per l'estudi de la qual el Consell Permanent creà una pensió d'estudis per a realitzar en els mesos de maig, juny, juliol i agost a Friburg i a Lausanne. L'Escola d'Alts Estudis comercials beneficia avui dels coneixements guanyats en aquest viatge d'exploració pedagògica.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

V

ENSENYAMENT TÈCNIC

El mètode d'extensió d'ensenyament per mitjans postals ha adquirit en els darrers anys, a les nacions on ha estat ben aplicat, una importància considerable. És evident que no hi ha possibilitat de mobilitzar les escoles tècniques d'assistència fins a aconseguir que n'hi hagin d'establertes arreu on es trobi l'estudiós. Demés, fins en aquelles poblacions on no hi manquen escoles especials, són molts els que per no disposar de certes hores fixes o bé per ésser ja adultes i tenir repar en barrejar-se amb joves escolars, resten al marge d'una cultura tècnica que els permetria millorar les seves condicions de treball i ésser més útils a la pàtria.

Doncs bé : això no pot esdevenir a les nacions on ha estat establert el mètode d'extensió de l'ensenyament per mitjans postals. No essent possible mobilitzar les escoles, ha estat mobilitzada l'ensenyança. L'escola va vers l'estudiós quan l'estudiós no pot assistir a l'escola. Desapareixen tots els inconvenients de residència, de temps i d'edat.

Sempre atenta a les necessitats culturals del poble i inspirada en els moderns corrents mundials en pro de la instrucció, la Mancomunitat s'ha fet eco dels anhels dels estudiosos allunyats dels centres culturals i ha creat per ells l'Extensió d'Ensenyament Tècnic. El pla d'aquesta institució ha d'esdevenir tan vast com exigeixen les especialitzacions de la tècnica. Emperò, tenint en compte que l'organització de l'ensenyament per correspondència, amb textos especials

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

de valor pedagògica apropiada i amb l'encadenament necessari de la teoria i la pràctica, per tal que dels estudis en neixi l'eficàcia, ha volgut començar per inaugurar les ensenyances d'una a una escalonadament.

Fins ara han estat aprovats els plans d'estudis i organització de sis seccions, com segueix : 1.ª Electricitat. 2.ª Agricultura, Ramaderia, Indústries agrícoles. 3.ª Construcció d'obres. 4.ª Dibuix per a delineants. 5.ª Organització de tallers i fàbriques. 6.ª Ensenyament per a la dona.

Cada secció serà dividida en el nombre de subseccions que reclami la realitat pràctica de l'especialització del treball en els tallers, fàbriques, etc. L'estudi dins de cada secció o subseccions donarà dret a un certificat d'estudis i, mitjançant examen, a un títol oficial de la Mancomunitat de Catalunya. Aquest títol, en molts casos de Tècnic, admetrà un grau superior, el d'Expert, fent l'alumne, com a final d'estudis, un període de pràctiques especials complementàries.

Han estat ja establerts els ensenyaments d'Electricitat, que es troben en ple funcionament, amb alumnes de nombroses poblacions de Catalunya. L'estudi, mitjançant l'examen, dóna dret a l'obtenció dels títols de Tècnic i Expert electricista. Estan en curs de publicació les obres de text especials d'aquest ensenyament. L'alumne comença a fer les pràctiques des de casa seva mitjançant caixes de material elèctric degudament classificat, que li són enviades amb les instruccions necessàries i a títol de préstec. Més endavant seran organitzades visites collectives a centrals elèctriques, tallers i fàbriques de material. Tant per la teoria com per la pràctica, la

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Direcció i els professors de l'Extensió d'Ensenyament Tècnic, estan en continuat contacte amb l'alumne, al qui proposen qüestions, les hi revisen i corregeixen i el guien pas a pas per tal que obtingui el màxim de profit.

El pla de l'ensenyament del curs general de l'Electricitat és com segueix : I. *Matemàtiques, Gràfics* (Aritmètica, Àlgebra, Logaritmes, Geometria, Trigonometria, Gràfics). II. *Descriptiva — Dibuix geomètric* (Descriptiva, Dibuix geomètric). III. *Mecànica* (Mecànica elemental, Mecànica dels fluids, Propietats dels materials). IV. *Màquines de Vapor* (Calor i vapor (calderes), Màquines de vapor, Accessoris, Turbines de vapor). V. *Corrent elèctric* (Electrostàtica, Magnetisme i corrent, Resistència, força i potència, Inducció E. M., Circuit magnètic). VI. *Aparells de mesura del corrent elèctric, Electroquímica* (Electroquímica, Piles, Acumuladors, Galvanòmetres, Mesures del corrent continu, Aparells de mesura, Corrent altern, Instruments per corrent altern). VII. *Càlcul de dinamos, alternadors i motors* (Càlcul de dinamos, Motors de corrent continu, Alternadors, Motors de corrent altern, Càlcul de motors de corrent altern). VIII. *Transformació i transmissió elèctrica* (Transformadors, Rectifics. i conv., Transmissió elèctrica, Accessoris de les instal·lacions, Xarxes subterrànies, Xarxes aèries, Subestacions, Regulació de voltatge, Proves comercials de les dinamos). IX. *Llum i calefacció elèctriques* (Llums d'incandescència, Arcs voltaics, Anuncis lluminosos, Calefacció elèctrica, Instal·lacions privades). X. *Centrals, Telègrafs, Tramvies* (Centrals tèrmiques, Centrals hidràuliques, Telegrafia, Telefonia, Tramvies). XI. *Dibuix de màquines* (Dibuix de màquines, Croquis, Projectes). XII. *Organització, Finances, Le-*

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

gislació (Organització de treballs i tallers, Pressupostos i contractes, Legislació).

Cosa certa és que el sistema d'Ensenyament per correspondència ha estat molt discutit i s'ha dubtat de la seva bondat pedagògica, però és més cert encara que per al seu èxit compta amb un principi poderós, i és la voluntat i l'interès del deixeble. El deixeble per correspondència vol realment apendre i s'entrega i s'obre sense limitacions al Professor, qui compta amb un esperit de treball, de sinceritat, d'energia, de laboriositat, existent amb dificultat entre els alumnes de les classes orals. Els inconvenients, doncs, d'aquest ensenyament es converteixen en estímuls. I si a això s'hi afegeix la moralitat del fi, és indiscutible la valor positiva del sistema.

Urgia assajar a Catalunya una extensió dels ensenyaments tècnics, que convé expandir amplement, donada la universalització en la nostra terra de les activitats a què aquells es refereixen, ja que és impossible la multiplicació prodigiosa d'escoles que caldrien per a atendre totes les manifestacions locals de les esmentades activitats. Una acció semblant d'extensió pedagògica ha vingut realitzant la Mancomunitat per als agricultors amb els cursos ambulants organitzats per l'Escola d'Agricultura, l'èxit de la qual ha estat palesat més d'una vegada. L'acció que avui realitza l'Extensió d'Ensenyament Tècnic no trigarà gaire a mostrar-nos la seva positiva eficàcia.

Heu's aquí algunes dades estadístiques sobre el curs general d'Electricitat (primer any de funcionament):

Alumnes inscrits : 82. — Exercicis que han enviat: 15,324. — Corresponen per alumne : 186 exercicis.— Consultes que han fet : 1,722. — Corresponen per

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

alumne : 21 consultes. — Qualificacions que han merescut, per sèries d'exercicis : *Molt bé*, 427; *Bé*, 312; *Mitjà*, 126. — Sèries d'exercicis retornats per a refer: 241. Total, 1,106 qualificacions, o sigui un promedi de 13 qualificacions per alumne.—Nombre de poblacions a què pertanyen els alumnes : 51.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

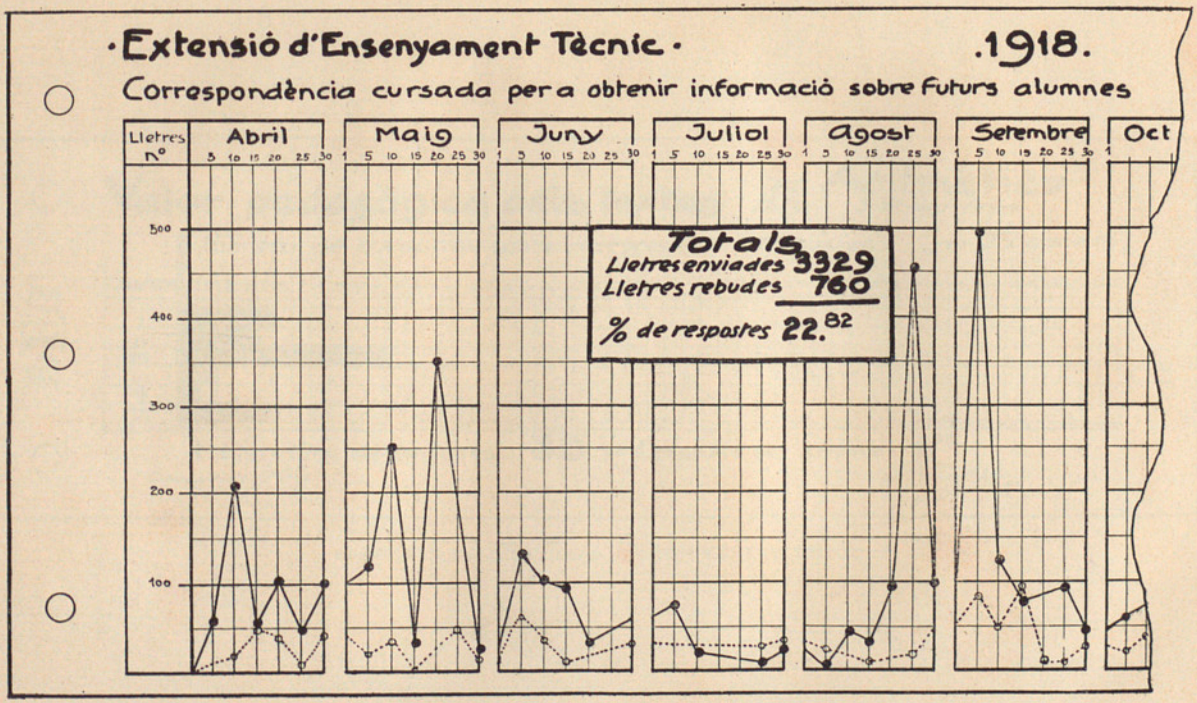

GRÀFIQUES DE L'EXTENSIÓ D'ENSENYAMENT TÈCNIC

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

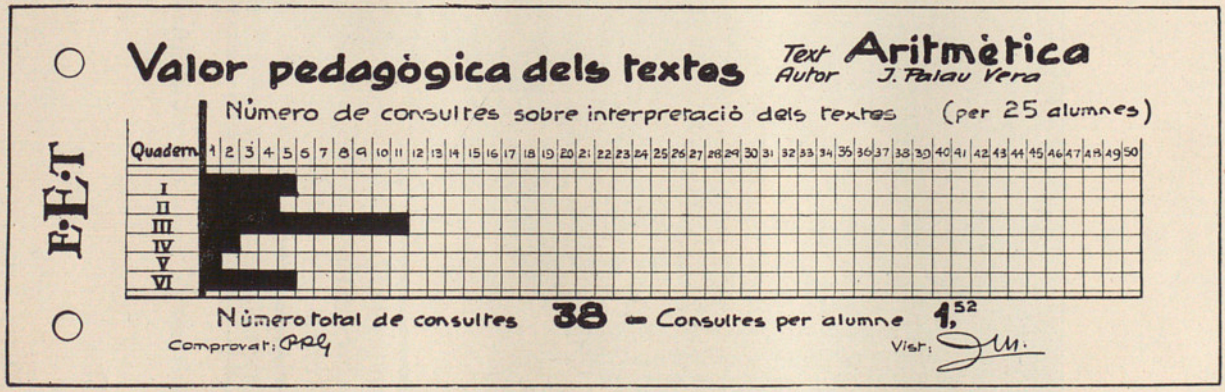

GRÀFIQUES DE L'EXTENSIÓ D'ENSENYAMENT TÈCNIC

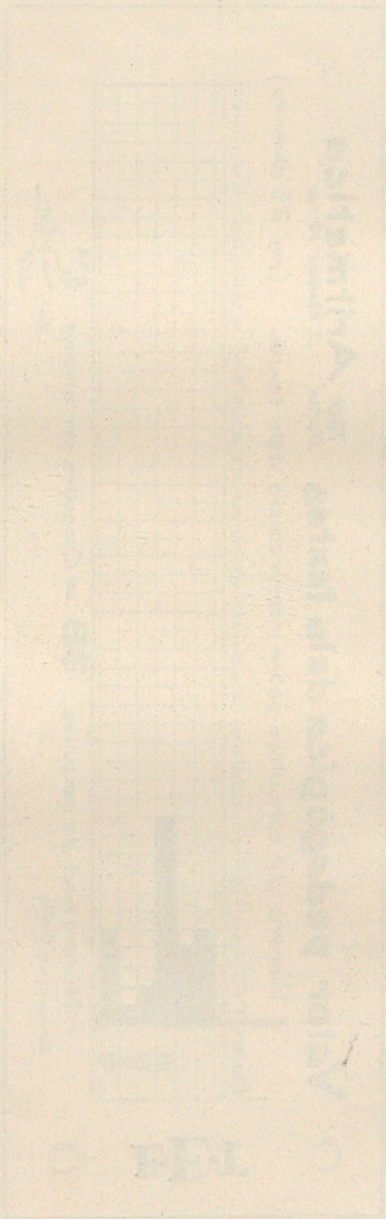

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

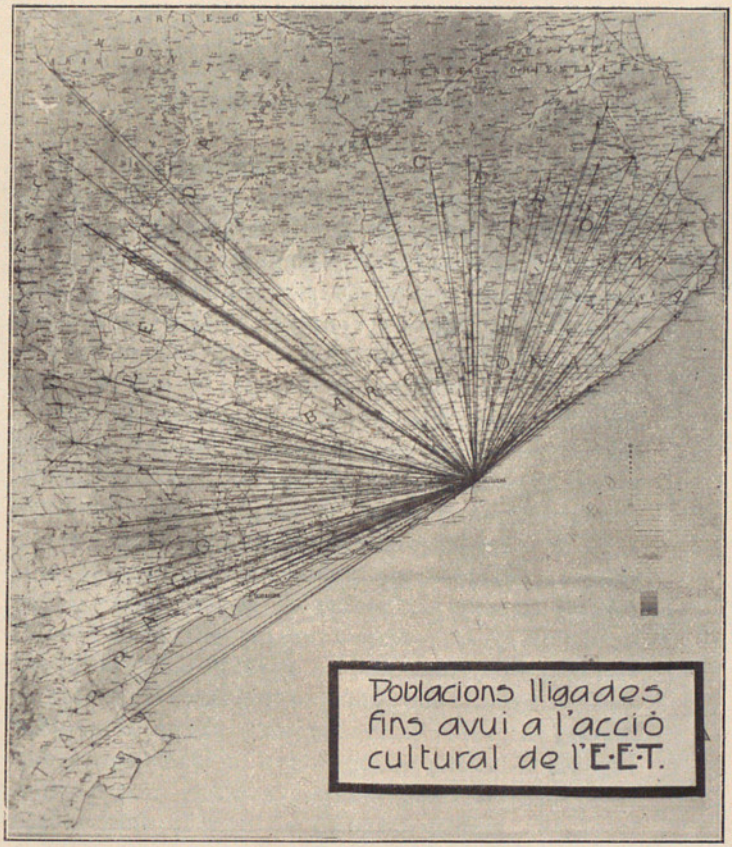

GRÀFIQUES DE L'EXTENSIÓ D'ENSENYAMENT TÈCNIC

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

VI

ESCOLES LOCALS D'INDÚSTRIES

En traçar les línies generals del projecte d'Escoles locals d'Indústries que creà la Mancomunitat, per acord de l'Assemblea del 30 de novembre de 1917, ha tingut en compte el desig manifestat per les localitats, la limitació dels mitjans de què pot disposar-se i la conveniència de collocar les noves institucions en condicions tals, que els beneficis d'elles puguin ésser aprofitats per les classes socials més humils.

No és necessària aquí, com ho estat per les Escoles locals de Comerç, la creació d'un centre especial de formació del personal que hagi d'ocupar-se en l'ensenyament. Els instituts de formació tècnica creats per la Diputació de Barcelona i pel Patronat de l'Escola Industrial constitueixen ja seminari suficient per la satisfacció de les necessitats que les Escoles locals d'Indústries vinguin a crear. Altre punt d'especialitat del projecte de la Mancomunitat és d'haver-se atès en ell i resolt el problema que representa a Catalunya la manca d'un període d'instrucció general que correspongui al que en altres països és conegut amb el nom d'*Ensenyament primari superior* i en alguns amb el nom de *Grammar-Grades*. Entre el primer ensenyament, sovint mal desenrotllat o mal aprofitat, i l'entrada a les Escoles professionals, resta un període que en les carreres de constitució econòmica burgesa s'omplen amb l'anomenat ensenyament secundari o batxillerat. Pel temps i despeses que suposen aquests estudis, pel caràcter mateix de les

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

disciplines que en elles es cursen, són inassequibles els joves de les classes populars que es destinen a les arts i als oficis, al comerç, a l'agricultura o a les indústries. Però és evident que hi ha un fort interès de cultura pública que els pertanyents a aquestes classes socials no quedin reduïts, en la llur formació d'homes i de ciutadans, al nivell mínim que l'ensenyament primari representa. Una exigència pràctica en el curs dels mateixos estudis, ve a afegir-se a aquesta necessitat : els alumnes que ingressen en les Escoles especials professionals no estan generalment en condicions, per manca d'una base científica general, d'entendre els ensenyaments d'aplicació tècnica.

Així, s'introduirà en cada Escola local d'Indústries un període preparatori destinat a una formació científica i humana general, que pot ésser reduïble a un any en el cas d'alumnes aprofitats i de certa preparació anterior, però que es presenta de tota manera ordenat en tres graus, que hi haurà aventatge pels alumnes que disposin de temps per a fer-ho i segueixin ordenadament i completament.

D'aquesta manera, en forma d'una secció preparatòria d'Escoles locals d'Indústries instaurarà la Mancomunitat el germen d'una manera de Batxillerat curt, amb el caràcter d'ensenyament secundari democràtic. El pla complet, doncs, del projecte aprovat, comporta l'establiment d'Escoles locals d'Indústries, amb una secció especial cada una, amb una secció preparatòria també cada una, i amb un organisme central de formació docent destinat a la preparació del personal d'aquestes darreres seccions.

Els ensenyaments a establir a cada Escola seran determinats pel Consell Permanent, vista la petició

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

de les localitats que acudeixin als concursos que obri la Mancomunitat i previ informe de la Direcció d'Instrucció Pública.

En el concurs obert en la primavera de 1918 ha estat concedida a la vila de Canet de Mar una Escola local d'Indústries per a dedicar-la a les especialitats de gèneres de punt i també al calafat per petites embarcacions i motors propis de les mateixes, havent ofert l'Ajuntament de l'esmentada vila tenir llest per al curs de 1919-1920 l'edifici destinat a l'Escola, que serà la primera que d'aquest caràcter instaurarà la Mancomunitat.

VII

ESCOLES LOCALS DE COMERÇ

És evident que la nostra indústria i el nostre comerç han travessat, durant els darrers anys, una avinentesa molt favorable i gairebé general. La nostra riquesa ha augmentat molt. Corre, però, dos perills: que, tot just finida la guerra, vingui la competència forastera i la destrueixi, i, perill més greu encara, que no sabent esmerçar-la bé, la destruïm nosaltres mateixos.

Si la pau ha de portar, com molts creuen, una ascensió en el nivell general de vida dels pobles, cal que aquests facin tot el necessari per a ésser-ne dignes. I massa sabut és que, salvades honroses excepcions, el nostre comerç no té empenta ni fonaments, vola molt baix i té una organització molt feble i rutinària. Convençuda que l'extensió de la cultura comercial és un element indispensable per a sortir d'aquest estat,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

la Mancomunitat resolgué, per acord de l'Assemblea de novembre de 1916, crear Escoles locals de Comerç en diverses ciutats i viles catalanes, obrint-se en 1917 un concurs en virtut del qual se'n concediren quatre, que correspondran a les ciutats de Tarragona, Lleyda, Reus i Sabadell.

Cada una d'aquestes Escoles estarà installada en un edifici propi, de situació adequada i que reuneixi condicions d'higiene. Aquest edifici compendrà almenys una aula-laboratori per a l'estudi pràctic de les matèries del grup de Ciències naturals; una aula-oficina per a establir pràcticament el treball d'oficina d'una casa de comerç; una aula amb museu geogràfic i arxiu de mapes per a l'estudi de la Geografia i matèries conexes; dues aules auxiliars, alguna de les quals podria funcionar com a despatx de Secretaria; i, demés, alguna dependència per a dipòsit de material i treballs d'administració o consergeria. La installació material de les Escoles serà reglamentada especialment per la Direcció d'Instrucció Pública. De seguida d'oberta l'Escola es constituirà el Patronat corresponent, designat pel Consell de la Mancomunitat, que formularà la seva reglamentació oint, a l'efecte, l'informe del dit Patronat.

L'ensenyament en les noves Escoles de Comerç ha de compendre, com a mínim, les matèries que formen el programa de les Escoles actualment oficials; però ha de compendre sobretot ensenyaments complementaris i de més altura i de complexitat científiques. I essent impossible implantar a cada població una Universitat comercial, s'ha hagut de pensar en installar un centre d'ensenyaments superiors a Barcelona, on possibilitats hi ha de trobar tècnics preparats per a donar-les, en espera de poder especialitzar

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

aquestes matèries superiors segons la població de què es tracta. Així, cada una de les noves Escoles, en proporcionar els coneixements indispensables de la carrera comercial, podrà constituir en una matèria determinada i especialitzada un centre d'estudis i investigacions, un veritable seminari. Podrà haver-hi, per exemple, una Escola que s'especifiqui en Geografia i qüestions colonials; una altra, en la matèria importantíssima, i avui entre nosaltres molt descuidada, del reconeixement dels productes mercantils; una altra, en els afers bancaris; una altra, en la política consular; una altra, en els transports; i així en les altres branques dels Alts Estudis Comercials.

Les mateixes raons que han induït la Mancomunitat a la creació d'un període preparatori per a les Escoles locals d'Indústries són aquí vàlides davant el problema de la insuficiència docent en què es poden trobar els futurs alumnes de les Escoles locals de Comerç. Entenent-ho així la Mancomunitat, ha incorporat dins el quadre d'ensenyaments d'aquestes darreres Escoles el període preparatori i de formació general contingut en el projecte d'Escoles locals d'Indústries, i del que s'ha fet esment en el capítol anterior.

VIII

ESCOLA D'ALTS ESTUDIS COMERCIALS

En el projecte d'organització dels estudis comercials aprovat per l'Assemblea de novembre de 1916 és prevista la fundació d'un nucli central d'estudis destinat, sobretot, a la formació del personal docent,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

i a la vegada a constituir els fonaments d'una futura gran Escola comercial catalana; però una empresa així no pot portar-se a terme d'un cop i aparèixer a la realitat completa i armada com Minerva eixint de la testa jovina, sinó que s'ha d'anar a ella per etapes i recabant la cooperació de les entitats econòmiques i dels mateixos comerciants. Una tasca, però, es presentava com d'immediata urgència : la de la formació del personal que serà molt de pressa necessitat per les Escoles locals de Comerç. Per acord del Consell, del 6 de març de l'any 1918, és creat aquest nucli central, on es formaran els mestres de les futures Escoles locals i on, a la vegada, tots els comerciants i estudiosos del comerç trobaran ocasió de profunditzar llurs coneixements generals o els de la branca especial a què es dediquen.

L'Escola d'Alts Estudis Comercials, installada en l'edifici de la Universitat Industrial, s'implanta formant un nucli de cinc grups d'ensenyaments especialitzats, en cada un dels quals el treball serà intensiu, requerint per part de Professors i alumnes, no solament lliçons d'ordre oral, sinó treballs de seminari i d'investigació. Els cinc grups d'ensenyament especialitzat són els següents : I. Geografia, Etnologia i Colonització. II. Estudi científic dels productes mercantils i de llurs transformacions. III. Banca, Assegurança i Política financiera. IV. Organització interior de les empreses mercantils. V. Economia comercial i estudis derivats (Duanes, Tarifes de transports, etc.).

Tenint per base una sòlida preparació teòrica, indispensable en aquests casos, els estudis consistiran en una collaboració constant de Professors i alumnes per a descobrir en l'observació directa els problemes

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

EDIFICI ESCOLAR DE TORMS

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

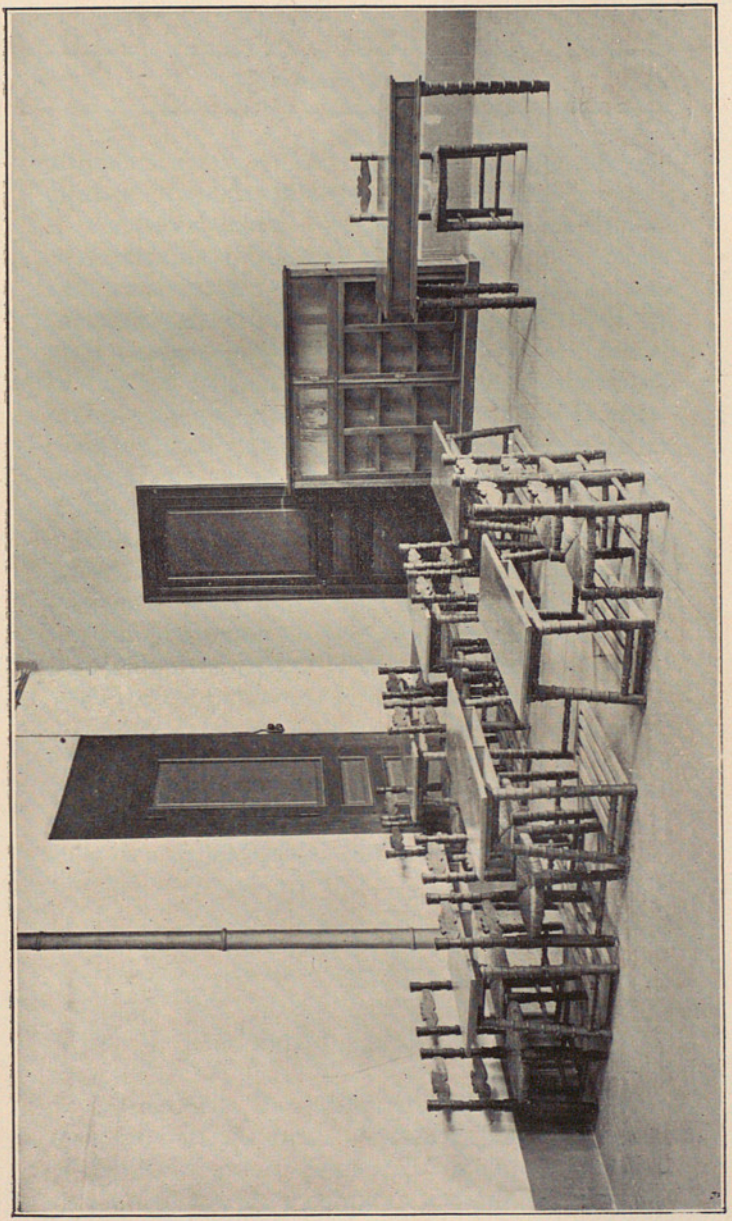

MATERIAL ESCOLAR

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

plantejats per la realitat, i cercar, amb ple coneixement de causa, les solucions més oportunes.

Per aquest motiu, l'Escola d'Alts Estudis Comercials mantindrà constant contacte amb el comerç. Dels comerciants, de llurs esforços, de llurs èxits i fallides, pendrem les nostres lliçons. Ells han de venir també a escoltar-les. Tots aquells qui, tenint ja un títol, vulguin perfeccionar llurs coneixements; tots aquells qui, sense altre títol que la pròpia experiència vulguin estudiar a fons una o diverses de les matèries explicades, són invitats a aquest nou centre d'alts estudis comercials.

Més endavant, quan la relació entre l'Escola i el comerç català hagi esdevingut una cosa plenament orgànica a base d'una estreta relació amb les entitats econòmiques; quan les primeres perfeccions assolides despertin en el nostre jovent més altes enyorances; quan per tot Catalunya hi hagi una unió de bons comerciants i un estol de bons mestres del comerç; l'Escola es transformarà automàticament, si se n'ha sabut fer digna, en la Universitat Comercial de Catalunya, on tot desig de saber, tant en la ciència, com en la tècnica del Comerç, trobi plena satisfacció.

IX

EDIFICIS ESCOLARS

L'acció de la Mancomunitat, relativa a l'ensenyament primari, ha tendit a resoldre, per via d'assaig, el problema de la construcció d'edificis escolars, que és més complexe del que a primera vista sembla,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

per tal que penetra fins a l'essència mateixa de l'escola.

El local es lliga estretament amb els mètodes d'ensenyança, i aquests són derivats dels fins de l'educació i de les teories pedagògiques per a assolir aquests fins. En els moments actuals en què una nova pedagogia verament científica està fent la seva aparició, tota temptativa dogmàtica de solucions escolars resta descartada. La realitat escolar en la nostra terra és crua, i mentre s'esperen solucions més perfectes la Mancomunitat s'ha cregut en el deure de fer quelcom per alleugerir la situació. La realitat escolar, en efecte, ens mostra un nombre de mestres que no poden exercir ses funcions docents per mancança de local, innumerables escoles de migrat funcionament, per estar allotjades en locals sense condicions sanitàries, i d'altres que podrien millorar qui sap-lo si en compte de funcionar en locals llogats de cases particulars poguessin esplaiar-se en un edifici públic, construït segons les recomanacions de la Pedagogia.

La tendència més racional que ara es va iniciant, sembla ésser a fer petits edificis escolars. La graduació, com ha vingut essent entesa, va perdent partidaris, el qual no vol pas dir que en guanyi l'escola unitària, tal com l'hem vingut coneixent; a altres coses es dóna més importància que a la graduació. La graduació que sigui necessària, en poblacions rurals, si el cost no és inconvenient, podrà fer-se millor en escoles diferents d'edificis separats. Si pot ésser, l'escola de pàrvuls és millor situar-la en el punt més central possible de la població, amb jardins, que no necessiten ésser massa grans. Els graus més avançats poden emplaçar-se cada vegada més cap a la perifèria, on hi ha més espais per a patis, fins arribar a l'es-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

cola superior agrícola, que deu ésser en ple camp. Així els petits tindran de caminar menys i no passaran tants perills, i els nois grans faran la bona gimnàsia d'un passeig a l'anar i venir de l'escola. Els grans edificis escolars amb molts graus, es van considerant cada vegada més com un mal menor de les grans ciutats.

Tenint en compte el que s'acaba de dir, en maig de 1915 el Consell Permanent de la Mancomunitat acordà construir, amb caràcter d'assaig, quatre models d'edificis escolars en un Municipi de cada una de les províncies catalanes respectivament. Aquests models són els següents : *a)* Escola unitària bisexual per a 33 alumnes; *b)* Escola unitària bisexual per a 60 alumnes; *c)* Escola de dues aules de 21 alumnes cadascuna; *d)* Escola per a 60 nois i 60 noies.

Setze foren les proposicions, en conjunt ben estimables, que, vingudes de tots els indrets de Catalunya, es disputaren l'adjudicació dels quatre edificis oferts per la Mancomunitat, mitjançant concurs. L'adjudicació fou feta en la forma següent : Projecte *a)* : Masó, de Tarragona. Projecte *b)* : Torms, de Lleyda. Projecte *c)* : Sentmanat. Projecte *d)* : Palau Saverdera, de Girona. L'Ajuntament de Sentmanat, per manca d'adaptació del projecte a les necessitats d'aquella localitat, presentà renúncia de la construcció de l'edifici que fou adjudicat a aquella població, i, obert un altre concurs entre localitats de la província de Barcelona, s'adjudicà l'esmentat edifici al poble de Sant Llorenç Savall.

Dos d'aquests edificis han estat ja inaugurats : el de Masó, Província de Tarragona, i el de Torms, de Lleyda, prosseguint-se la construcció dels altres dos edificis concedits.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

X

MATERIAL I MOBILIARI DELS EDIFICIS ESCOLARS

En dotar els edificis escolars construïts per la Mancomunitat del material i mobiliari necessaris, ha estat precís harmonitzar les exigències sanitàries i pedagògiques amb les quantitats calculades per a aquesta finalitat i amb les quals s'ha hagut d'atendre les següents necessitats : 1.ª Provisió de mobles per treballs manuals. 2.ª Eines i utensilis. 3.ª Aparells. 4.ª Llibres i material gràfic. 5.ª Decoració.

En la provisió de material per als edificis escolars s'han tingut en compte les següents necessitats, dins la modèstia de la consignació disponible per atendre-les:

1. Mobles.
2. Eines i utensilis.
3. Aparells.
4. Llibres i material gràfic.
5. Decoració.

La solució dels mobles ha girat a l'entorn de la fixació d'un tipus de taula per als deixebles que sense deixar de banda les condicions higièniques indispensables i les exigències d'espai i d'organització i disciplina en les aules no estigués en desacord amb els principis cabdals de les nostres organitzacions pedagògiques que es basen en un imperatiu de bon gust i de cura estètica a la vegada que en un criteri de confiança en el bon seny i en l'aptitud d'autoregisme de la nostra gent, sobretot quan aquesta confiança és evidenciada.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Quant a la provisió de l'altre material s'ha cregut millor i més d'acord amb els nostres principis pedagògics dotar les escoles de material de treball que permeti les pràctiques de la reinvenció mitjançant el treball real, no pas exclusivament de brillants aparells que, o bé s'inutilitzen al cap de poc sense esperança de reposició, o envelleixen en un recó d'armari sense haver prestat cap servei. Així, junt amb un rengle de sòlides taules d'obrador s'ha proveït l'Escola d'un banc de fuster amb totes les eines i d'un caragol de manyà amb els principals instruments per petita mecànica. Així mateix s'ha pensat amb banderoles, pantòmetres, cadenes pròpies per als treballs pràctics d'agrimensura, i quant a material científic, han estat preferits el vidre, els tubs d'assaigs, els pots, el cautxú, els becs bunzen, etc., a tots els petits aparells de bazar.

Quant a llibres s'ha organitzat per mestres i alumnes una biblioteca completa de consulta i ampliació d'estudis, i per material gràfic, a part de les atlas i mapes geogràfics i de ciències naturals indispensables, s'ha proveït l'Escola d'una llanterna a propòsit per a la projecció de cossos opacs que permet utilitzar el tresor inacabable de les col·leccions de postals.

En la decoració de l'Escola, a part dels elements decoratius que neixen de l'arquitectura de l'edifici i de la valor estètica dels mobles, s'ha cuidat curosament la tria d'imatges, s'ha evitat la profusió d'objectes en les parets, s'ha velat la llum de les finestres amb cortinetes blanques, s'ha donat a les pissarres un color simpàtic a la vista i s'han atès tot el possible els petits detalls que donen la impressió més fonda de bon ordre i gentilesa en tota estada humana.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

XI

ESTUDIS NORMALS

Per a formar en condicions de rigurosa selecció i de competència els futurs professors del període preparatori a les Escoles locals de Comerç i d'Indústria alhora que per a començar la plasmació d'un futur magisteri català i en general del personal tècnic adherit als nostres serveis d'Instrucció pública, ha començat darrerament a funcionar una institució, encomanant a la seva activitat docent el Seminari de Filosofia de l'Institut de Ciències i els seus cursos propedèutics que té per objecte proporcionar a joves ja diplomats amb títol de mestres i llicenciatura de filosofia o ciències, el complement d'estudis indispensable a assegurar una disciplina científica i tècnica i un esperit modern i racional en els mateixos.

Els Estudis Normals es presenten, doncs, com complement de formació ja preparats. Duren dos anys, transcorreguts els quals és concedit el títol que oficialment habilita per a ingressar en el professorat d'aquells estudis preparatoris.

Durant aquest temps, els alumnes segueixen dos ordres d'ensenyament : els uns, generals, que comprenen els ensenyaments de les disciplines bàsiques, la *Filosofia (Psicologia, Filosofia general, Ética)* i *Pedagogia (Teoria general, Pedagogia experimental, Història de la Pedagogia, Didàctica)*, i els de les d'especialitat nacional *(Llengua* i *Història de Catalunya)*. L'altre ordre d'ensenyament comprèn els estudis d'opció, a què l'alumne, durant els dos anys ha de

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

freqüentar un seminari d'una matèria determinada, i treballa al costat d'un professor fins a esdevenir un especialista capaç de col·laborar, modestament sens dubte, en molts casos, però eficaçment en treballs d'investigació especialitzada. D'aquests ensenyaments d'opció, coneguts sota el nom genèric d'*Introduccions*, s'han organitzat fins ara els següents: *Ciències naturals, Química, Història de l'art, Filosofia* (com especialització), *Geografia, Història de la literatura catalana* i *Filosofia romànica*. La idea a què respon aquest pla, és que el mestre pot practicar una activitat pedagògica realment espiritual, ha d'ésser al mateix temps un investigador : que només *aprenent* l'*ensenya*; i com és impossible d'ésser un investigador en *enciclopèdia*, cal triar un ordre de treball especialitzat a què adherir l'obra de pròpia col·laboració.

Un gran moviment d'estudiosos ha respost a la instauració dels Estudis Normals, garantia que ells satisfeien una necessitat veritable. Heu's aquí el resultat del primer any:

Matèries generals : Gramàtica catalana, Història de Catalunya, Filosofia, Pedagogia; 52 inscrits.

Matèries d'opció : Història Literària, 9 inscrits; Filosofia, 9 inscrits; Filologia, 5 inscrits; Història de l'Art, 14 inscrits; Història Natural, 7 inscrits; Geografia, 3 inscrits; Química, 7 inscrits.

XII

ESCOLA D'ESTIU

Patrocinada des de son segon any per la Mancomunitat, que té especial cura en impulsar cursos

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

d'extensió i perfeccionament per als estudiosos allunyats dels centres d'instrucció durant l'època hivernal, l'Escola d'Estiu, que, des de l'establiment dels Estudis Normals, pot venir-se a considerar com extensió dels mateixos. Establerta a l'estiu aquella institució, molts de mestres que exerceixen en pobles petits, lluny del bull de la cultura, acudeixen a ella a refrescar llur esperit, posant-lo en contacte directe amb les noves idees i procediments d'ensenyança, venint a ésser, d'aquesta guisa, un centre de relació d'homes i dones qui viuen i treballen guiats per uns mateixos ideals, produint aquest relacionar-se els saludables resultats d'encoratjament que es deriven sempre de tot aplec de persones intelligents i entusiastes.

Arribat al quint any del seu funcionament, l'Escola d'Estiu ha restat fixada en dues seccions principals : una permanent, funcionant tots els anys a l'estiu amb una base d'ensenyaments generals, i una altra d'especial i variable, que doni a la institució la major ductilitat, permetent tota mena d'assaigs d'ordre docent i oferint a tota hora porta oberta i orgue adequat per qualsevol actuació cultural o pedagògica.

Una de les matèries les quals l'Escola d'Estiu ha assajat la seva activitat és l'aplicació del dibuix a l'Ensenyament primari. L'Escola de Bells Oficis havia estudiat concretament el problema de l'ensenyament del dibuix i les seves solucions. Les solucions obtingudes s'han cregut fàcilment aplicables a l'Escola primària del nostre país per a anar a una substitució del treball manual i del dibuix híbrids i fecunds que s'hi vol ensenyar, i per això s'ha pensat en incloure-les a l'Escola d'Estiu. En realitat,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

elles no són potser enterament noves en el món de la pedagogia. Assaigs d'aquesta mena podran trobar-se en les escoles forasteres, però l'aplicació d'un experiment semblant en el nostre país, amb orientació pròpia i d'acord amb l'alt sentit constructiu que caracteritza la nostra raça i la nostra espiritualitat, i més que tot el procés ideològic de l'ensenyament de les belles arts que l'ha inspirada, són absolutament originals i representen una veritable novetat.

El nombre d'alumnes inscrits en 1918 a l'Escola d'Estiu arribà a cinquanta quatre, recrutats entre mestres, professors especials, institutrius, sacerdots, estudiants i mares de família.

En 1914, l'Escola d'Estiu donà un curs Montessori, amb una conferència inaugural de D.ª Elionor Serrano, Inspectora d'Escoles; un curs de Treball manual, amb una conferència inicial del Dr. Bardina, i un curs de Dibuix, amb una conferència inicial de D. Eladi Homs. Seguiren en aquests cursos, altres conferències de D.ª Celestina Vigneaux de Corominas, D. Francesc Sala Deulofeu, D. Pere Moles Ormella i D. Eladi Homs.

En el segon any (1915), l'Escola d'Estiu va compendre vint cursets intensius, vint-i-quatre conferències, visites a Escoles, Centres d'Art, Institucions científiques, fàbriques, etc. Els cursos anaren a càrrec dels Srs. D. Pompeu Fabra *(Ortografia catalana);* D. Carles Riba *(Literatura catalana moderna);* D. Manuel de Montoliu *(L'ensenyament de la Gramàtica);* Mlle. Antònia Truyts *(Economia domèstica);* D. Joaquim Folch i Torres *(Història elemental de l'Art);* Rvnd. P. D. Joaquim de Barnola *(Pràctiques de fisiologia botànica);* D.ª Concepció Farran *(Pràctiques de química elemental);* Rvnd. P. D. Manuel Bor-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

dàs *(Pràctiques de zoologia elemental);* D. Adrià Gual *(Dicció i Expressió);* D. Joan Llongueras i D. Joan Gibert *(Estudis musicals);* P. Francesc de Barbéns *(Psicologia escolar);* D. Francesc d'A. Galí *(Ampliació de dibuix);* D. Francesc de P. Nebot *(Dibuix de croquis i d'estilització);* D. Ramon Puig i Gairalt *(Dibuix linial i de perspectiva);* D. Benedetto Colarossi *(Treball manual educatiu);* D. Esteve Monegal *(Modelat);* D. Aureli Capmany *(Cistelleria);* M. Víctor Langlois du Feu *(Educació física elemental);* D. Aureli Capmany *(Ballets populars catalans).*

Les conferències de l'esmentat any anaren a càrrec de D.ª Anna Maccheroni, Rnvd. D. Frederic Clascar, D. Alexandre de Tudela, D. Joan Llongueras, D. Martín Navarro, D. Josep M.ª Valls, D. Joaquim Folch i Torres, D.ª Rosa Sensat, D. Eduard Xalabarder, D. Josep Agell, D. Marian Rubió, Dr. D. Josep Tarruella, D. Guillem Busquets, D. J. Elias Juncosa, D. Llorenç Jou, D.ª Maria Baldó, D. Ramon Rucabado i D. Eladi Homs.

En el tercer any (1916), l'Escola d'Estiu organitzà un curs d'*Estudis de la Naturalesa,* que explicaren els professors D. Josep i D. Salvador Maluquer; un curs de *Pràctiques de Fisiologia botànica,* del P. Joaquim de Barnola; un altre de *Pràctiques de Química elemental,* per D.ª Concepció Farran; un curs sobre la *Pedagogia montessoriana,* professat pels Srs. Ferrà i Homs, així com es repetiren diversos cursos de l'any anterior (els dels Srs. Nebot y Capmany). Així mateix es feren diverses visites i excursions en nombre d'una vintena.

En el quart any (1917), l'Escola d'Estiu donà sis cursos de ciències i cinc de Pedagogia. Els primers foren els següents : *Biologia animal,* pel P. J. M.ª Bar-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

nola; *Zoologia descriptiva*, per D. Joan d'Aguilar-Amat; *L'Estudi dels animals a l'Escola primària*, per D. Joan Palau i Vera; *Química teòrica*, pel Dr. Josep Agell; *Pràctiques de Química*, per la Srta. Farran, i *L'Ensenyament de la Química a l'Escola primària*, pel Dr. Agell. Els cursos de Pedagogia varen ésser els següents : *La Pedagogia d'Ernst Meumann*, per D. Modest Bargalló; *La Pedagogia Montessori*, per D. Eladi Homs; *La Pedagogia del Dr. Decroly*, pel Dr. Alzina i Melis; *La Pedagogia de Jhon Devey*, per D. Joan Palau i Vera, i *La Pedagogia d'E. Claparede*, per D. Llorenç Jou i Olió. El pla de visites i sa direcció va estar confiat a D. Ferran Boter, Professor de Mercologia. D'acord amb la Junta de Ciències Naturals de Barcelona, l'Escola d'Estiu organitzà una excursió científica a la badia de Roses i al Cap de Creus.

En l'any cinquè (1918), els cursos de l'Escola d'Estiu varen ésser els següents : *Zoologia*, explicat per D. Joan d'Aguilar-Amat; *Botànica*, per D. Pius Font i Quer; *Mineralogia* per D. Josep R. Bataller; *Tècnica del Microscopi* (curs especialitzat), pel P. Joaquim de Barnola; *Pràctiques de Química elemental*, per la senyoreta Farran; *Ampliació de pràctiques de Química*, pel Dr. Manuel M.ª Balaguer; *El treball d'obrador educatiu en les seves aplicacions a l'Escola primària*, per D. Francesc d'A. Galí, a qui ajudaren en son curs els Professors D. Rafael Solanich, D. Joan Vilàs i D. Lluís Puig. Completà el programa de l'Escola d'Estiu de 1918 una conferència sobre *Govern i educació dels infants*, una sèrie de visites al Museu Arqueològic i d'Art Decoratiu i diverses excursions de caràcter docent.

A l'hora d'entrar en premsa el present volum no ha estat encara determinat el programa dels cursos,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

conferències i visites que l'Escola d'Estiu realitzarà en 1919.

XIII

QUADERNS D'ESTUDI

Són a l'any quart de llur publicació. Apareixen mensualment, excepte els tres mesos estiuencs de vacances. En surten, doncs, a l'any nou fascicles, que reben graciosament els diputats i autoritats de les quatre Diputacions catalanes, els professors de les escoles per elles sostingudes, els mestres dits nacionals de les escoles d'ensenyament primari, la premsa de Catalunya i les publicacions pedagògiques importants de fora de Catalunya.

Aquest butlletí pedagògic de la Direcció d'Instrucció Pública de la Mancomunitat es distingeix per una cura estricta de serietat dintre de la modèstia que son mateix nom palesa : *Quaderns d'Estudi*. Fugint del tipus professional exclusiu, i sense perjudici de tractar els problemes més tècnics, preté també impressionar als nostres una orientació humanista de cultura, atenent sempre al diferent treball de la seva clientela. Dins d'aquesta, certament, si d'una banda hi ha elements molt elevats que s'interessen ja en l'aspecte científic de la difusió, d'altra banda són innombrables els elements que cenyeixen llur interès a qüestions metodològiques i àdhuc a aspectes més frívols de l'educació. Els *Quaderns d'Estudi* han volgut, doncs, reunir en el sumari de cada un de sos números, treballs susceptibles de satisfer aquests ordres diferents d'interessos, tots ells respectables, essent sovint la satisfacció de l'un alicient a començar de trobar

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

dalit en les inquietuds de l'altre. A això responen diferents tipus d'articles, diferents tipus de treballs; però es veu sempre que s'exigeix dels collaboradors que en tota matèria tractada, sia de ciència o de mètode o fins de pràctica professional, tinguin el caràcter d'ésser sempre documentats i creats, evitant les divagacions i vaguetats en què tan abundosa es sol mostrar la literatura de les revistes pedagògiques.

Altra de les necessitats que satisfan els *Quaderns d'Estudi* és la de donar sortida als documents oficials de la Mancomunitat i de les Diputacions de Catalunya relatius a la cultura. És útil que tots aquests documents arribin al màxim de difusió possible, així com que d'ells es constitueixi una manera d'arxiu continuat i sistemàtic que permetés de consultar-los a tot temps. Té també gran importància dins dels *Quaderns* la secció de recensions, tant de llibres com de revistes, amb la qual, sobre d'estalviar sovint a llur clientela la lectura de les fonts originals, la posa ràpidament al corrent de la marxa de les idees.

Un dels aspectes interessants dels *Quaderns* està que en ells es conté breument, ràpidament, un índex i registre de l'activitat de les localitats catalanes en empreses àdhuc modestes o rudimentàries de viure cultural i intellectual. Així els *Quaderns* han assolit d'establir un grup de collaboradors esparços per Catalunya que posen els lectors al corrent de les manifestacions espirituals i docents de la nostra terra.

Des de fa pocs números, els *Quaderns d'Estudi* han afegit al text corrent diversos folletins, dintre dels quals es dóna preferència a la reproducció d'obres clàssiques greco-llatines, curosament vertides al català.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Des de sos començos, els *Quaderns* obtingueren per part del públic de Catalunya i de la premsa nostrada el millor acolliment, i durant els tres anys de vida que tenen han anat consolidant llur creixent prestigi, havent esdevingut a hores d'ara un element de cultura que s'és fet indispensable ja als nostres mestres i professors.

XIV

PUBLICACIÓ DE TEXTOS ESCOLARS

L'objecte d'aquestes publicacions és dotar l'Escola catalana de llibres moderns. Fins ara s'han editat sis llibres de Literatura : tres de poesia i tres de prosa.

Pedagògicament, cada volum està concebut en un pla cíclic, i tipogràficament, aquestes publicacions, que fan honor als tallers de la Casa de Caritat, són a dues tintes i no contenen gravats.

Després d'haver experimentat privadament el Consell de Pedagogia aquests llibres en diverses escoles durant un any i mig, la seva bondat ha quedat patent i s'ha concebut el propòsit de continuar-ne la publicació en edicions copioses que permetin posar-los en mans de tots els nois i noies de les escoles de Catalunya. També s'estan editant les quatre taules aritmètiques, amb exercicis, havent ja aparegut les de sumar i de multiplicar.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

XV

ESCOLA SUPERIOR DE BIBLIOTECÀRIES

Si hom consulta alguna important enciclopèdia d'educació o corpus anàleg, trobarà que sota la rúbrica *Educació de la dona* s'hi parla principalment i gairebé única, d'una qüestió : la de l'admissió d'estudiants femenins a les institucions generals dels diferents graus d'ensenyament públic o de les restriccions a aquella admissió. Vol dir que la solució estrangera del problema no està generalment en la creació d'institucions especials d'ensenyament per al públic femení, sinó en l'entrada d'aquest públic en les institucions d'ensenyament comuns a homes i dones. Un sol capítol mereix una atenció especialitzada : el de la institució d'internats especials, o *Collège* a la manera anglesa o americana; institucions en les quals hom dóna sens dubte algunes ensenyances, però que des del punt de vista de carreres a seguir i de títols a obtenir resulten pràcticament agregades a les institucions acadèmiques de caràcter comú.

Donada la situació especial del nostre país, i essent urgent la necessitat d'acudir al remei d'una injustícia social, la Mancomunitat ha pensat en el plantejament de carreres especials per a la dona, dins el tipus professional mitjà. Una d'aquestes carreres té ja realitat a Catalunya i està en íntima conexió amb el servei de les Biblioteques populars que instaura la Mancomunitat : la professió de Bibliotecària, exigida per als càrrecs de Directora i d'Auxiliar de les esmentades biblioteques. En aquest ma-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

teix ordre d'idees s'ha basat la Mancomunitat per a crear una altra institució docent que enguany comença de funcionar : l'Escola d'Infermeres, de la que es parla en capítol a part. Una altra institució, encara, es proposa planejar la direcció d'Instrucció Pública, destinada a proporcionar a la dona una professió digna d'ella, i és una Escola preparatòria d'auxiliars de Farmàcia; però resulta prematur parlar aquí d'aquest projecte.

L'Escola Superior de Bibliotecàries està installada en l'edifici central dels de la Universitat Industrial, i, com s'ha dit, està destinada a proporcionar el personal facultatiu de les Biblioteques populars.

La carrera de Bibliotecària consisteix en tres anys d'estudi sobre coneixements tècnics i generals de cultura i humanitats ensenyats amb una amable pedagogia. Els cursos que en l'Escola es donen, són els següents: Teoria i Història de la Cultura; Llengua llatina; Llengua grega; Gramàtica catalana; Principis i desenrotllament històric de les ciències físiques i naturals; Classificació de les ciències; Geografia general; Literatura general i espanyola; Història de l'art; Ètica i dret usual; Bibliologia; Biblioteconomia; Bibliografia i nocions de Paleografia; Pràctiques de Biblioteques. Durant els anys d'estudi a l'Escola les alumnes cursen una llengua estrangera moderna distinta de les aprovades en l'examen d'ingrés, és a dir, que no és la francesa ni l'altra llengua que a elecció de l'alumna estudià aquesta ans de començar la carrera de Bibliotecària.

El cos especial de Bibliotecàries és tancat, entrant-s'hi solament per examen de revàlida concursiu al finalitzar les ensenyances de l'Escola. Enguany ha sortit de l'Escola Superior de Bibliotecàries el

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

personal facultatiu següent : Directora de la Biblioteca Popular de Valls; Directora de la Biblioteca d'Olot; Directora de la Biblioteca de Borges Blanques; Directora de la Biblioteca de Sallent; i les Auxiliars de les Biblioteques de Valls i d'Olot. Aquestes quatre Biblioteques són les que han estat inaugurades durant l'estiu de 1918. D'elles es parla en capítol a part en aquest mateix llibre.

XVI

ESCOLA ESPECIAL D'INFERMERES-AUXILIARS DE MEDICINA

La necessitat d'estudis d'aquest ordre és tan vivament sentida, que ja la iniciativa particular i religiosa s'ha avançat a la iniciativa oficial en la qüestió. La Mancomunitat, però, l'encara resoltament, desitjosa de dur el més nombre possible de solucions al problema de l'educació de la dona. Així acaba de crear una Escola especial d'Infermeres Auxiliars de Medicina, el projecte de la qual va ésser aprovat per l'Assemblea de novembre de 1917.

Aquesta nova Escola està també installada en l'edifici major de l'Escola Industrial per a les classes teòriques : les classes pràctiques són donades en institucions hospitalàries i clíniques. És regida per un Patronat presidit per un Conseller de la Mancomunitat.

El pla d'estudis de l'Escola comprèn dos cursos de caràcter general, després del quals es donarà a l'alumne el diploma d'Infermera. Finits aquests estudis generals les alumnes podran cursar alguna de les

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

especialitats que en l'Escola s'ensenyen, tenint dret a un certificat corresponent a l'especialització escollida. El caràcter dels ensenyaments d'una Escola com aquesta fa que a la mateixa acudeixi una clientela, no limitada a futures professionals, sinó comprenent també joves que es destinen a mares de família, religioses, etc. L'entrada a l'Escola, doncs, és més oberta que no pas la de l'Escola de Bibliotecàries. En ella, però, els ensenyaments no es limiten als de caràcter purament tècnic, i per tal de donar a la futura Infermera un grau determinat de cultura general, s'ha inclòs en el quadre de disciplines a seguir dintre de l'Escola cursos d'humanitats, que són base i complement indispensable de tota educació científica.

S'ensenyen, doncs en l'Escola, les matèries següents, dividides en dos cursos : *A)* Gramàtica. Teoria i Història de la Cultura. Principis de Ciències Físiques i Naturals. Anatomia i Fisiologia humanes. Elements de Bromatologia, Terapèutica i Semiologia mèdico-quirúrgica, amb pràctiques de medicina general i servei de malalts. *B)* Literatura general. Patologia general i Higiene. Pràctiques de servei de Medicina i Cirurgia. En els quatre darrers mesos del segon curs hom podrà seguir l'estudi de branques especialitzades. Les especialitats a cursar, són, per ara, les de Guarda infants (per la qual hom estudiarà teoria i pràctica d'Obstetrícia i Puericultura i hom farà pràctiques dins el servei de maternitat); d'Assistents de malalties mentals (hom estudiarà Patologia mental amb pràctiques en establiments hospitalaris d'aquest caràcter); i la d'Auxiliar de laboratori, que exigirà l'estudi de la Química orgànica, de la Bacteriologia i pràctiques de servei de laboratoris.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

XVII

BIBLIOTEQUES POPULARS

La idea d'una organització oficial de Biblioteques, pensada amb amplitud suficient per aspirar a què cada localitat en posseeixi una com òrgan propi, és nova i sembla una creació original de què el nostre país pot enorgullir-se. La Mancomunitat de Catalunya ha posat al servei de la mateixa un criteri precís i ben articulat i una constància decidida d'actuació.

Les Biblioteques populars que crea la Mancomunitat de Catalunya estan plantejades amb una finalitat doble. D'una banda constitueixen dipòsits de llibres naturalment limitats, però seleccionats amb cura, pel servei del públic mig de cada localitat; d'altra banda, elles tenen el caràcter de sucursals de la Biblioteca de Catalunya, situada a Barcelona, i estan destinades a estendre per tot el nostre país els beneficis del préstec de llibres, implantat en aquella. Amb aquest caràcter es serveix la necessitat de dotar d'elements de ciència i de treball els estudiosos isolats, tan mancats fins avui d'aquest indispensable auxili i sovint esterilitzats per semblant manca en la producció que d'ells es podia esperar.

Un ideal de dignitat presideix la installació d'aquests centres. S'ha volgut dotar cada un d'ells d'un edifici propi, expressament construït, i responent per les qualitats estètiques i de confort a un ideal de vida exquisit que vingui a constituir a la vegada pels pobles una lliçó vivent de refinament i d'elegància dins la senzillesa. Els múltiples problemes que

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

una organització i una installació d'aquest ordre comporten estan resolts dins un criteri de gran novetat i amb solucions noves pensades en el pla general de Biblioteques populars de Catalunya, aprovat per l'Assemblea de la Mancomunitat de Catalunya. Tot seguit va convocar-se un concurs entre arquitectes per la presentació d'un model de tipus de construcció que responguessin a aquestes aspiracions. Com resultat d'aquest concurs s'aprovaren dos models, en els quals s'introdueixen encara modificacions i als quals s'ajunten darrerament nous tipus adequats a les diferències de les circumstàncies locals.

Un edifici de Biblioteca popular comporta una sala de lectura amb capacitat per una quarentena de llocs, en algun dels quals s'ha adequat el moblatge, per la seva altura i condicions, a les necessitats dels lectors infants. Va anexe a aquesta sala de lectura una altra destinada a conferències i que serà també utilitzada per ampliació ulterior de la Biblioteca en el seu dipòsit de llibres i en els seus seients de lectura. Després, aquesta sala ve a satisfer en moltes localitats la necessitat d'un lloc adequat i confortable, allunyat de tot caràcter polític i de discussió local per la celebració d'actes culturals i per íntimes festes d'esperit. Completen la installació un despatx per a les Bibliotecàries i les dependències auxiliars.

Cal advertir que, no solament amb objecte d'estalviar tota intervenció impura, sinó amb el de constituir un instrument de revelació segura de l'interès que cada localitat tingui en posseir una institució d'aquest ordre, les Biblioteques populars es donen en virtut de rigurós concurs, periòdicament convocat i al qual s'acut amb ofertes de subvenció anual,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

l'import de la qual es destina a tenir constantment renovellats i posats al dia els fons de llibres de les Biblioteques.

Amb aquest criteri s'han concedit en un primer concurs, celebrat en 1915, Biblioteques populars a Olot, Valls, Sallent i Sabadell; en un segon concurs, celebrat en 1916, a Canet de Mar, Pineda, Vich, Figueres, Lleyda, Borges Blanques, Reus i Vendrell; en un tercer concurs, celebrat en 1917, a Vilafranca del Penedès, Sant Feliu de Guíxols, Sitges i Terrassa, i condicionalment a Mollet i Viella.

Un cop concedida cada una d'aquestes institucions, el projecte de portar-lo a la realitat és molt rápid. Les localitats formalitzen el seu oferiment de terreny, i aquest és acceptat per la Mancomunitat. Sovint es colloca solemnialment la primera pedra. La construcció de l'edifici és treta de seguida a subhasta, i terminada en un lapse de temps que no arriba a un any; mentrestant s'ha celebrat un concurs entre titulars Bibliotecàries per al proveïment de les places que comporta el proveïment de la Biblioteca.

Els fons de llibres, que representen la quantitat de 5,000 pessetes per les Biblioteques de primer grau, de 3,000 per les de segon, i de 1,000 per les de tercer, són aleshores elegits, situats en l'edifici i installats, mentre es porta a terme l'amoblament i decoració del mateix.

Un petit període d'assaig per la Bibliotecària i de classificació de totes les obres contingudes en el fons, presideix la plena regularització dels serveis, la qual, en la major part dels casos, pot tenir lloc unes setmanes després d'inaugurat l'edifici.

La catalogació i règim de cada Biblioteca s'ajusta a un pla general per totes les de Catalunya — com per

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

la de l'Institut, situada a Barcelona. El sistema de classificació adoptat és el decimal de Dewey. Els catàlegs de cada Biblioteca són comunicats a les altres, i totes posseiran, dins breu temps, el catàleg de la de Barcelona i les fitxes de les successives adquisicions.

Seguint aquests mètodes s'han construït en el període 1917-1918, i s'han inaugurat en l'estiu de 1918, tres de les Biblioteques procedents del concurs de 1915 i una de les del concurs de 1916. Les dates de les inauguracions de les Biblioteques de Valls, Sallent, Olot i Borges Blanques marquen altres tantes etapes en el procés de l'obra de Biblioteques populars. Actualment es troben en construcció altres quatre edificis, els de Canet de Mar, Vendrell, Pineda i Vich, esperant obrir-se en el curs de 1919.

Mentrestant continua preparant-se nou personal per a les mateixes. En 1918 s'ha celebrat el primer concurs entre titulars de l'Escola de Bibliotecàries, donant per resultat el nomenament de quatre Directores y dues Auxiliars. El Reglament del personal de Biblioteques ha estat aprovat també durant aquest any. S'estableixen en ell les normes d'una carrera interessant dins la professionalitat femenina, i s'asseguren els mitjans de què la formació espiritual donada a l'Escola serà constantment renovellada per instruments adequats, per exemple dues reunions anuals a Barcelona, etc., i s'estimula la continuïtat de l'estudi, establint que els canvis de residència i categoria seran acordats sempre en virtut de nou concurs.

La institució d'una Escola especial en què es prepara competentment el personal destinat al servei de les Biblioteques populars, és un dels aspectes més interessants de l'estructura harmònica posada a l'en-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

torn d'aquestes institucions. Ja s'ha fet referència a l'Escola en un capítol precedent.

XVIII

BIBLIOTECA «MINERVA»

Es tracta d'una col·lecció popular de coneixements indispensables, publicada en condicions materials tals que està a l'abast de totes les fortunes, puix cada obra, formant un llibret de trenta dues pàgines, amb il·lustracions si el text les requereix, és venuda al preu ínfim de trenta cinc cèntims.

Exigència imperiosa del nostre temps és la publicació d'obres de caràcter popular que facin arribar a tots indrets, en benèfica difusió, les moltes i diverses coneixences que constitueixen el fons comú de la cultura general. I aquesta exigència, imperiosa, se'n fa encara més en aquells països que, sigui per la causa que es vulgui, es troben ressegats i en tenen consciència i senten l'impuls generós de guanyar el temps que han perdut, o els han fet perdre les circumstàncies.

Tots els grans problemes que agiten el món són lligats íntimament amb el de la cultura. Els pobles que no vagin a l'avantguarda d'ella han de viure per força en dependència dels que hi van. Això porta la necessitat d'organismes d'estudi superior i d'alta creació científica i artística, però porta també, com complement indispensable, la d'orgues de vulgarització que en difonguin els beneficis fins amarar-ne totes les classes de la societat, de les més elevades a les més humils.

Per altra banda, la tendència creixent a l'especia-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

lització, nada de la mateixa complexitat de la vida moderna, porta els homes a negligir coneixements indispensables, ja deixant d'adquirir-los, ja oblidant-los si és que els han posseït. Això representa un gran inconvenient per la cultura, inconvenient que s'agrava a casa nostra amb l'absència de plans orgànics d'ensenyança que responguin a les veritables necessitats del país i creïn aquell ambient que en altres indrets és l'aglutinant benèfic que estableix la deguda relació entre els homes que es dediquen a les més diverses activitats, sien de l'ordre de l'esperit, sien de l'ordre material.

De les matèries variadíssimes que conté la col·lecció popular *Minerva* i de l'autoritat dels autors als quals ha estat encomanada la redacció, en dóna idea suficient el catàleg de les obres fins ara publicades. Diguem, tot passant, que el públic ha fet a aquesta biblioteca magnífic acolliment, essent ja molts els volums completament agotats i dels quals urgeix fer-ne una nova edició per a satisfer la demanda dels col·leccionadors.

A continuació s'indica la llista dels volums publicats, prescindint dels que es troben avui exhaurits:

Sèrie dels coneixements indispensables:

Oceanografia, per J. Maluquer. — *La Neurosi i els Neuròtics*, per J. Alzina i Melis. — *Una visita al Museu de Barcelona*, per J. Folch i Torres. — *Nocions de Literatura llatina*, per Carles Riba. — *Resum de Geografia d'Amèrica*, per J. Palau Vera. — *Els Jocs de pilota*, per J. Elias Juncosa. — *Resum d'Arqueologia Cristiana*, per J. Gudiol, prev. — *La Metafísica*, per F. Xavier Llorens. — *Nocions d'Indumen-*

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

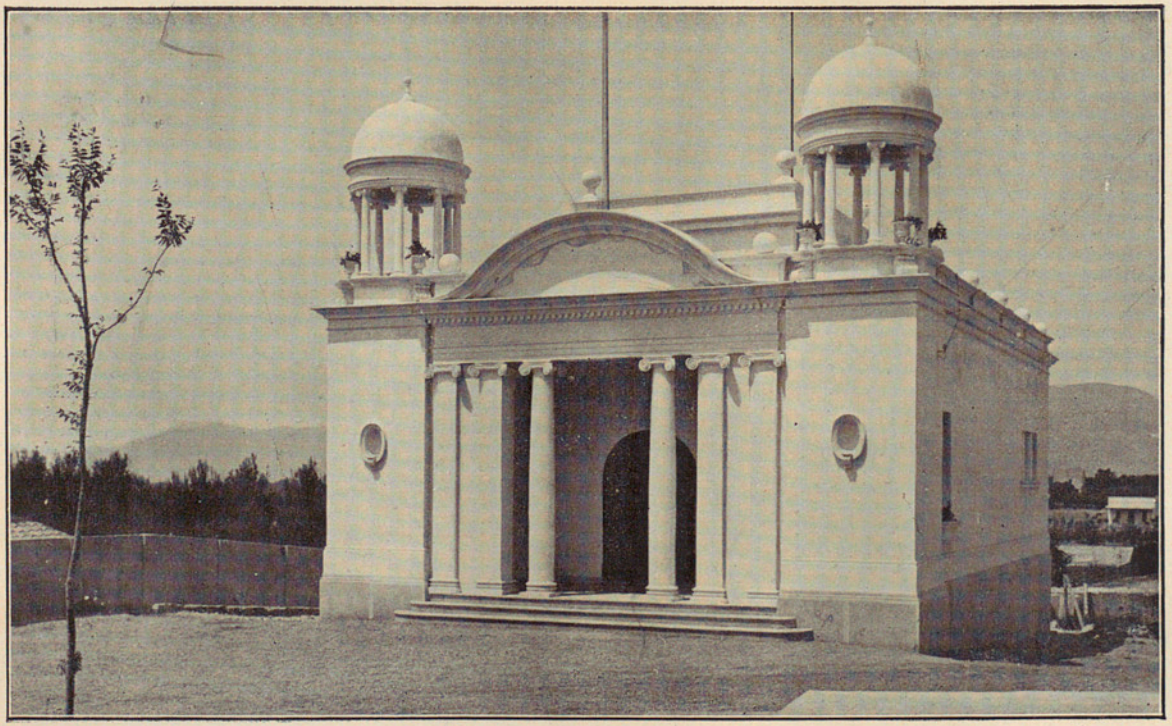

BIBLIOTECA POPULAR DE VALLS

Arquitecte : D. Lluís Planas

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

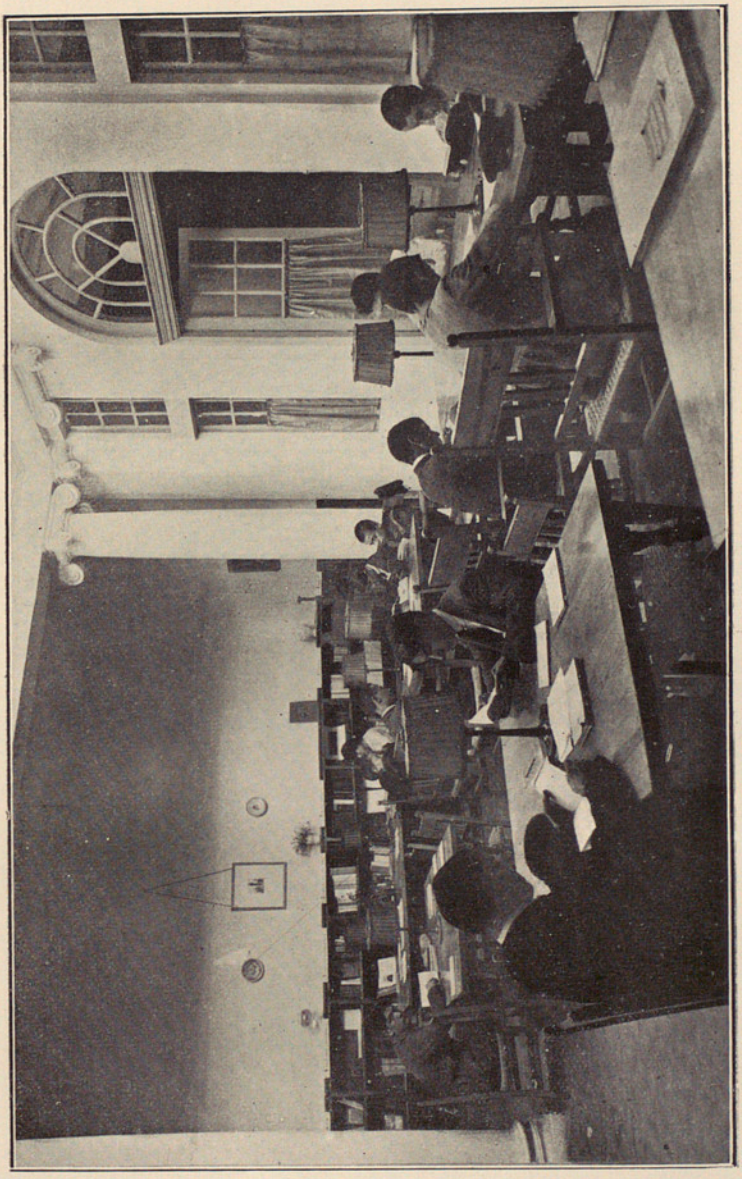

BIBLIOTECA POPULAR DE VALLS : INTERIOR

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

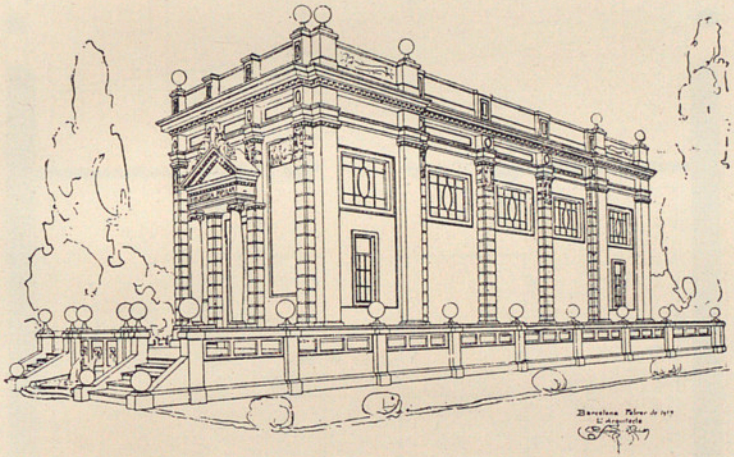

PROJECTE DE BIBLIOTECA POPULAR PER AL VENDRELL

Arquitecte : D. R. Puig i Gairalt

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

11'70 mts.

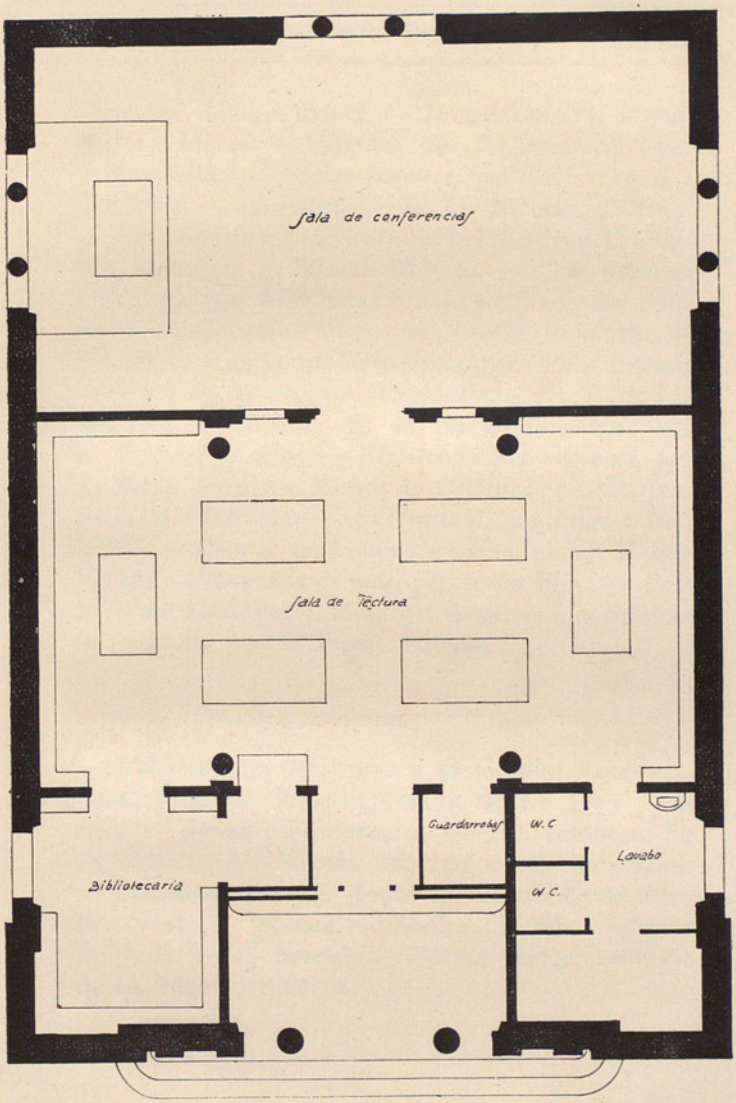

17'00 mts.

PLANTA DE LES BIBLIOTEQUES POPULARS D'OLOT, BORGES BLANQUES VALLS, SALLENT I CANET DE MAR

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

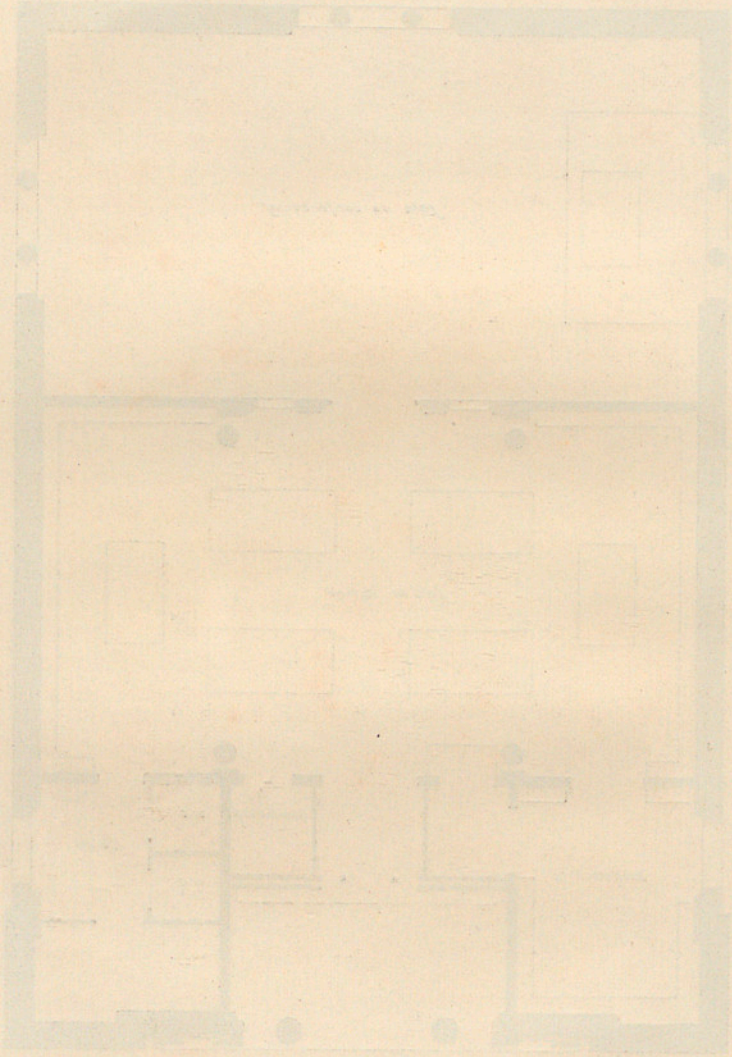

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

tària, per Lluís Labarta. — *Dret Municipal vigent*, per I. Lloret. — *Higiene de l'Alimentació*, per J. Tarruella. — *Frases famoses*, per Lluís Segalà i Estadella. — *Lingüística*, per Ll. Nicolau d'Olwer. — *Floricultura i Arboricultura*, per Georges T. Grignan, traducció de Vicens Nubiola. — *Com s'ordena i cataloga una Biblioteca*, per J. Rubió. — *La Política contemporània (1848-1900)*, per M. Raventós. — *Del Vestit i de la seva conservació*, per Rosa Sensat. — *Escriptors estrangers contemporanis*, per J. M. López-Picó. — *Història de la Nació Catalana*, per E. Prat de la Riba. — *Els Continents colonials*, per J. Palau Vera. — *Resum de Botànica*, pel P. Joaquim M.ª Barnola. — *La Infecció*, per August Pi i Suñer. — *Com es confecciona un film*, per J. Massó-Ventós. — *Exercicis de mar*, per Josep Elias. — *Com és fet un diari*, per J. Morató i Grau. — *L'assistència dels malalts*, per B. Pijoan Soteras.

Sèrie de literatures modernes:

L'educació de Gargantua i la joventut de Pantagruel, François Rabelais, traducció de Lluís Deztany. — *Germà i germana*, de Goethe, traducció de les alumnes de l'Escola Superior de Bibliotecàries. — *Pensaments*, de J. Joubert, traducció de Pere Benavent. — *Poesies*, d'Ausias March, selecció de J. E. — *El Somni*, de Bernat Metge, reducció de Ll. Nicolau d'Olwer.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

XIX

COMISSIÓ D'EDUCACIÓ GENERAL

Amb el nom d'*Institut d'Educació general* era projectada de primer aquesta institució. Ha semblat més d'acord amb l'actuació definida i pràctica del seu treball i menys susceptible de semblar un cas de l'esperit imitatiu i periòdic que és, encara avui, una de les tares del nostre caràcter, pendre el nom modest de *Comissió*, garantia d'una major eficàcia. Ha d'entrar a l'estudi i intervenció de la mateixa tota aquella acció moral de difusió de normes de ciutadania i vida moral i estètica més elevada, excepte l'ensenyament pròpiament dit de la caritat i la beneficència, que tenen ja dins l'estructura administrativa de la Mancomunitat de Catalunya, òrguens adequats.

Ha començat aquesta Comissió les seves tasques el darrer mes de maig. Immediatament, i a més dels detalls d'organització interna i en l'elaboració d'un pla general d'intervenció social a Catalunya, ha entrat en l'estudi de dos problemes especials : el d'un pla d'unió i estructuració dels esforços dels Orfeons de Catalunya, per estalviar el caràcter excessivament precari o transitori o desorientat artísticament de què sovint pateix el nostre país, institució tan important i característica; i el d'un pla per a l'augment del decòrum i confort dels petits pobles, a base de mides elementals i mòdiques (emblanquinament, higienització, lluita contra les mosques, etc.).

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

XX

SERVEI DE CONSERVACIÓ DE MONUMENTS

El Servei de Conservació de Monuments està adherit a la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans i subvencionat per la Mancomunitat.

Treballs executats

Tasca constant del Servei és la *Catalogació de Monuments*, comprenent en ella construccions i tota mena d'obres d'art, pintura i escultura, mobiliari, orfebreria, ferros forjats... Aquest catàleg constituirà l'inventari del patrimoni artístic nacional quan siguin promulgades les lleis protectores.

També és d'utilitat, com arxiu de documents, per estudi de la història de l'art del país i la traça de projectes de restauració de monuments. Es troben ja classificades més de 8,000 fitxes de documents gràfics.

Variada és la forma d'actuació del Servei, adaptant-se a l'esperit i mètodes del temps present. Gestions privades i oficials, dictàmens, conferències, estudis de restauració, obres de consolidació, plans d'habitació, projectes de noves urbanitzacions, aplicació de disposicions legals, han servit per arribar al volgut resultat.

Exposem tot seguit els treballs concrets d'obres de consolidació i conservació executats:

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

1. *Protecció d'un forn romà de ceràmica*

Per a preservar d'una destrucció segura el forn romà del segle III descobert a Sant Martí Sarroca, ha estat protegit amb un cobert, costejat pel Servei de Conservació de Monuments.

2. *Castell de La Geltrú*

El castell de La Geltrú era una ruïna.

Situat en lloc cèntric de la vila, els veïns desitjaven fos enderrocat. A Vilanova, on tot és nou, hauria estat ben dolorós que desaparegués una construcció, en part, del segle XIII, engrandit el XV i XVII, testimoni monumental d'importància, fent la història de la vila.

El Servei intervingué. Fou fet un pla de restauració que aprovà l'Ajuntament.

Mercès a la donació de la col·lecció Font i Gumà als Museus de Barcelona, s'emplearan 40,000 pessetes en executar el projecte.

3. *Pintures murals de Tahull*

Monument nacional de primera fila són les meravelloses pintures murals de Tahull, en la vall pirenenca de Bohí, obra del segle XII. El Pare etern hi és representat de faisó imponent, inoblidable.

En una excursió de reconeixement hom pogué apreciar que per desperfectes en la coberta de l'absis hi havia perill en les pintures de Sant Climent i ja es malmetien les de Santa Maria.

El Servei ha tingut cura a esmerçar-hi alguns diners, per a protegir la vida d'aquestes pintures excepcionals, fent arranjar els teulats.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

4. *Creu de terme de Llinàs*

Aquesta creu, de proporcionalitat exquisida, obra del segle XV, anava a caure degut a la socavació del peu per l'acció de l'aigua. El Servei ha ajudat, amb els seus cabals, a reforçar fonament i murs, perquè es mantingui ferma.

5. *Torre de Santa Catarina, Torroella de Montgrí*

La torre de Santa Catarina és una de les restes de construcció militar existents a la nostra terra més dignes d'estudi. Abandonada, en estat ruïnós, alguns de la vila volien destruir-la.

Amb cabals de la Conservació de Monuments, s'està restaurant. Un pas obert de nou aprop d'ella, proposat pel Servei, ha fet desaparèixer inconvenients invocats a favor del seu enderrocament.

6. *Portal de la Torre, Centelles*

Pocs monuments hauran estat colpits per la fúria popular com la Torre del Portal de Centelles; considerant-la representació de drets odiats, fou malmesa en gran manera. Obra dels segles XIV a XVII.

Destruir prejudicis, trobar utilitat en ço que de res servia, ha estat precís perquè el poble acceptés la restauració del monument. Els inconvenients motivats, pel pas d'una carretera sota l'arc central, han desaparegut, obrint dos petits portals.

Exemplar serà el fet : un monument no pot destruir-se sense motiu; en l'edifici que hom volia enderrocar s'hi asseurà d'aquí en endavant el Consell municipal.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

7. *Església de Santa Maria de Terrassa*

Aquesta església de singular interès, per tenir l'absis visigod, presentava avançats senyals de ruïna.

Ha estat refeta una de les pilastres que sostenen el cimbori i renovades les cobertes.

El Servei ha contribuït a les despeses, ajudant esforços locals.

Obres en projecte i estudi

1. *Cimbori de Vallbona de les Monges*

Les desviacions de la verticalitat dels contraforts reclamen una restauració seriosa en aquest cimbori, tipus de l'art gòtic nacional. Obra del segle XIV.

Està estudiat el projecte a realitzar, que no ha estat possible empendre, donada la seva importància, amb els mitjans de què fins al present s'ha pogut disposar.

2. *Torre-portal de Montblanch*

El portal principal de l'imponent recinte murat del temps del rei Pere III, serà ofert a la Mancomunitat tan aviat com aquesta vulgui arranjar-lo.

Molt convenient fóra començar pel portal dit «del Bové», a rehabilitar una de les viles de Catalunya que encara conserven més senceres les fortificacions de l'Edat mitjana.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

3. *Església de Sant Julià de Boada*

Singularíssima és la valor arqueològica d'aquesta construcció, per presentar arcs de ferradura, de tradició visigoda.

La coberta acaba de desaparèixer; les voltes aniran a terra.

Una teulada nova salvaria el valuós monument.

4. *Torre de les muralles d'Hostalrich*

Tal com apareix en una fotografia, el mur dalt de la torre, baluerna allí impròpiament posada, trenca l'harmonia de la construcció del segle XIV, obiradora al pas del ferrocarril.

Amb pocs mitjans es podria, com es veu en la prova retocada, retornar a la construcció militar la seva gràcia primitiva.

5. *Església de Sant Vicens de Cardona*

Monument romànic del segle XI, de ferma traça i grandiós conjunt, és l'església de Cardona. No curant-se'n ningú, les teulades van desfent-se, ocasionant això un principi de ruïna que més endavant serà impossible deturar.

L'adob de les cobertes salvaria el monument i amb ell la cripta aquí reproduïda.

Ultra els treballs d'urgència de conservació, els monuments del nostre país, abandonats sistemàticament per l'Estat, necessiten en molts casos obres de major importància que els dignifiqui, tornant-los-hi el caràcter i la bellesa primitius, estrafets amb obres impròpies, executades els darrers segles.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

S'ha iniciat per esforços particulars i locals la restauració de notables monuments romànics, i fóra convenient subvencionar aquests treballs : entre ells cal esmentar singularment les esglésies de Terrassa i Sant Joan de les Abadesses.

XXI

SERVEI DEL MAPA GEOGRÀFIC DE CATALUNYA

Aquest Servei, que funciona des de l'any 1915, sota la inspecció de la Secció de Ciències de l'Institut d'Estudis Catalans, ha emprès amb la major rapidesa que li permeten els seus mitjans, la formació d'un mapa corogràfic de Catalunya a escala de 1 : 100,000, amb caràcter de provisional, de gran utilitat per a l'excursionisme en general, els automobilistes i les escoles, i que si bé no assolirà tota la perfecció desitjable en aquesta classe de treballs, suplirà sobradament la falta de precisió o la insuficiència, per diferents motius, dels mapes actuals. Servirà, demés, per a esperar l'acabament dels que, amb més precisió i amb més elements, estan realitzant actualment els organismes de l'Estat, o el que més endavant aquest mateix Servei, suficientment dotat i convenientment organitzat, pogués empendre a escala més gran i amb tota la precisió exigible, valent-se dels perfeccionaments més recents, tant en aparells com en procediments, a fi i efecte que fos adequat a les necessitats públiques generals i privades del país, i respongués en tot al concepte modern que es té de la utilitat i de la utilització dels mapes.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

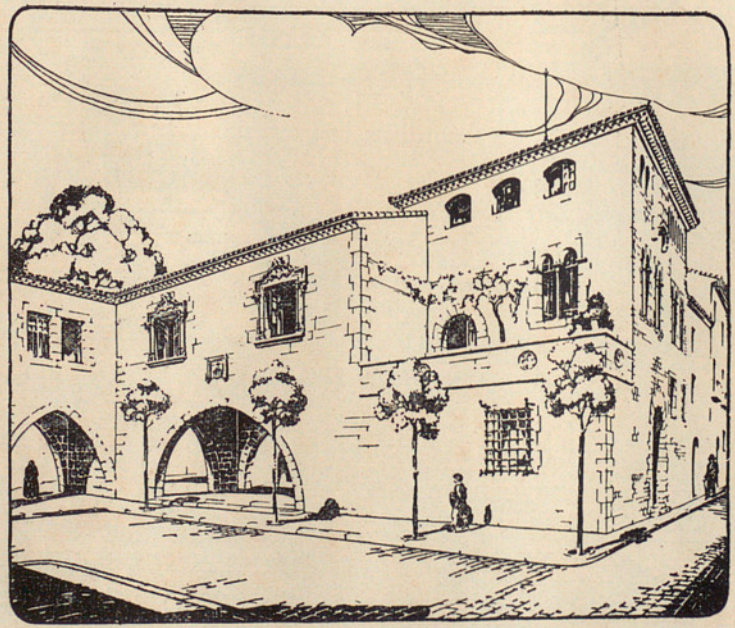

VILANOVA : CASTELL DE LA GELTRÚ

Projecte de restauració

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

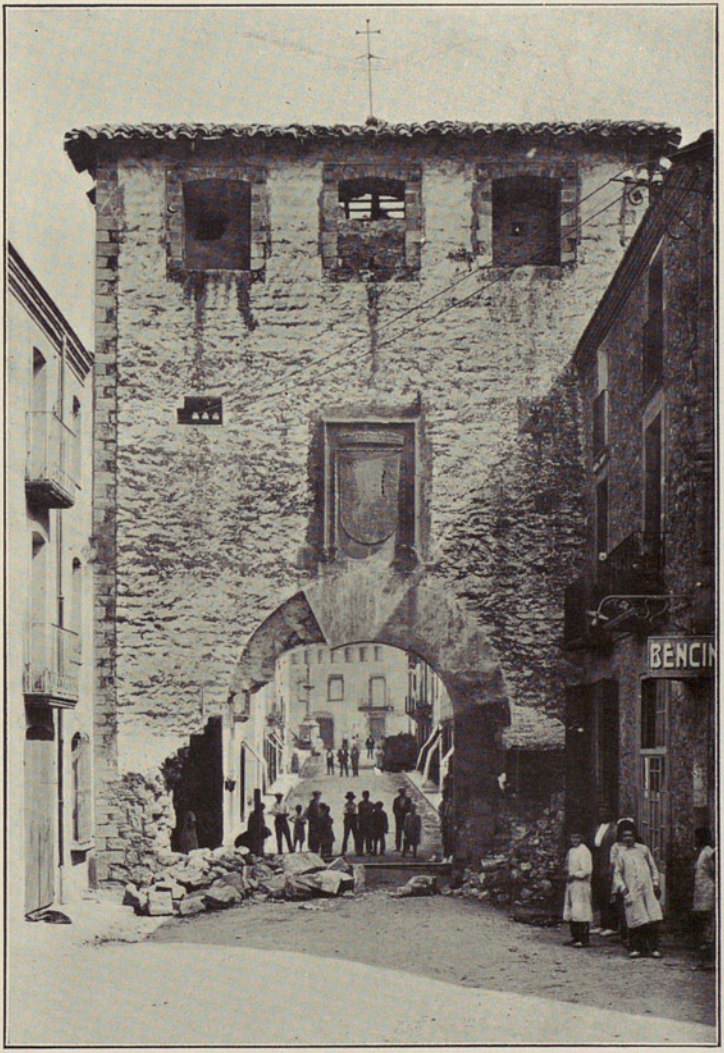

PORTAL DE CENTELLES : DESPRÉS DE L'INTENT D'ENDERROC

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

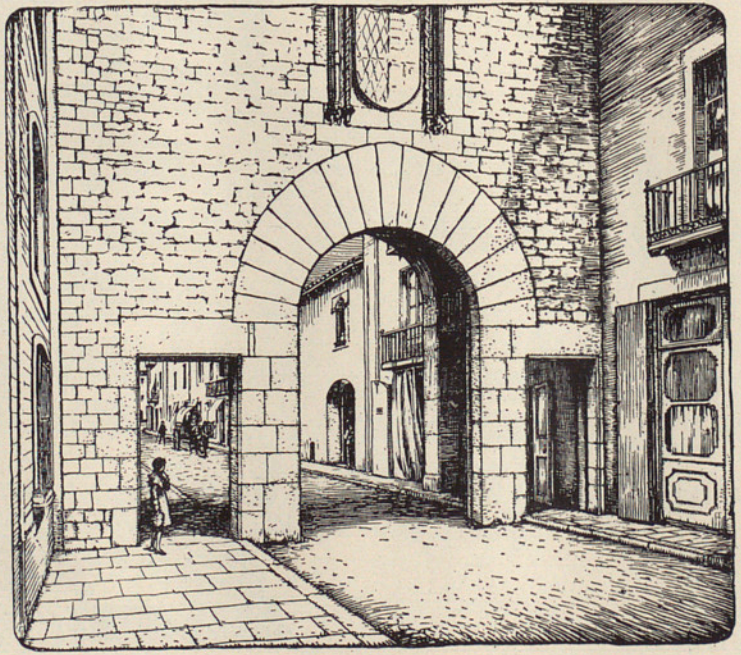

PORTAL DE CENTELLES : PROJECTE DE RESTAURACIÓ

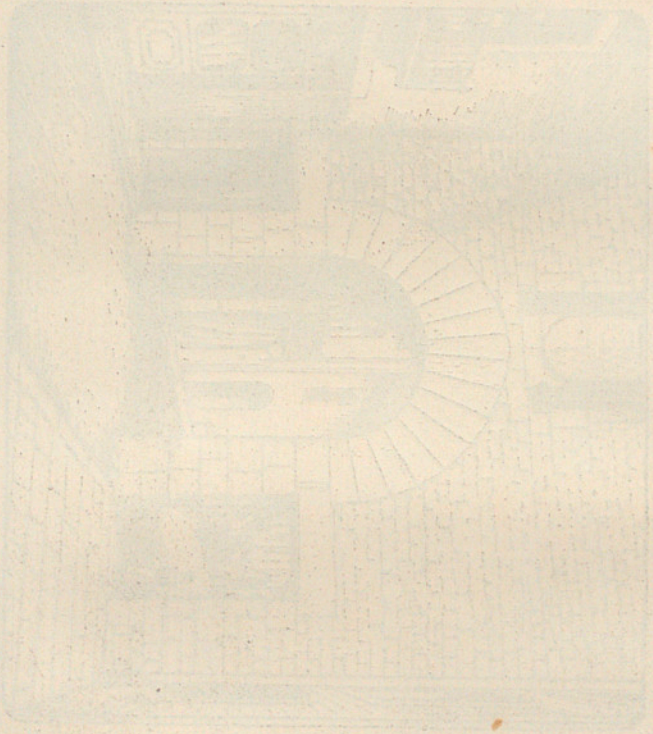

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

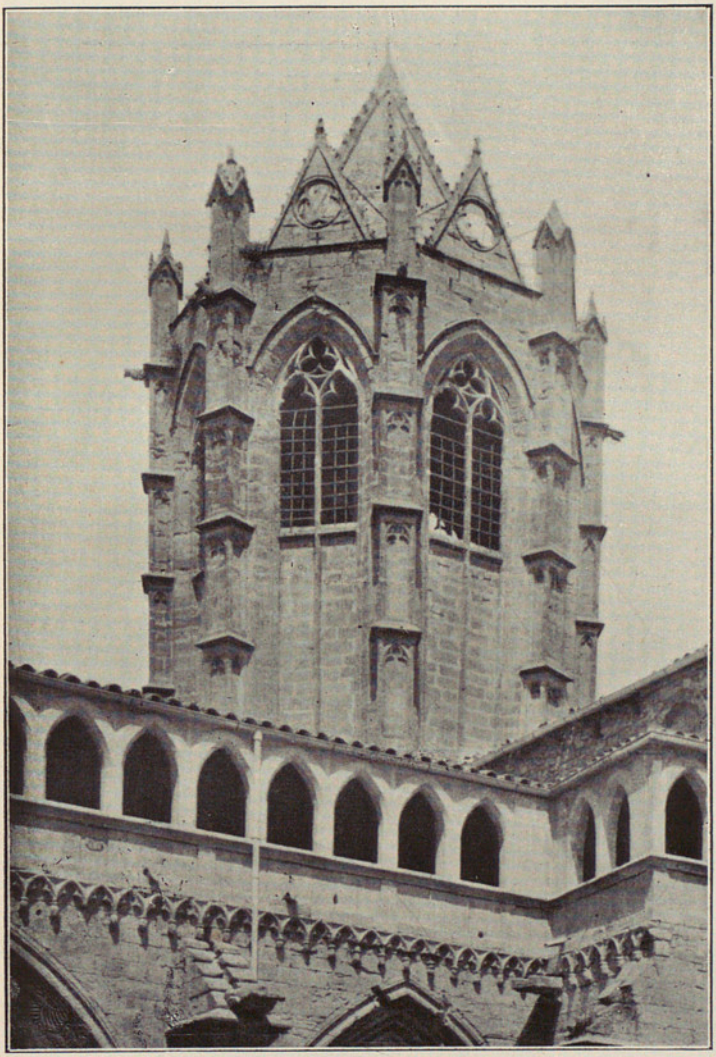

VALLBONA DE LES MONGES : CIMBORI

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

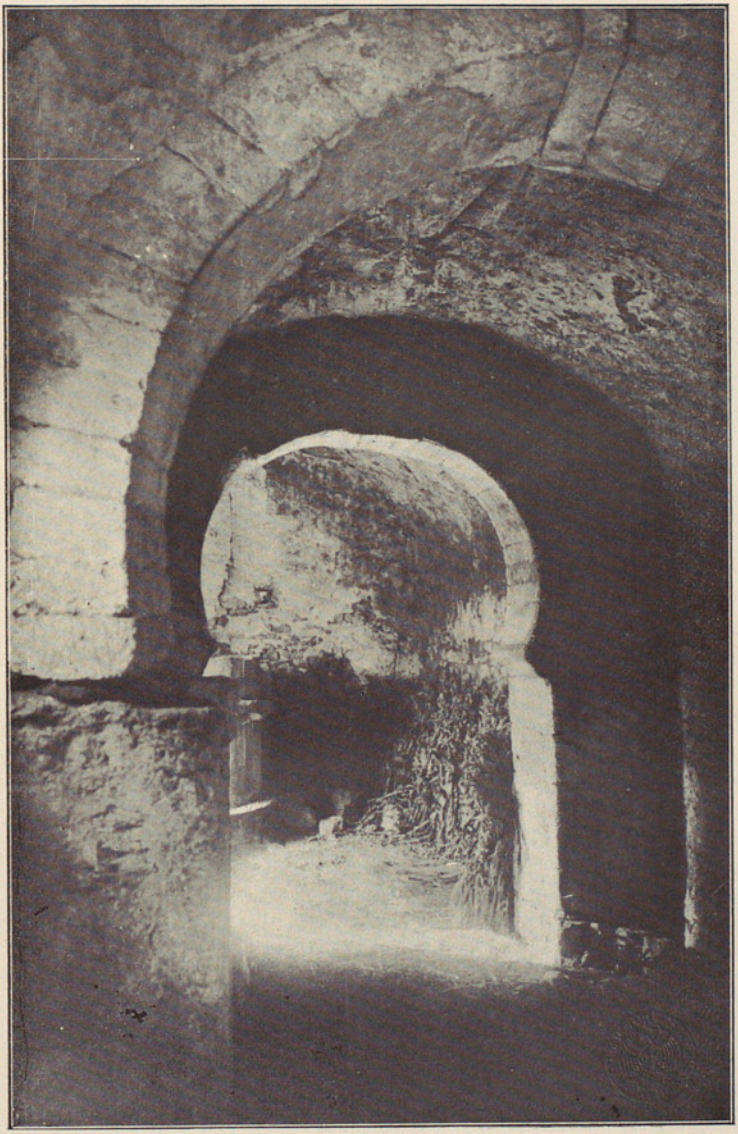

BOADA : ESGLÉSIA DE SANT JULIÀ

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

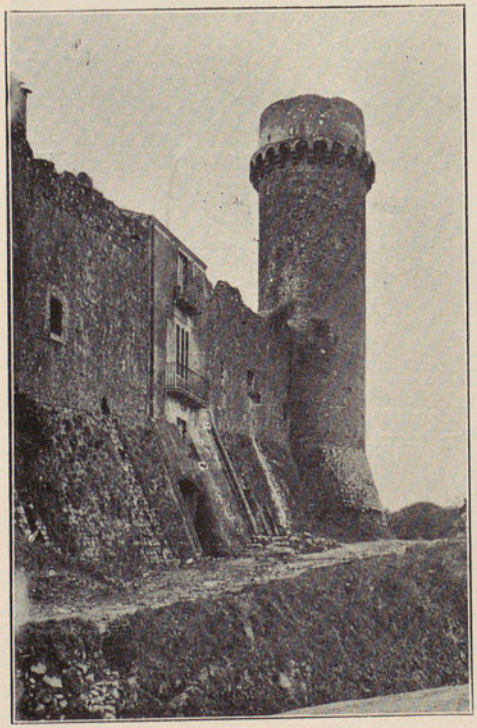

HOSTALRICH : TORRE DE LES MURALLES

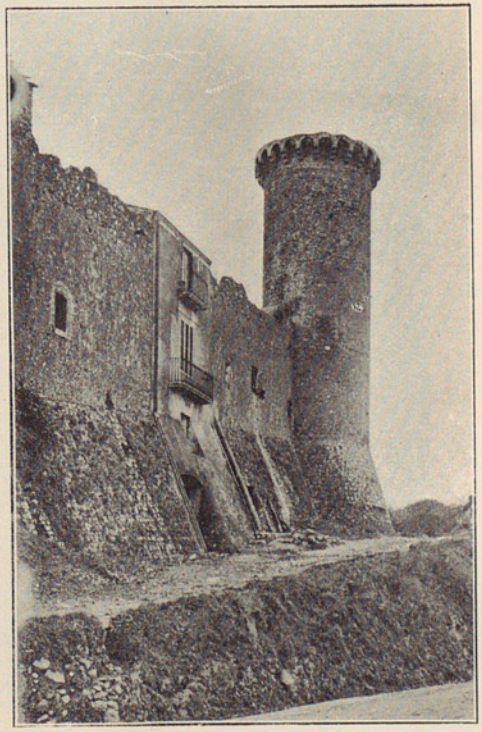

HOSTALRICH : TORRE DE LES MURALLES
Projecte de restauració

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

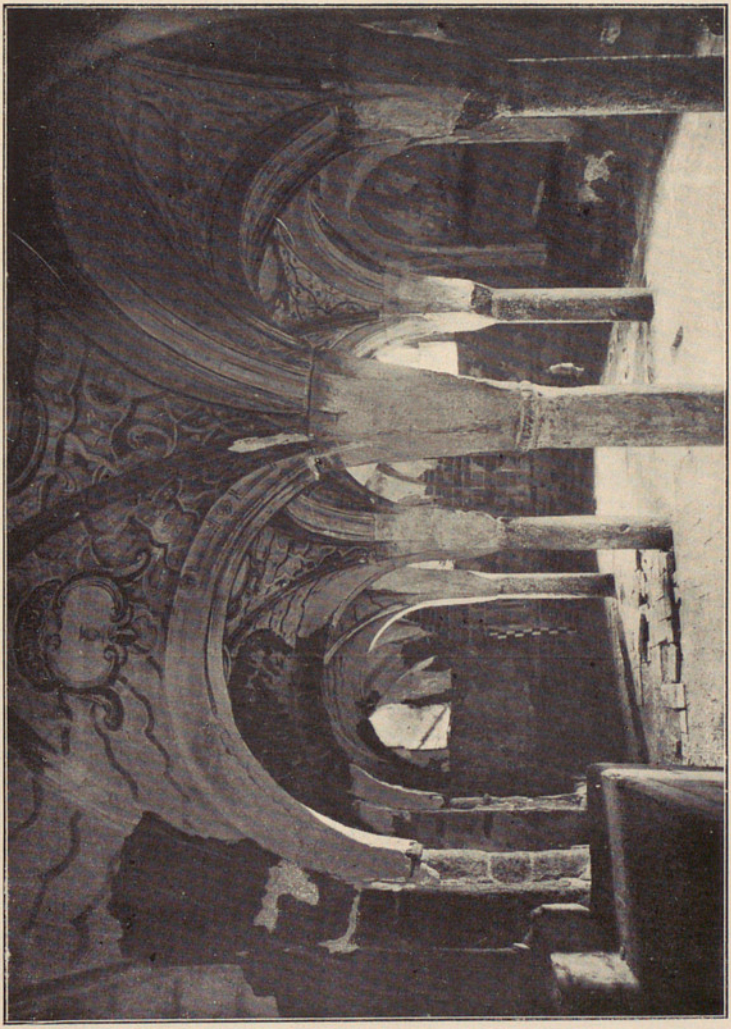

CARDONA : CRIPTA DE L'ESGLÉSIA DE SANT VICENS

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Per a major rapidesa i economia, s'acordà que aquest mapa corogràfic es formaria sobre la base dels treballs geodèsics, topogràfics i cartogràfics realitzats, o que s'estiguin efectuant, a Catalunya, pels diferents organismes oficials de l'Estat, Províncies i Municipis, o per empreses i particulars, completant les parts buides d'elements utilitzables per a la formació del mapa, que, desgraciadament, són nombroses, i les més extenses, muntanyoses i aspres, amb treballs lleugers especials realitzats per aquest Servei, el qual, a més d'altres estudis i treballs que se li han encomanat, ha desenrotllat fins al dia la tasca següent:

S'ha fet, i es continua fent, una recerca i l'aplegament possible dels treballs geodèsics, topogràfics i cartogràfics realitzats pels organismes de l'Estat (Institut Geogràfic i Estadístic, Comissió Hidrogràfica de la Marina, Cossos de l'Exèrcit d'Estat Major i d'Enginyers, Servei d'Obres Públiques), per la Província de Barcelona, alguns Municipis, certes empreses com la del Canal d'Urgell, i dels mapes existents, tant oficials, espanyols i francesos, com els deguts a la iniciativa particular. Al propi temps fou estudiat i es redactà un projecte de constitució del mapa i organització dels seus treballs, que aprovà la Secció de Ciències de l'Institut, adoptant-se per a la seva composició i publicació una divisió de quaranta tres fulles, indicades en els gràfics adjunts, les quals estan limitades a llurs bases per arcs de paral·lel de trenta minuts sexagesimals d'amplària angular, i als costats per arcs de meridià de quinze minuts, a l'estil de la «Carte du Ministère de l'Intérieur», de França, i d'alguns mapes topogràfics de l'estranger, resultant aquestes fulles a la dita escala de 1 : 100,000

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

(centímetre per quilòmetre) d'unes dimensions mitjanes de 0'416 × 0'273 m.

A la generalitat dels mapes de la classe del que s'està formant, per al traçat dels meridians i paral·lels que limiten les fulles, i dels que formen la quadrícula geogràfica interior per a situar o referir els punts del mapa, s'emplea l'anomenada projecció polièdrica o policèntrica, que consisteix a suposar la part de la superfície terrestre compresa dins una fulla substituïda per una altra de plana que li és tangent en el seu punt mig, considerant així cada fulla isolada com un plànol topogràfic sense cap deformació, amb la qual cosa es facilita molt llur construcció i composició, tenint, però, l'inconvenient que més de quatre fulles veïnes acoblades, no poden posar-se sobre d'un pla, la qual cosa, per a països com França, Espanya i altres de major extensió, no constituirà una veritable dificultat, puix que segurament no es pretendrà reunir el conjunt de les fulles dels mapes respectius a escales de 1 : 100,000, perquè resultarien d'unes dimensions exageradament grans. En canvi, en el cas del Mapa de Catalunya, a escala de 1 : 100,000, tenint en compte la seva extensió superficial relativament petita, s'ha adoptat la projecció cònica analítica de Tissot, de mínima deformació, que si bé exigeix uns càlculs més complicats que l'anterior, permet l'acoblament total de les fulles del mapa, podent-se'n construir un de mural molt útil i de bones proporcions, resultant amb unes deformacions inapreciables gràficament a la dita escala. Estan representats els paral·lels per arcs de cercle concèntrics, i els meridians per rectes concurrents al centre d'aquells, havent-se calculat els elements per a situar per coordenades rectangulars els punts d'encreuament dels

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

parallels límits de fulla, amb els meridians de cinc en cinc minuts, tant per a construir les fulles isoladament com el mapa en conjunt a diferents escales.

Quant a treballs de *geodèsia*, els elements de la qual són indispensables, tant per a servir de base als treballs topogràfics de camp d'ompliment, com per a ésser utilitzats com a referències per a situar després sobre el mapa els plànols topogràfics que han de composar les fulles d'aquell, han estat adquirides de l'Institut Geogràfic i Estadístic còpies de les dades de coordenades geogràfiques (latitud i longitud) i de les descripcions de situació dels vèrtexs, dels atzimuts i llargàries dels costats de la seva xarxa geodèsica fonamental de 1.r ordre, per a tota Catalunya, i de la xarxa de 2.n ordre, corresponent a la Província de Tarragona i cavalcaments sobre les veïnes, cobrint una extensió superficial d'unes 743,000 hectàrees.

Amb les dades de les observacions fetes, avançades per l'Institut Geogràfic, s'ha fet calcular amb caràcter provisional aquells mateixos elements dels vèrtexs i costats del 2.n ordre, de la Província de Girona, i d'una part de la Província de Lleyda, sobre una extensió total d'unes 860,800 hectàrees; i de la xarxa de 3.r ordre que està realitzant el mateix Institut, s'han adquirit còpies de les dades dels vèrtexs i costats, o s'ha fet calcular, amb les d'observació facilitades per aquell, de la zona de la mateixa Província de Tarragona i cavalcaments sobre les veïnes, cobrint-se una superfície de 1.476,000 hectàrees d'extensió.

Per a situar sobre el mapa alguns plànols topogràfics, aplegats o per a servir de base sobre el terreny a treballs complementaris de topografia, en certes

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

zones on encara no hi havia suficients elements de geodèsia, s'han fet alguns treballs geodèsics especials, per a determinar la situació geogràfica de campanars o altres edificis més visibles de pobles, ermites, masies i altres punts característics i importants del terreny, basant-se per a això, sobre la xarxa de 2.n ordre d'aquelles zones, o sobre la de 3.r ordre de les immediates, resultant coberta una extensió total d'unes 610,800 hectàrees.

Amb aquest mateix objecte, s'estan efectuant treballs geodèsics especials a la part de la Conca de Tremp i veïnes del Noguera Ribagorçana i del Segre, corresponent a les fulles 12 i 13 del mapa.

Respecte a *topografia*, s'ha pogut adquirir fins al dia, de l'Institut Geogràfic i Estadístic, les còpies fotogràfiques o calcades a mà, dels plànols topogràfics a escala de 1 : 25,000 de trenta sis termes municipals de la Província de Tarragona, i de seixanta tres de la de Barcelona, que en total sumen una extensió d'unes 382,800 hectàrees.

Ha estat trobat i adquirit un exemplar d'un plànol topogràfic de les Guilleries a escala de 1 : 50,000, aixecat i publicat el 1888 per l'Estat Major; s'ha fet una còpia d'un plànol a escala de 1 : 50,000 de la zona de regament del Canal d'Urgell, i les de dos grans plànols a escala de 1 : 10,000, dels voltants de Girona, gran part de la Selva i Baix Empordà, aixecat l'un devers l'any 1890, essent un tant antiquat, i l'altre el 1913, cobrint-se amb tots aquests plànols aplegats i copiats unes 336,360 hectàrees d'extensió.

Per a omplir les parts que quedaven buides a les fulles 43, 41, 24, 39 i 34, per personal afecte al Servei s'han realitzat diferents treballs topogràfics complementaris, basant-se, com s'ha indicat abans, sobre

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

vèrtexs i punts geodèsics, situant vèrtexs topogràfics, determinats mitjançant triangles solts, des d'algun costat geodèsic, o com a punts de trisecció inversa o de Pothenot; entre aquests vèrtexs topogràfics i els geodèsics, es desenrotllen les poligonals o itineraris d'estacions taquimètriques, des de les quals, i pel sistema de radiació, es prenen les dades dels punts de detall de la planimetria i relleu del terreny, sumant els plànols aixecats d'aquesta forma una extensió total d'unes 35,000 hectàrees.

Actualment s'estan realitzant els treballs topogràfics complementaris d'ompliment de la fulla 23, i per a les fulles 12 i 13, que ja s'ha dit que s'estan triangulant geodèsicament, s'efectuen per aquest Servei estudis i assaigs dels sistemes ràpids d'aixecament topogràfic, per la fotogrametria amb fototaquímetre, o amb gràfics planimètrics construïts amb la planxeta, o voltes d'horitzó obtingudes amb l'aparell anomenat «Oròsgraf», essent aquests tres procediments, no gaire usats i gairebé desconeguts en el nostre país, els preconitzats per a la topografia alpina, adequada en extrem al terreny de la zona corresponent a aquelles dues fulles, on s'usaran a les parts altes dels vessants i carenes de les muntanyes, en combinació amb els procediments taquimètrics que es seguiran usant a les valls i parts baixes dels vessants.

En els treballs de *cartografia*, pròpiament dita, o sigui en els de gabinet de formació del mapa, a més d'altres parcials encomanats incidentalment a aquest Servei, i de l'estudi i redacció de l'esmentat projecte de construcció del mapa, s'han fet els càlculs de construcció de les fulles; les còpies, reduccions i altres preparacions, entre elles la revisió i correcció dels noms o toponímia dels plànols topogràfics aplegats,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

posant-los en disposició d'ésser situats sobre el mapa; estan terminades les fulles 41, 43, 39 i 23, en publicació la primera, i pròximes a donar-se per a llur reproducció les altres tres; les fulles 34 i 42 estan molt avançades, començada la composició de la fulla 23, per a la qual ja s'ha dit que s'efectuen els treballs complementaris d'ompliment i posar al dia els plànols que resulten antiquats; les fulles 26 i 40 estan preparades de construcció i situació de llurs elements geodèsics, disposada la primera a rebre el plànol d'una part de la zona de regament del Canal d'Urgell, i altres que s'esperen aplegar, un d'ells de la zona del Canal d'Aragó i Catalunya.

Durant els primers temps d'establiment, organització i estudis previs del Servei, el seu personal es componia d'un Cartògraf Director del mateix i un Delineant cartògraf, augmentant-se successivament a partir de la segona meitat de l'any 1916, amb un Auxiliar tècnic calculador, dos Delineants litògrafs, un Delineant auxiliar i una mecanògrafa-delineant per als treballs de gabinet; quant als treballs de camp, el personal afecte al Servei és molt variable, disposant-se en certs moments d'un Enginyer per als treballs geodèsics especials, dos o tres Enginyers per als topogràfics, amb quatre Auxiliars topògrafs.

El material adquirit per al Servei fins al dia és el següent : un teodolit-taquímetre Salmoiraghi, amb microscopis amb apreciació de 0'002 equivalent a 7" 2, un joc de dos relotges-cronòmetres de butxaca de gran precisió, marca Ditishein, per al transport de l'hora per a la determinació de diferències de longitud, un fototaquímetre Salmoiraghi i tres taquímetres Trougthon, una brúixola Baker de mà per a reconeixements; un pantògraf de reducció sospès i un planí-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

metre de disc de gran precisió Coradi, una màquina de calcular Madas, un aparell «areostyle» per al sombrejat de muntanyes i altres treballs, eines de dibuix, taulells i altre material de dibuix; diferents obres de consulta, taules logarítmiques de Schrön i Callet, i taquimètriques d'Orlandi i de Cuartero.

En general, els treballs de tota classe estan molt més atrassats del que s'esperava, pel cúmul de dificultats de tot ordre amb les quals s'ha topat, falta de material i impossibilitat d'adquirir-lo, manca de personal apte amb sous moderats i dificultats per a adestrar-lo, augment considerable de les despeses pels jornals elevats dels peons al camp i l'encariment dels transports i hostatges, les repetides epidèmies de grip, i sens dubte degut a les mateixes causes i altres, el que de l'Institut Geogràfic no han estat facilitades totes les còpies de plànols amb les quals es creia poder comptar. Vençudes aquestes dificultats extraordinàries, que s'han ajuntat a les naturals de tots els començos i a les d'aquesta classe de treballs, es confia que aquests continuaran amb una activitat cada vegada creixent.

XXII

MAPA GEOLÒGIC

A la mateixa escala del Mapa geogràfic i pels Serveis tècnics de la Diputació de Barcelona s'ha començat l'estudi del Mapa geològic de Catalunya, els treballs del qual ha subvencionat la Mancomunitat.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

SERVEI DEL MAPA GEOGRÀFIC DE CATALUNYA

REPRODUCCIÓ DE LA FULLA DE TORTOSA, NÚM. 41, DEL MAPA COROGRÀFIC DE CATALUNYA A ESCALA DE 1 : 100.000,
SUBVENCIONAT PER LA MANCOMUNITAT, ACTUALMENT EN PUBLICACIÓ

Escala resultant a aquesta reproducció 1 : 200.942, o sia 1 centímetre 2.009,42 metres, o aproximadament escala 1 : 200.000, o sia 2 quilòmetres per centímetre

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Servei del Mapa
Geografic de Catalunya

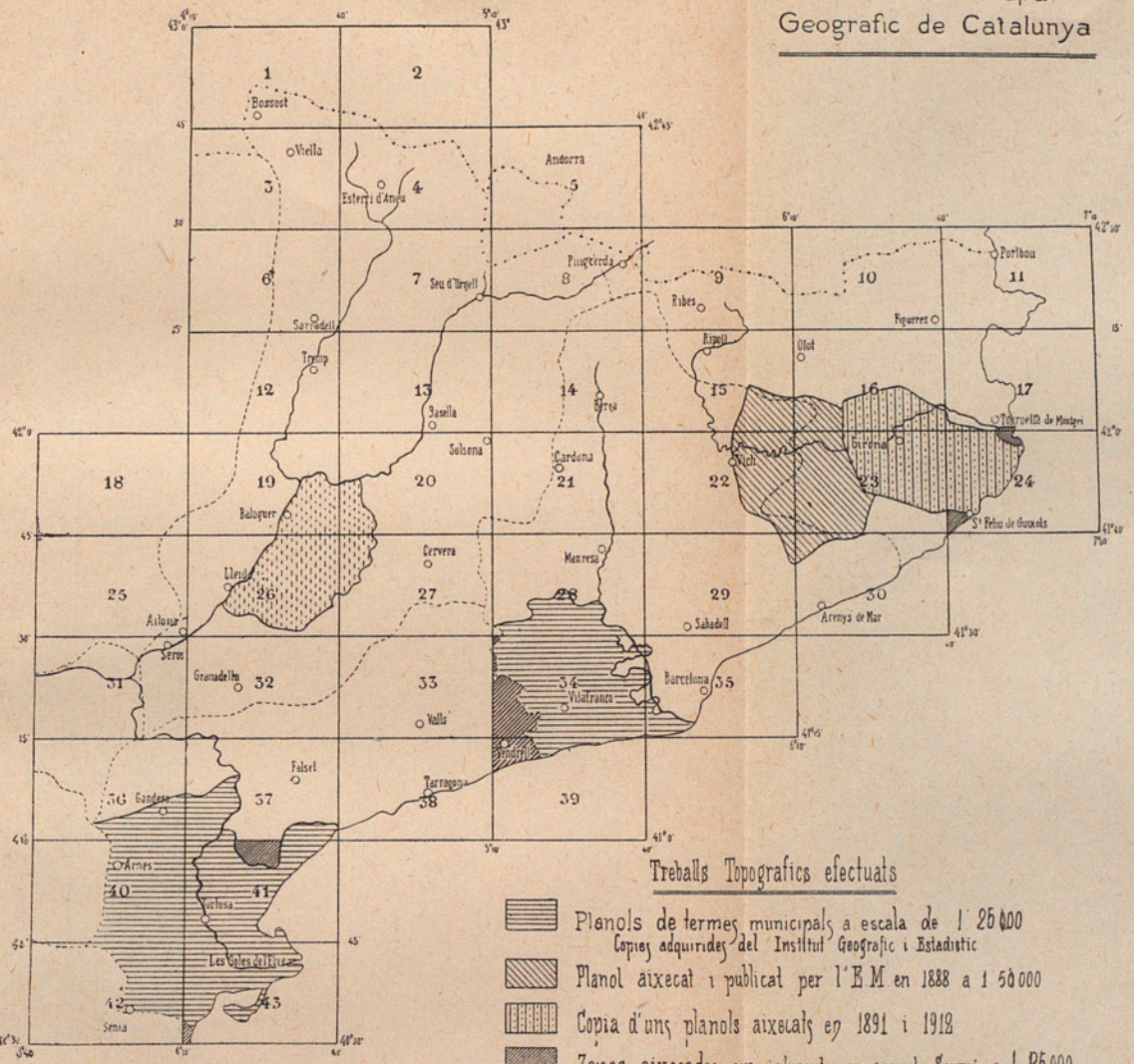

Treballs Topografics efectuats

- Planols de termes municipals a escala de 1:25.000
  Copies adquirides del Institut Geografic i Estadistic
- Planol aixecat i publicat per l'E.M. en 1888 a 1:50.000
- Copia d'uns planols aixecats el 1891 i 1912
- Zones aixecades especialment per aquest Servei a 1:25.000
- Planol de la zona de regadiu del Canal d'Urgell

Maig de 1919

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Servei del Mapa
Geografic de Catalunya

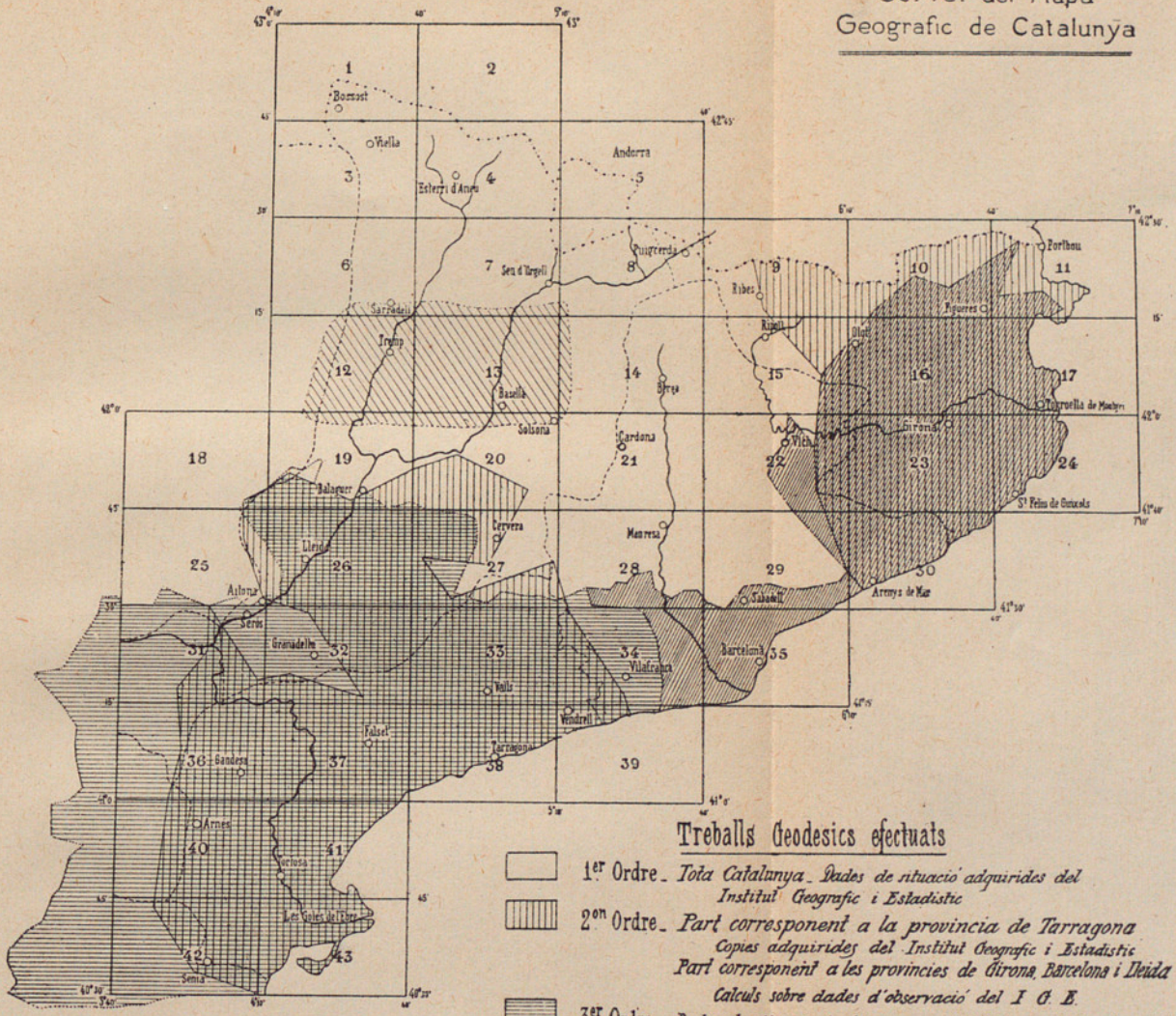

Treballs Geodesics efectuats

1er Ordre _ *Tota Catalunya _ Dades de situació adquirides del Institut Geografic i Estadistic*

2on Ordre _ *Part corresponent a la provincia de Tarragona*
Copies adquirides del Institut Geografic i Estadistic
Part corresponent a les provincies de Girona Barcelona i Lleida
Calculs sobre dades d'observació del I G E.

3er Ordre _ *Dades de situacio facilitades per l'I G E o calculs sobre dades d'observació realitzades pel mateix*

Triangulacions geodesiques especials _ *Projectades i observades per aquest Servei*

Triangulació geodésica especial *en execució per aquest Servei*

Maig de 1919

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

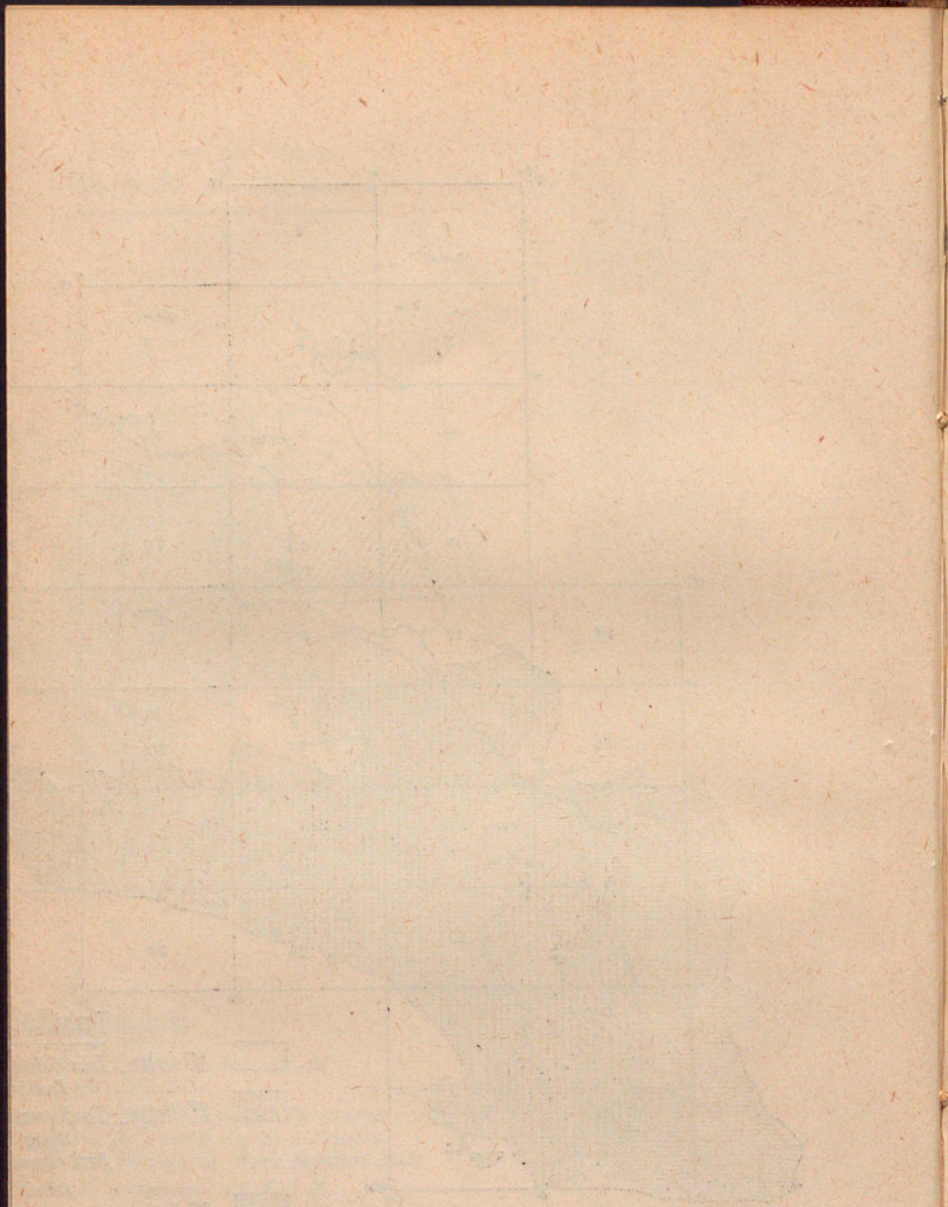

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Servei del Mapa
Geografic de Catalunya

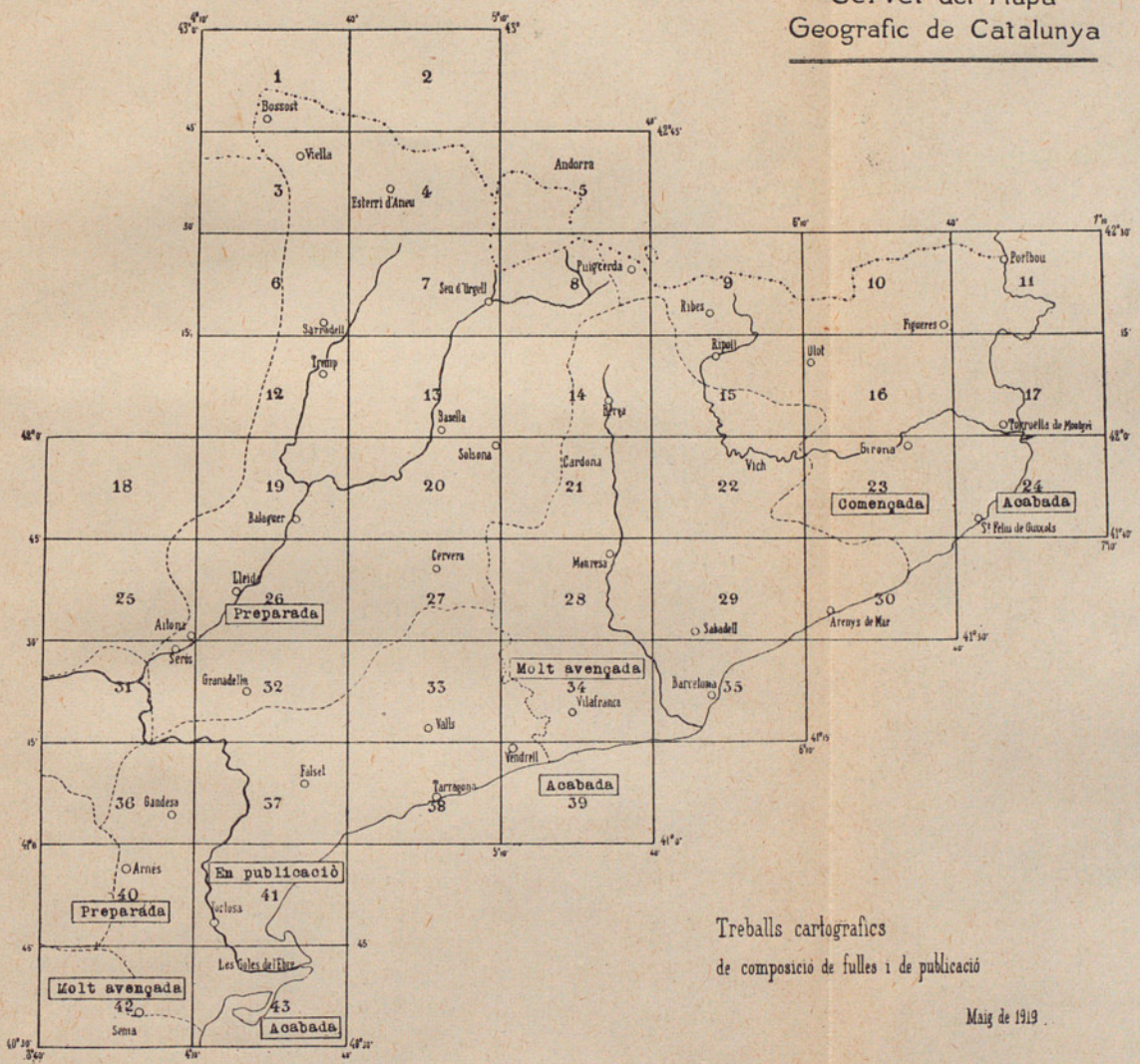

Treballs cartografics
de composició de fulles i de publicació

Maig de 1919.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ESTUDIS JURÍDICS

Captenint-se el Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya de la gran pertorbació que podia provocar en la vida jurídica nacional la promulgació del nou *Codex iuris canonici*, feta per S. S. Benet XV el dia de Pentecostès de l'any 1917 perquè comencés a regir des d'igual festivitat del següent, atesa la circumstància d'ésser el Dret canònic el primer supletori del català, en sessió de 25 d'abril de 1918 va pendre l'acord de proposar a l'Assemblea de la Mancomunitat, que s'havia de reunir durant el mes de maig, que fes una declaració relativa al règim jurídic de Catalunya, en els termes consignats en el report presentat a la mateixa.

L'Assemblea, ultra haver acceptat unànimement la declaració que el Consell li presentava, va judicar d'una precisió inajornable el que la Mancomunitat fes seva la tasca de normalitzar l'avui tan pertorbada vida jurídica de Catalunya, tot considerant que la novella funció entrava, des d'aleshores, en l'esfera de l'actuar ordinari de la Mancomunitat, i en la sessió de 28 de maig era concretat aquest desig unànime en tres acords, el primer dels quals fa referència a la declaració esmentada, relativa al Dret canònic, i els altres dos diuen textualment:

«2.n S'encomana al Consell Permanent que for-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

muli, en el termini més breu possible per a portar-les a l'aprovació de l'Assemblea, les regles de Dret integrants del Règim jurídic català, codificant-les, sia parcialment per institucions o sia totalment; i que faci, demés, totes les actuacions necessàries per a portar la normalitat a la vida jurídica catalana i assegurar l'eficàcia del seu normal espandiment.

»3.r S'autoritza al Consell Permanent per a fer les gestions necessàries per a portar a compliment l'anterior acord; per a autoritzar els mitjans que a l'efecte cregui convenients; per a crear, si ho creu oportú, un instrument permanent tècnic d'actuació en el Règim jurídic; i per a fer les despeses que, per a aquestes finalitats siguin necessàries, donant-ne després compte a l'Assemblea.»

Prenent cura el Consell Permanent de la comanda que li havia estat feta, en sessió de 17 de juliol, va decidir la constitució immediata d'una Oficina d'Estudis Jurídics (orgue tècnic mitjançant el qual fos acomplerta la funció esmentada), i el dia 18 de juliol, el Conseller Excm. Sr. D. Joan Vallès i Pujals, en representació del Consell, i D. Jaume Bofill i Matas com a membre delegat de l'Institut d'Estudis Catalans, presidiren la constitució efectiva de l'Oficina, la qual va començar immediatament els seus treballs.

Durant els mesos que porta de funcionament, l'Oficina ha emprès com a tasca cabdal la formulació de les regles de Dret integrants del règim jurídic de Catalunya, procedint amb la major intensitat possible a un estudi preparatori, del qual és expressió el report endreçat al Consell amb data del mes de novembre proppassat i del qual, per a facilitar-ne l'estudi, n'ha estat feta una edició especial.

L'Oficina d'Estudis Jurídics ha cregut que, do-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

nada la realitat jurídica nostra, no era possible procedir a una formulació legal sense fixar prèviament l'estat actual del Dret català, no solament per ésser el terme de partida en l'orientació de les seves tasques, sinó també per ço com en deriva el mètode general de treball, i aquest és el doble objectiu del report que, imprès, forma un volum, en octau, de 101 pàgines.

Seguint el pla justificat en aquest report, l'Oficina ha començat l'estudi preparatori de la capacitat de la persona individual, amb les diverses modificacions que sofreix o pot sofrir, acoblant els materials que expliquen i documenten la doctrina vigent a Catalunya sobre aquests extrems fins al 1714, els que assenyalen les diverses influències que ha sofert amb posterioritat i els que poden servir per a contrastar-lo amb la predominant en altres terres, els quals serveixen tots plegats alhora, de proemi i de justificació a un projecte de regulació que, un cop hagi passat per les degudes revisions, pot ésser un dels capítols fonamentals del Codi civil de Catalunya.

Tenint en compte que la pertorbació de la vida jurídica catalana té gravetat major amb referència a determinades qüestions, s'ha simultanejat aquest estudi amb el de les referents a la successió intestada regular i als parafernals.

Cada un d'ells serà pròximament imprès en un volum que, posat a l'abast de tothom, donarà manera de recollir el pensament català actual sobre els diversos problemes que plantegen i les modalitats del fet jurídic present amb relació a les institucions a les quals es refereixen.

Mentrestant, l'Oficina ha iniciat una actuació encaminada a recollir la gran diversitat d'elements bàsics necessaris per a fer una formulació legal

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

general, segons la manera d'ésser catalana, i amb la no menys indispensable d'acoblar els diversos assaigs fets fins al present en ordre a la mateixa finalitat.

Responent a aquesta idea, està aplegant també la bibliografia jurídica catalana, i el repertori de documents jurídics de diverses èpoques de totes les encontrades de la nostra terra, amb l'objecte de fixar les línies principals de la geografia jurídica de Catalunya; treball coincident amb el de publicació de textos de Dret català que la Diputació de Barcelona, responent a iniciatives reiterades, ve patrocinant d'alguns anys ençà.

El Consell de la Mancomunitat, però, ha entès que per a acomplir els acords presos per l'Assemblea no devia limitar-se a donar un definitiu impuls a aquesta formulació cabdal, sinó també que devia atendre, en la mesura que els seus mitjans li permeten, totes aquelles necessitats que, atenyents a la seva vida jurídica, sentís el poble de Catalunya i, per aquest motiu, havent-se promulgat en 28 de juliol de 1918 la llei nomenada de Defensa de boscos, que fa necessari el recull dels costums sobre la manera de ben menar els boscos i arbredes i dels tractes sobre aprofitaments forestals, en reunió del dia 31 de juliol va acordar trametre aquesta comanda a l'Oficina d'Estudis Jurídics.

L'Oficina l'ha duta a compliment, tot procedint de primer antuvi a investigacions i enquestes; celebrant converses i juntes en diversos indrets de la terra catalana, amb aquells que pel seu estament viuen i practiquen els costums esmentats; metoditzant a més les dades recollides i redactant el costumari, el qual ha vingut a tenir quatre centes seixanta vuit rúbriques, acoblades en cinc diverses parts: una que conté

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

els costums que tradueixen les normes generals per a ben menar el bosc; la segona que aplega el referent a les diverses classes de bosc a Catalunya; la tercera relativa a les altres arbredes; la quarta, al capítol interessantíssim dels tractes de bosc, i la darrera a l'especificació de les peces i mides i a les classificacions del bosc i de l'arbre sobre els quals hom fa els tractes.

No essent aquest un recull de textos legals, sinó precisament de costums, ha cregut el Consell que, en tractar de donar-li la deguda autoritat, de cap manera no podia oblidar la diferència que hi ha en el nostre règim jurídic entre el costum i la llei, i, procedint a la faisó catalana, en lloc de dur-lo a la sanció de l'Assemblea, ha autoritzat que la pròpia Oficina compiladora el posi en mà de les Corporacions, Associacions i homes que per viure'ls a diari poden contrastar més eficaçment la seva bondat : hom està procedint, precisament, a les consultes en aquests dies i el treball definitiu serà publicat en data que és imminent, amb la sanció d'aquests verament autoritzats experts.

Al venir el moment en què el Consell Permanent de la Mancomunitat, amb la col·laboració dels senyors que s'havia adjuntat, redactà l'Estatut de Catalunya, l'Oficina intervingué en la preparació i redacció definitiva de la part seva referent al règim jurídic.

El Consell de la Mancomunitat rebé, amb data del dia de Sant Jordi d'enguany, una comunicació del Sr. President de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Barcelona assabentant-li que en la reunió d'entitats agrícoles que havia tingut lloc la vigília per iniciativa de la pròpia Acadèmia, fou demanat amb insistència per la representació de di-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

verses d'elles, que es fes un estudi detallat del fet jurídico-agrícola actual, escrivint els usos i costums de les diferents comarques per a facilitar amb ell la normal evolució de les nostres institucions agrícoles; i que tenint la Mancomunitat un organisme especialment constituït per a fer estudis d'aquesta mena, posava en ses mans la petició per si entenia que ans que a l'Acadèmia li corresponia a ella portar el treball a compliment.

Entengué el Consell Permanent que no podia deixar de captenir-se d'una proposició de tan alt interès, i en reunió de 15 de maig d'aquest any encomanà a l'Oficina que fes una recopilació escrita dels usos i costums agrícoles de les diferents comarques de Catalunya, al qual efecte ha iniciat ja les tasques preparatòries de recull i ordenació de materials.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

AGRICULTURA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

I

ACCIÓ AGRÀRIA DE LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

No podia la Mancomunitat de Catalunya deixar desatesa branca tan important de la producció com és l'Agricultura, i comprenent-ho així va començar la seva actuació en aquest sentit estudiant la característica agrícola de Catalunya.

Avui aquest estudi preliminar es pot ja donar per acabat, havent-se obtingut el coneixement exacte de les necessitats agrícoles del nostre país.

A Catalunya hi domina la petita propietat i l'aparceria, masoveria o arrendament. Poques són en nombre les grans explotacions i menys encara les muntades amb caràcter agrícolo-industrial i comercial que demana l'hora actual.

Tenint en compte ço que és el nervi de la nostra agricultura, l'obra agrària de la Mancomunitat abraça:

a) Ensenyament.
b) Experiència i demostració.
c) Organització industrial i comercial.
d) Organismes tècnics.

En el primer grup s'inclouen:

a) Ensenyament superior i mitjà fet a l'Escola Superior d'Agricultura.
b) Conferències a les comarques.
c) Cursets pràctics d'agricultura.

I en vies de prompte realització l'ensenyament de la dona del camp i l'ensenyament de mestres i mestresses.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

En el segon grup hi van compresos tots els treballs pràctics que la vida agrícola moderna demana, així com la xarxa de Camps Experimentals escampats arreu de Catalunya.

En el tercer grup es considera la necessitat d'agrupar els petits productors, donant-los, mitjançant la cooperació, la possibilitat de transformar i vendre en bones condicions els seus productes. Completa aquesta branca la Caixa de Crèdit Comunal que destina una quantitat a fer préstecs als Sindicats Agrícoles.

I, finalment, els organismes tècnics que constitueixen el quart grup són l'element assessor que obtindrà, especialitzant-se, la confiança del país i serà l'element director de la futura agricultura catalana.

II

ESCOLA SUPERIOR D'AGRICULTURA

Entrant en detalls ens trobem que l'Escola Superior d'Agricultura, creada i sostinguda fins fa poc per la Diputació de Barcelona, i traspassada a la Mancomunitat de Catalunya, forma el nucli d'homes escollits especialitzant-los i alhora permet seguir els seus estudis als que necessiten una carrera per a exercir-la per als altres, el mateix que els que la vulguin aplicar a llurs finques, i igualment als qui sols interessa un aspecte dels molts que constitueixen la ciència agrària.

A l'Escola Superior d'Agricultura es pot estudiar per *Tècnic agrícola*, per *Enginyer agrícola*, i es pot formar *Professor d'Agricultura*.

El *Tècnic agrícola* va adreçat als que treballen

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

terres seves o arrendades, i a qui interessa més conèixer coses ja demostrades que estudis per a demostrar-ne de noves. La forma dels seus ensenyaments permet concórrer als mateixos, no sols alumnes de tot l'estudi, sinó també alumnes d'alguna o algunes assignatures.

La seva distribució és la següent:

Primer curs

15 octubre-15 novembre

Problemes de Matemàtiques aplicades a l'Agricultura.
Legislació agrícola.
Traducció de l'italià.
Química elemental i pràctiques.

16 novembre-15 desembre

Problemes de Matemàtiques aplicades a l'Agricultura.
Traducció de l'italià.
Química elemental i pràctiques.
Geologia aplicada a l'Agricultura.

7 gener-31 gener

Mecànica aplicada.
Química agrícola.
Anatomia i Fisiologia vegetals.

1.r febrer-28 febrer

Mecànica aplicada.
Dibuix.
Anàlisi de terres.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

1.r març-31 març

Vinya (primera quinzena).
Oliveres (segona quinzena).
Dibuix.
Anàlisi d'adobs.

1.r abril-30 abril

Hortes i conreu forçat (primera quinzena).
Plantes industrials (segona quinzena).
Patologia vegetal.
Anàlisi de substàncies alimentícies.

1.r maig-31 maig

Plantes farratgeres (primera quinzena).
Cereals (segona quinzena).
Patologia vegetal.
Anàlisi de productes agrícoles industrials.

1.r juny-30 juny

Boscos i arbres de ribera.
Química aplicada a les indústries agrícoles.
Amidacions i aixecament de plànols.

Segon curs

15 octubre-15 novembre

Construccions rurals amb nocions de resistència de materials.
Enologia.
L'Electricitat en agricultura.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

16 novembre-15 desembre

Hidràulica i construccions hidràuliques.
Elaiotècnia.
Indústries derivades dels boscos i arbres de ribera.

7 gener-31 gener

Anatomia, Fisiologia i Higiene animal.
Fabricació d'alcohols i sucres.
Petita Ramaderia i Piscicultura.

1.r febrer-28 febrer

Zootècnia general.
Fabricació de fècules i midons.
Avicultura.

1.r març-31 març

Bestiar cavallí.
Fabricació d'essències i indústria cítrica.
Economia agrícola.

1.r abril-30 abril

Bestiar boví.
Explotacions lleteres.
Comptabilitat agrícola.

1.r maig-31 maig

Bestiar oví, cabriu i porcs.
Indústries derivades de la Ramaderia.
Comerç i exportació agrícoles.

1.r juny-30 juny

Patologia animal i Terapèutica.
Fabricació de conserves.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Organització i sosteniment de les Cooperatives de producció, venda, consum i canvi. Institucions socials de caràcter agrícola.

L'*Enginyer agrícola*, al contrari, és l'home que cercant el per què de les coses demostrades pensa en fer-ne de noves, essent aquests estudis la base per a esdevenir investigadors.

El pla actual d'aquest ensenyament és el següent:

Curs preparatori

Durant el curs preparatori s'ensenyaran les següents assignatures:

Aritmètica.
Àlgebra.
Geometria i Trigonometria.
Elements de Física.
Elements de Química.
Elements d'Història Natural; i
Idiomes : Italià i Francès.

Primer curs

Durant el trimestre de 15 d'octubre a 20 de desembre.

	Hores setmanals pràctiques i teòriques
Anatomia i Fisiologia vegetals.....	8
Legislació agrícola.....	6
Geometria analítica.....	6
Anatomia, Fisiologia i Higiene dels animals.....	6
Dibuix.....	4
Total...	30

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Durant el semestre de 7 de gener a fi de juny.

	Hores setmanals pràctiques i teòriques
Botànica	4
Física i Meteorologia	7
Càlcul infinitesimal i Nocions de Mecànica racional	6
Química inorgànica i Anàlisi	7
Dibuix i Nocions de Geometria descriptiva	6
Total...	30

Segon curs

Durant el trimestre de 15 d'octubre a 20 de desembre.

	Hores setmanals teòriques i pràctiques
Termodinàmica i mecànica química	6
Fitotècnia	7
Topografia	6
Zoologia	5
Dibuix	6
Total...	30

Durant el semestre de 7 de gener a fi de juny.

	Hores setmanals pràctiques i teòriques
Geologia i Geografia física agràries	6
Fitotècnia	9
Química orgànica i Anàlisi	5

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

	Hores setmanals pràctiques i teòriques
Zootècnia especial	6
Dibuix	4
Total...	30

Tercer curs

Durant el trimestre de 15 d'octubre a 20 de desembre.

	Hores setmanals pràctiques i teòriques
Economia agrícola	6
Construccions rurals	8
Selvicultura (Fitotècnia)	6
Biologia	10
Total...	30

Durant el semestre de 7 de gener a fi de juny.

	Hores setmanals pràctiques i teòriques
Comptabilitat agrícola	6
Electrotècnia	2
Indústries agrícoles (Nocions)	2
Biologia i Patologia	9
Mecànica aplicada	6
Agrologia	5
Total...	30

L'últim any d'Especialitats permet, mitjançant petites despeses, tenir com quatre Escoles, ja que hauran d'establir-se les següents:

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

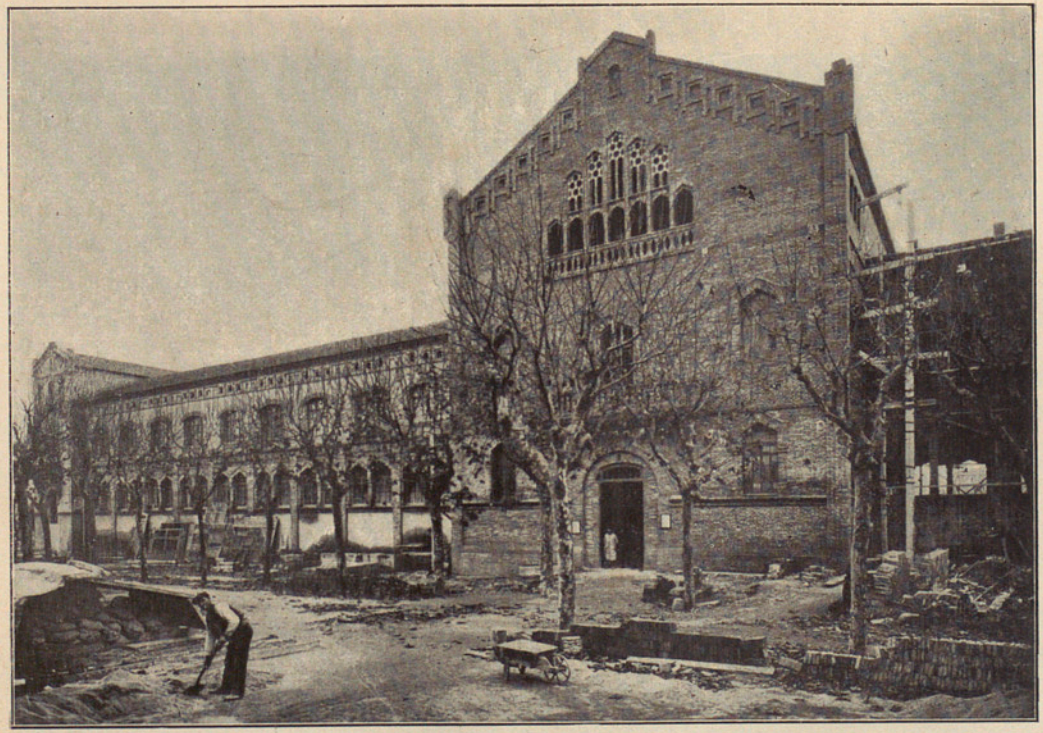

EDIFICI, EN CONSTRUCCIÓ, DE L'ESCOLA SUPERIOR D'AGRICULTURA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

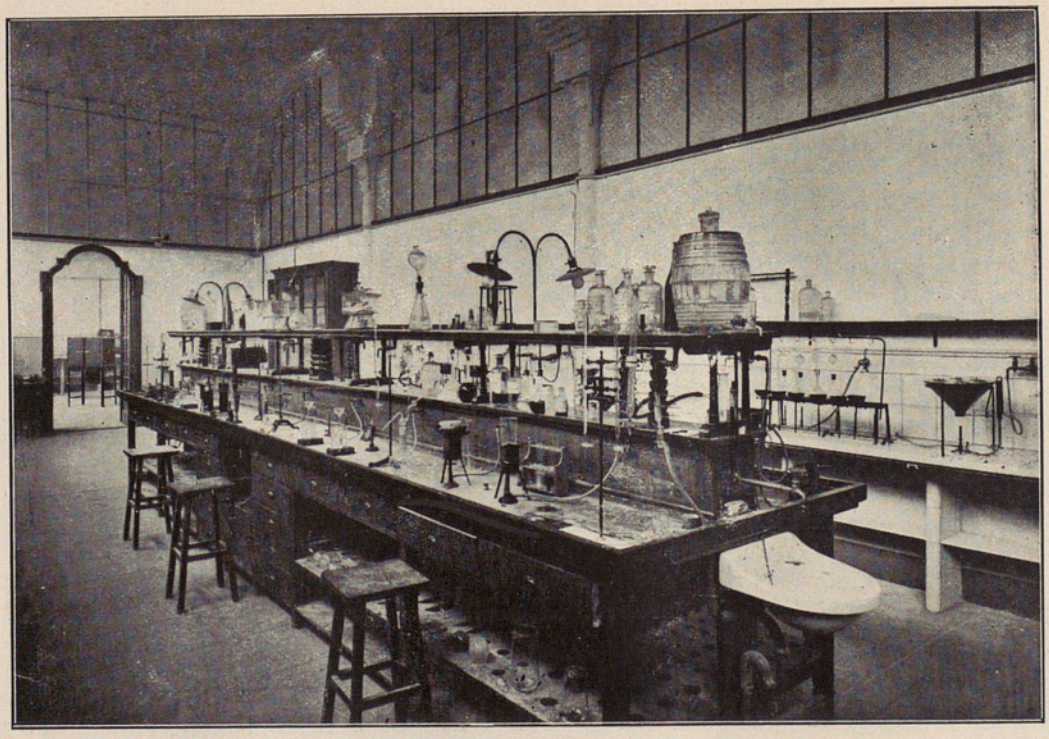

LABORATORI D'ANÀLISIS AGRÍCOLES DE LA DIRECCIÓ D'AGRICULTURA
DE LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

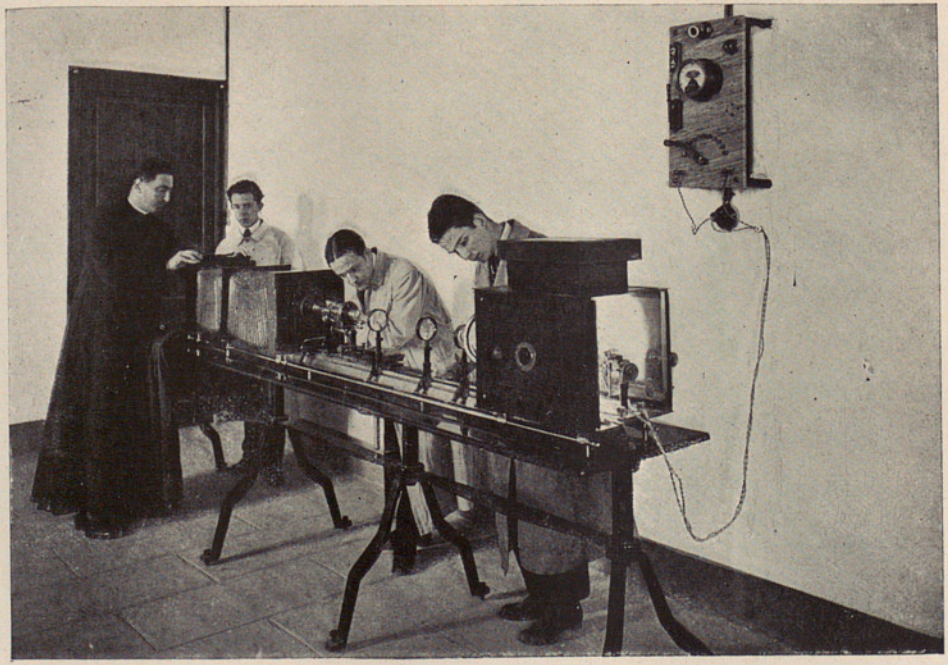

LABORATORI DE MICROFOTOGRAFIA DE L'ESCOLA SUPERIOR D'AGRICULTURA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

LABORATORI DE FITOTÈCNIA DE L'ESCOLA SUPERIOR D'AGRICULTURA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CLASSE DE DIBUIX DE L'ESCOLA SUPERIOR D'AGRICULTURA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Vinyes i Vins i Indústries derivades.

Arbres fruiters, incloent-hi Oliveres i les Indústries derivades.

Ramaderia i ses indústries.

Monts i Hidràulica.

quedant compreses així totes les branques de la producció agrícola.

Els Enginyers agrícoles que passin un any als laboratoris de l'Escola podran obtenir el títol de *Professor d'Agricultura*, grau d'investigació que requereix el moviment progressiu de la ciència agrària.

III

CONFERÈNCIES I CURSETS RURALS

Les Conferències a les comarques es donen a petició de les Alcaldies i Sindicats Agrícoles, versant sobre temes concrets, ja d'actualitat ja de possible instauració. Els Professors de l'Escola Superior d'Agricultura i els dels Serveis Tècnics de la Direcció d'Agricultura són els indicats per a donar aquestes Conferències, que sempre tenen lloc a les festes o al vespre del dia anterior. Van acompanyades de projeccions fixes o cinematogràfiques, de dibuixos o demostracions pràctiques, ja que la seva finalitat és ensenyar coses no conegudes o que s'apliquen malament.

La conseqüència de les Conferències són els Cursets Pràctics d'Agricultura, sèries de Conferències i demostracions que duren de deu a quinze dies, versant sobre un tema concret, que és el de principal interès a la comarca.

Per a obtenir un d'aquests cursets es demana

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

un mínim d'alumnes, que avui es fixa en cent, i el compromís de satisfer una part de les despeses, que és d'unes 400 a 500 pessetes. Aquesta quantitat es sol obtenir de la matrícula d'*una pesseta*, que paguen tots els inscrits, i de la matrícula de pràctiques, que són altres *cinc pessetes*, abonant ço que falti l'entitat sol·licitant. Complertes aquestes condicions, la Mancomunitat subvenciona cada curset amb 500 pessetes.

Les conferències són als vespres, i els treballs pràctics a les tardes, escollint els mateixos sol·licitants l'època de menys feina a la comarca, ja que solen assistir a dits cursets alumnes d'altres poblacions i fins d'altres comarques.

Fins avui s'han celebrat cinquanta cursets, amb un total de 8,403 alumnes matriculats, com segueix:

Sant Sadurní de Noya

Viticultura i Enologia..... 93 alumnes

Igualada

Viticultura i Enologia..... 65 alumnes

Blanes

Viticultura i Enologia..... 76 alumnes

Rubí

Viticultura i Enologia..... 117 alumnes

Manresa

Viticultura i Enologia..... 224 alumnes

Terrassa

Viticultura i Enologia..... 137 alumnes

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Martorell

Viticultura i Enologia..... 123 alumnes

Olot

Ramaderia i Indústries derivades.... 72 alumnes

Moyà

Ramaderia i Indústries derivades.... 123 alumnes

Vich

Ramaderia i Indústries derivades.... 106 alumnes

Piera

Viticultura i Enologia..... 200 alumnes

Montblanch

Viticultura i Enologia..... 201 alumnes

Llansà

Viticultura i Enologia..... 148 alumnes

Llers

Oleïcultura i Elaiotècnia..... 154 alumnes

Cambrils

Viticultura i Enologia..... 268 alumnes

Figueres

Ramaderia i Indústries derivades.... 92 alumnes

Castelló d'Empúries

Terra Campa..... 187 alumnes

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

La Junquera
Viticultura i Enologia..... 160 alumnes

Manlleu
Ramaderia i Indústries derivades.... 302 alumnes

Mollerusa
Viticultura i Enologia..... 216 alumnes

Linyola
Ramaderia i Indústries derivades.... 150 alumnes

Barbarà
Viticultura i Enologia..... 334 alumnes

Sant Cugat del Vallès
Viticultura i Enologia..... 103 alumnes

Sallent
Viticultura i Enologia..... 218 alumnes

Artés
Viticultura i Enologia..... 135 alumnes

Banyoles
Ramaderia i Indústries derivades.... 133 alumnes

Gelida
Viticultura i Enologia..... 118 alumnes

Anglès-La Sellera
Ramaderia i Indústries derivades.... 160 alumnes

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Torelló

Ramaderia i Indústries derivades.... 172 alumnes

Torregrossa

Ramaderia i Indústries derivades.... 247 alumnes

Garriguella-Vilajuïga

Viticultura i Enologia..... 115 alumnes

Falset

Viticultura i Enologia..... 188 alumnes

Torroella de Montgrí

Ramaderia i Indústries derivades.... 258 alumnes

Agramunt

Terra Campa..... 180 alumnes

Caldes de Montbuy

Terra Campa..... 255 alumnes

Argentona

Viticultura i Enologia..... 186 alumnes

Ivars d'Urgell

Ramaderia i Indústries derivades.... 198 alumnes

Bellpuig

Oleïcultura i Elaiotècnia..... 142 alumnes

Vilafranca del Penedès

Petita Ramaderia (conferències ambulants).

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Vilarrodona

Viticultura i Enologia..... 294 alumnes

Sardanyola-Ripollet

Viticultura i Enologia..... 208 alumnes

Ager

Viticultura i Enologia ..... 136 alumnes

Tremp

Viticultura i Enologia..... 200 alumnes

Moyà

Terra Campa..... 126 alumnes

Balaguer

Terra Campa..... 150 alumnes

Avià

Terra Campa..... 157 alumnes

Tivissa

Viticultura i Enologia..... 117 alumnes

Serós

Oleïcultura i Elaiotècnia..... 321 alumnes

Navarcles

Viticultura i Enologia..... 141 alumnes

Navàs

Viticultura i Enologia..... 100 alumnes

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Berga

Terra Campa..... 97 alumnes

Més endavant, quan es disposi de personal suficient, ens proposem anar especialitzant aquestes ensenyances, fent-les dintre cada especialitat, per exemple de:

Adobs,
Malalties,
Elaboració de productes.

I amb caràcter general, de:

Maquinària,
Organització,
Comptabilitat,
Economia,

que avui sols podem dedicar-hi un dia.

Així mateix anem a l'establiment de l'ensenyança agrícola de la dona del camp, establint Cursos bi o trimestrals en les comarques que per situació o per entusiasme prometin un millor concurs a les mateixes. Aquestes ensenyances es donaran d'acord amb l'Institut de Cultura per a la Dona.

També, en anys successius, amb el concurs del Consell de Pedagogia, es podran donar Cursos de Ciències Agràries als mestres i mestresses que tant poden fer en els pobles per al progrés de l'Agricultura.

IV

Els *Camps Experimentals* faran veure a la pagesia ço que en Conferències i Cursets han sentit. Allí es veurà aplicat tot quant de bo i dolent els interessa conèixer, completant-se així sobre la terra i en la realitat ço que dins el primer grup es faci.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Els Camps Experimentals seran així mateix especialitzats, establint un contacte i una cooperació entre l'home que treballa i l'home qu'estudia, que es complementaran mútuament.

Està acordat pel Consell Permanent l'establiment dels següents Camps Experimentals.

Terra Campa

Cereals, farratges, plantes industrials

Agramunt.
Artesa de Lleyda.
Avià.
Bellcaire.
Camallera.
Castelló d'Empúries.
Guissona.
Manlleu.
Moyà.
Peramola.
Pals.
Olot.
Solsona.
Sort.
Santa Cristina d'Aro.
Sabadell.
Sampedor.
Tordera.
Vilanova de Meyà.

Prats naturals. Farratges.

Bellcaire d'Empordà.
Bellver.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

PRÀCTIQUES DEL CURSET DE RAMADERIA A VICH

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CURSET DE RAMADERIA DE VICH : LLIÇÓ PRÀCTICA DE MANTEGUERIA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CURSET DE VITICULTURA DE MANRESA : GRUP D'ALUMNES

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CURSET DE VITICULTURA DE BLANES

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

UNA LLIÇÓ PRÀCTICA A LES VINYES DE BLANES

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CURSET DE SANT SADURNÍ DE NOYA : PRÀCTIQUES D'ANÀLISIS DE VINS

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Cladells.
Palautordera.
Puigcerdà.
Viella.

Arròs

Tortosa.

Cànem

Balaguer.

Vinyes

Barbarà.
Esparraguera.
Isona.
Marsà.
Pla del Penedès.
Porrera.
Sallent.
Sitges.
Tivissa.
Vilamaniscle.

Olivers

Caldes de Montbuy.
Llers.
Maldà.
Olesa de Montserrat.
Perelló.
Torregrossa.

Avellaners

Viloví.
Riudoms.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Fruiters

Ivars d'Urgell.
Santa Coloma de Cervelló.

Garrofers

Torredembarra.

Ametllers

Alió.

Sureres

Agullana.

Actualment estan en funcionament els següents:

Secció de Viticultura

Vilamaniscle.
Sallent (Cabrianes).
Esparraguera.
Barbarà.
Tivissa.

Secció d'Arbres fruiters

Alió : ametllers.
Caldes de Montbuy : oliveres.
Maldà : oliveres.
Torregrossa : oliveres.
Ivars d'Urgell : arbres fruiters.
Viloví : avellaners.
Perelló : oliveres.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Secció de Terra Campa

Bellcaire d'Urgell.
Camallera.
Peramola.
Olot.
Santa Cristina d'Aro.
Solsona.
Avià.
Guissona.
Manlleu.
Sampedor.
Sort.
Sabadell.
Vilanova de Meyà.
Bellcaire de l'Empordà.
Bellver.
Sant Miquel de Cladells.
Palautordera.

V

ORGANITZACIÓ AGRÍCOLA

L'organització industrial i comercial de la nostra agricultura es fa més que necessària en l'hora present. Sense una seguretat de producció, sense mitjans per a transformar en bones condicions sos productes, i mancats en sa majoria d'un sentit comercial, és impossible conrear avui les terres. En aquest sentit es fan actualment els estudis sobre *Cellers cooperatius* i sobre *Molins d'oli,* encarregant als nostres tècnics l'estudi d'aquestes institucions.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Les entitats que vulguin aprofitar-se d'aquests serveis hauran d'abonar una quantitat per als mateixos, sempre més baixa que la que els costaria particularment, i responent el seu conjunt a un pla orgànic i ordenat.

Han estat concedits els serveis tècnics necessaris demanats pels Sindicats Agrícoles de Vilarrodona, Vilaseca, Cambrils, Falset, Pinell de Bray, Palau d'Anglesola, Gandesa, Alcarraç, Valls, Verdú i Castellvell, essent de notar que en alguns casos ja es porten a cap obres tan notables com els Cellers cooperatius de Vilarrodona, Palau d'Anglesola, Falset i Gandesa, i el Celler i Molí d'oli de Pinell de Bray.

Els segurs en Agricultura, les estadístiques, l'organització de venda són altres tantes necessitats que pot i ha de satisfer la Mancomunitat de Catalunya.

VI

SECCIONS TÈCNIQUES I ESPECIALITZADES

Finalment, resten les *Seccions tècniques*, que s'agrupen, de moment, en:

Viticultura i Enologia i Indústries.
Terra Campa.
Ramaderia i ses Indústries derivades.
Arbres fruiters.
Monts i Hidràulica.

En cada Secció que es munta es marca la característica del servei, encaminant al personal a l'especialització i fent de cada una un veritable centre d'estudi, d'ensenyança i d'aplicació.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Així, en la Secció de Viticultura, Enologia i Indústries derivades es veu:

- Viticultura .....
  - Ampelografia.
  - Treballs de conreu.
  - Podes.
  - Adobs.
  - Maquinària.
  - Malalties.
  - Raïm de taula.
  - Estudi econòmic.
- Enologia .....
  - Elaboració de vins.
  - Creació de tipus comarcals.
  - Maquinària.
  - Malalties.
  - Indústries derivades.
  - Comerç.
  - Estudi econòmic.
- Indústries derivades ....
  - Alcohols.
  - Tartrats.
  - Olis.

En la de Terra Campa:
Preparació i sosteniment del conreu.
Maquinària.
Adobs.
Alternatives.
Selecció de llavors.
Malalties.
Recollida i conservació de productes.
Indústries derivades.
Comerç.
Estudi econòmic.
Referint-nos als cereals, als farratges, a les plantes

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

que s'anomenen industrials, com la patata i la bledarave, el cànem, etc.

En la de Ramaderia i ses Indústries derivades:
Selecció.
Alimentació.
Hostatge.
Malalties.
Establiment de parades.
Indústries derivades.
Comerç.
Estudi econòmic.

En la d'Arbres fruiters:
Selecció de les varietats actuals i creació d'altres noves.
Vivers.
Treballs de conreu.
Maquinària.
Podes.
Adobs.
Malalties.
Recollida i conservació de productes.
Indústries derivades.
Comerç.
Estudi econòmic.

Finalment, en la de Monts i Hidràulica:
Selecció de varietats i creació de noves.
Vivers.
Aprofitaments.
Malalties.
Indústries derivades.
Comerç.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Estudi econòmic.
Endegaments.
Correcció de torrents.
Dessecació de terres pantanoses.
Aigües subterrànies.

Resten, per últim, *Seccions especialitzades*, algunes, com el *Laboratori d'Anàlisis Agrícoles*, ja en ple funcionament, i altres, com l'*Institut de Mecànica Agrícola*, l'*Institut de Patologia Vegetal i Animal*, que hauran de muntar-se en breu.

El *Laboratori d'Anàlisis Agrícoles* funciona per als serveis tècnics nostres i per als particulars. En el primer concepte coopera utilíssimament a les tasques de les diferents seccions, ja sia en els Camps Experimentals, donant-los dades i resultats deduïts dels nostres productes i evitant per tant tenir de recórrer a coses similars, mes mai iguals a les nostres, ja sia ajudant a les Seccions tècniques que tenen per fonament la Química i els Anàlisis. En quant al servei públic, els agricultors disposen d'un servei ràpid i segur on atendre les seves necessitats.

Per a donar idea de l'èxit obtingut pel Laboratori d'Anàlisis Agrícoles, vegi's un resum dels treballs efectuats en ell durant el mes de maig de 1919:

Mostres portades al Laboratori i analitzades

Terres	24
Anticriptogàmics i insecticides	12
Vins, misteles i vinagres	44
Adobs; diverses classes	20
Altres mostres	2
Total	102

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Damunt d'aquestes mostres

Determinacions efectuades	372
Números i relacions	162
Assaigs qualitatius	1
Informes i certificats, a més dels butlletins	18

D'aquestes mostres se n'han fet vint-i-quatre de terres i una d'arseniat per encàrrec de la Direcció d'Agricultura.

Això és ço que es fa i es pot fer avui. Això és ço que es compta fer perquè l'agricultura de Catalunya tingui el grau d'esplendidesa i el rendiment que el treball dels nostres pagesos, lluitant amb circumstàncies adverses, tenen ben merescut.

VII

LA RAMADERIA

Era cosa rara trobar en les publicacions agrícoles catalanes, de només sis o set anys enrera, articles o treballs que parlessin de Ramaderia.

I no obstant, una estadística confeccionada per En Rossell i Vilà, en 1913, denuncia que la valor que representa la riquesa pecuària equival aproximadament a 400.000,000 de pessetes. Tenint en compte que la valor del bestiar, en aquest temps de guerra, ha fet més que doblar, hom no serà pas exagerat calculant que el bestiar de Catalunya pròpiament dit puja a 1,000.000,000 de pessetes. És, doncs, la Ramaderia la primera de les riqueses agrí-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

coles, la segona, o tot el més la tercera, de les industrials.

Si aquesta grossa riquesa no havia merescut l'atenció dels intel·lectuals agrícoles, com tampoc dels poders públics, potser fou degut a què la Ramaderia és la riquesa més repartida de Catalunya.

La primera vegada que la Ramaderia començà a estudiar-se formalment en la nostra terra fou en 1912, amb la creació d'una càtedra de Zootècnia a l'Escola Superior d'Agricultura de Barcelona, la qual càtedra fou confiada al professor Rossell i Vilà.

La Mancomunitat de Catalunya, implantada l'any següent, 1913, s'ocupà tot seguit de la riquesa ramadera. Encarregà al professor Rossell i Vilà l'estudi de la Ramaderia catalana, des del doble punt de vista etnològic i econòmic, el qual treball fou realitzat durant les corresponents vacances de 1913 a 1917. Aquest any s'ha estudiat la ramaderia de Mallorca.

La Mancomunitat ha pres una part molt activa en la vulgarització de coneixements per a l'explotació del bestiar, i associant-se a l'acció de les Diputacions catalanes, s'han pogut donar conferències a quasi tots els pobles ramaders de Catalunya i Cursets de Ramaderia (de deu a catorze lliçons) a molts pobles, centres de cria o recria de bestiar, com Olot, Figueres, Banyoles, Moyà, Vich, Manlleu, Torelló, Avià, Torregrossa, Ivars d'Urgell, Anglès, La Sellera, Linyola i altres.

Per a una riquesa tan important com la Ramaderia, una simple càtedra a l'Escola Superior d'Agricultura, l'ensenyança ambulant, completament irregularitzada, i la publicació de follets, és poc.

Així ho comprengué la Mancomunitat, i a l'efecte

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

proposà en una de les darreres Assemblees la creació d'una Escola de Ramaderia o Veterinària. Aquesta Escola — segons l'informe dels senyors Turró, Darder i Rossell — havia d'ésser completament diferenciada de les Escoles de Veterinària de tot arreu del món, en les quals es fa del veterinari únicament un metge d'animals. L'Escola de Ramaderia de la Mancomunitat pretenia que el professional sortit d'allí, no sigués com el veterinari actual, un conservador de la riquesa pecuària, sinó que fos un *creador*, un industrial de bestiar, és a dir, un zootècnic.

Els entrebancs de Madrid privaren de fundar l'Escola de Ramaderia.

Actualment, la Mancomunitat té en estudi un projecte de nous Concursos de bestiar per a cada una de les comarques ramaderes semblantment al que es celebrà a Granollers el dia 10 d'abril d'enguany, per a *la millora de raça de vaques lleteres*, amb un èxit incalculable.

Foren concedits els següents premis:

			Ptes.
Toro	n.º	24. — D. Froilan Tintó, de Palou....	800
»	»	16. — D. Jaume Sirvent, de Mollet..	650
»	»	25. — D. Joan Oliva, de Granollers..	650
Vaca	»	8. — D. A. Domènech, de Sabadell.	500
»	»	20. — D. Vicens Falgar, de Montmeló..	500
»	»	18. — D. Josep Bonvilà, de Mollet....	500
»	»	26. — D. Lluís Parera, de La Garriga..	500
»	»	11. — D. Josep Grau, de Granollers...	500
»	»	12. — D. Josep Grau, de Granollers...	500
»	»	13. — D. Josep Espinasse, de Parets..	500
»	»	23. — D. Froilan Tintó, de Palou.....	500

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

	Ptes.
Vaca n.º 22. — D. Froilan Tintó, de Palou.....	500
» » 14. — D. Francesc Bustenge, de Santa Eulària de Ronsana.....	500
» » 3. — D. Josep Rovira, de Llerona....	500

Està en organització el proper Concurs, que es celebrarà a Olot, *per a la millora de raça de bestiar porquí*.

En Ramaderia, com en altres manifestacions de l'activitat catalana, és la Mancomunitat qui l'exalta, la protegeix i l'orienta.

VIII

SERVEI FORESTAL

Una lleugera inspecció de les muntanyes de Catalunya i l'examen dels preus mesquins que els seus escassos productes adquireixen al mercat desacrediten a la major part de les espècies que les repoblen.

Al néixer la Secció de Servei forestal, el primer problema i de solució més urgent que se li presentà fou el de la selecció d'espècies, i a ell dirigí totes les seves energies encoratjada pels magnífics resultats obtinguts a les Bascongades amb els pins i pel districte forestal de Màlaga amb els eucaliptus, on s'han provat setanta espècies diferents, havent-hi diverses classes que s'acomoden a tota mena de terrenys, clima, exposició i grau d'humitat. (Eucaliptus de sis anys han valgut 20 pessetes.)

Mes, per a agermanar resultats tan merave-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

llosos amb els consells dels grans selvicultors, els quals recomanen amb insistència molta prudència i discreció en la implantació d'espècies exòtiques, aquesta Secció, conscient de la responsabilitat que contrau el posar en joc interessos sagrats d'altri mitjançant la propaganda, ha establert alguns llocs d'assaig, els que (sense descuidar el factor economia), presos com a punts de comparació, permetessin donar a dites propagandes un caràcter pràctic.

Els monts destinats a tal objecte, són el bosc de Torre Ribera, de condició força calissa i poc poblat de pinus pinea (pi pinyoner), i la muntanya d'en Tarrida, més argilosa i sense cap arbre; ells responen molt bé a la realitat de la immensa majoria dels monts de Catalunya sota el punt de vista de la qualitat del terreny i estat de repoblació.

A Torre Ribera s'hi plantaren i en diferent marc

1,500 pins insignis
500 Larici de Còrcega (Laricio)
1,000 Marítim de Corte (p. pinaster)
500 Silvestre d'Escòcia (p. sylvestris);

la part alta fou sembrada de pi pinyoner (p. pinea), pi bort (p. halepensis), pi insignis i pi sylvestris. Tot ha estat destruït pels conills; les sembres aniquilades i les plantacions destroçades, amb preferència els pins sylvestris, insignis i larício; el pi pinaster fou l'últim atacat i encara queden algunes pinaster amb les fulles més o menys menjades. Als primers dies s'observaren algunes baixes en el pi insignis, produïdes per mort natural.

La muntanya d'en Tarrida fou sembrada la meitat de pi pinaster i halepensis; vuit dies després d'aca-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

bades les sembres les rates no deixaren un pinyó; aleshores s'emprengué la plantació total; els treballs s'acabaren a últims de febrer.

En el següent estat sintetitzem el número de plantes, amb les baixes observades dos mesos després de plantades.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Número i classe de plantes	Número aproximat de baixes per 100	Algunes causes comprovades que han produït baixes
4,000 pins insignis.	De 5 a 10	Rebregades del viatge, trepitjades i arrencades.
1,000 Marítim de Corte . . . . 2,000 » de les Landes. (pi pinaster)	De 15 a 20	Trepitjades i mort natural.
1,500 Larici de Còrcega . . . . 1,500 » de Calàbria. . . . (pi laricio)	Molt poques	Mort natural.
1,000 (bord) pins halepensis.	De 50 a 60	Plantades en dia de vent i poca cura dels treballadors.
2,000 pins sylvestris	De 4 a 5	Mort natural, poc freqüentat.
2,000 avets (Abies excelsa).	2	Terreny molt pendent i poc freqüentat.
1,000 alerces d'Europa	40	Poca cura dels treballadors i plantades massa tard.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Exceptuant el pi halepensis, tots arrelaren bé; però és probable que la sequedat persistent d'enguany i el poc respecte, i de vegades mala intenció de la gent, seguiran ocasionant moltes baixes.

A fi d'obtenir arrelats de llaurer agre, fou feta una plantació de 450 estaques en una parcella de la Granja Experimental. Les tropes de cavalleria hi camparen durant la vaga general i la destruïren

Aquesta Secció a penes ha iniciat la propaganda que es proposa i que respongui a la veritable finalitat perquè fou creada. El resultat obtingut amb la divulgació de la primera fulla recomanant el cultiu del pi insignis no es podia mai esperançar. S'han repartit prop de 8,000 pins en petites quantitats, i són molts els particulars i entitats de Catalunya i fora d'ella que han acudit a aquesta Secció fent consultes, demanant instruccions i interessant-se per la gestió de la mateixa. És d'esperar, doncs, que en la pròxima campanya quedarà demostrat l'encert de la Mancomunitat al crear una Secció que es preocupés del problema forestal, importantíssim per al desenrotllament de la pàtria, i on fins ara ha regnat la desorientació i la rutina.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

TELÈFONS
I
FERROCARRILS SECUNDARIS

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

TELÈFONS

En la Memòria presentada al Consell de la Mancomunitat amb motiu de l'Assemblea celebrada en el mes de novembre del 1917 estan clarament expressats tant l'estat de les construccions telefòniques a Catalunya en empendre la Mancomunitat noves construccions, com les dificultats econòmiques derivades de Reglaments i convenis, en les construccions i en el servei, i els problemes fonamentals a resoldre en el desenrotllament de la xarxa telefònica de la Mancomunitat.

Cal, doncs, únicament ocupar-nos en aquest Anuari de la tasca realitzada des d'abril del 1916, que van començar els treballs, fins a la data.

Quatre són els factors que integren el desenrotllament d'una xarxa telefònica : Línies, Centrals, Subcentrals i Estacions públiques o particulars.

Les línies han estat construïdes amb pals de pi creosotats, fil de coure electrolític de 2 mm. de diàmetre, fil de ferro galvanitzat nordamericà de 4, 3 i 2 mm. de diàmetre, extrabestbest, creuetes creosotades, tirants i suports de ferro galvanitzat i isoladors de porcellana.

En les línies, sobretot en les generals, s'ha tingut especialíssima cura en l'isolament, havent-lo arribat a obtenir en condicions sumament satisfactòries igualant les millors línies telefòniques estrangeres.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Demostra la bona qualitat de les mateixes l'existència de les nombroses línies combinades establertes, que presten excel·lent servei, mereixent especial menció la sobre-combinada que funciona magníficament entre Granollers i Barcelona.

Entre aquestes poblacions, materialment no existeixen sinó quatre línies de coure electrolític de 2 mm. i una de ferro extrabestbest nordamericà de 4 mm. Cada parell de línies de coure dóna lloc a una combinada, i de les dues combinades neix la sobre-combinada. Resulta, doncs, que les cinc línies esteses es converteixen en vuit, i l'any pròxim que s'haurà estès una altra línia de ferro de 4 mm. es combinarà amb l'existent, resultant un total de sis línies esteses i deu línies per a donar servei.

Les dificultats de trobar materials han obligat a apel·lar a tota classe de recursos per a establir els canvis convenients. Així es veuen, a les línies de la Mancomunitat, canvis amb isoladors *chicagos*, canvis amb soports dobles, canvis establerts amb un soport recte i un corbat, canvis mitjançant soports de diferents tamanys, cablejant en hèlix, i aquest mateix sistema aplicat a dues línies, ocupant els conductors de cada una els extrems de les diagonals del rectangle que es forma en cada creueta. Quan es tracta d'una línia única, s'ha aplicat també el procediment de canvis en hèlix.

Ultra els canvis, han estat també aplicades a les línies les transposicions o desplaçaments de lloc dels diferents circuits que les formen en nombre suficient per a anul·lar les induccions mútues i les que provenen de circuits exteriors, especialment de línies d'alta tensió.

En les línies generals s'han intercalat cada 8 qui-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

lòmetres caixetins de prova per a la més ràpida determinació i reparació d'averies; aquests caixetins han donat excel·lents resultats en el descobriment de les averies causades intencionadament en les línies de la Mancomunitat creuant-les i derivant-les mitjançant fil de bobines i fil de ferro de 1 mm. collocat en la part superior de les creuetes, tancant el circuit d'una línia o establint contacte entre dos.

Les línies combinades són nombroses i totes funcionen perfectament mitjançant transformadors diferencials amb un primari de 150 ohms i un secundari de 300; aquesta és una prova de la bondat i bona construcció de les línies, ja que, tècnicament, perquè aquests circuits combinats, dits també circuits fantasmes, donin satisfactori resultat, és indispensable que les línies que els integren tinguin igual resistència, ohmica igual isolament i la mateixa capacitat. I aquestes condicions han quedat satisfetes sempre que s'ha tractat d'installar nous circuits combinats.

Ultra els anteriorment indicats entre Barcelona i Granollers, existeixen en la demarcació Nord, un altre entre Granollers i Manlleu, un altre entre Manlleu i Ripoll, un altre entre Granollers i Sant Celoni, un altre entre Sant Celoni i Arbúcies, i un altre entre La Garriga i Vich. En la demarcació Central n'existeixen tres, i sis més en la demarcació Oest.

Els «vanos», o sigui la distància entre dos pals consecutius, és variable i depèn del nombre de circuits, de les condicions climatològiques i de les majors o menors dificultats per a obtenir els permisos dels propietaris corresponents. El «vano» tipus, és de 50 metres, disminuint en les corbes i en localitats fredes, com per exemple en el pas de la collada de Tosses, on els «vanos» han arribat a reduir-se a 20 metres, i

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

augmentant fins a 80 quan es tracta d'una línia amb un sol circuit i condicions de clima favorables.

En altres punts, les condicions del terreny ha obligat també a ampliar certs «vanos» considerablement. Per exemple, el pas del Tordera en la línia de Blanes-Malgrat té 260 metres.

Centrals i subcentrals. — Els templets s'han instal·lat generalment amb pals de melis de 5, 6 i 7 metres de llargada, quadrats de 15 i 12 centímetres de costat, no donant-los dimensions grandioses perquè sempre que d'un templet surten més de deu línies en la mateixa direcció, es substitueixen per cable del nombre de circuits convenient.

Totes les línies exteriors aflueixen en el templet a un caixetí anomenat de distribució, el qual consisteix en una placa d'ebonita amb el nombre de bornes necessàries i des d'allí, convenientment preservats de la humitat mitjançant un caixetí de fusta, fil recobert i cable adequat es dirigeixen, les generals a un commutador de proves i des d'aquest a les defenses; les altres línies passen a un altre commutador que permet dirigir-les directament a terra o a les defenses. Aquestes són triples i estan constituïdes per descarregadors, bobinetes tèrmiques i fusibles.

De les defenses les línies generals passen a les bobines de combinat, i d'aquestes a la Central. Les altres van directament a la Central. En cas de tempestat, les línies generals es deixen directes en el commutador de proves o se'ls dóna terra segons els casos, i les altres línies es dirigeixen a terra mitjançant el commutador, aconseguint així limitar molt el consum de bobinetes tèrmiques i fusibles.

El local d'una central o subcentral, comprèn : una

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

sala per al públic, convenientment moblada, i un o dos locutoris. Les centrals s'intallen en lloc independent i el més lluny possible de la sala destinada al públic.

S'acompanyen fotografies d'alguns detalls de les installacions de les centrals de Figueres, Cervera, Piera i Sant Feliu del Llobregat.

Els locutoris estan interiorment revestits de fusta, encoixinats i tapissats.

Les centrals muntades són la majoria sistema Ericsson, alguna triangular, una Stromberg a Granollers i una altra del mateix sistema a Mollerusa.

També s'han installat, i funcionen bé, dues centrals automàtiques sistema Ericsson. Una està muntada a Lleyda.

Des del templet de les centrals o subcentrals surten les línies dirigint-se a les estacions de servei públic muntades en diferents pobles o a les estacions d'abonats particulars. Sempre que d'aquestes últimes han de sortir en una mateixa direcció, més de deu, en lloc de línies individuals, es tira un cable del nombre convenient de circuits. Així s'augmenta la capacitat del templet i es guanya en seguretat, coses sumament convenients en les poblacions d'alguna importància que estan creuades en totes direccions de línies de llum i fins algunes d'alta tensió.

Els cables surten d'una caixa terminal i acaben en una altra. D'aquestes caixes n'hi ha installades de dues classes, sistema Ericsson i sistema americà. Les primeres consten de dos compartiments, soldant-se en un d'ells els circuits del cable als terminals respectius i un cop feta aquesta operació es tanca hermèticament i per un forat que hi ha a la part su-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

perior s'omple el compartiment de matèria isolant en estat líquid, que en solidificar-se fa completament impossible que la humitat pugui penetrar; en l'altre compartiment els circuits passen per descarregadors i es dirigeixen a la central o a les estacions d'abonats, segons el lloc on estigui installada. Així queda el cable perfectament protegit i isolat.

Les caixes terminals sistema americà reuneixen millors condicions que les Ericsson; són cilíndriques i en elles es pot fer amb molta més facilitat l'operació de soldadura dels fils del cable als terminals respectius i no tenen com les Ericsson, l'inconvenient de poder-se escapar la matèria isolant en estat líquid quan a l'estiu estan contínuament exposades directament al sol.

Hi ha nombrosos cables establerts a Lleyda, Balaguer, Figueres, Ripoll, Manlleu, Blanes i altres poblacions.

Per a reduir el cost d'installació, facilitant d'aquesta manera l'extensió de la xarxa telefònica, s'ha fet ús de les estacions d'abonats i de servei públic muntades en crida selectiva. La central pot cridar a l'estació que convingui sense que les altres ho sentin. Les installacions d'aquesta classe són nombroses, especialment en la demarcació Oest.

Estacions. — Des de l'últim muntant els circuits entren en les cases protegits per cablet d'un parell o fil recobert i pipetes per a travessar les parets. Els aparells, en llur immensa majoria, són Ericsson de pupitre amb microtelèfon de mà; hi ha també alguns sistema Ericsson Holanda. Totes les estacions de servei públic, i en general totes les que corresponen a línies d'alguna extensió, estan protegides per triple

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

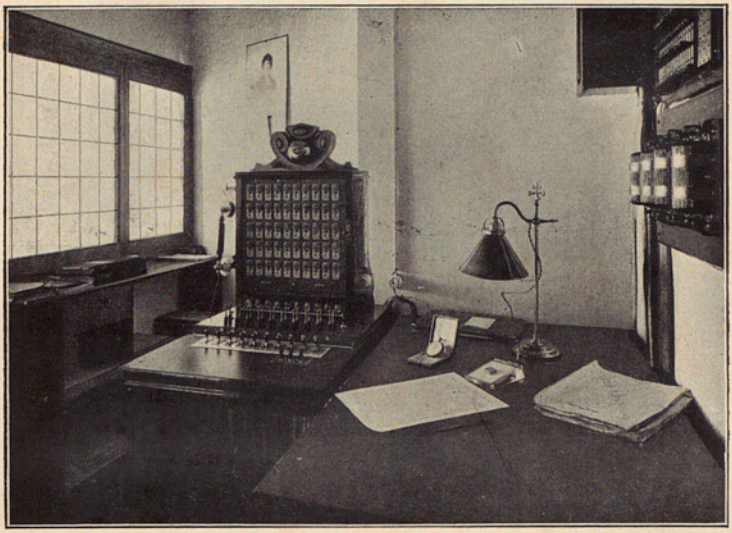

SANT FELIU DE LLOBREGAT : CENTRAL

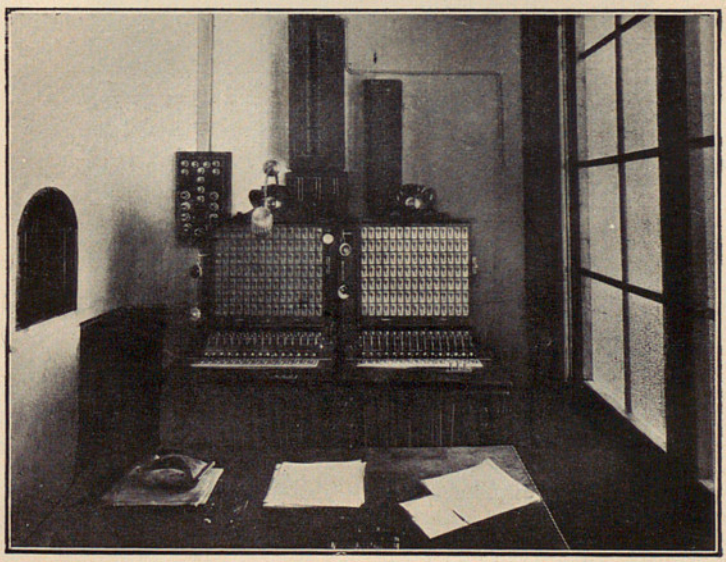

FIGUERES : CENTRAL

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

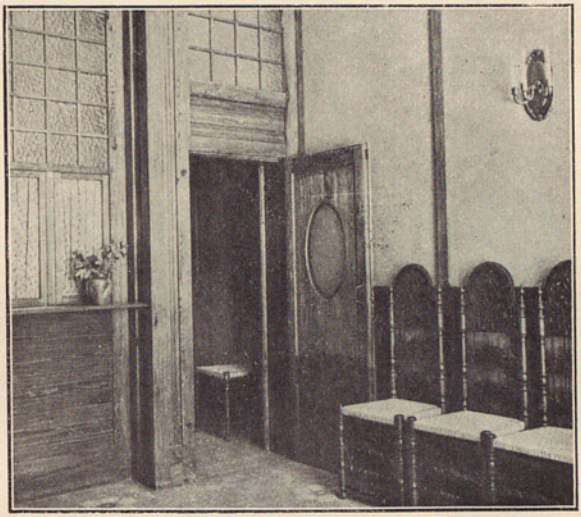

CERVERA : SALA DE PÚBLIC I LOCUTORI

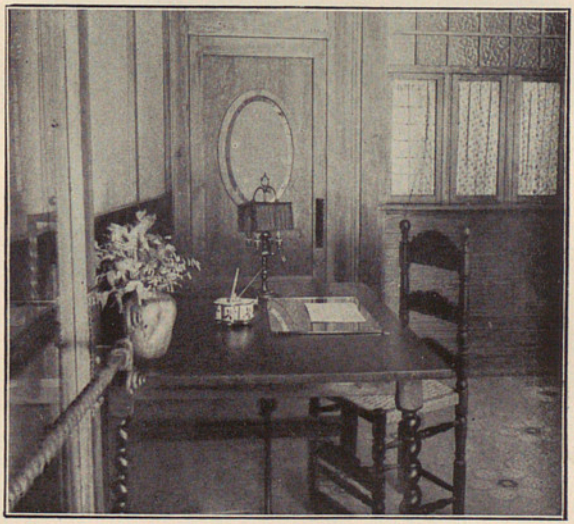

CERVERA : SALA DE PÚBLIC

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

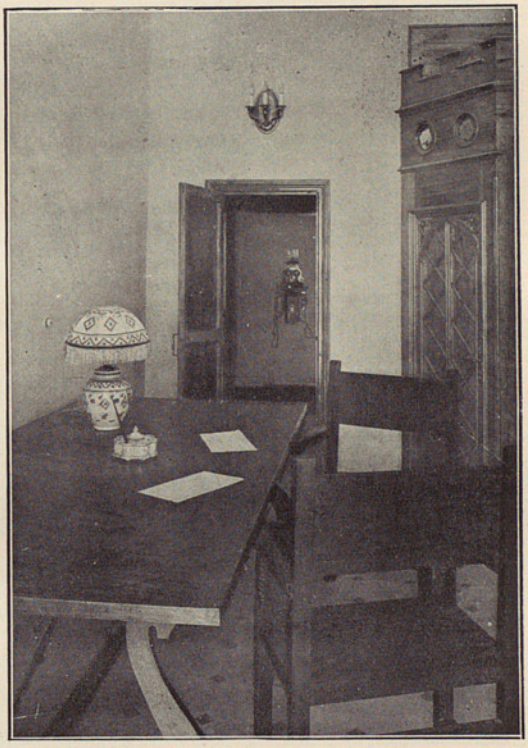

FIGUERES : LOCUTORI

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

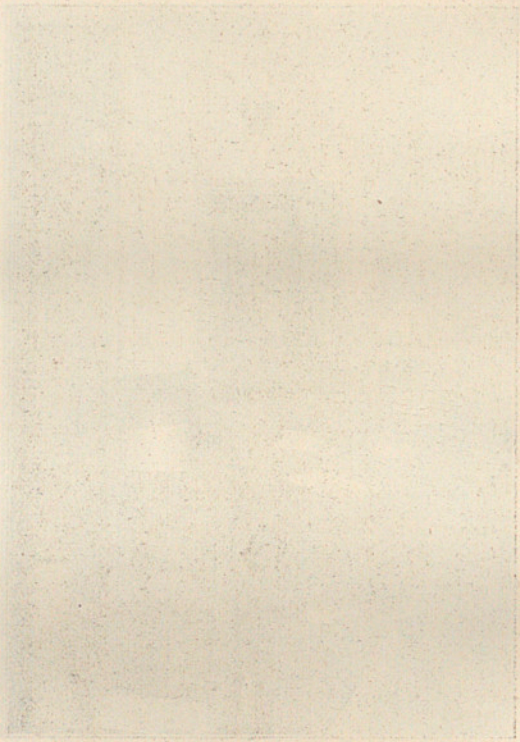

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

FIGUERES : SALA DE PÚBLIC

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

FIGUERES : SALA DE PÚBLIC

FIGUERES : SALA DE PÚBLIC

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

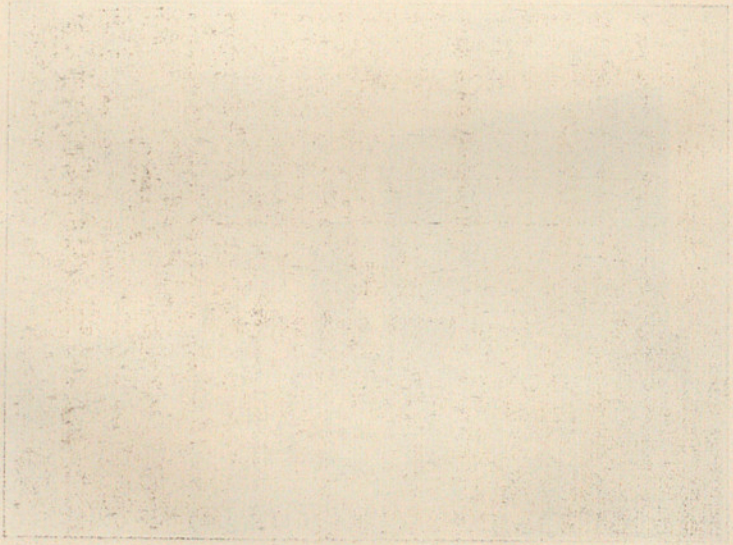

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

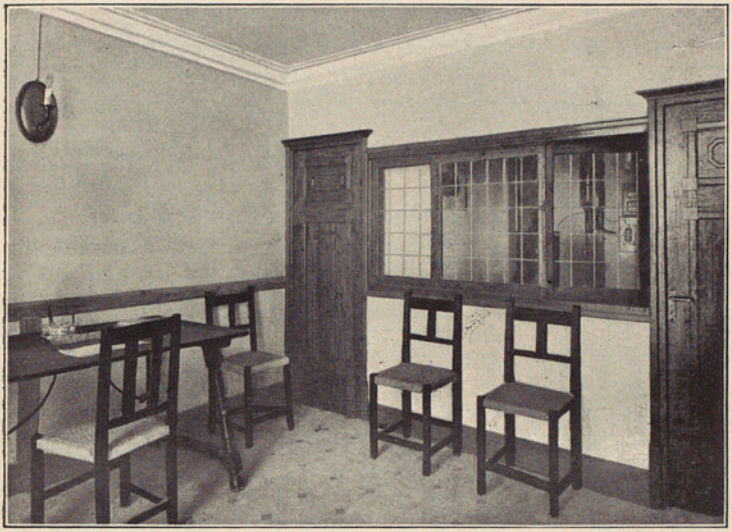

SANT FELIU DE LLOBREGAT : SALA DE PÚBLIC

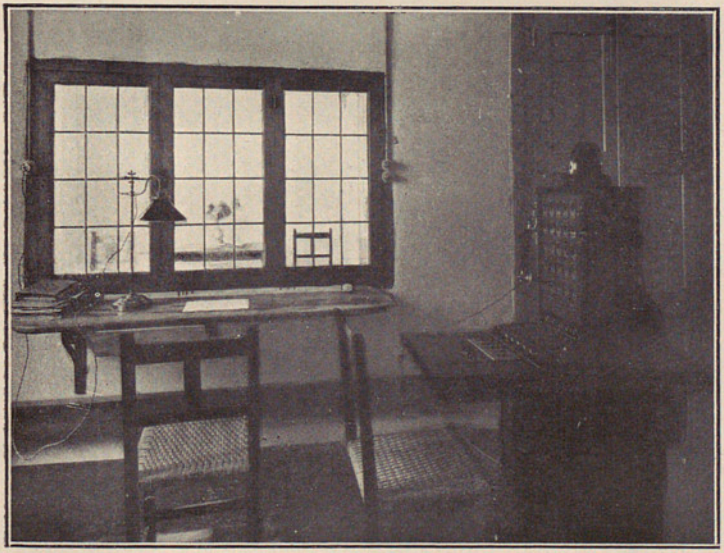

PIERA : CENTRAL

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

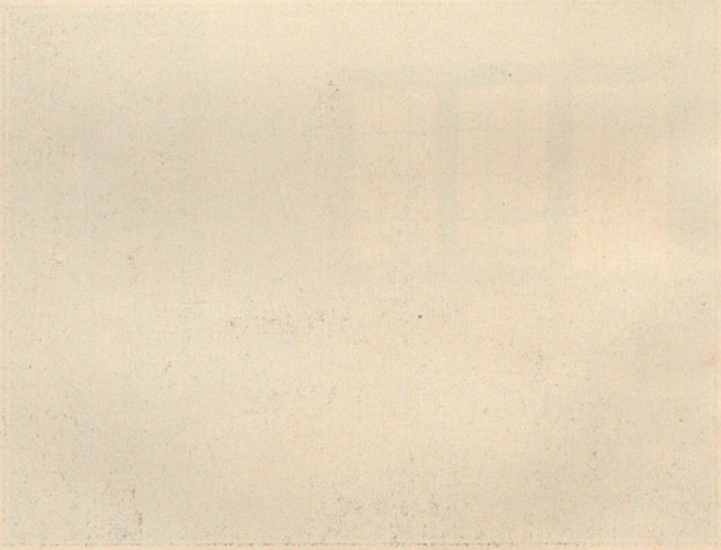

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

defensa de descarregadors, bobines tèrmiques i fusibles.

A continuació es relacionen els treballs realitzats i la distribució actual del servei. Totes les instal·lacions que figuren inaugurades en època anterior a la constitució de la Mancomunitat han hagut d'ésser modificades.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

TREBALLS EFECTUATS DES D'ABRIL DE 1916 A FI DE NOVEMBRE DE 1918

DEMARCACIÓ CENTRAL

LÍNIES		Quilòmetres	OBSERVACIONS
De Barcelona a Sant Feliu del Llobregat.....	2 línies de ferro de 2 mm.	12	
	1 línia de ferro de 4 mm.	12	
	1 combinada de les de 2 mm.	12	
De Sant Feliu a Martorell ..	1 línia de ferro de 2 mm.	16	
De Sant Feliu a Piera.....	1 línia de ferro de 4 mm.	32	
De Sant Feliu a Piera.....	1 línia de ferro de 2 mm.	32	
De Sant Feliu a Cervelló....	1 línia de ferro de 2 mm.	12	Penjada a la de S. Feliu a Vallirana.
De Sant Feliu a Vallirana....	1 línia de ferro de 2 mm.	14	
De Viladecans a Gavà.....	1 línia de ferro de 2 mm.	2	
De Sant Feliu a Torrelles....	1 línia de ferro de 2 mm.	6	Combinada fins a Quatre Camins.
De Sant Feliu a Pallejà.....	1 línia de ferro de 2 mm.	7	Penjada a la de Sant Feliu a Piera.
De Sant Feliu a Sant Andreu de la Barca.....	1 línia de ferro de 2 mm.	11	Penjada a la de Sant Feliu a Piera
De Vallirana a Begues.....	1 línia de ferro de 2 mm.	12	
De Sant Feliu a Viladecans..	1 línia de ferro de 2 mm.	2	
De Pallejà a Papiol.....	1 línia de ferro de 2 mm.	2	
De Piera a Masquefa.....	1 línia de ferro de 2 mm.	6	Penjada a la de Sant Feliu a Piera.
De Sant Feliu a La Palma de Cervelló i Corbera.....	1 línia de ferro de 2 mm.	8	Combinada fins a Quatre Camins

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

DEMARCACIÓ OEST

LÍNIES		Quilòmetres	OBSERVACIONS
De Lleyda a Torrefarrera i Alguaire	1 línia de ferro de 2 mm.	15	
De Torrefarrera a Rosselló	1 línia de ferro de 2 mm.	3	Penjada a la de Lleyda-Torrefarrera-Alguaire.
De Lleyda a Sarroca	2 línies de ferro de 2 mm.	21	
De Lleyda a Albatàrrech	1 línia combinada de les de 2 mm. que van a Sarroca i passen per Albatàrrech.		
De Albatàrrech a Sudanell	1 línia de ferro de 2 mm.	4	Penjada a la de Lleyda a Serós.
De Sarroca a Alcanó	1 línia de ferro de 2 mm.	4	Penjada a la de Lleyda a Sarroca.
De Sarroca a Granadella	1 línia de ferro de 2 mm.	13	
De Sarroca a Torrebesses	1 línia de ferro de 2 mm.	4	Penjada a la de Sarroca a Granadella.
De Granadella a Bobera	1 línia de ferro de 2 mm.	4	
De Granadella a Soleràs	1 línia de ferro de 2 mm.	8	
De Granadella a Pobla i Juncosa	1 línia de ferro de 2 mm.	14	
De Granadella a Llardecans	1 línia de ferro de 2 mm.	10	
De Juncosa a Torms	1 línia de ferro de 2 mm.	4	
De Lleyda a Serós	2 línies de ferro de 2 mm.	28	
De Lleyda a Torres	1 línia combinada de les dues de Serós que passen per Torres.		

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

LÍNIES		Quilòmetres	OBSERVACIONS
De Aitona a Torres.....	1 línia de ferro de 2 mm.	8	Penjada a la de Lleyda a Serós.
De Lleyda a Juneda.....	1 línia de ferro de 2 mm.	20	
De Lleyda a Puigvert.....	1 línia de ferro de 2 mm.	13	Penjada a la de Lleyda a Juneda.
De Lleyda a Artesa de Lleyda.	1 combinada de les de 2 mm. que passen per Puigvert.		
De Puigvert a Castelldans i Albagés.....	1 línia de ferro de 2 mm.	14	
De Juneda a Mollerusa.....	1 línia de ferro de 2 mm.	18	
De Puiggròs a la línia de Lleyda a Mollerusa.....	1 línia de ferro de 2 mm.	0'500	
De Juneda a Arbeca.....	1 línia de ferro de 2 mm.	9	Penjada 4 quilòmetres a la de Juneda a Mollerusa.
De Juneda a Vinaixa.....	1 línia de ferro de 2 mm.	20	Penjada 4 quilòmetres a la de Juneda a Mollerusa.
De Vinaixa a Floresta.....	1 línia de ferro de 2 mm.	9	Penjada 4 quilòmetres a la de Juneda a Mollerusa.
De Vinaixa a Poble de Cièrvols.....	1 línia de ferro de 2 mm.	9	
De Vinaixa a Albí.....	1 línia de ferro de 2 mm.	3	Penjada 2 quilòmetres a la de Vinaixa a Poble de Cièrvols.
De Cervera a Guisona.....	1 línia de ferro de 4 mm.	12	
De Santa Coloma de Queralt a Sarreal i Montblanch....	1 línia de ferro de 4 mm.	28	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

LÍNIES		Quilòmetres	OBSERVACIONS
De Santa Coloma de Queralt a Biure	1 línia de ferro de 2 mm.	6	Penjada 4 quilòmetres a la de Santa Coloma a Montblanch.
De Sarreal a Rocafort	1 línia de ferro de 2 mm.	4	Penjada a la de Santa Coloma a Montblanch.
De Sarreal a Cabra	1 línia de ferro de 2 mm.	6	Penjada 4 quilòmetres a la de Santa Coloma a Montblanch.
De Sarreal a Barbarà	1 línia de ferro de 2 mm.	6	Penjada a la de Santa Coloma a Montblanch.
De Sarreal a Solivella i Blancafort	1 línia de ferro de 2 mm.	9	
De Barbarà a Pira	1 línia de ferro de 2 mm.	2	
De Santa Coloma de Queralt a Piera	1 línia de ferro de 4 mm.	50	
De Linyola a Bellcaire	1 línia de ferro de 2 mm.	5	Penjada 1 quilòmetre a la de Bellloch a Linyola.
De Linyola a Granja Sant Vicent	1 línia de ferro de 2 mm.	2	Penjada a la de Linyola a Bellcaire
De Linyola a Ivars	1 línia de ferro de 2 mm.	8	
De Ivars a Vallvert	1 línia de ferro de 2 mm.	3	Penjada a la de Linyola a Ivars.
De Ivars a Cases Barbens	1 línia de ferro de 2 mm.	5'600	
De Ivars a Castellremei	1 línia de ferro de 2 mm.	4	2 quilòmetres penjada a la de Linyola a Ivars.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

LÍNIES		Quilòmetres	OBSERVACIONS
De Ibars a Bellpuig.....	1 línia de ferro de 2 mm.	8	
De Bellpuig a Castellnou de Seana.....	1 línia de ferro de 2 mm.	6	Penjada 4 quilòmetres a la de Ivars a Bellpuig.
De Bellpuig a Mollerusa.....	2 línies de ferro de 3 mm.	9	Penjades a la de Lleyda a Bellpuig.
De Bellpuig a Mollerusa.....	1 línia combinada de les 2 de 3 mm.		
De Mollerusa a Torregrossa..	1 línia de ferro de 2 mm.	8	
De Mollerusa a Golmes.....	1 línia de ferro de 2 mm.	4	Penjada a la de Lleyda a Bellpuig.
De Mollerusa a Palau.....	1 línia de ferro de 2 mm.	3	
De Bellpuig a Preixana.....	1 línia de ferro de 2 mm.	4	
De Bellpuig a Belianes.....	1 línia de ferro de 2 mm.	10	
De Belianes a Maldà.....	1 línia de ferro de 2 mm.	3	
De Belianes a Sant Martí de Maldà.....	1 línia de ferro de 2 mm.	3	Penjada 2 quilòmetres a la de Belianes a Maldà.
De Bellpuig a Vilanova de Bellpuig.....	1 línia de ferro de 2 mm.	5	
De Bellpuig a Cervera.....	1 línia de coure de 2 mm.	25	
De Cervera a Tàrrega.....	1 línia de ferro de 3 mm.	12	Penjada a la de Bellpuig a Tàrrega.
De Cervera a Balneari de Vallfogona de Riucorp....	1 línia de ferro de 2 mm.	18	
	1 línia de ferro de 3 mm.	18	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

LÍNIES		Quilòmetres	OBSERVACIONS
De Balneari al poble de Vallfogona	1 línia de ferro de 2 mm.	2	
De Balneari a Santa Coloma de Queralt	1 línia de ferro de 4 mm.	12	
De Torres a Soses	1 línia de ferro de 2 mm.	3	Penjada a la de Lleyda a Serós.
De Torres a Alcarraç	1 línia de ferro de 2 mm.	3	
De Serós a Aitona	1 línia de ferro de 3 mm.	5	Penjada a la de Lleyda a Serós.
De Serós a Masalcoreig i Granja d'Escarp	1 línia de ferro de 2 mm.	10	
De Granja d'Escarp a Mina Carbonífera Granja	1 línia de ferro de 2 mm.	3	
De Serós a Almatret	1 línia de ferro de 3 mm.	22	
D'Almatret a Mina Carbonífera	1 línia de ferro de 2 mm.	6	Penjada 4 quilòmetres a la de Serós a Almatret.
De Lleyda a Balaguer	1 línia de ferro de 4 mm.	26	
De Térmens a la línia general de Lleyda a Balaguer	1 línia de ferro de 2 mm.	0'200	
D'Empalme línia Balaguer a Vallfogona de Balaguer	1 línia de ferro de 2 mm.	2	
De Balaguer a Tremp	1 línia de ferro de 4 mm.	60	
D'Empalme Balaguer a Tremp a Os de Balaguer	1 línia de ferro de 2 mm.	3	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

LÍNIES		Quilòmetres	OBSERVACIONS
De Lleyda a Mollerusa.....	1 línia de coure de 2 mm.	23	
De Lleyda a Bell-lloch.....	1 línia de ferro de 2 mm.	13	Penjada a la de Lleyda a Bellpuig.
De Lleyda a Bell-lloch.....	1 línia combinada		
De Bell-lloch a Linyola.....	1 línia de ferro de 2 mm.	13	
De Bell-lloch a Bellvís.....	1 línia de ferro de 2 mm.	5	Penjada de Bell-lloch a Linyola.
De Bellvís a Linyola.....	1 línia de ferro de 2 mm.	8	Penjada de Bell-lloch a Linyola.
De Bellvís a Poal.....	1 línia de ferro de 2 mm.	3	Penjada 1 quilòmetre de Bell-lloch a Linyola.
De Bellvís a Arcs.....	1 línia de ferro de 2 mm.	3	Penjada 1 quilòmetre de Bell-lloch á Linyola.
De Linyola a Balaguer.....	1 línia de ferro de 2 mm.	13	Penjada 5 quilòmetres a la de Lleyda a Balaguer.
De Reus a Borges a Porrera i a Falset.....	1 línia de ferro de 4 mm.	30	
De Sarreal a La Riba i Borges del Camp.....	1 línia de ferro de 4 mm.	44	Penjat 12 quilòmetres a la de Sarreal a Montblanch.
D'Almatret a Mina Carbonífera-Almatret.....	1 línia de ferro de 2 mm.	7	Penjat 4 quilòmetres a la de Serós a Almatret.
D'Almatret a Flix.....	1 línia de ferro de 3 mm.	15	
D'Almatret a Mina Andresita	1 línia de ferro de 2 mm.	13	Penjada 7 quilòmetres a la d'Almatret a la Carbonífera.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

LÍNIES		Quilòmetres	OBSERVACIONS
De Flix a Vinebre i Mora...	1 línia de ferro de 3 mm.	21	
De Flix a Ascó.....	1 línia de ferro de 2 mm.	6	Penjada a la de Flix a Mora.
De Mora a Falset.....	1 línia de ferro de 4 mm.	16	
De Mora a Gandesa.....	1 línia de ferro de 4 mm.	23	
De Lleyda a Alcoletge.....	1 línia de ferro de 2 mm.	6	Penjat 5 quilòmetres a la de Balaguer a Lleyda.
De l'Empalme Lleyda a Alcoletge a Granyena de Lleyda	1 línia de ferro de 2 mm.	0'500	
D'Alcarraç a Valmanya.....	1 línia de ferro de 2 mm.	9	
De Tremp a Pobla.....	1 línia de ferro de 4 mm.	15	
D'Albagés a Cogul.....	1 línia de ferro de 2 mm.	4	
D'Ivars a Castellserà.....	1 línia de ferro de 2 mm.	8	
De Cervià a Albí.....	1 línia de ferro de 2 mm.	7	
De Juneda a Torregrossa....	1 línia de ferro de 2 mm.	4	
D'Ivars a Fuliola.....	1 línia de ferro de 2 mm.	4	
De Fuliola a Boldú.....	1 línia de ferro de 2 mm.	2	
De Fuliola a Tarrés i Tornabous.....	1 línia de ferro de 2 mm.	4	
De Fuliola a Guàrdia.....	1 línia de ferro de 4 mm.	3	
De Belianes a Llorenç i Omells de Nogaya.....	1 línia de ferro de 2 mm.	8	Penjat 2 quilòmetres a la línia de Belianes a Maldà.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

DEMARCACIÓ NORD

LÍNIES		Quilòmetres	OBSERVACIONS
De Barcelona a Granollers...	1 línia de ferro de 4 mm.	32	
De Barcelona a Granollers...	4 línies de coure de 2 mm.	32	Penjat.
De Barcelona a Granollers...	2 combi. i 1 sobrecombinada.		
De Granollers a Hostalrich..	1 línia de ferro de 4 mm.	50	
De Granollers a Sant Celoni.	2 línies de ferro de 2 mm.	35	Penjat.
De Granollers a Sant Celoni.	1 línia combinada		
De Granollers a Ripoll.....	1 línia de ferro de 4 mm.	90	
D'Hostalrich a Blanes.....	1 línia de ferro de 4 mm.	17	
De Sant Celoni a Arbúcies..	2 línies de ferro de 2 mm.	22	
De Sant Celoni a Arbúcies..	1 línia combinada		
De Granollers a Manlleu....	2 línies de coure de 2 mm.	64	Penjades.
De La Garriga a Vich.....	2 línies de ferro de 3 mm.	30	Penjades.
De La Garriga a Vich.....	1 línia combinada		
De Granollers a Manlleu.....	1 línia combinada		
De Ripoll a Ribes.....	1 línia de ferro de 4 mm.	14	
De Ribes a Alp.....	1 línia de ferro de 4 mm.	24	
De Manlleu a Ripoll.....	1 línia de ferro de 4 mm.	26	Penjat.
De Manlleu a Ripoll.....	1 línia combinada		
D'Alp a Puigcerdà.....	1 línia de ferro de 3 mm.	10	
De Sant Celoni a Hostalrich.	1 línia de ferro de 4 mm.	15	Penjat.
De Figueres a Roses.....	1 línia de ferro de 3 mm.	19	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

LÍNIES	Quilòmetres	OBSERVACIONS
De Figueres a Castelló..... 1 línia de ferro de 2 mm.	10	Penjat.
De Figueres a Agullana..... 1 línia de ferro de 4 mm.	19	
De Figueres a Garriguella.... 1 línia de ferro de 2 mm.	15	
De Garriguella a Port-Bou... 1 línia de ferro de 2 mm.	16	
De La Garriga a Granollers.. 1 línia de ferro de 2 mm.	8	Penjat.
De La Garriga a Granollers.. 1 línia de coure de 2 mm.	8	Penjat.
De La Garriga a Cardedeu... 1 línia de coure de 2 mm.	13	12 quilòmetres penjat.
De La Garriga a Llinàs..... 1 línia de coure de $^{15}/_{10}$ mm.	14	8 quilòmetres penjat.
De La Garriga a Sant Celoni. 1 línia de coure de 2 mm.	20	12 quilòmetres penjat.
De La Garriga a Sant Feliu de Codines..... 1 línia de coure de 2 mm.	12	
De La Garriga a Figaró..... 1 línia de coure de $^{11}/_{10}$ mm.	4	Penjat.
De La Garriga a Centelles... 1 línia de coure de 2 mm.	15	14 quilòmetres penjat.
De La Garriga a Ametlla.... 1 línia de coure de $^{15}/_{10}$ mm.	3	Penjat.
De Sant Feliu de Codines a Castelltersol..... 1 línia de coure de 2 mm.	18	
De Granollers a Santa Eulàlia de Ronsana..... 1 línia de ferro de 2 mm.	7	
De Palautordera a Sant Antoni de Vilamajor..... 1 línia de coure de $^{15}/_{10}$ mm.	5	4 quilòmetres penjat.
De Sant Celoni a Gualba.... 1 línia de ferro de 2 mm.	6	2 quilòmetres penjat.
De Sant Celoni a Breda..... 1 línia de ferro de 2 mm.	11	Penjat.
De Sant Celoni a Vallgorguina 1 línia de ferro de 2 mm.	7	Penjat.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

LÍNIES		Quilòmetres	OBSERVACIONS
De Sant Celoni a Arenys de Munt	1 línia de ferro de 2 mm.	15	
De Sant Celoni a Palautordera	1 línia de ferro de 2 mm.	5	Penjat.
De Sant Celoni a La Batllòria i a Breda	1 línia de ferro de 2 mm.	11	Penjat.
De Gualba a Santa Fe	1 línia de ferro de 3 mm.	7	
De Vallgorguina a Olzinelles	1 línia de ferro de 2 mm.	3	Penjat.
D'Arenys de Munt a Mataró	1 línia de ferro de 2 mm.	14'800	
D'Arbúcies a Viladrau	1 línia de coure de 2 mm.	13	
D'Arbúcies a Sant Hilari	1 línia de coure de 2 mm.	10	
D'Arbúcies a Hostalrich	1 línia de coure de 2 mm.	15	
De Sant Hilari a Hotel Martín	1 línia de coure de 2 mm.	4	
De Blanes a Malgrat	1 línia de ferro de 2 mm.	6	Penjat.
De Blanes a Pineda	1 línia de ferro de 2 mm.	12	
De Blanes a Tordera	1 línia de ferro de 2 mm.	6	Penjat.
De Blanes a Lloret de Mar	1 línia de ferro de 2 mm.	7	
De Malgrat a Pineda	1 línia de ferro de 2 mm.	6	Penjat.
De Lloret de Mar a Tossa	1 línia de ferro de 2 mm.	9	
De Centelles a Aiguafreda	1 línia de coure de 2 mm.	4	Penjat.
De Centelles a Moià	1 línia de coure de 2 mm.	13	
De Vich a Centelles	1 línia de coure de 2 mm.	15	14 quilòmetres penjat.
De Vich a Tona	1 línia de coure de $^{15}/_{10}$ mm.	9	Penjat.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

LÍNIES		Quilòmetres	OBSERVACIONS
De Vich a Sant Julià de Vilatorta	1 línia de coure de $^{15}/_{10}$ mm.	6	
De Vich a Taradell	1 línia de coure de $^{15}/_{10}$ mm.	8	
De Vich a Sant Hipòlit	1 línia de coure de 2 mm.	8	Penjat.
De Sant Julià de Vilatorta a Folgaroles	1 línia de coure de $^{11}/_{10}$ mm.	2	
De Manlleu a Sant Hipòlit	1 línia de ferro de 2 mm.	4	Penjat.
De Manlleu a Torelló	2 línies de ferro de 2 mm.	7	Penjat.
De Manlleu a Sant Quirze de Besora	1 línia de ferro de 2 mm.	14	Penjat.
De Manlleu a Vich	2 línies de ferro de 2 mm.	8	Penjat.
De Manlleu a Roda	1 línia de ferro de 2 mm.	5	2 quilòmetres penjat.
De Torelló a Sant Pere de Torelló	1 línia de coure de $^{11}/_{10}$ mm.	5	
De Torelló a Sant Vicens de Torelló	1 línia de ferro de 2 mm.	2	1 quilòmetre penjat.
De Torelló a Sant Quirze de Besora	1 línia de ferro de 2 mm.	7	Penjat.
De Torelló a Vich	1 línia de coure de 2 mm.	13	Penjat.
De Sant Quirze de Besora a Perafita	1 línia de coure de 2 mm.	13	
De Sant Quirze de Besora a Ripoll	1 línia de ferro de 2 mm.	12	Penjat.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

LÍNIES		Quilòmetres	OBSERVACIONS
De Sant Quirze de Besora a Vich	1 línia de coure de 2 mm.	20	Penjat.
De Perafita a Sant Boy de Llussanès	1 línia de coure de $^{11}/_{10}$ mm.	5	
De Perafita a Alpens	1 línia de coure de $^{15}/_{10}$ mm.	10	
De Perafita a Sanatori	1 línia de coure de $^{11}/_{10}$ mm.	5	
De Perafita a Olost	1 línia de coure de $^{15}/_{10}$ mm.	11	
De Perafita a Prats de Llussanès	1 línia de ferro de 3 mm.	8	
De Olost a Torre d'Oristà i Sant Feliu Sasserra	1 línia de ferro de 2 mm.	9	
De Ripoll a Sant Joan de les Abadesses	1 línia de ferro de 3 mm.	10	
De Ripoll a Campdevànol	2 línies de ferro de 2 mm.	4	Penjat.
De Ripoll a Vich	1 línia de coure de 2 mm.	30	Penjat.
De Sant Joan de les Abadesses a Camprodon	1 línia de ferro de 2 mm.	14	
De Ribes a Planoles	1 línia de ferro de 2 mm.	7	
De Ribes a Queralps	1 línia de ferro de 2 mm.	6	
De Queralps a Núria	1 línia de ferro de 2 mm.	12	
De Roses a Cadaqués	1 línia de ferro de 2 mm.	11	
De Roses a Palau	1 línia de ferro de 2 mm.	7	
De Palau a Pau	1 línia de ferro de 2 mm.	3	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

LÍNIES		Quilòmetres	OBSERVACIONS
D'Agullana a Perthús.....	1 línia de ferro de 2 mm.	9	
D'Agullana a La Junquera..	1 línia de ferro de 2 mm.	3	Penjat.
D'Agullana a Darnius.....	1 línia de ferro de 2 mm.	4	
De Garriguella a Vilajuïga...	1 línia de ferro de 2 mm.	4	2 quilòmetres penjat.
De Garriguella a Vilamaniscla	1 línia de ferro de 2 mm.	2	
De Garriguella a Rabós i Espolla.....	1 línia de ferro de 2 mm.	7	
De Garriguella a Mollet.....	1 línia de ferro de 2 mm.	5	3 quilòmetres penjat.
De Llansà a Port de la Selva i a La Selva.....	1 línia de ferro de 2 mm.	9	
De Figueres a Vilabertran...	1 línia de ferro de 2 mm.	2	Penjat.
De Figueres a Lladó.....	1 línia de ferro de 3 mm.	18	
D'Alp a Bellver.....	1 línia de ferro de 3 mm.	10	
De Bellver a Seu d'Urgell.	1 línia de ferro de 3 mm.	35	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

DISTRIBUCIÓ GENERAL DEL SERVEI

CENTRALS I ESTACIONS INTERURBANES I URBANES DE LA XARXA DE LA MANCOMUNITAT

Demarcació Central

CENTRALS					ESTACIONS		Observacions	Data d'inauguració
Interurbanes	Urbanes	Sistema	Capacitat	Nombre d'abonats	Interurbanes	Urbanes		
					Solsona			I-18
Cardona		Ericsson	30	24				1-II-18
					Sant Mateu de Bages			IX-17
Piera		»	25	4				10-V-18
					Bruch			10-V-18
					Masquefa			18-9-18
Papiol		»	6	1				17-V-18
Sant Feliu de Llobregat	Begues	»	10	5				1-II-18
	Cervelló	»	12	5				20-VII-18
	Corbera	»	10	5				15-II-18
	Gavà	»	20	12				

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CENTRALS					ESTACIONS		Observacions	Data d'inauguració
Interurbanes	Urbanes	Sistema	Capacitat	Nombre d'abonats	Interurbanes	Urbanes		
						La Palma		20-VII-18
Sant Feliu de Llobregat		Ericsson	50	12				1-II-18
	Pallejà	»	6	3				5-IV-18
	Sant Andreu de la Barca	»	6	2				24-IV-18
	Torrelles	»	6	4				1-III-18
	Vallirana	»	12	11				1-II-18
	Viladecans	»	15	8				15-II-18

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Demarcació Oest

CENTRALS					ESTACIONS		Observacions	Data d'inauguració
Interurbanes	Urbanes	Sistema	Capacitat	Nombre d'abonats	Interurbanes	Urbanes		
					Ager			1-XI-17
Alguaire	Rosselló	Ericsson	6	3				1-VII-18
		»	6	3				1-IV-18
						Torrefarrera		1-IV-18
						Gimanells		1-IV-17
						Sucs		1-IV-17
Almacelles		»	12	7				1-IV-17
						Suquets		1-IV-17
						Mina carbonífera de l'Ebre		1-XII-17
Almatret		»	20	8				1-X-17
						Mina Andresita		
						Arcs		1-VI-18
	Bellvís	»	6					1-X-16
Bell-lloch			25	5				1-X-16
						Poal		1-VI-18

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CENTRALS					ESTACIONS		Observacions	Data d'inauguració
Interurbanes	Urbanes	Sistema	Capacitat	Nombre d'abonats	Interurbanes	Urbanes		
	Belianes	Ericsson	12	6				17-I-17
						Boldú		
						Cases de Barbens		4-IX-18
						Castellremei		1-V-17
						Castellnou de Seana	1 abonat	5-V-17
	Castellserà	»	12	10				
	Fuliola		8					
	Golmés		12	4				15-IV-18
						Guàrdia		
	Ivars	»	20	9				1-V-17
						Llorenç		
Bellpuig			50	25				21-VIII-16
						Maldà	1 abonat	1-VI-17
	Mollerusa	Stromberg	100	32				1-VIII-16
						Omells de Nogaia		
						Palau d'Anglasola		1-VI-18

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CENTRALS					ESTACIONS		Observacions	Data d'inauguració
Interurbanes	Urbanes	Sistema	Capacitat	Nombre d'abonats	Interurbanes	Urbanes		
						Preixana		9-IX-16
						Sant Martí de Maldà		1-VI-17
Bellpuig						Tarros		
						Tornabous		
						Vallvert	1 abonat	1-V-17
						Vilanova de Bellpuig	1 abonat	1-III-17
						Alcoletge		15-IX-18
						Os de Balaguer		1-IX-17
Balaguer		Ericsson	105	51				18-VI-17
						Térmens		1-VIII-18
						Vallfogona de Balaguer		18-II-18
						Albages		1-VIII-17
						Artesa de Lleyda		1-IV-17
Castelldans		»						1-VIII-17
						Cogul		

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CENTRALS					ESTACIONS		Observacions	Data d'inauguració
Interurbanes	Urbanes	Sistema	Capacitat	Nombre d'abonats	Interurbanes	Urbanes		
Castelldans	Puigvert	Ericsson	12	4				1-VII-17
Cervera		»	12					VIII-16
Guissona		»	20	10				1-VIII-17
	Albatàrrech	»	6	1				1-V-18
	Alcanó	»	8	4				3-VI-17
						Bobera		31-VIII-17
	Lleyda	»	560	360				
						Granyena de Lleyda		15-IX-18
	Juncosa	»	12	5				31-VIII-17
						Llardecans	1 abonat	20-XI-17
						Pobla Granadella		31-VIII-17
Granadella		»	12	2				3-VI-17
	Sarroca	»	20	1				3-VI-17
						Torms		7-V-18
						Torrebesses	1 abonat	3-VI-17
						Soleràs		31-VIII-17
						Sudanell		1-VI-18

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CENTRALS					ESTACIONS		Observacions	Data d'inauguració
Interurbanes	Urbanes	Sistema	Capacitat	Nombre d'abonats	Interurbanes	Urbanes		
						Arbeca		17-X-16
						Floresta		1-VII-17
						Puiggròs		6-VIII-18
Juneda		Ericsson	30	15				18-XII-16
	Torregrossa	»	12	6				13-I-17
	Bellcayre	»	6	4				1-VII-17
Linyola		»	12	6				1-VII-17
					Pobla Segur			1-I-18
Tremp		»	50	27		Albí		23-I-17
Vinaixa		»	12	6		Cervià		13-XI-16
						Pobla de Cèrvols		13-XI-16
	Alcarraç	»	6	5				13-X-17
	Aytona	»	12	6				13-X-17
	Granja d'Escarp	»	12	5				10-XI-17
						Masalcoreig		10-XI-17
Serós		»	20	8				13-X-17

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CENTRALS					ESTACIONS		Observacions	Data d'inauguració
Interurbanes	Urbanes	Sistema	Capacitat	Nombre d'abonats	Interurbanes	Urbanes		
Serós	Torres de Segre		12	5		Mina carbonífera Soses		22-VIII-18 13-X 17
						Valmanya		13-X-17

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CENTRALS					ESTACIONS		Observacions	Data d'inauguració
Interurbanes	Urbanes	Sistema	Capacitat	Nombre d'abonats	Interurbanes	Urbanes		
Alcover		Ericsson	15	10				
Borges del Camp			16	8				6-I-18
Falset	Porrera	»	12	7				6-I-18
			50	21				6-I-18
Flix	Ascó		15	10				
			15	10				14-9-18
Gandesa			25	10				
					La Riba			
Sta. Coloma de Queralt			50	15		Tuos		1-I-18
								29-IV-17
						Viure		1-VI-17
						Barbarà		29-IV-17
						Blancafort		1-VI-17
						Cabra		1-VI-17
						Pira		25-V-17
	Rocafort	»	12	4				29-IV-17
Sarreal			20	9				29-IV-17

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CENTRALS					ESTACIONS		Observacions	Data d'inauguració
Interurbanes	Urbanes	Sistema	Capacitat	Nombre d'abonats	Interurbanes	Urbanes		
Sarreal						Solivella		1-VI-17
						Pobla de Vallfogona de Riucorp		1-IX-17
					Balneari de Vallfogona de Riucorp			VIII-16

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CENTRALS					ESTACIONS		Observacions	Data d'inauguració
Interurbanes	Urbanes	Sistema	Capacitat	Nombre d'abonats	Interurbanes	Urbanes		
Granollers		Stromberg	45					14-IV-15
Sta. Eulària de Ronsana		Ericsson	6	4				23-VII-17
						Aiguafreda		15-IX-12
						Ametlla		I-13
	Cardedeu	»	8	5				26-VI-13
	Castelltersol	Jack-Knife	5	3				I-V-13
	Centelles	»	15	8				I-IX-11
						Figaró		XI-10
						Llinàs	1 commutador i suplement	10-IV-14
La Garriga		»	60	33				16-VII-09
						Moyà		27-VI-16
	Sant Feliu de Codines	»	10	2				I-V-13
						Taradell		I-IX-16
						Tona		I-XII-12
	Vich	»	100	80				I-V-10

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CENTRALS					ESTACIONS		Observacions	Data d'inauguració
Interurbanes	Urbanes	Sistema	Capacitat	Nombre d'abonats	Interurbanes	Urbanes		
						Folgaroles		1-IX-11
	Roda	Jack-Knife	10	5				1-II-14
	Sant Hipòlit de Voltregà	»	10	5				12-I-13
	Sant Julià de Vilatorta	»	10	2				1-VI-14
						Sant Pere de Torelló		5-XI-14
						Sant Vicens de Torelló		15-XII-17
Manlleu		Ericsson	50	24				1-VI-12
	Torelló	»	50	26				15-IX-12
						Alpens		5-XI-14
						Montesquiu		5-XI-14
	Olost	»	12	5				14-V-16
Sant Quirze de Besora		»	30	17				11-V-13
	Perafita	»	12	5				5-XI-14
						Sant Boy de Llussanès		5-XI-14

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CENTRALS					ESTACIONS		Observacions	Data d'inauguració
Interurbanes	Urbanes	Sistema	Capacitat	Nombre d'abonats	Interurbanes	Urbanes		
Sant Quirze de Besora						Torre d'Oristà	1 commutador	1-VIII-18
					Sant Feliu Sasserra			1-VIII-18
Viladrau		Jack-Knife	10	3				1-IX-14
Hostalrich		Ericsson	12	7				1-V-17
						Campdevànol	1 commutador i 1 abonat	15-III-14
Ripoll	Sant Joan de les Abadesses	»	105	46				11-I-14
		»	30	16				23-V-17
Camprodon		»	30	15				23-V-17
Ribes		»	30	5				19-XI-17
					Queralps		1 commutador	22-VIII-17
Planoles		»	6	2				22-VIII-17
					Núria			27-VII-17
Alp		»	6	1				

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CENTRALS					ESTACIONS		Observacions	Data d'inauguració
Interurbanes	Urbanes	Sistema	Capacitat	Nombre d'abonats	Interurbanes	Urbanes		
Puigcerdà		Ericsson	20			Breda	1 commutador i 1 abonat	27-VII-17
	Arbúcies	»	30	10				10-VI-14
	Gualba	»	12	5				27-VII-17
Sant Celoni		»	50	16		La Batllòria		6-V-18
	Palautordera	»	16	11				12-V-17
						Sant Antoni de Vilamajor		25-VII-14
	Sant Hilari Sacalm	»	12	6				1 IX-13
						Santa Fe		16-VII-14
	Lloret de Mar	»	12	8				11-VII-18
	Malgrat	»	50	9				22-VIII-17
	Pineda	»	6	3				1-V-17
Blanes		»	50	17				1-V-17
	Tordera	»	12	5				1-V-17
	Tossa	»	10	7				10-VIII-18

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CENTRALS					ESTACIONS		Observacions	Data d'inauguració
Interurbanes	Urbanes	Sistema	Capacitat	Nombre d'abonats	Interurbanes	Urbanes		
Vallgorguina		Ericsson	6	2				23-IX-17
Arenys de Munt		Ericsson triangular	6	1				10-XI-17
						Darnius	1 commutador i 1 abonat	6-VII-18
Agullana		Ericsson	12	3				8-VIII-17
	La Junquera	»	6	3				5-III-18
Perthús		»	10	6				1-VII-17
Lladó						Culera	1 commutador	1-II-18
	Garriguella	»	10					1-II-18
	Espolla	Ericsson triangular	4	2				1-IX-17
						Mollet de Perelada		
	Port-Bou	Ericsson	50	44				5-II-17
	Port de la Selva	»	10	4				1-VI-18
Llansà		»	20	5				1-VI-18

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CENTRALS					ESTACIONS		Observacions	Data d'inauguració
Interurbanes	Urbanes	Sistema	Capacitat	Nombre d'abonats	Interurbanes	Urbanes		
						Rabós		1-IX-18
Llansà						Selva		1-VI-18
						Vilabertran		5-III-18
	Vilajuïga	Ericsson						6-VII-18
						Vilamaniscle		6-V-18
			8	5		Cadaqués		1-VII-17
	Castelló d'Empúries	»						1-VII-17
		»						1-VII-17
Roses	Figueres	»	6	2				1-VII-17
			12	3		Palau		
			210	100		Saverdera		7-VII-17
						Pau		7-VII-17

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

II

FERROCARRILS SECUNDARIS

S'ha donat a la publicitat l'anunci del 1.r Concurs, en la forma següent:

La Mancomunitat de Catalunya que té el deure de seguir impertorbablement la seva tasca de transformar la pàtria, sent a cada moment les causes que ens empobreixen i ens lliguen amb irrompibles cadenes, fent-nos quedar enrera en la marxa ascendent de tots els pobles moderns.

Aquesta ànsia apassionada no l'apaguen les lluites polítiques a què el nostre patriotisme ens obliga, ni les que ens porten les tempestats dels temps actuals de renovació.

Sentim que, alhora, hem de caminar els camins antics que han petjat fa anys els pobles més sortosos i els camins nous tot just oberts a l'esperança. Així fem, amb tot l'esforç, un doble camí, procurant solució als problemes vells, tot lluitant en les batalles noves.

Una de les causes del nostre endarreriment, problema vell a altres terres, és la manca de mitjans de comunicació : una part sols de Catalunya té carreteres, i a dotar-la tota ella de camins des del pla a la muntanya van tendint des de fa anys els nostres esforços.

Ara anem a empendre la nova tasca, ja fa anys complerta per tot Europa, en retard tristíssim a casa nostra : la construcció dels ferrocarrils secundaris catalans.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

La necessitat, cada dia més apremiant, de passar del transport de carros, que no té l'abast que la producció del país demana, al transport per via fèrria, ha impulsat el Consell de la Mancomunitat a estudiar la manera d'establir una xarxa ferroviària orgànica que cobrís el territori de Catalunya.

Aquesta necessitat és major a mesura del progrés i extensió de la indústria que trobaria una trava impossible de resistir en la manca dels transports, i sense donar-hi satisfacció és impossible la implantació de la major part de les indústries noves que elaboren grans volums de primeres matèries.

Aprofitant la llei actual de ferrocarrils secundaris, creu la Mancomunitat poder empendre ràpidament l'execució de tot o part d'una xarxa secundària, començant pels ferrocarrils continguts en el dit pla, completant-los a l'objecte de donar-los llibertat i relació mútua.

Però empresa de tanta importància no es pot dur a terme sense la collaboració de les comarques interessades, que han d'ajudar no sols a la installació del ferrocarril, sinó a la seva explotació, ja que l'orgue vital que es tracta de donar a la nostra terra viu i produeix vida en harmonia amb els altres que componen el país. A aquest fi la Mancomunitat crida tots els elements que componen Catalunya, no sols les comarques interessades, sinó les empreses industrials, mineres o agrícoles, demanant-los que aportin llur concurs a l'interès collectiu de la terra catalana, que la Mancomunitat representa. A les primeres els demanem llur auxili en forma de capital suplementari; a les segones els oferim l'auxili que la força de la nostra Corporació representa i la subvenció supletòria a la qual, per la llei, dóna l'Estat.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

L'Oficina tècnica de Ferrocarrils, creada a l'efecte, ha pogut estudiar a un grau suficient els ferrocarrils següents:

Tarragona-Cervera
Cervera-Pons
Balaguer-Pons
Pons-Puigcerdà.
Lleyda-Fraga
Reus-Montroig
Cardona-Súria.

En virtut d'això:

El Consell de la Mancomunitat, en compliment dels acords de l'Assemblea, obre concurs per a estimar l'ordre de preferència que s'hagi de seguir en els tràmits d'aprovació de projectes i subsegüents subhastes de construcció entre les poblacions, particulars, bancs o empreses interessades en la construcció dels anteriors ferrocarrils.

Però, a fi que cap lloc de la terra catalana sigui exclòs, la Mancomunitat crida també a concurs les comarques que, sentint la necessitat de la comunicació ferroviària, no tinguin encara estudis de projecte fets o bé tinguin un projecte de ferrocarril diferent dels abans esmentats, inclosos o no en els plans dels secundaris. Les proposicions de tal mena, fetes per les poblacions, bancs o empreses interessades que oferissin subscriure una quantitat de cèdules suficient per a respondre, conjuntament amb el patrimoni de la Mancomunitat, de les contingències d'explotació, seran examinades també detalladament i podran, en cas avinent, ésser preferides en l'ordre d'execució.

Aquells que a la crida d'aquest concurs responguin

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

oferint més aventatges, seran preferits en l'elecció del tros corresponent. Resolt el concurs, s'activarà el tràmit oficial perquè, cas d'obtenir-ne la concessió, poguessin començar-se les obres a principis de l'any que ve, previ el corresponent emprèstit.

Els aventatges que poden ésser oferts al Consell, són els següents:

1.r La subscripció en «cèdules» del ferrocarril, l'import de les quals contribuiria, amb el que aportés la Mancomunitat dels seus fons generals, *a)* a l'augment del capital de primera fàbrica per damunt del límit del que l'Estat garantitza l'interès, i *b)* a atendre les dificultats d'explotació els primers anys.

La quantitat subscrita haurà de cobrir almenys una dècima de l'import del cost quilomètric.

2.n Concessió completa del terreny i edificis a expropiar com equivalent de part de les cèdules de què es parla en l'apartat anterior, les quals gaudirien dels beneficis de l'explotació un cop abonats l'interès i l'amortització del capital esmerçat.

3.r Construcció de les obres o subministre del material, mitjançant auxilis a rebre de la Mancomunitat. Aquests auxilis podrien consistir en la subvenció de capital, abonament d'un determinat interès, tramitació del projecte, règim d'explotació durant un cert nombre d'anys, o qualsevol altra forma d'iniciativa que el Consell de la Mancomunitat estimi acceptable i conduent al fi que es proposa de crear una xarxa orgànica a Catalunya, complement de l'actual i destinada al desenrotllament i creació de la riquesa del país.

Serà condició necessària, per a continuar els estudis i les obres, estar al corrent de pagaments les poblacions a les quals el ferrocarril afecti, de confor-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

mitat amb els acords del Consell del dia 10 d'abril de 1918.

Igualment serà necessari, quan el ferrocarril tingui una longitud de més de 20 quilòmetres en una província, estar al corrent de pagaments amb la Mancomunitat la Diputació respectiva.

En les Oficines de la Mancomunitat estarà de manifest la carta geogràfica dels ferrocarrils en projecte.

Les ofertes hauran d'ésser adreçades a la Mancomunitat fins el dia 1.r d'octubre a les dotze hores.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CARRETERES, CAMINS I PONTS

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

FRANÇA

PROVÍNCIA D'OSCA

PROVÍNCIA DE SARAGOSSA

PROVÍNCIA DE TEROL

PROVÍNCIA DE CASTELLÓ

MAR MEDITERRANI

ANDORRA LA VELLA

VIELLA

SORT

SEU D'URGELL

PUIGCERDÀ

FIGUERES

GIRONA

LA BISBAL

OLOT

TREMP

BERGA

SOLSONA

VICH

STA. COLOMA DE FARNÉS

GRANOLLERS

ARENYS DE MAR

MATARÓ

BARCELONA

SABADELL

TERRASSA

MANRESA

IGUALADA

CERVERA

BALAGUER

LLEIDA

BORGES

TAMARIT DE LITERA

MONTBLANCH

VALLS

VENDRELL

VILAFRANCA DEL PENEDÈS

VILANOVA I GELTRÚ

SITGES

FALSET

REUS

TARRAGONA

TORTOSA

GANDESA

MONTSERRAT

PUERTO DE SALOU

PUERTO DE BENASQUE

PORTILLON

PONT DE SUERT

VIU DE LLEVATA

TAMARIT DE LITERA

ESCALA

0 5 10 15 20 25 30 40 50

SIGNES CONVENCIONALS

- Límit de Província
- Carreteres i camins de l'Estat construïts
- » » » en construcció
- » » » en projecte
- » » de la Mancomunitat construïts
- » » de la Mancomunitat en construcció
- » » del Pla de la Mancomunitat

HENRICH I C.ª -- BARCELONA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu Comarcal de la Biblioteca de Barcelona - Biblioteca

I

ESTUDI I CONSTRUCCIÓ DE CARRETERES, CAMINS I PONTS

Un fet important s'ha produït des de la publicació de l'últim report en ço que esguarda a la construcció d'obres d'aquesta classe, i és l'haver-se verificat, en 1.r d'abril d'enguany, el traspàs a la Mancomunitat del Pla provincial amb l'emprèstit corresponent, que la Diputació de Barcelona tenia contractat amb l'Estat, així com el personal adscrit a la Direcció d'Obres Públiques de dita Corporació. Evidentment, la fusió d'aquest personal, que en part prestava ja els seus serveis a la Mancomunitat, amb el que depenia exclusivament d'aquesta, és un aventatge gran per a aconseguir una unitat d'acció que permetrà a la vegada un major rendiment de treball.

No cal sinó examinar l'anex núm. 4, el qual conté les obres actualment en construcció, pertanyents al referit Pla provincial, per a capir la importància d'aquest servei traspassat.

Es publiquen a continuació cinc estats o quadres on es consigna la situació en què es troba l'estudi o execució de totes les obres que construeix la Mancomunitat, exclusivament amb cabals propis o amb subvencions d'altres entitats, i s'ha procurat incloure en ells totes les dades i observacions, anc que concises, prou clares per a fer-se cabal concepte del cost i estat de cada obra i incidències més notables que en cada una d'elles s'han originat.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

És per això que creiem innecessari repetir aquí, camí per camí, ço que va glosat en els esmentats estats, dels quals se n'han fet els resums traduïts en xifres que seguidament oferim per a cada un dels distints conceptes amb què estan classificades les obres.

Únicament cal dir, com observació de caràcter general, que no havent-se produït cap modificació apreciable en el règim administratiu de l'Estat espanyol, les traves que en la tramitació i aprovació de projectes sorgien al pas de l'actuació del Consell i que detalladament s'expliquen en reports anteriors, subsisteixen.

Ultra això, les mateixes dificultats de caràcter econòmic i la manca d'obrers que suara constatàvem en referir-nos al servei de conservació de les vies de la Mancomunitat, són extensives a la construcció d'aquestes obres públiques i han donat lloc mantes vegades a retraïment de licitadors a les subhastes i a la concessió de pròrrogues dels terminis assenyalats per a l'acabament dels treballs en curs, amb prou recança del Consell que sent la fretura de l'activitat en aquesta branca de la seva actuació.

Donant compliment a acords de l'Assemblea de Mancomunitat, s'ha organitzat una brigada de treballadors per a procedir, a mesura que les circumstàncies de lloc i temps ho permetin, als treballs de reparació i millora de camins de bast. En juliol de 1918 varen ésser començats els primers treballs d'aquesta classe, en el camí de bast de Viladrau a Santa Fe, la llargada del qual és de 16 quilòmetres; els susdits treballs consistiren en l'eixamplament en molts llocs, sobretot els perillosos, de l'explanació del camí antic; rectificació d'alguns trams del mateix,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

tant en planta com en sentit de suavitzar les pendents; construcció d'algun pont de fusta per a salvar barrancades o millorament del pas a gual d'aquestes, etc. L'import d'aquests treballs resulta ésser de 5,873'85 pessetes, i per quilòmetre, 367 pessetes.

Actualment s'està procedint a treballs semblants en el camí de la corba d'Agulló, carretera de Balaguer a la frontera, a Montrevei, que ha de posar en comunicació la vall Ribagorçana amb la Pallaresa, havent-se construït fins ara uns 5 quilòmetres, arribant ja prop de Corsà.

S'ha redactat, així mateix, l'avant-projecte i pressupost del de Dalló a Coma de Vaca i Ull de Ter.

Obres del Conveni amb l'Estat

De les setanta tres obres, entre elles deu ponts, que figuren en el Conveni entre l'Estat i la Mancomunitat, n'hi ha vint-i-sis de construïdes, vint de les quals han estat rebudes definitivament; onze en construcció; set, el projecte de les quals ha estat aprovat pel Consell i per l'Estat; dotze, en projecte aprovat pel Consell i en tramitació per a aconseguir la de l'Estat; set, amb projecte estudiat, mancant acabar de descabdellar-lo; i sis, de la construcció de les quals s'ha desistit, restant les altres per estudiar.

La llargada dels camins construïts és de 80 quilòmetres, llur cost total 680,466'35 pessetes, i la subvenció corresponent de l'Estat importa 436,139'40 pessetes. D'aquestes obres, les vint que estan rebudes definitivament sumen una llargada de 60'515 quilòmetres, un cost total de 488,214 pessetes, i la subvenció de l'Estat 316,008'25 pessetes.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

La llargada dels camins en construcció és de 63'117 quilòmetres, llur cost total 902,105'40 pessetes, i la subvenció de l'Estat 558,428 pessetes. En construcció hi ha, demés, un pont, el cost del qual és de 54,294 pessetes, i la subvenció corresponent 22,737 pessetes.

La llargada dels camins amb projecte aprovat pel Consell i per l'Estat és de 45'069 quilòmetres, llur cost total 604,429 pessetes; i les xifres corresponents dels camins, el qual projecte aprovat pel Consell està pendent d'aprovació per l'Estat, són 43 quilòmetres i 870,778 pessetes. Entre aquestes obres hi figuren dos ponts, d'un cost total de 257,867 pessetes.

La llargada de les obres amb projecte estudiat és de 35,477 metres.

Obres de la Primera Relació de les més necessàries i urgents

De les obres que figuren en aquesta Relació n'hi ha cinc de construïdes, entre elles quatre ponts, essent el pressupost de contracte total de 114,547 pessetes; en construcció o en subhasta, nou camins i set ponts, per un pressupost total de contracte de 1.719,469 pessetes, essent la llargada dels camins de 49,621 metres. Demés, hi ha nou camins, la llargada dels quals és de 49,338 metres i sis ponts estudiats i amb projecte aprovat pel Consell, important el pressupost total de contracte 1.116,217 pessetes, i quatre camins i dos ponts estudiats, mancant l'aprovació del Consell, essent la llargada dels primers de 28 quilòmetres aproximadament.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Obres de la Segona Relació de les més necessàries i urgents

De les obres que figuren en la Segona Relació d'urgents, se n'han estudiat cinquanta tres, entre elles set ponts, essent la llargada de les carreteres o camins de 250 quilòmetres aproximadament; d'aquestes obres n'hi ha vint-i-dues amb pressupost calculat, important 2.558,705 pessetes.

Obres en construcció del Pla provincial de la Diputació de Barcelona, traspassat a la Mancomunitat en 1.r d'abril de 1919.

De l'anex núm. 4 corresponent, resulta que les obres que la Diputació de Barcelona tenia en construcció en verificar-se el traspàs del servei a la Mancomunitat, sumen 69,878 metres, i el seu pressupost d'adjudicació importa 2.096,105'49 pessetes.

Obres a la construcció de les quals han aplicat les Diputacions les subvencions concedides per la Mancomunitat.

El nombre d'obres d'aquesta categoria ja construïdes, és de quatre, i altres onze estan en construcció, subhastades o en període de subhasta, amb una llargada total, segons projecte, de 61,550 metres, i un pressupost de contracte de 665,240'93 pessetes.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Resum

En resum, que actualment hi ha construïdes directament per la Mancomunitat, o amb la seva subvenció, trenta cinc obres amb 97 quilòmetres, que importen 929,000 pessetes; en construcció setanta obres amb 270 quilòmetres, important 5.047,300 pessetes; amb projecte aprovat, subhastades o en període de subhasta, trenta quatre obres amb 138 quilòmetres, pel seu pressupost de 2.591,400 pessetes, i estudiades seixanta sis obres, amb una llargada de 310 quilòmetres, formant un total aproximat de 800 quilòmetres.

II

SERVEI DE CONSERVACIÓ DE CARRETERES I CAMINS

El resultat de l'esforç del Consell per a assolir l'ideal de mantenir en tot temps les vies mancomunals en perfecte estat de conservació, és proporcionat als mitjans econòmics que s'assenyalaren per a dit servei en els respectius Pressupostos.

Coneixent la sàvia prudència que presideix totes les deliberacions de l'Assemblea de Mancomunitat i quant s'exalta aquesta qualitat en referir-se a les qüestions econòmiques i distribució de cabals, sota el peu forçat d'una Hisenda suara en formació, el Consell s'ha vist sempre obligat, en redactar els projectes de Pressupostos, a cenyir les seves iniciatives a ço que la realitat econòmica imposava; amb aquest

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

criteri varen ésser calculades i aprovades les consignacions amb destinació a la conservació i millorament de carreteres i camins. Vol dir-se que la tasca realitzada en aquest servei, amb tot i ésser considerable, com palesaran les dades que més avall es consignen, no respon encara plenament a la voluntat del Consell, freturós com està de poder assolir, minvant el termini que les circumstàncies imposen, aquell grau de perfeccionament, havent tingut, no obstant, gran cura en aconseguir el major profit dels cabals esmersats i en fer-ne una racional distribució segons la importància i freqüentació de les vies.

Cal no oblidar en quins moments s'ha format la Mancomunitat i en quines condicions ha iniciat i desplegat els seus serveis, i com afecten aquells i aquestes d'una faisó primordial als serveis d'Obres públiques, avui dia els de més importància dels que desempenya. Ha coincidit la seva actuació amb la puja inversemblable del cost de jornals i materials de tota mena i amb la manca aguditzada d'uns i altres, palesant-se l'efectivitat de la llei econòmica que regula les ofertes i demandes; en començar l'any 1915, quan s'organitzà el servei de conservació de les vies provincials que les Diputacions de Girona, Lleyda i Tarragona traspassaren a la Mancomunitat, era estimat jornal remunerador de peó, el de 2'50 pessetes; el de barrinador, 3 pessetes; el d'un carro-trabuc amb una cavalleria, com a terme mig, valia 8 pessetes, etcètera; avui, quan les feines de l'agricultura, l'explotació de mines abans gairebé abandonades, l'explotació de boscos, etc., no absorbeixen tots els braços, poden trobar-se peons a jornal no inferior a 4'25 pessetes, barrinadors a 5 pessetes, carros-trabuc a 13'50 pessetes. Examini's, sobre aquest

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

particular, l'Anex que s'acompanya contenint el cost dels jornals que s'han abonat durant l'any 1918 en el servei de conservació de les vies mancomunals de Barcelona. Això en quant a jornals, que si ens fixem en lo relatiu a materials, la comparança és encara més esfereïdora; les eines i aparells, la dinamita, els pistolets, etc., per no esmentar més que alguns dels que intervenen en la conservació dels afermats, han sofert augments que sobrepujen bastant el 100 per 100. Els primers cilindres compressors de tir animal, adquirits en gener de 1915, que tan excellent resultat estan donant, costaren 1,995 pessetes cada un d'ells, posats a Barcelona. Els darrers comprats en abril d'aquest any, quan la consignació del Pressupost ho ha permès, han valgut 3,700 pessetes cada un, essent exactament del mateix tipus i procedents de la mateixa fàbrica.

No estranyarà, doncs, que s'hagi hagut d'arribar a pagar per un metre cúbic de pedra partida, amb destinació a la reparació del ferm d'un camí, la quantitat de 19'20 pessetes, quan cinc anys enrera era considerat exhorbitant el preu unitari de 9 pessetes per a dit material.

Aquesta dolorosa realitat econòmica ve agreujada encara per la persistència de factors que en anteriors reports hom remarcava i que motiven un desgast considerable dels afermats pel major tràfec que les vies mancomunals han de servir; subsisteix, si bé actualment no tan aguditzada, la crisi de transports per ferrocarril per manca de vagons i l'estat intransitable d'algunes carreteres de l'Estat o el desviament del trànsit per camins de la Mancomunitat, com a conseqüència de les obres de reparació que en altres s'efectuen.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Totes aquestes dificultats, però, sols serveixen per a esperonar el Consell a cercar els mitjans que permetin superar-les; de moment, i per a contrarrestar, en ço que sigui possible, la puja del cost dels jornals, té aprovat un pla orgànic d'adquisició escalonada, i segons les possibilitats econòmiques, de maquinària que, a la vegada que permeti reduir la mà de l'home, doni un major rendiment i perfeccionament en el servei. Ha cregut també el Consell preferible, en fer la reparació d'una carretera o camí, destinar-hi tota la consignació necessària perquè una vegada acabats aquells treballs extraordinaris comencin els de conservació ordinària pròpiament dita, a no invertir petites quantitats per a cada via, que sols serveixen perquè es perpetuï el mal estat de totes. Així s'ha posat en pràctica novament en algunes carreteres en què, com la de Barcelona a Prat de Llobregat, era indicadíssim el procediment caigut en desús, no per altra raó que pel seu cost, de constituir el ferm amb dues tongades de pedra, una en gros que, com en les antigues vies romanes serveixi de solament i drenatge alhora, i una damunt de l'anterior, de pedra partida al tamany del macadam. En tramitació, actualment, hi ha un projecte d'empedrat de la travessia de Reus, de la carretera que de dita població va a Castellvell, i en estudi hi ha el d'empedrat per la travessia de Les Borges, de la carretera de Les Borges a Bellpuig; així mateix, s'ha rebut suara definitivament l'empedrat del tram de la carretera d'Esparraguera a Manresa, tocant l'estació del ferrocarril de Manresa, en el que el trànsit és no sols de gran intensitat, sinó de molt pes.

En major o menor grau, en totes les carreteres i camins s'hi han verificat treballs de conservació or-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

dinària, i en moltes d'elles s'ha procedit a la construcció d'obres accessòries i de millorament, com construcció d'empits en punts perillosos, supressió de guals, construcció de casetes per a peons caminers en llocs deshabitats, etc., tot ço prosseguint la tasca que de bon principi va iniciar el Consell Permanent, el detall de tot lo qual es consigna en els llibres «Resum dels acords» que trimestralment es publiquen.

Donem més avall l'Anex n.º 7 contenint algunes dades relatives a les quantitats esmerçades en aquest Servei de Conservació de les Vies mancomunals, així com la longitud d'aquestes, a fi que amb la comparació d'unes amb altres resti traduït en xifres calculades d'una manera aproximada ço que acabem d'exposar, havent d'antuvi recordar que la Mancomunitat va encarregar-se de la conservació de les carreteres i camins provincials de Barcelona el dia 1.r de gener de 1916, és dir, justament un any després que li havia estat traspassat el servei anàleg corresponent a les Diputacions de Girona, Lleyda i Tarragona.

Cal també fer constar que en virtut de les «Bases d'auxili als pobles per a la conservació de camins veïnals» que tenia acordades la Diputació de Girona i que la Mancomunitat manté en vigor, els Municipis els termes dels quals són travessats per aquelles vies vénen obligats al proveïment de pedra partida necessària per a la seva conservació, si bé únicament la Mancomunitat els exigeixi el volum de 25 metres cúbics per any i quilòmetre, verificant el proveïment supletori, cas que hi manqui, pel seu compte i càrrec. Això explica que les partides de material corresponents a les vies d'aquella demarcació siguin tan reduïdes comparades amb les altres.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

L'adquisició d'eines i aparells perfeccionats verificada gradualment per la Mancomunitat, ha permès darrerament poder atendre directament la conservació de la major part de les vies, principalment executar en les mateixes la inversió de la pedra partida, en lloc de veure's obligada a contractar aquesr servei, que en tal cas es considerava com a treball de conservació extraordinària; això per una banda, i pèr altra, l'augment de jornals atorgat l'any 1918 als capatassos i peons fixos i els exigits pels peons auxiliars eventuals, explica la notable diferència entre les partides de «jornals» corresponents als anys que hom compara. No obstant, els costos mitjos anuals per quilòmetre que resulten, són encara ben petits en relació a les quantitats que altres nacions destinen a aquest servei, ja que, segons dades estadístiques d'abans del període de la guerra de França, Itàlia, Anglaterra i Alemanya, en cap d'elles és inferior a 900 pessetes. L'Estat espanyol té una consignació per a la conservació de les seves carreteres, escassament de 500 i de 600 pessetes per als camins veïnals, per any i quilòmetre.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ANEXOS

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

OBRES PÚBLIQUES

ANEX N.º 1

ESTAT REFERIT AL 31 DE MAIG DE 1919, DE LES OBRES DEL CONVENI AMB L'ESTAT, EN VIRTUT DEL 2.ª CONCURS DE SUBVENCIONS

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	Número d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte dia-mes-any	Data d'aprovació pel Consell dia mes-any	Data de la R. O. d'aprovació dia-mes-any	Llargada Quilòmetres: Segons proposició	Llargada Quilòmetres: Segons projecte	Pressupost *Pessetes*: Segons proposició	Pressupost *Pessetes*: Segons projecte: Pressupost de contracte	Pressupost *Pessetes*: Segons projecte: Cost total	Subvenció total de l'Estat — *Pessetes*	Baixa obtinguda en la subhasta — *Pessetes*	OBSERVACIONS
		Província de Barcelona											
Manresa	1	Sant Salvador de Guardiola a la carretera del Bruch a Manresa	—	—	—	3.500	—	62,400	—	—	—	—	Estudiat.
Manresa	2	Castellgalí a la carretera d'Esparraguera a Manresa. . .	—	—	—	1.500	—	17,500	—	—	—	—	
Igualada	3	Sant Pere Salavinera a Calaf .	29-III-19	—	—	5.000	6.55429	70,000	164,956	168,840	113,460'48	—	
Igualada	4	Orpí al camí de Carme a la carretera de Vallsa a Igualada .	15-III-19	—	—	3.000	2 87073	48,000	95,241'56	97,104'56	65,329'60	—	
Arenys de Mar	5	Fogàs de Tordera a Tordera .	31-X-18	—	—	6.000	6.95340	63,600	174,608'17	178,846'41	97,899'21	—	
Vich	6	Seva al Brull	9-VIII-16	11-X-16	19-VI-17	4.000	3.72792	68,000	59,508'39	60,473'39	40,638'12	—	Expedient previ a la construcció, incomplet.
Berga	7	Viver a Navàs (2.n tros) . . .	15-XII-17	30-I-18	—	6.000	6.61324	90,000	143,002'24	145,502'24	92,963'56	—	Pendent d'aprovació per l'Estat.
Berga	8	Valldan a Sant Llorenç de Morunys (fins al límit de la Província)	—	—	—	6.500	—	107,250	—	—	—	—	Pendent de conversió en camí d'utilitat pública, un de propietat particular que es podria aprofitar.—Es la secció 1.ª del camí n.º 49.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	Número d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte dia-mes-any	Data d'aprovació pel Consell dia-mes-any	Data de la R. O. d'aprovació dia-mes-any	Llargada Quilòmetres: Segons proposició	Llargada Quilòmetres: Segons projecte	Pressupost Pessetes: Segons proposició	Pressupost Pessetes: Segons projecte: Pressupost de contracte	Pressupost Pessetes: Segons projecte: Cost total	Subvenció total de l'Estat — Pessetes	Baixa obtinguda en la subhasta — Pessetes	OBSERVACIONS
		Província de Girona											
Girona	9	Canet d'Adri a la carretera de Girona a Les Planes . . .	31-V-15	1-VII-15	1-II-16	5.000	5.08132	50,000	34,155'29	35,823'49	21,057'05	156'29	Construït i rebut difinitivament en 23-I-19
La Bisbal	10	Fonteta a Vulpellach	—	—	—	0.600	—	4,500	—	—	—	—	Expedient previ als estudis, incomplet, haventse desistit de la construcció del camí.
	11	Casavells a la carretera de Figueres a Corsà.	—	—	—	1.000	—	7,000	—	—	—	—	Id. íd.
	12	Fontanilles a la carretera de Vilademat a Palafrugell . .	15-IV-17	31-V-17	18—17	3.000	3.53421	22,500	35,027'32 35,377'43 40,171'99	37,827'32 42,622'18	25,419'96	— 1'99	Reformat el pressupost de contracte, en virtut de la R. O. d'aprovació. — En construcció.
Figueres	13	Selva de Mar a Port de la Selva	31-V-15 20-I-16	1-VII-15 27-I-16	10-IV-16	3.000	1.75749	18,000	12,147'84	13,384'84	8,994'61	18'84	El primer projecte fou modificat per ordre de la Direcció general d'O. P. — Construït i rebut definitivament en 2-VII-17.
	14	Riumorts a la carretera de Figueres a Corsà.	30-I-16	17-II-16	16-V-16	1.500	1.90160	10,500	11,809'12	13,449'12	9,037'80	10'12	Construït i rebut definitivament en 2-VII-17.
Sta. Coloma de Farnés	15	Brunyola a la carretera de Santa Coloma a Sant Joan. . .	12-V-16	18-V-16	—	1.500	3 04195	12,000	23,339'86	25,439'86	—	—	
	16	Sant Feliu de Buixalleu a la carretera d'Hostalrich a Sant Hilari	1-X-16	30-XI-16	7-V-17	2.500	4.60557	20,000	62,415'39	66,415'39	41,443'20	0'39	En construcció.
Olot	17	Oix a Castellfullit de la Roca .	30-IV-18	13-VI-18	—	6.000	9.22587	84,000	183,973'86	200,558'86	135,348'12	—	Substitueix el de «Meyà a Besalú».—Estudiat
Puigcerdà	18	Urús a la carretera de Ribes a Puigcerdà	—	—	—	3.000	—	35,000	—	—	—	—	Expedient previ als estudis, incomplet, haventse desistit de la construcció del camí.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	Número d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte dia-mes-any	Data d'aprovació pel Consell dia-mes-any	Data de la R. O. d'aprovació dia-mes-any	Llargada Quilòmetres: Segons proposició	Llargada Quilòmetres: Segons projecte	Pressupost Pessetes: Segons proposició	Pressupost Pessetes: Segons projecte: Pressupost de contracte	Pressupost Pessetes: Segons projecte: Cost total	Subvenció total de l'Estat — Pessetes	Baixa obtinguda en la subhasta — Pessetes	OBSERVACIONS
		Província de Lleyda											
Balaguer	19	De Santa Maria de Meyà a la carretera de Vilanova de Meyà a Alentorn	31-I-17	11-X-17	5-VI-18	4.000	2.72888 2.65809	30,000	24,703'10 24,201'06	25,714'50 25,272'46	17,320'46 16,983'09	— —	Substitueix el de «Puigvert d'Agramunt a Agramunt»-S'han estudiat dues solucions per a poder-les comparar.
	20	Tudela a la carretera d'Artesa a Montblanch	29-IV-16	11-V-16	18-VII-16	3.000	3.40918	15,000	24,032'17	24,762'77	16,539'20	1,232'17	Construït.
	21	Donzell a la carretera d'Artesa a Montblanch	11-IV-16	13-IV-16	18-VII-16	4.000	3.28626	24,000	20,444'80	21,158'40	14,212'45	2,437'80	Construït.
	22	Oliola a la carretera de Lleyda a Puigcerdà	31-V-16	21-VI-16 12-IV-17	— 28-VI-17	4.000	3.48633 3.60275	26,000	35,094'12 34,196'78	36,007'52 35,110'18	— 20,223'46	— 516'76	El projecte primitiu fou modificat atenent els desitjos del poble d'Oliola.— Construït.
	23	Torrelameu a l'estació del ferrocarril de Menàrguens	—	—	—	5.000	—	31,500	—	—	—	—	Expedient previ als estudis, complet.
	24	Santa Linya a la carretera de Balaguer a la Frontera	14-II-16	17-II-16	19 VII-16	4.000	5.11329	21,000	39,679'07	41,054'07	27,588'33	2,729'07	Construït.
	25	Pont sobre el Noguera Ribagorçana a Corsà	31-III-16 22-XII-16	18-V-16 4-I 17	— -III-17	— —	— —	27,500	30,954'84 33,260'32	31,988'84 34,294'32	— 22,737'97	— sense postor	El projecte primitiu fou modificat en virtut d'informe de la *Jefatura* d'O. P. de Lleyda.— En construcció per administració.
	26	Pont de Rentiscrera sobre el Noguera Pallaresa	27-II-17	12-IV-17	—	—	—	40,000	15,495'25	15,941'65	—	—	
Borges	27	Torregrossa a l'Estació del ferrocarril de Juneda	6-VI-15	1-VII-15	28-III-16	3.500	4.29898	24.500	24.715'91 25,702'21	25,757'39	13,902'86	0'91	Construït.
	28	Puiggròs a la carretera de Mollerusa a Flix	15-V-16	8-VI-16	27-XI-16	0.500	0.51930	3,750	6,438'57	6,885'57	4,627'10	901'39	Construït.
	29	Juncosa a la carretera provincial de Vinaixa a Cervià. Tros 1.r	31-V-16	2-VIII-17	—	9.000	10 95512	45,000	108,560'63 109,544'48	109,835'63 110,819'48	— 74,470'69	— —	El projecte primitiu del tros 1.r fou modificat de conformitat amb la *Jefatura* d'O P. de Lleyda.
		Tros 2.n	20-IV-17 20-IV-17	14-VI-17 27-VI-17	26-XII-17 18-VI-18		6.81438		78,241'16	79,580'16	53,477'87	—	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	Número d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte (dia-mes-any)	Data d'aprovació pel Consell (dia-mes-any)	Data de la R. O. d'aprovació (dia-mes-any)	Llargada Quilòmetres: Segons proposició	Llargada Quilòmetres: Segons projecte	Pressupost Pessetes: Segons proposició	Pressupost Pessetes: Segons projecte: Pressupost de contracte	Pressupost Pessetes: Segons projecte: Cost total	Subvenció total de l'Estat — Pessetes	Baixa obtinguda en la subhasta — Pessetes	OBSERVACIONS
Borges	30	De la carretera de Mollerusa a Flix (Albagés) a Juncosa (tros 1.r)	30-IX-15	20-X-15	18-VII-16	2.000	2.00198	16,232	14,388'61	15,250'24	10,248'16	560'64	Construït
Cervera	31	De Nalec a la carretera d'Artesa a Montblanch	15-II-17	12-IV-17	—	9.000	1.17902	45,000	11,272'55	11,977'65	8,048'98	—	Els camins n.os 31 al 33 bis substitueixen el que figura en el pla amb la denominació de «Ciutadilla a Sant Martí de Maldà, per Nalec, Rocafort i Vilet», i els 32 i 33 creuen amb pont el riu Corp, i estan pendents d'autorització de la Direcció general d'Obres públiques.
	32	De Rocafort a la carretera de Sant Martí de Maldà a Guimerà	22-II-17	12-IV-17	—		0.61957		14,142'28	14,824'18	10,666'46	—	
	33	De Vilet a la carretera de Sant Martí de Maldà a Guimerà	26-II-17	12-IV-17	—		0.91077		17,773'31	18,055'21	12,840'20	—	
	33 b	De Ciutadilla a la carretera en projecte del quilòmetre 38 o 39 de la d'Artesa a Montblanch al quilòmetre 4 de la de Montblanch a Santa Coloma	—	—	—		—		—	—	—	—	
	34	Guissona a Taltahull en direcció a Biosca, passant per Massoteres, amb ramal a Palau de Torà. Tros 1.r	20 XI-15	9-XII-15	10-VI-16	11.000	5.93300	64,500	57,784'51	59,298'33	38,949'41	2'51	Construït.
		Tros 2.n	1-II-16	2-III-16	10-VI-16		4.63774		30,739'77	32,107'07	21,573'26	2'27	Construït.
	35	Sant Guim de la Plana al camí de Guissona a Biosca	26-IV-16	11-V-16	30-X-16	3.000	4.65193	27,000	30,421'78	31,108'72	19,917'78	621'78	En construcció.
	36	Masalcoreig a la carretera de Seròs	2-VII-15	7-VII-15	28-III-16	4.000	4.36436	24,000	34,149'17	35,384'57	21,773'74	1,249'17	Construït.
	37	Almatret a Mayals (tros 2.n)	5-VI-15	1-VII-15	28-III-16	4.000	4.03440	26,000	16,102'20	17,156'00	10,705'34	0'00	Construït.
Lleyda	38	De l'estació del ferrocarril de Lleyda a Torrelameu per Corbins. Tros 1.r	30-VI-15 17-XII-16	7-VII-15 17-I-17	28-III-16 —	12.000	9.29009	150,499'92	67,713'72 98,238'17	68,801'72 99,326'17	35,879'75 —	— 113'72	El projecte aprovat per l'Estat fou modificat per la Mancomunitat eixamplant el camí a 6 metres, accedint a la sol·licitud dels Municipis de Lleyda i Corbins. — En construcció.
		Tros 2.n	—	—	—		—		—	—	—	—	Amb pont sobre el Noguera Ribagorçana.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	Número d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte dia-mes-any	Data d'aprovació pel Consell dia-mes-any	Data de la R. O. d'aprovació dia-mes-any	Llargada Quilòmetres: Segons proposició	Llargada Quilòmetres: Segons projecte	Pressupost Pessetes: Segons proposició	Pressupost Pessetes: Segons projecte: Pressupost de contracte	Pressupost Pessetes: Segons projecte: Cost total	Subvenció total de l'Estat — Pessetes	Baixa obtinguda en la subhasta — Pessetes	OBSERVACIONS
Lleyda	39	Torrebesses a la carretera de Lleyda a Flix	30-VII-15	11-VIII-15	20-V-16	4.000	2.54424	26,000	16,958'25	17,718'25	11,906'66	0'00	Construït.
	40	Alamús a la carretera de Madrid a França.	20-V-16	8-VI-16 14-II-17	— 7-V-17	3.000	1.97644 1.86144	18,000	14,490'30 13,713'24	14,864'30 14,087'24	— 9,466'62	— 250	El projecte primitiu fou modificat de conformitat amb la *Jefatura* d'O. P. de Lleyda.-En construcció.
	41	Montoliu a la carretera de Lleyda a Flix.	4-X-15	3-III-16	4-XII-16	0.500	0.45992	3,000	2,663'08	2,996'08	2,013'36	—	Construït.
	42	Sunyé a la carretera de Lleyda a Flix	6-V-16	18-V-16	27-XI-16	3.000	1.63164	19,500	12,199'73	12,598'93	8,466'48	1,001'73	Construït.
	43	De la carretera de Madrid a França a la de Mollerusa a Bellcayre, per Fondarella i Palau d'Anglesola. . . .	18-XI-15	14-II-17	—	4.000	3.81556	28,000	26,231'69	27,046'79	18,175'44	—	La denominació amb què figura en el pla és «de Mollerusa a Palau i Fondarella».
Seu d'Urgell	44	Montellà a la carretera de Lleyda a Puigcerdà	10-XI-16	30-XI-16	—	2.000	34.0435	13,000	93,292'31	94,554'31	64,174'85	—	Amb pont sobre el Segre.
	45	Prullans a la carretera de Lleyda a Puigcerdà	15-VI-16	21-VI-16	21-IX-16	2.000	1.53957	15,000	20,332'77	21,049'77	14,145'45	2,334'77	Construït i rebut en 15-XII-17.
	46	Toloriu a la carretera de Lleyda a Puigcerdà	—	—	—	2.000	—	11,000	—	—	—	—	Expedient previ als estudis, incomplet.
	47	De Noves a Guils (tros 1.r) . .	15-I-17	14-II-17	14-XII-17	1.500	2.72646	15,333'40	31,549'16	32,422'36	21,787'82	—	
Solsona	48	Pont sobre el Segre en el camí de Peramola a Oliana . . .	31-VII-18	22-VIII-18	—	—	—	—	241,282'27	241,926'77	202,044'64	—	
	49	S. Llorenç de Morunys a Llinàs, fins al límit de la província.	15-V-16	7-VI-16	3-III-17	12.000	13.44543	63,000	302,607'22	304,730'12	205,125'23	0'00	És la secció 2.ª del camí n.º 8.-En construcció.
Sort	50	Senterada a Moncortès . . .	15-II-18	11-V-18	—	8.000	6.52158	96,000	104,640'37	105,769'37	71,077'02	—	Substitueix el de «Bahent a Gerri».
	51	Monrós a Torre de Capdella. .	—	—	—	3.000	—	15,000	—	—	—	—	Expedient previ als estudis, incomplet.
	52	Estach a la carretera de Balaguer a la frontera	15-IV-17	27-VI-17	18-IV-18	2.000	8.01808	10,000	99,649'23	101,218'23	68,018'65	—	
	53	Son a la carretera de Balaguer a la frontera	—	—	—	4.000	—	44,000	—	—	—	—	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	Número d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte dia-mes-any	Data d'aprovació pel Consell dia-mes any	Data de la R. O. d'aprovació dia-mes-any	Llargada Quilòmetres: Segons proposició	Llargada Quilòmetres: Segons projecte	Pressupost Pessetes: Segons proposició	Pressupost Pessetes: Segons projecte: Pressupost de contracte	Pressupost Pessetes: Segons projecte: Cost total	Subvenció total de l'Estat — Pessetes	Baixa obtinguda en la subhasta — Pessetes	OBSERVACIONS
Tremp	54	Sant Cerni a la carretera d'Artesa a Tremp	15-VII-15	15-VII-15	19-XII-15	4.500	6.30275	27,000	49,294'98	51,807'72	34,814'79	69'98	Construït i rebut en 15-XII-17.
	55	Llimiana a la carretera de Balaguer a la frontera. . . .	30-XI-15	9-XII-15	5-V-16	4.000	7.67468	37,000	91,340'73	93,984'73	63,157'74	1,440'73	Amb pont sobre el Noguera Pallaresa.—En construcció.
	56	Sant Esteve de la Sarga al c. v. de Guàrdia de Tremp a la carretera de Balaguer a la frontera (secció de Guàrdia a Moró, amb ramal a Estorn)	1-IV-16 21-VIII-17	18-IV-16 4-X-16 10-X-17	— 8 XI-16 6-IV-18	2.500	6.75476	15,000	70,548'34 73,444'79 79,620'29	72,229'84 75,126'29 81,301'79	48,697'61 50,641'02 54,802'40	— — —	El primer projecte fou modificat per ordre de la Direcció general d'O. P. —En construcció per administració.
	57	Aramunt a la carretera de Balaguer a la frontera (secció d'Aramunt a Claverol. . .	28-II-17	26-IV-17	2-VII-17 17-I-18	6.000	4.88480	36,000	51,286'43	52,104'43	26,203'28	—	L'Estat no subvenciona la construcció del pont.
	58	Serradell a la carretera de Pobla de Segur a Senterada .	31-VII-17	23-VIII-17	18-IV-18	4.000	6.39096	21,000	94,919'63	96,171'63	65,030'54	—	
	59	Gessa a la carretera de Balaguer a la frontera.	31-VIII-15	9-IX-15	5-IV-16	0.500	0.28178	3,000	3,655'05	4,173'55	2,804'62	1'05	Construït.
	60	Les Bordes a la carretera de Balaguer a la frontera. . .	30-VII-15	5-VIII-15	1-IV-16	1.000	0.44014	5,000	5,983'48	6,501'98	4,369'33	95'48	Construït.
	61	Vilach a la carretera de Balaguer a la frontera	20-XII-16	24-I-17	23-VI-17	2.000	1.51483	14,000	23,544'24	23,994'24	16,124'13	—	En construcció per administració.
Viella	62	Vilamós a la carretera de Balaguer a la frontera	31-III-16 30-XI-16 1-VII-17 20-XI-18	31-V-16 7-XII-16 19-VII-17 26-XI-19	— — — 1-V-18	3.000	5.91032 5.68035 6.05639 —	21,000	81,445'55 89,795'46 119,948'02 141,038'84	82,940'55 91,298'46 121,451'02 142,541'84	55 741'94 61,352'57 81,615'08 81,615'08	— — — —	S'han estudiat dues solucions, a proposta de la J. d'O. P. de Lleyda i una tercera per ordre de la D. G. d'O. P. —En construcció.
	63	De Salardú a Montgarri . . . . . Tros 1.r Tros 2.n	30-XI-18 —	20-XI-19 —	— —	5.600 8.000	7.66648 —	22,000 48,000	225,939'30 —	227,608'30 —	152,952'78 —	— —	El tros 2.n substitueix el camí de «Canejan a la carretera de Balaguer a la frontera». —Estudiat el tros 1.r
	64	Pont sobre el riu Garona, a Aubert	15-V-16	8-VI-16	6-VIII-16	—	—	18,000	23,392'91	23,943'91	14,342'37	62'91	Construït

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	Número d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte dia-mes-any	Data d'aprovació pel Consell dia-mes-any	Data de la R. O. d'aprovació dia-mes-any	Llargada Quilòmetres: Segons proposició	Llargada Quilòmetres: Segons projecte	Pressupost Pessetes: Segons proposició	Pressupost Pessetes: Segons projecte: Pressupost de contracte	Pressupost Pessetes: Segons projecte: Cost total	Subvenció total de l'Estat — Pessetes	Baixa obtinguda en la subhasta — Pessetes	OBSERVACIONS
		Província de Tarragona											
Tortosa	65	Paüls a la carretera de Gandesa a Tortosa.	1-VIII-15 19-IX-16	11-VIII-15 22-XI-16	— 23-XII-16	10.000	9.78964	50,667'98	134,773'19 140,385'05	138,916'38 144,528'24	— 87,096'99	— 8.485'05	El primer projecte fou modificat per ordre de la Direcció general d'O. P. — En construcció.
Tortosa	66	Freginals al quilòmetre 104 de la carretera de Castelló a Tarragona	31-I-16 4-IX-16	10-II-16 6-IX-16	— 30-X-16	1.425	1.38240	10,921'13	7,006'99 7,658'79	8,206'99 8,858'79	— 5,953'11	— 765'89	Idem íd. — Construït i rebut definitivament en 26-I-18.
Montblanch	67	Montbrió de la Marca a la carretera de Montblanch a Santa Coloma de Queralt . . .	29-X-15 31-X-15	9-III-16 30-XI-16	— 31-I-17	4 200	3.48276	32,196'43	45,479'48 48,923'93	46,893'86 50,441'65	— 33,693'32	— 1,957'85	Idem íd — Construït.
Montblanch	68	Savellà del Comptat a la carretera de Rocafort de Queralt a Cervera	20-X-15 23-IX-16	28-X-15 25-X-16	— 26-I-17	2.000	3.41512	23,501'48	26,647'80 27,673'35	27,497'23 28,553'55	— 19,187'98	— 1,679'98	Idem íd.
Valls	69	Puigpelat a Valls	30-IX-15 30-IX-16	9-IX-15 25-X-16	— 26-I-17	6.840	3.30705	39,675'50	24,827'33 26,678'45	25,619'98 27,471'10	— 15,238'22	— 602'45	Idem íd.
Valls	70	Figuerola a Pla de Cabra . .	—	—	—	2.300	—	18,800	—	—	—	—	S'ha desistit de la seva construcció substituint-lo pel de «Figuerola a la carretera de Valls a Igualada».
Vendrell	71	Vespella a la carretera de Pont d'Armentera a Altafulla. .	—	—	—	2.800	—	28,800	—	—	—	—	Expedient previ als estudis, incomplet, haventse desistit de la construcció del camí.
Vendrell Valls	72	Juncosa de Montmell a la carretera d'Alcover a Santa Creu de Calafell	30-X-15 1-XII-16	9-XII-15 7-XII-16	— 31-I-17	5.000	5.24691	40,922'54	41,956'41 46,244'45	43,265'10 47,681'78	— 29,977'59	— 508'38	El primer projecte fou modificat per ordre de la Direcció general d'O. P. —Construït.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Anex n.º 2

Estat referit al 31 de maig de 1919, de les obres que figuren en la 1.ª Relació de les considerades com a més necessàries i urgents, aprovada pel Consell en sessió de 12 d'agost de 1915

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	N.º d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte dia-mes-any	Data de la seva aprovació pel Consell dia-mes-any	Data de la seva aprovació per l'Estat dia-mes-any	Llargada — Quilòmetres	Pressupost de contracte — Pessetes	Baixa obtinguda en la subhasta — Pessetes	OBSERVACIONS
		Província de Barcelona							
		Carreteres interprovincials i intercomarcals							
Vich Granollers	1	Brull al Montseny.	—	—	—	—	—	—	
Vilanova Sant Feliu	2	Begues a Olesa de Bonesvalls .	1-VIII-15 20-IV-17 25-IV-18	— — —	25-IV-16 — —	8.83056	231,013'86 266,155'68 313,570'18	— — 0'00	Aprovat per la Diputació en 26-X-15. — En construcció.
Manresa	3	Rocafort a Pont de Vilumara .	30-XII-14	—	28-XII-15	7.41678	161,526'16	0'00	Aprovat per la Diputació en 15-VI-15. — En construcció.
Igualada	4	Sant Martí Sesgayoles al límit de la Província, en direcció a Sant Guim	—	—	—	—	—	—	
		Treballs d'acabament d'obres							
Barcelona	5	Carretera de la plaça de l'Agregació de Vallvidrera a la carretera de Gràcia a Manresa i ramal al Tibidabo . . .	30-II-15	27-VII-16	—	4.13001	101,157'95	—	És el que figura en la 1.ª Relació d'obres urgents amb la denominació de «Vallvidrera al Tibidabo». — En construcció per administració.
	6	Eixamplament de la carretera de Cornellà a Fogàs de Tordera, tros comprès entre Esplugues i Sarrià. — Trajecte 1.r	1-VII-15	29-VII-15	—	1.11000	66,977'72	—	
Arenys	7	Trajecte 2.n Pont de Gualba, en el camí de Sant Celoni a Gualba . . .	1-III-15	—	17-III-16	1.61800 —	90,040'17 10,321'80	8,562'81 —	Construït. Aprovat per la Diputació en 13-VII-15. — Construït.
Sant Feliu	8	Pont damunt el Llobregat, en el camí de Barcelona al Prat.	31-I-16 19-VIII-18	—	16-IX-16	0.94948	372,343'58 615,994'85	Deserta 994'85	Aprovat per la Diputació en 9-V-15.—En construcció.
Vilafranca	9	De la carretera de Tarragona a Barcelona a la Granada, per Sant Cugat Sesgarrigues . .	—	—	—	—	—	—	
Granollers Arenys	10	Tros 1.r del camí de Montseny a Sant Esteve de Palautordera	—	—	—	—	—	—	És el que figura en la 1.ª Relació d'obres urgents amb denominació de «Brull a entroncar amb la secció construïda del camí de Sant Esteve de Palautordera a Montseny» i es completa amb el de n.º 1.—Estudiat.
		Ponts en camins de ferradura i altres mitjans de comunicació							
Igualada	11	En el camí de La Llacuna a la barriada de Torre Busqueta.	—	—	—	—	—	—	Estudiat i construït per l'Ajuntament de La Llacuna.
Manresa	12	Per a unir els Bruchs amb la Parròquia i Collbató . . .	30-IV-16	27-VII-16	31-I-17	0.20313	33,806'01	3'01	En construcció.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	N.º d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte dia-mes-any	Data de la seva aprovació pel Consell dia-mes-any	Data de la seva aprovació per l'Estat dia-mes-any	Llargada — Quilòmetres	Pressupost de contracte — *Pessetes*	Baixa obtinguda en la subhasta — *Pessetes*	OBSERVACIONS
		Província de Girona							
		Carreteres interprovincials i intercomarcals							
Puigcerdà	13	Ripoll, Les Lloses, Borredà. .	—	—	—	—	—	—	Estudiat el tros 1.r
Santa Coloma de Farnés	14	La Batllòria a la carretera de Madrid a França per Hostalrich	—	—	—	—	—	—	Expedient previ als estudis incomplet.
	15	Malgrat a Blanes, amb pont sobre el Tordera (tros 2.n) .	27-VII-16	3-VIII-16	27-VI-17	1.96876	24,280'34	—	Subhastat, havent quedat deserta la subhasta.
		Treballs d'acabament d'obres							
Figueres	16	Carretera de Banyoles a la de Besalú a Roses (tros 2.n) . .	4-IX-15	16-IX-15	—	5.92084	102,428'60	2,850'20	En construcció.
	17	Millorament del camí de Sant Miquel de Fluvià a Castelló d'Empúries	30-VI-15	7-VII-15	—	1.000	5,596	—	Pendent de cessió dels terrenys necessaris.
	18	Camí veïnal de Masarach a Pont de Molins per Vilarnadal	—	—	—	4.67545	—	—	Estudiat.
Olot	19	Pont sobre el Fluvià, en el camí de Sant Esteve de Bas a Hostalets	20-I-17	31-I-17	26-IV-18	—	5,803'51	303'51	En construcció.
		Ponts en camins de ferradura i altres mitjans de comunicació							
Girona	20	Pont sobre el Terri, en el camí veïnal de Cornellà a la carretera de Ventalló a Banyoles.	15-XII-16	4-I-17	30-VIII-17	—	15,675'26	—	Subhastat, havent quedat deserta la subhasta.
Puigcerdà	21	Reconstrucció del pont sobre la Riera Merdàs, en el camí de ferradura de Gombreny a Les Lloses	—	—	—	—	—	—	Expedient previ als estudis, incomplet; havent-se desistit de la construcció de l'obra.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	N.º d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte dia-mes-any	Data de la seva aprovació pel Consell dia-mes-any	Data de la seva aprovació per l'Estat dia-mes-any	Llargada — Quilòmetres	Pressupost de contracte — *Pessetes*	Baixa obtinguda en la subhasta — *Pessetes*	OBSERVACIONS
		Província de Lleyda							
		Carreteres interprovincials i intercomarcals							
Lleyda	22	Serós a Mequinença (tros fins a la Granja d'Escarp) . . .	10-IX-17	11-X-17	—	6.15776	89,866'85	—	
Solsona	23	Solsona a Sant Llorenç de Morunys . (Tros 1.r	7-IX-15	10-IX-15	—	8.17968	116,130'42	—	En construcció.
		(Tros 2.n	7-IX-15	10-IX-15	—	10.14450	103,371	—	
Sort-Viella	24	Esterri a Salardú pel Pla de Beret (secció 1.ª d'Esterri a Montgarri. Tros 1.r d'Esterri a Alós)	—	—	—	12.09322	—	—	Estudiat el tros 1.r. La secció 2.ª de «Montgarri a Salardú» és la que figura amb el n.º 63 entre les obres del conveni amb l'Estat, en virtut del 2.n Concurs. Estudiat el tros 1.r de la secció 1.ª.
		Treballs d'acabament d'obres							
Borges	25	Carretera de Vinaixa a l'estació del ferrocarril.	6-X-15	—	—	0.52592	5,127'30	—	Expedient previ a l'aprovació del Consell, incomplet.
Seu d'Urgell	26	Pont sobre el Segre, a Alàs. .	15-VIII-17	21-XI-17	10-VIII-18	—	49,940'32	—	Pendent de reformat en virtut de les prescripcions de l'Estat.
	27	Camí i pont sobre el Balira, per a comunicar la Seu d'Urgell amb Castellciutat	—	—	—	—	—	—	Estudiat.
	28	Passera sobre el Segre, per a comunicar Organyà amb Fígols i Alinyà.	—	—	—	—	—	—	Estudiat.
Sort	29	Pont sobre el Noguera-Pallaresa, a Rialp.	10-IV-17	26-IV-17	18-X-17	—	10,201'64	—	Aquesta obra, junt amb les 30 i 39, substitueixen la carretera de «Senterada a Pont de Suert», que figurava en la 1.ª Relació d'obres urgents.
Solsona	30	Camí de Solsona a l'Hostal del Boix	3-X-17	5-XII-17	5-VII-18	6.57517	95,588'30	0'00	(Vegeu l'observació immediata anterior). — En construcció.
Balaguer	31	Camí de Balaguer a Menàrguens	10-IV-18	19-VII-18	31-I-19	7.48018	96,782'45	—	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	N.o d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte dia-mes-any	Data de la seva aprovació pel Consell dia-mes-any	Data de la seva aprovació per l'Estat dia-mes-any	Llargada — Quilòmetres	Pressupost de contracte — Pessetes	Baixa obtinguda en la subhasta — Pessetes	OBSERVACIONS
		Ponts en camins de ferradura i altres mitjans de comunicació							
Balaguer	32	Pont de barques sobre el Segre a Vilanova de la Barca. . .	—	17-XI-15	—	—	7,800	—	Construït i rebut definitivament.
	33	Pont de Vernet, sobre el Segre.	16-IX-15	22-IX-15	—	—	11,731'20	200'00	En construcció.
	34	Pont de la Baronia, a Fontllonga	31-III-17	14-VI-17	—	—	22,978'29	—	
	35	Arranjament del pont d'Ibars de Noguera, sobre el Noguera-Ribagorçana	9-XII-15	16-XII-15	—	—	6,386'76	—	Construït i rebut definitivament.
Seu d'Urgell	36	Pont sobre el Balira, a Anserall	25-X-15 18-IV-16	— 27-IV-16	— —	— —	10,478'05 11,939'04	— —	Prèviament a la subhasta, l'Ajuntament d'Anserall ha de complir els requisits acordats pel Consell en sessió de 27-VII-16.
	37	Pont sobre el riu Pallerols, en el camí de Pallerols a Cuils . .	—	—	—	—	—	—	Expedient previ als estudis, incomplet, havent-se desistit de la construcció de l'obra.
Tremp	38	Pont econòmic sobre el pas del Convent, en el camí de Pobla de Segur a Pont de Suert. .	11-VII-18	9-IV-19	—	—	3,555'41	—	
Viella	39	Pont sobre el Garona, a Les. .	15-XII-16 20-IV-17	4-I-17 26-IV-17	5-V-17 —	— —	23,539'07 24,866'76	—	Aquesta obra, junt amb les 29 i 30, substitueixen la carretera de «Senterada a Pont de Suert», que figurava en la 1.ª Relació d'obres urgents. Subhastat, havent quedat deserta la subhasta.
	40	Pont sobre el Garona, a La Bordeta	20-VII-15	30-VIII-15	—	—	1,943'04	—	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	N.º d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte dia-mes-any	Data de la seva aprovació pel Consell dia-mes-any	Data de la seva aprovació per l'Estat dia-mes-any	Llargada — Quilòmetres	Pressupost de contracte — Pessetes	Baixa obtinguda en la subhasta — Pessetes	OBSERVACIONS
		Província de Tarragona							
		Carreteres interprovincials i intercomarcals							
Falset	41	De la carretera de Reus a Fraga a la Pobla de Cièrvols . . .	25-IX-17	5-XII-17	—	10.56557	277,921'70	—	
Vendrell Montblanch	42	D'Aiguamúrcia a Pontons . . . . . Tros 1.r	31-XII-18	5-VI-19	—	8.81678	246,231'15	—	
		Tros 2.n	—	—	—	—	—	—	
Gandesa	43	De Pobla de Masaluca, per Faió, a Almatret	—	—	—	—	—	—	Expedient previ als estudis, incomplet.
Valls Montblanch	—	De Montreal a Alcover . . .	—	—	—	—	—	—	El construeix l'Estat, restant exclòs del present pla.
		Treballs d'acabament d'obres							
Reus	44	De la carretera de Reus a Sant Ramon	10-V-18	16-V-18	—	3.82700	35,570'61	—	En construcció per administració.
Valls	45	Tros de Bràfim, pertanyent a la carretera de Tarragona a Pont d'Armentera	8-X-18	9-X-18	—	2.64400	46,568	—	Idem íd.
Tortosa	46	Carretera d'Amposta a Vinallop, tros 3.r	25-VIII-18	13-IX-18	—	3.53973	124,307'83	—	El 1.r i 2.n han estat construïts i rebuts definitivament.
Vendrell	47	Carretera d'Aiguamúrcia a Sant Jaume dels Domenys, tros 1.r	—	—	—	8.81678	—	—	Expedient previ als estudis, incomplet.
	48	Pont sobre el torrent de la Bisbal	—	—	—	—	—	—	
		Ponts en camins de ferradura i altres mitjans de comunicació							
Tortosa	49	Pont de barques sobre l'Ebre, a Xerta	—	—	—	—	—	—	
Montblanch	50	Pont sobre la riera de Biure. .	29-X-15	—	—	—	3,317'81	—	En subhasta.
			29-XI-18	26-II-19	—	—	4,776'37	—	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Anex n.º 3

Estat referit al 31 de maig de 1919, de les obres que figuren en la 2.ª Relació de les considerades com a més necessàries i urgents, aprovada pel Consell en sessió de 4 de gener de 1917

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	N.º d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte — dia-mes-any	Data de la seva aprovació pel Consell — dia-mes-any	Data de la seva aprovació per l'Estat — dia-mes-any	Llargada — Quilòmetres	Pressupost de contracte — *Pessetes*	Baixa obtinguda en la subhasta — *Pessetes*	OBSERVACIONS
		Província de Barcelona							
		Vies de pobles incomunicats							
Arenys de Mar	1	D'Olzinelles a Sant Celoni . .	—	—	—	4.94859	89,088'75	—	
Berga	2	D'Olvan a la carretera de Vich a Gironella	—	—	—	—	—	—	
	3	De Santa Maria de Marlés a la carretera de Vich a Gironella.	—	—	—	—	—	—	
Granollers	4	De Llissà de Vall a la carretera de Sabadell a Granollers . .	20-III-18	—	—	1.415	32,002'13	—	
	5	De l'estació de Granollers (via del Nord) a Palaudàries, per Llissà de Munt . { Tros 1.r / Tros 2.n	— / —	— / —	— / —	— / —	— / —	— / —	Estudiat.
Igualada	6	D'Argensola a la carretera de Madrid a La Junquera . .	—	—	—	3.44351	—	—	Estudiat.
	7	De Pedrafita (Rubió) a Prats de Rey	—	—	—	6.593	139,358'48	—	
	8	D'Espelt (Odena) a la carretera de Madrid a França . .	—	—	—	2.30313	—	—	Estudiat.
Manresa	9	De Castellfullit del Boix a Manresa per Vallformosa . . .	—	—	—	6.48392	—	—	Estudiat.
Vich	10	De Castelltersol per Castellcir a la carretera de Manresa a Vich . . . . { Tros 1.r / Tros 2.n	30-IX-18 / —	— / —	— / —	6.462 / 4.8978	107,134'85 / —	— / —	Estudiat.
		Vies interprovincials i intercomarcals							
Arenys de Mar	11	De Fogàs de Tordera a Hostalrich (camí i pont)	—	—	—	—	121,742'25	—	Aquestes dades es refereixen al pont el qual projecte s'ha redactat a part.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	N.º d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte — dia-mes-any	Data de la seva aprovació pel Consell — dia-mes-any	Data de la seva aprovació per l'Estat — dia-mes-any	Llargada — Quilòmetres	Pressupost de contracte — *Pessetes*	Baixa obtinguda en la subhasta — *Pessetes*	OBSERVACIONS
Granollers	12	De Cardedeu a Dos-Rius . . .	30-VI-17	—	—	7.814	242,250'62	—	
Manresa	13	De Pont de Vilumara a Sant Vicens de Castellet	4-XII-18	—	—	5.09052	231,951'84	—	
Sabadell	14	De Sardanyola a la carretera de Cornellà a Fogàs de Tordera (Horta) per «La Flor de Mayo».—Tros 1.r	—	—	—	2.540	107,820'29	—	En construcció.
Vilanova i Geltrú	15	Camí de Sant Pere de Ribes a la Serra de Cars.	—	—	—	—	—	—	Estudiat.
		Vies d'enllaç							
Arenys de Mar	16	De Sant Iscle de Vallalta a Arenys de Munt	15-X-17	—	16-XI-18	2.895	88,131'80	—	
Granollers	17	De Centelles a la carretera de Barcelona a Ribes (barriada de Sant Antoni)	—	—	—	1.230	34,194'26	—	Pendent de revisió de preus.
		Obres d'acabament							
Granollers	18	De Sant Feliu de Codines per Sant Miquel del Fay a la carretera de Centelles	—	—	—	—	—	—	Estudiat.
	19	De Corró de Munt a Llerona (del quilòmetre 4-5 de la carretera de Corró de Vall a Cànoves, al quilòmetre 35 de la carretera de Barcelona a Ribes)	—	—	—	—	—	—	
Terrassa	20	De Sant Quirze de Terrassa a la carretera de Montcada a Terrassa	—	—	—	—	—	—	
Vich	21	De Sant Bartomeu del Grau a la carretera de Vich a Gironella, en direcció a Olost . .	—	—	—	—	—	—	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	N.º d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte — dia-mes-any	Data de la seva aprovació pel Consell — dia-mes-any	Data de la seva aprovació per l'Estat — dia-mes-any	Llargada — Quilòmetres	Pressupost de contracte — Pessetes	Baixa obtinguda en la subhasta — Pessetes	OBSERVACIONS
		Ponts							
Igualada	22	Sobre el Noya, en la carretera d'Igualada a Sitges; i de la Pobla de Claramunt a l'estació del ferrocarril	—	—	—	—	—	—	Presentat el projecte per l'Ajuntament de Pobla de Claramunt
Vilafranca	23	Sobre la riera de Riudevitlles, en el camí del Pla a Lavit i Terrassola.	—	—	—	—	—	—	Estudiat.
Vich	24	Passarel·la sobre el Ges (Torelló)	—	—	—	—	—	—	
		Província de Girona							
		Vies de pobles incomunicats							
La Bisbal	25	De Rufià a la carretera de Vilademat a Palafrugell per Perlabà, Serra i Gualta, amb ramal a Foixà	—	—	—	—	—	—	
Figueres	26	De Sant Miquel de Fluvià a Sant Pere Pescador, passant per Sant Tomàs de Fluvià, Vilamacolum i Vilacolum. .	—	—	—	—	—	—	
	27	D'Alfar a Figueres, tros del terme d'Alfar	—	—	—	—	—	—	
	28	De Sant Martí Sassebes a la carretera de Besalú a Roses, passant per Cabanelles . .	1-X-18	14-XI-18	—	6.764 04	61,210'02	—	
Girona	29	De Sant Mori a la carretera de Ventalló a Sant Miquel, passant per Saus	—	—	—	—	—	—	Estudiat.
	30	De la carretera de Sant Jordi a Medinyà a la de Ventalló a Banyoles, passant per Viladàsens.	—	—	—	—	—	—	Estudiat.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	N.º d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte — dia-mes-any	Data de la seva aprovació pel Consell — dia-mes-any	Data de la seva aprovació per l'Estat — dia-mes-any	Llargada — Quilòmetres	Pressupost de contracte — *Pessetes*	Baixa obtinguda en la subhasta — *Pessetes*	OBSERVACIONS
Girona	31	De Sant Vicens de Camós a la carretera de Girona a Olot .	—	—	—	—	—	—	
	32	De Banyoles a Galliners, amb ramal a la carretera provincial de Banyoles a la de Besalú a Roses, passant per Fontcuberta	—	—	—	—	—	—	Senyalada la traça aproximada de Banyoles a Galliners.
Olot i Figueres	33	De Palol de Reverdit a Santa Llogaya del Terri	—	—	—	—	—	—	
	34	D'Albanyà a Tortellà per Bassegoda, Guitarriu i Sadernes (secció d'Albanyà a Bassegoda)	—	—	—	—	—	—	
Santa Coloma de Farnés	35	De Breda a Santa Fe (tros fins a Riells)	—	—	—	—	—	—	Estudiat.
	36	De la de Girona a Barcelona a la de Girona a Santa Coloma de Farnés, per Vilobí . . .	—	—	—	—	—	—	Estudiat.
Puigcerdà	37	D'Ogassa a Sant Joan de les Abadesses	—	—	—	—	—	—	
	38	De Pardines a Ribes	—	—	—	—	—	—	
		Vies d'enllaç							
Santa Coloma de Farnés	39	Camí d'entronc de la carretera de Vich a Sant Hilari, lloc nomenat Pla de les Arenes, amb la d'Arbúcies a Viladrau, lloc nomenat Coll de Rabell.	—	—	—	—	—	—	Estudiat.
		Obres d'acabament							
La Bisbal i Girona	40	De Corsà a Madremanya per Monells	—	—	—	—	—	—	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	N.º d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte — dia-mes-any	Data de la seva aprovació pel Consell — dia-mes-any	Data de la seva aprovació per l'Estat — dia-mes-any	Llargada — Quilòmetres	Pressupost de contracte — *Pessetes*	Baixa obtinguda en la subhasta — *Pessetes*	OBSERVACIONS
Olot	41	Del camí de Ridaura a Olot, tros comprès dintre el terme d'Olot	—	—	—	—	—	—	
		Via per a la construcció de la qual s'ha ofert el 25 per 100							
Olot	42	De Torm a Mieres	—	—	—	—	—	—	
		Ponts							
Girona	43	Sobre la Riera de Villers, en el camí de Bordils a Madremanya	30-IX-18	16-X-18	—	—	11,390'62	—	
Figueres	44	Sobre els rius Muga y Llobregat	—	—	—	—	—	—	
Santa Coloma de Farnés	45	En el camí de Santa Coloma de Farnés a Arbúcies per Sant Pere Cercada	—	—	—	—	—	—	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	N.º d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte — dia-mes-any	Data de la seva aprovació pel Consell — dia-mes-any	Data de la seva aprovació per l'Estat — dia-mes-any	Llargada — Quilòmetres	Pressupost de contracte — *Pessetes*	Baixa obtinguda en la subhasta — *Pessetes*	OBSERVACIONS
		Província de Lleyda							
		Vies de pobles incomunicats							
Balaguer	46	De l'agregat La Guàrdia a la carretera de Balaguer a Tàrrega, per Tornabous	3-XII-17	13-III-18	—	2.45092	37,787'44	—	
	47	De Penelles a la carretera de Balaguer a Tàrrega	3-XII-17	13-III-18	—	2.17032	28,060'40	—	
	48	D'Algerri a Tragó, passant per Boix (tros 1.r)	—	—	—	—	—	—	
	49	D'Artesa de Segre a Vilves i Collfret	30-IV-19	—	—	5.67327	83,716'12	—	
	50	De Ventoses al quilòmetre 5 de la carretera d'Artesa a Montblanch, per Montclar . . .	—	—	—	—	—	—	
	51	De Portella a Alguayre . . .	—	—	—	—	—	—	
Borges	52	D'Espluga Calva, per Omellons i Floresta, a Borges	—	—	—	—	—	—	
Seu d'Urgell	53	De Castellbó, per La Trobada, al quilòmetre 131 de la carretera de Lleyda a Puigcerdà .	—	—	—	8.70801	—	—	Estudiat.
	54	De Cabó a Organyà.	—	—	—	9.74892	159,816'09	—	
	55	De Noves a Guils (tros 2.n) . .	—	—	—	—	—	—	
Sort	56	De La Bastida de Sort a Altron	—	—	—	—	—	—	
	57	De Malmercat, per Savarneda, a Sort	—	—	—	—	—	—	
	58	De Surp en Carege a Rialp . .	—	—	—	—	—	—	
	59	De Peremea al Compte (en terme de Gerri).	—	—	—	—	—	—	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	N.º d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte — dia-mes-any	Data de la seva aprovació pel Consell — dia-mes-any	Data de la seva aprovació per l'Estat — dia-mes-any	Llargada — Quilòmetres	Pressupost de contracte — *Pessetes*	Baixa obtinguda en la subhasta — *Pessetes*	OBSERVACIONS
Tremp	60	De Covet a enllaçar amb l'actual camí d'Isona.	—	—	—	—	—	—	
	61	De Ribert a la carretera de Balaguer a la frontera	—	—	—	—	—	—	
	62	De Sarroca de Bellera a Les Esglésies	—	—	—	—	—	—	
	63	De Suterranya a la carretera d'Artesa a Tremp.	—	—	—	—	—	—	
	64	D'Orcau, per Bastús, al camí veïnal de Sant Romà d'Abella, amb ramal a Abella de la Conca	—	—	—	—	—	—	
Viella	65	D'Arrés a Vilamós	—	—	—	—	—	—	
	66	De Viella a Artiga de Lin per Gausac	—	—	—	—	—	—	
	67	D'Arties a la carretera, amb pont sobre el Garona . . .	—	—	—	—	—	—	
		Vies interprovincials i intercomarcals							
Lleyda	68	D'Alcarràs a Coll de Moixó . .	15-XI-17	5-XII-17	—	9.18564	83,477'73	—	
	69	De Lleyda a Montagut . . .	—	—	—	8.24260	—	—	Estudiat.
	70	De Lleyda a Zaidín, passant per Moriola i Vallmanya . .	—	—	—	—	—	—	
Solsona	71	De Navés (carretera de Solsona a Ribes) a Cardona, per Sorba	10-IV-18	20-VI-18	—	4.05653	85,779'22	—	
	72	De Gòsol a la Província de Barcelona, en direcció a Guardiola	—	—	—	—	—	—	
Seu d'Urgell	73	De Prats i Sampsor a Isobol .	—	—	—	—	—	—	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	N.º d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte — dia-mes-any	Data de la seva aprovació pel Consell — dia-mes-any	Data de la seva aprovació per l'Estat — dia-mes-any	Llargada — Quilòmetres	Pressupost de contracte — *Pessetes*	Baixa obtinguda en la subhasta — *Pessetes*	OBSERVACIONS
Viella	74	De Bossost, per Portillon, a la frontera francesa	—	—	—	—	—	—	
		Vies d'enllaç							
Balaguer	75	De Castellserà a Cubells, per Penelles i Bellmunt { Tros 1.r	—	—	—	—	—	—	Estudiat.
		{ Tros 2.n	—	—	—	—	—	—	
	76	De Linyola a Anglesola, passant per Vallvert, Ivars d'Urgell i Barbens . { Tros 1.r	—	—	—	—	—	—	Estudiat.
		{ Tros 2.n	—	—	—	—	—	—	Estudiat.
		{ Tros 3.r	—	—	—	—	—	—	Estudiat.
	77	De Peralba (punt del Doll) a Vilanova de Meyà (1.r tros del Doll a Coll d'Orenga) . .	—	—	—	4.33831	—	—	Estudiat tros 1.r
Borges	78	De Torregrossa a Margalef . .	—	—	—	—	—	—	
	79	De Borges a Cervià (1.r tros)	26-III-18	19-VI-18	—	6.18788	60,538'51	—	
Cervera	80	De la carretera de Madrid a França a la de Guimerà a Santa Coloma, passant per Hostalets, Sant Antolí, Pavia i Talavera . . . { Tros 1.r	18-III-19	—	—	7.20922	146,628'74	—	
		{ Tros 2.n	—	—	—	—	—	—	
	81	De l'estació de Sant Guim al camí veïnal de Cervera a Torà, passant per Freixanet, Montpalau, Vergós i Montfalcó . . . . . { Tros 1.r	1-VI-18	13-XI-18	—	4.79026	77,070'08	—	
		{ Tros 2.n	22-VI-18	13-III-19	—	4.98746	82,891'35	—	
Lleyda	82	D'Artesa de Lleyda a l'estació de Puigvert	—	—	—	—	—	—	
Solsona	83	De Solsona a Llobera i Biosca .	—	—	—	—	—	—	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	N.º d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte — dia-mes-any	Data de la seva aprovació pel Consell — dia-mes-any	Data de la seva aprovació per l'Estat — dia-mes-any	Llargada — Quilòmetres	Pressupost de contracte — *Pessetes*	Baixa obtinguda en la subhasta — *Pessetes*	OBSERVACIONS
		Obres d'acabament							
Borges	84	D'Albagés a Juncosa	—	—	—	—	—	—	
Cervera	85	Del quilòmetre 8 de la carretera de Cervera a Agramunt a Concabella, per Hostafranchs.	—	—	—	—	—	—	
Borges	86	Obres d'acabament del camí d'Espluga Calva a Maldà, entroncant amb la carretera de Bellpuig al Tallat.	—	—	-	—	—	—	
Solsona	87	De Biosca a Taltahull, a entroncar amb el de Guissona a Massoteres	4-II-18	10-VII-18	—	3.51947	52,360'23	—	Acabant-se el projecte del pont.
Tremp	88	D'Aramunt a Pobla de Segur, per Sant Martí i Pont de Claverol (secció de Pont de Claverol a la Pobla)	—	—	—	—	—	—	
	89	De Sant Esteve de la Sarga per Alsina, Moro i Estorn al camí veïnal de Guàrdia de Tremp a la carretera (segon tros)	—	—	—	—	—	—	
	90	De Sant Miquel de la Vall a entroncar amb la carretera de Balaguer a la frontera, en el punt nomenat El Pago, per Llimiana (segon tros). .	15-X-18	23-IV-19	—	4.73910	77,134'85	—	
		Ponts							
Seu d'Urgell	91	Pont econòmic sobre el riu Segre, a Arenys (terme de Toloriu)	—	—	—	—	—	—	
	92	Pont sobre el Balira, a Farga de Moles, per anar a Ars . .	—	—	—	—	—	—	Estudiat.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	N.º d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte — dia-mes-any	Data de la seva aprovació pel Consell — dia-mes-any	Data de la seva aprovació per l'Estat — dia-mes-any	Llargada — Quilòmetres	Pressupost de contracte — *Pessetes*	Baixa obtinguda en la subhasta — *Pessetes*	OBSERVACIONS
Sort	93	Pont econòmic sobre el riu Farrera	—	—	—	—	—	—	
	94	Pont econòmic sobre el Noguera Pallaresa, a La Bastida, per a comunicar amb Sant Joan de l'Erm.	—	—	—	—	—	—	
Tremp	95	Pont econòmic sobre el barranc Cirés, en el camí de Pont de Suert a Areny	—	—	—	—	—	—	
	96	Pont econòmic sobre el barranc de Viu, en el camí de Malpàs a Viu	—	—	—	—	—	—	
Viella	97	Pont sobre el Toran a la mola de Canejan, en el camí de Canejan a la carretera . . .	—	—	—	—	—	—	Estudiat.
	98	Pont econòmic sobre el Garona, en el terme de Betlan . . .	—	—	—	—	—	—	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	N.º d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte — dia-mes-any	Data de la seva aprovació pel Consell — dia-mes-any	Data de la seva aprovació per l'Estat — dia-mes-any	Llargada — Quilòmetres	Pressupost de contracte — *Pessetes*	Baixa obtinguda en la subhasta *Pessetes*	OBSERVACIONS
		Província de Tarragona							
		Vies de pobles incomunicats							
Montblanch	99	De Rojals a Montblanch . . .	—	—	—	—	—	—	
Montblanch	100	De Santa Perpètua a Santa Coloma de Queralt, per Pontils.	—	—	—	—	—	—	
Montblanch	101	De Lilla, agregat de Montblanch, al quilòmetre 58-59 de la carretera de Lleyda a Tarragona.	—	—	—	—	—	—	
Valls	102	De Milà a la carretera d'Alcover a Santa Creu de Calafell.	—	—	—	—	—	—	
Valls	103	De Figuerola a la carretera de Valls a Igualada	—	—	—	—	—	—	Estudiat.
Valls i Reus	104	D'Albiol a la Selva del Camp, per Mas Galofre	—	—	—	—	—	—	
Vendrell	105	De Masllorenç a la carretera de l'Estat d'Altafulla a Pont d'Armentera	—	—	—	3.54519	—	—	Estudiat.
		Vies interprovincials i intercomarcals							
Montblanch	106	De Blancafort a Omells de Na Gaia, per Montblanquet . . . . . Tros 1.r	—	—	—	8.07458	—	—	Estudiat.
		Tros 2.n	—	—	—	—	—	—	
Tarragona	107	De Pallaresos a Perafort . . .	—	—	—	—	—	—	Estudiat.
Vendrell	108	De la Quadra (Montmell), carretera de Vendrell a Sant Jaume dels Domenys, a la carretera de Vilafranca a Pontons.	—	—	—	—	—	—	Expedient previ als estudis, incomplet.
		Vies d'enllaç							
Valls	109	De la carretera d'Alcover a Santa Creu de Calafell, passant pel torrent de Catllar, i l'estació de Valls, a enllaçar amb							

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Partits	N.º d'ordre	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Data d'acabament del projecte — dia-mes-any	Data de la seva aprovació pel Consell — dia-mes-any	Data de la seva aprovació per l'Estat — dia-mes-any	Llargada — Quilòmetres	Pressupost de contracte — *Pessetes*	Baixa obtinguda en la subhasta — *Pessetes*	OBSERVACIONS
		la carretera de Valls a Igualada	—	—	—	—	—	—	
Falset	110	De Porrera al pont d'Arbolí a Cornudella	—	—	—	—	—	—	
Vendrell	111	De Creixell a l'estació del ferrocarril de M. Z. A. a Roda de Barà. (Ofereix 250 pessetes per quilòmetre.)	—	—	—	—	—	--	
		Obres d'acabament							
Falset	112	De Torroja a Porrera	—	—	—	—	—	—	
Valls	113	De la carretera de Pla de Cabra a Sarreal, a enllaçar a la de Valls a Igualada	—	—	—	—	—	—	Estudiat.
		Vies per a la construcció de les quals s'ofereix el 25 per 100 de llur cost total							
Tortosa	114	D'Ulldecona a La Cènia. . .	—	—	—	—	—	—	
	115	De Godall a La Galera. . . .	—	—	—	—	—	—	
	116	De Freginals a la carretera de Vinaròs a la Venta Nova . .	—	—	—	—	—	—	
	117	D'Alcanar a l'estació del ferrocarril del Nord	—	—	—	—	—	—	
Valls	118	De Puigpelat a l'estació de Nulles	—	—	—	—	—	—	
Vendrell	119	De Bonastre a entroncar amb la carretera que passa per Montferri	—	—	—	—	—	—	Estudiat.
Gandesa	120	De Gandesa als Banys de Fontcalda . . . { Tros 1.r	—	—	—	8.55047	—	—	Estudiat.
		{ Tros 2.n	—	—	—	—	—	—	
		Pont							
Montblanch	121	Sobre l'Anguera, en el camí de Prenafeta a Montblanch . .	—	—	—	—	—	—	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Anex n.º 4

Obres en construcció del Pla provincial de la Diputació de Barcelona, traspassat a la Mancomunitat en 1.r d'abril de 1919

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

PARTITS	DENOMINACIÓ DE L'OBRA	Llargada — Quilòms.	Pressupost d'adjudicació — *Pessetes*	Baixa obtinguda en la subhasta — *Pessetes*	Observacions
Barcelona	Barcelona (St. Andreu) a Sta. Coloma de Gramanet, amb pont sobre el riu Besòs	3.030	252,779	44,630'77	
Berga	Espunyola a Puigreig per Casserres, tros 1.r . . .	6.620	78,219'25	196'04	
Granollers	Montmany a Figaró . .	4.361	133,500	15'70	
Igualada	Veciana a Copons i ramal	5.188	141,872'19	13,760'35	
	Espoya a la carretera de Igualada a Sitges. . .	3.055	72,496'33	—	
Manresa	Marganell a la carretera d'Esparraguera a Manresa, tros 1.r	7.880	169,163'42	14,720'73	
	St. Mateu de Bages a Ballús, tros 1.r	6.318	87,704'48	—	
St. Feliu de Llobregat	St. Esteve Sesrovires a la carretera de Capellades a Martorell.	1.709	136,965	0'79	
Vich	Folgaroles a Vilanova de Sau, tros 1.r	7.580	249,000	4,646'51	
	St. Pere de Torrelló a St. Andreu de Pruit per La Bola, tros 1.r .	6.239	339,588'81	—	Pressupost reformat.
	Olost a la carretera de Prats de Llussanès a Sant Quirze de Besora.	4.030	84,539'16	0'02	
	St. Bartomeu del Grau per Gurb a Vich, tros 1.r	6.333	119,000	835'87	
	De la carretera de Vich a Olot per Sta. Maria de Corcó a Tavertet, tros 1.r	4.573	171,790	2'69	
	Manlleu a Folgaroles, tros 1.r	2.881	59,487'85	967'28	
Vilafranca del Penedès	De la carretera d'Igualada a Sitges, a la de St. Sadurní de Noya a St. Jaume dels Domenys, pels caserius de Gorner i Can Castró .	2.495	40,780'58	—	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Anex n.º 5

Camins en construcció o subhastats, en 31 de maig de 1919, a l'execució dels quals han aplicat les Diputacions de Girona i Tarragona les subvencions concedides per la Mancomunitat

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

DENOMINACIÓ DEL CAMÍ VEÏNAL	Llargada segons projecte	Pressupost de contracte	Estat de l'obra
	Quilòmetres	Pessetes	
Província de Girona			
D'Armentera a L'Escala per Vilademat	4.24547	28,086'74	En construcció.
De Galliners a la carretera de Ventalló a Banyoles	5.62378	49,791'67	Construït i rebut definitivament en 18-I-18.
De Sant Esteve de Guialbes a la carretera de Madrid a França .	4.64086	36,567'26	Construït i rebut definitivament en 18-I-18.
De Pont de Molins a Les Escaules.	4.53742	59,334'49	En construcció.
De l'Hostal de la Corda, per La Pinya, a la carretera de Santa Coloma de Farnés a Sant Joan de les Abadesses	4.11172	31,799'62	Construït.
D'Armentera a la carretera de Figueres a Corsà	2.74416	14,862'38	Construït i rebut definitivament en 28-VI-18.
De Juyà a la carretera de Girona a Palamós	3.36503	30,651'25	En subhasta.
De Sant Pere Pescador a Armentera	2.14908	68,556'03	En període de subhasta.
De Palau Saverdera a la carretera de Besalú a Roses.	4.40434	51,524'21	En construcció per administració.
De Mallol a la carretera de Santa Coloma a Sant Joan de les Abadesses	1.35018	15,828'90	En període de subhasta.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

DENOMINACIÓ DEL CAMÍ VEÏNAL	Llargada segons projecte	Pressupost de contracte	Estat de l'obra
	Quilòmetres	Pessetes	
Província de Tarragona			
D'Espluga de Francolí a la carretera de Lleyda a Tarragona . .	1.86326	20,571'90	En construcció.
De la carretera d'Espluga a Flix, a la mateixa, passant per «Les Masies»	3.27979	26,643'50	Íd. íd.
De la carretera d'Alcolea del Pinar a Tarragona a l'estació ferroviària de Guiamets	5.19298	70,594'61	Íd. íd.
De Tivisa a l'estació ferroviària de Guiamets passant per Serra d'Almos	9.71616	152,507'69	Íd. íd.
De Montblanch a Prenafeta. . .	5.03610	30,995'38	Íd. íd.
D'Arbolí a la carretera de Lleyda a Flix a Reus	5.11514	44,018'41	Íd. íd.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ANEX N.º 6

SERVEI DE CONSERVACIÓ DE CARRETERES I CAMINS

RESUM

DELS JORNALS ESMERÇATS DURANT L'ANY 1918

	NÚMERO DELS JORNALS	IMPORT — Pessetes	TOTALS — Pessetes	PREUS MITJOS — Pessetes
Jornals de celadors .	5.473	24,528'50		4'50
Jornals de peons capatassos, caminers i auxiliars de número	67,961'50	229,081'40	253,709'90	3'40
Jornals de peons eventuals, maxacadors i espurgadors. . . .	43,196'75	166,167'05		3'85
Jornals de paletes, picapedrers, fusters i podadors	1,821'75	10,366'05		5'80
Jornals de maquinistes i fogoners . . .	1,390'75	11,171'88		8'03
Jornals de carro i carros-bota	5,983'00	76,616'75		12'82
Jornals de cavalleries per a corrons de tracció animal. . .	643'75	24,676'00	288,997'73	38'31
Suma.			542,707'63	
Reintegrament de les despeses dels celadors			13,729'60	
TOTAL.			556,437'23	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

RESUM DE L'ANY 1918

Classificacions	Preu del jornal — Ptes.	GENER N.º de jornals — Pessetes	GENER Import — Pessetes	FEBRER N.º de jornals — Pessetes	FEBRER Import — Pessetes	MARÇ N.º de jornals — Pessetes	MARÇ Import — Pessetes	ABRIL N.º de jornals — Pessetes	ABRIL Import — Pessetes	MAIG N.º de jornals — Pessetes	MAIG Import — Pessetes	JUNY N.º de jornals — Pessetes	JUNY Import — Pessetes	JULIOL N.º de jornals — Pessetes	JULIOL Import — Pessetes	AGOST N.º de jornals — Pessetes	AGOST Import — Pessetes	SETEMBRE N.º de jornals — Pessetes	SETEMBRE Import — Pessetes	OCTUBRE N.º de jornals — Pessetes	OCTUBRE Import — Pessetes	NOVEMBRE N.º de jornals — Pessetes	NOVEMBRE Import — Pessetes	DESEMBRE N.º de jornals — Pessetes	DESEMBRE Import — Pessetes	RESUM DE L'ANY Número de jornals	RESUM DE L'ANY Preu del jornal Ptes.	RESUM DE L'ANY Import — Pessetes
		Celadors, Peons capatassos, caminers i auxiliars de nombre												***Celadors, Peons capatassos, caminers i auxiliars de nombre***														
Celadors	4'50	465'00	2,092'50	420'00	1,890'00	465'00	2,092'50	448'00	2,016'00	465'00	2,092'50	450'00	2,025'00	465'00	2,092'50	465'00	2,092'50	450'00	2,025'00	465'00	2,092'50	450'00	2,025'00	465'00	2,092'50	5,473'00	4'50	24,628'50
Capatassos	3'30	198'00	653'40	168'00	554'40	217'00	716'10	210'00	693'00	217'00	716'10	210'00	693'00	217'00	716'10	217.00	716'10	210'00	693'00	217'00	716'10	210'00	693'00	217'00	716'10	2,508'00	3'30	8,276'40
Caminers	3'00	682'00	2,046'00	616'00	1,848'00	682'00	2,046'00	660'00	1,980'00	682'00	2,046'00	660'00	1,980'00	709'00	2,127'00	709'00	2,127'00	685'00	2,055'00	682'00	2,046'00	660'00	1,980'00	682'00	2,046'00	8,109'00	3'00	24,327'00
Auxiliars	3'50	10'00	35'00	»	»	»	»	»	»	4,873'50	17,057'25	4,650'50	16,276'75	4,965'50	17,379'25	4,983'00	17,440'50	4,652'00	16,282'00	5,145'00	18,007'50	4,889'00	17,111'50	4,905'00	17,167'50	39,073'50	3'50	136,757'25
»	3'25	4,808'00	15,626'00	4,259'00	13,841'75	4,636'00	15,067'00	4,568'00	14,846'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	18,271'00	3'25	59,380'75
Plus en brigada	0'50	29'00	14'50	»	»	»	»	13'00	6'50	»	»	»	»	38'00	19'00	36'00	18'00	44'00	22'00	27'00	13'50	25'00	12'50	24'00	12'00	236,00	0'50	118'00
» »	0'25	49'00	12'25	101'00	25'25	88'00	22'00	109'00	26'75	27'00	6'75	63'00	15'75	51'00	12'75	117'00	29'25	44'00	11'00	49'00	12'25	129'00	32'25	65'00	15'75	888'00	0'25	222'00
			20,479'65		18,159'40		19.943'60		19,568'25		21,918'60		20,990'50		22,346'60		22,423'35		21,088'00		22,887'85		21,854'25		22,049'85			253 709'90
		Jornals eventuals de tota mena												***Jornals eventuals de tota mena***														
Peons menors	1'50	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3'00	4'50	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3'00	1'50	4'50
» »	2'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	24'00	48'00	20'75	41'50	»	»	»	»	44'75	2'00	89'50
» »	2'25	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6'00	13'50	24'00	54'00	»	»	»	»	»	»	30'00	2'25	67'50
» »	2'50	»	»	»	»	»	»	13'50	33'75	18'50	46'25	10'00	25'00	6'00	15'00	»	»	»	»	23'25	58'13	10'75	26'87	25'00	62'50	107'00	2'50	267'50
» »	2'75	»	»	13'00	35'75	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13'00	2'75	35'75
Peons	3'00	82'00	246'00	52'50	157'50	21'75	65'25	52'50	157'50	21'00	63'00	43'50	130'50	44'00	132'00	45'75	137'25	23'25	69'75	31'50	94'50	44'75	134'25	36'00	108'00	498'50	3'00	1,495'50
»	3'25	484'00	1,573'00	632'50	2,055'62	429'25	1,395'07	249'25	810'06	87'25	283'56	»	»	»	»	16'00	52'00	25'00	81'25	8 00	26'00	»	»	»	»	1,931'25	3'25	6,276'56
»	3'50	1,923'75	6,733'12	1,780'75	6,232'62	1,471'00	5,148'50	1,093'00	3,825'49	1,734'50	6,070'74	1,485'25	5,198'37	1,132'75	3,964'65	1,029'50	3,603'25	465'00	1,627'50	287'25	1,005'38	471'25	1,649'38	413'75	1,448'13	13,287'75	3'50	46,507'13
Peons i maxacadors	3'75	680'25	2,550'94	428'25	1,605'93	237'75	891'56	271'75	1,019'06	244'50	916'87	423'75	1,589'06	489,25	1,834'69	294'75	1,205'31	175'25	657'19	37'00	138'75	144'75	542'81	74'00	277'50	3,701'25	3'75	13,129'68
» i espurgadors	4'00	49'50	198'00	177'00	708'00	68'25	273'00	969'75	3,879'00	1,476'75	5,907'00	2,553'50	10,214'00	2,274'00	9,096'00	2,377'00	9,508'00	1,875'00	7,500'00	1,741'00	6,964'00	2,232'25	8,929'00	3,037'00	12,148'00	18,831'00	4'00	75,324'00
» »	4'25	5'00	21'25	10'00	42'50	»	»	»	»	1'00	4'25	42'00	178'50	26'00	110'50	26'00	110'50	25'00	106'25	16'75	71'18	6'00	25'50	»	»	157'75	4'25	670'43
» »	4'50	55'25	248'62	46'50	209'25	35'00	157'50	37'00	166'50	101'25	455'62	515'50	2,319'75	312'25	1,405'12	450'75	2,028'38	368'75	1,659'38	339'60	1,525'50	345'00	2,452'50	511'25	2,300'63	3,317'50	4'50	14,928'75
» »	5'00	245'50	1,227'50	113'00	565'00	420'75	2,103'75	222'00	1,110'00	99'50	497'50	76'00	380'00	17'00	85'00	146'50	732'50	14'00	70'00	3'75	18'75	109'00	545'00	6,00	30'00	1,473'00	5'00	7,365'00
» »	5'25	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1'00	5'25	»	»	1'00	5'25	5'25
Fogoners-taller	5'50	»	»	»	»	43'75	240'63	57'00	313'50	82'50	453'75	58'00	319'00	52'00	286'00	62'00	341'00	60'00	330'00	54'00	297'00	56'00	308'00	»	»	525'25	5'50	2,888'88
Paletes	5'50	9'00	49'50	»	»	»	»	»	»	»	»	21'00	115'50	32'50	178'75	34'00	187'00	22'00	121'00	»	»	»	»	52'00	286'00	170'50	5'50	937'75
» i encarregats	5'75	»	»	19'25	110'69	»	»	»	»	23'25	133'68	40'25	231'44	78'50	451'38	25'50	146'62	»	»	18'00	103'50	6'00	34'50	»	»	210'75	5'75	1,211'81
» »	6'00	40'25	241'50	131'00	786'00	1'00	6'00	36'75	220'50	138'75	832'50	72'00	432'00	32'25	193'50	17'00	102'00	6'00	36'00	»	»	34'00	204'00	4'00	24'00	513'00	6'00	3,078'00
» »	6'50	»	»	»	»	»	»	»	»	12'00	78'00	44'00	286'00	127'00	825'50	145'25	944'12	»	»	73'50	477'75	6'00	39'00	19'00	123'50	426'75	6'50	2,773'87
Maquinistes-taller	7'00	»	»	»	»	30'00	210'00	27'00	189'00	»	»	53'00	371'00	136'00	952'00	52'00	364'00	36'50	255'50	31'00	217'00	30'00	210'00	31'00	217'00	426'50	7'00	2,985'50
Paletes i encarregats	7'00	9'00	63'00	»	»	16'00	112'00	»	»	91'00	637'00	48'75	341'25	»	»	16'00	112'00	»	»	»	»	4'00	28'00	0'50	3'50	185'25	7'00	1,296'75
Fogoners	7'50	»	»	»	»	»	»	33'00	247 50	34'00	255'00	25'00	187'50	42'00	315 00	62'00	465'00	60'00	450'00	62'00	465'00	7'00	52'50	31'00	232'50	356'00	7'50	2,670'00
Paletes i encarregats	7'50	7'00	52'50	»	»	26'25	196'87	»	»	»	»	8'00	60'00	8'00	60'00	2'00	15'00	1'00	7'50	»	»	»	»	»	»	52'25	7'50	391'87
» i carros	8'00	1'00	8'00	»	»	1'50	12'00	»	»	»	»	24'00	192'00	54'50	436'00	»	»	3'50	28'00	»	»	»	»	»	»	84'50	8'00	676'00
» »	9'00	25'50	229'50	40'00	360'00	8'00	72'00	5'00	45'00	1'00	9'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	79'50	9'00	715'50
Maquinistes	10'00	»	»	»	»	43'25	432'50	50'50	505'00	»	»	»	»	»	»	»	»	31'00	310'00	31'00	310'00	30'00	300'00	31'00	310'00	262'75	10,00	2,627'50
Carros 1 cavalleria	10'00	249'00	2,490'00	134'50	1,345'00	»	»	»	»	31'25	312'50	34'00	340'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15'00	150'00	455'75	10,00	4,557'50
» »	10'50	4'50	47'25	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4'00	40'00	14'00	10,50	147'00
» »	11'00	92'50	1,017'50	87'00	957'00	20'25	222'75	50'00	550'00	57'00	627'00	87'50	962'50	14'00	154'00	»	»	»	»	9'50	99'75	»	»	»	»	14'00	11,00	154'00
» »	11'50	»	»	»	»	12'75	146'63	12'50	143'75	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1'00	11'00	»	»	413'75	11,00	4,551'25
» »	12'00	73'75	885'00	165'00	1,980'00	243'75	2,925'00	311'00	3,732'00	204'75	2,457'00	274'00	3,288'00	358'25	4,229'00	284'50	3,414'00	124'50	1,494'00	185'00	2,220'00	245'75	2,949'00	397'25	4,767'00	2,867'50	12,00	34,410'00
» »	12'50	»	»	»	»	»	»	»	»	4'00	50'00	»	»	»	»	»	»	2'00	25'00	»	»	»	»	»	»	6'00	12,50	75'00
» »	13'00	1'25	16'25	»	»	»	»	»	»	»	»	23'00	299'00	24'00	312'00	3'00	39'00	3'25	42'25	31'25	406'25	46'00	598'00	»	»	131,75	13,00	1,712'75
» »	14'00	15'00	210'00	32'00	448'00	7'00	98'00	61'50	861'00	152'00	2,128'00	266'50	3,731'00	140'00	1,960'00	180'00	2,520'00	82'00	1,148'00	63'00	882'00	114'00	1,596'00	59'25	829'50	1,172'25	14,00	16,411'50
» »	15'00	2'00	30'00	1'50	22'50	16'00	240'00	3'00	45'00	25'50	382'50	53'00	795'00	26'00	390'00	50'75	761'25	48'50	727'50	50'00	750'00	90'75	1,361'25	89'00	1,335'00	456'00	15,00	6,840'00
» »	16'00	»	»	»	»	»	»	28'50	456'00	22'00	352'00	8'00	128'00	3'00	48'00	»	»	»	»	»	»	27'00	432'00	67'00	1,072'00	155'50	16,00	2,488'00
» »	18'00	»	»	»	»	»	»	1'00	18'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3'50	63'00	27'00	396'00	31'50	18'00	477'00
Carros-bótes	20'00	1'00	20'00	»	»	»	»	»	»	18'00	360'00	3'00	60'00	19'00	380'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	41'00	20,00	820'00
» »	22'00	»	»	»	»	»	»	2'00	44'00	1'00	22'00	3'00	66'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6'00	22,00	132'00
» »	22'50	»	»	»	»	»	»	22'00	495'00	12'00	270'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8'75	196'87	14'00	315'00	56'75	22,50	1,276'87
» »	24'00	15'00	360'00	19'00	456'00	12'50	300'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1'00	24'00	2 00	48'00	56'50	24,00	1,356'00
» »	25'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3'50	87'50	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12'00	25,00	300'00
» »	28'00	»	»	»	»	»	»	2'00	56'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2'00	28,00	56'00
Corrons 3 cavalleries	30'00	14'00	420'00	19'00	570'00	5'25	157'50	2'00	60'00	2'00	60'00	2'00	60'00	97'50	2,925'00	21'75	652'50	»	»	»	»	22'75	682'50	17'00	510'00	209'25	30,00	6,277'50
» »	32'00	1'00	32'00	»	»	2'00	64'00	1'00	32'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6'00	180'00	»	»	»	»	4'00	32,00	128'00
» »	33'00	»	»	»	»	»	»	9'00	297'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0'75	24'75	9'75	33,00	321'75
» »	35'00	»	»	»	»	1'00	35'00	10'00	350'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4'00	140'00	15'00	35,00	525'00
» »	36'00	»	»	»	»	8'00	288'00	14'50	522'00	2'00	72'00	18'00	648'00	13'00	468'00	5'00	180'00	1'00	36'00	»	»	»	»	»	»	61'50	36,00	2,214'00
» »	37'00	»	»	»	»	»	»	»	»	2'00	74'00	5'00	185'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7'00	37,00	259'00
» »	38'00	»	»	»	»	»	»	»	»	8'00	304'00	31'00	1,178'00	21'50	817'00	15'50	589'00	»	»	»	»	»	»	»	»	76'00	38,00	2,888'00
» »	39'00	»	»	8'00	312'00	7'00	273'00	1'50	58'50	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16'50	39,00	643'50
» »	40'00	»	»	»	»	»	»	»	»	19'00	760'00	22'00	880'00	12'00	480'00	9'50	380'00	30'00	1,200'00	23'00	920'00	21'50	860'00	1'00	40'00	138'00	40,00	5,520'00
» »	42'00	»	»	»	»	»	»	»	»	1'50	63'00	5'00	210'00	»	»	1'50	63'00	»	»	»	»	»	»	»	»	8'00	42,00	336'00
» »	45'00	»	»	2'00	90'00	2'00	90'00	»	»	»	»	»	»	»	»	15'25	686'25	»	»	»	»	2'00	90'00	»	»	21'25	45,00	956'25
» »	48'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1'25	60'00	»	»	»	»	»	»	1'25	48,00	60'00
Corrons 4 cavalleries	50'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4'00	200'00	»	»	»	»	»	»	»	»	4'00	50,00	200'00
» »	55'00	»	»	»	»	»	»	»	»	3'75	206'25	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3'75	55,00	206'25
» »	57'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1'75	99'75	»	»	»	»	»	»	1'75	57,00	99'75
» »	58'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9'50	551'00	»	»	»	»	»	»	9'50	58,00	551'00
» »	60'00	»	»	»	»	7'25	435'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12'25	735'00	24'00	1,440'00	43'50	60,00	2,610'00
» »	64'00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13'75	880'00	»	»	13'75	64,00	880'00
			18,970'43		19,049'37		16,591'51		20,242'11		25,143'97		35,488'87		32,888'59		29,998'93		18,834'32		17,445'94		25,815'18		28,528'51			288,997'73

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Anex n.º 7

Jornals de totes classes; Material per a conservació ordinària (graves; eines; etc.) i despeses d'inspecció

Despeses de reparació extraordinària d'afermat i altres obres i millorament de les condicions de vialitat (impressió de guals; construcció d'ampits; arbrat, etc.)

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

JORNALS DE TOTES CLASSES : MATERIALS PER A CONSERVACIÓ ORDINÀRIA (GRAVES, EINES, ETC.) I DESPESES D'INSPECCIÓ

Demarcacions	Any 1915					Any 1916					Any 1917					Any 1918				
	Longitud de les vies — Qms.	Jornals — Pessetes	Materials — Pessetes	Despeses d'inspecció — Pessetes	Promedi per qm. — Pessetes	Longitud de les vies — Qms.	Jornals — Pessetes	Materials — Pessetes	Despeses d'inspecció — Pessetes	Promedi per qm. — Pessetes	Longitud de les vies — Qms.	Jornals — Pessetes	Materials — Pessetes	Despeses d'inspecció — Pessetes	Promedi per qm. — Pessetes	Longitud de les vies — Qms.	Jornals — Pessetes	Materials — Pessetes	Despeses d'inspecció — Pessetes	Promedi per qm. — Pessetes
Barcelona	—	—	—	—	—	1,080'6	363,800'00	151,600'00	20,630'00	560'00	1,103'6	375,576'00	13,580'00	18,690'00	369'00	1,130'3	556,437'00	121,350'00	20,695'00	618'00
Girona	212'0	37,450'00	—	930'00	181'00	216'5	34,790'00	12'00	1,430'00	167'00	216'5	34,780'00	24'00	1,906'00	170'00	229'0	41,423'00	169'00	2,805'00	194'00
Lleyda	133'3	40,860'00	1,017'00	930'00	320'00	133'3	55,640'00	4,766'00	2,000'00	468'00	133'3	68,755'00	11,130'00	1,968'00	614'00	133'3	93,840'00	15,080'00	2,220'00	833'00
Tarragona	145'4	37,629'00	1,470'00	2,980'00	290'00	145'4	43,100'00	1,400'00	3,050'00	327'00	148'3	30,550'00	855'00	4,425'00	242'00	148'3	61,723'00	3,230'00	6,290'00	480'00
Totals. . .	490'7	115,939'00	2,487'00	4,840'00	251'00	1,575'8	497,330'00	157,778'00	27,110'00	432'00	1,601'7	509,661'00	25,589'00	26,989'00	351'00	1,640'9	753,423'00	139,829'00	32,010'00	564'00

DESPESES DE REPARACIÓ EXTRAORDINÀRIA D'AFERMATS I ALTRES OBRES I MILLORAMENT DE LES CONDICIONS DE VIALITAT. (SUPRESSIÓ DE GUALS, CONSTRUCCIÓ D'AMPITS, ARBRAT, ETC.)

Demarcacions	Any 1915 — Import — Pessetes	Any 1916 — Import — Pessetes	Any 1917 — Import — Pessetes	Any 1918 — Import — Pessetes
Barcelona	—	46,000'00	204,112'00	825,470'00
Girona	3,941'00	1,134'00	4,798'00	3,916'00
Lleyda	23,338'00	—	43,483'00	81,553'00
Tarragona	54,250'00	184,900'00	97,170'00	191,580'00
Totals. . . .	81,529'00	232,034'00	349,563'00	1.102,519'00

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

SERVEI D'OBRES HIDRÀULIQUES
I DE SANEJAMENT

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Un dels estudis que tot just constituïda la Mancomunitat ocupà l'atenció del Consell Permanent, fou el dels mitjans que poguessin posar-se en pràctica per al foment d'obres hidràuliques amb la doble finalitat d'augmentar l'àrea regable de la nostra terra i ajudar les iniciatives individuals per al millor aprofitament de l'aigua en benefici de l'agricultura.

L'Assemblea de la Mancomunitat, plenament identificada amb els patriòtics desitjos en què apareixia inspirat el dictamen del Consell, i convençuda també dels límits forçosament modestos a què ha de reduir-se la nostra acció fins que s'aconsegueixi la desitjada Autonomia o s'obtingui al menys de l'Estat la completa delegació de funcions i recursos d'aquest i altres serveis, adoptà en sa tercera reunió, celebrada en maig de 1915, els acords que han servit de fonament i punt de partida de tota la tasca realitzada en aquest interessant ram de l'administració.

El Consell, en 14 d'octubre del mateix any, aprovà les bases per a l'aplicació dels referits acords, uns i altres publicats íntegrament en el llibre de deliberacions, primer volum (pàgs. 215 a 221). En resum s'estableix en les esmentades bases que els propietaris, Juntes i Sindicats de regants de les quatre províncies catalanes que es proposin crear nous regadius o augmentar els existents, es podran dirigir al Consell de la Mancomunitat demanant el seu auxili; que la demanda haurà de contenir necessàriament els requisits que es detallen en la base segona; que en cap cas es concedirà una subvenció superior al 50

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

per 100 del cost de l'obra; que si el Consell entengués que l'obra proposada és pràctica i acordés auxiliar-la, nomenarà un tècnic encarregat de fer-ne l'avant-projecte, i si aquest fos acceptat pels sol·licitants i pel Consell, es formalitzarà un contracte amb les condicions de subvenció i amortització aplicables al cas; i que en igualtat de circumstàncies seran preferits els projectes que proposin regadius nous i aquells que amb menys capital augmentin més la zona regable; preceptuant, finalment, que les peticions haurien d'ésser presentades abans del 30 de novembre de 1915.

Com a resultat d'aquest primer concurs convocat, foren presentades diverses demandes per Sindicats o Comissions de regants i per particulars. Un cop feta una primera selecció i excloses aquelles peticions que no s'ajustaven a les bases que regiren en dit concurs, foren passades les altres a la Secció tècnica corresponent perquè formulés els avant-projectes i el respectiu informe, com així ho va fer acompanyant demés un estat-resum que es publica en l'anex inclòs al final d'aquest capítol i que dóna idea de les condicions i característiques més importants de cada una de les referides demandes.

En vista de l'informe emès per la Direcció tècnica del Servei, el Consell es va veure en el cas de tenir que desestimar les peticions de la Hidrodinámica del Ebro i de D. Joaquim Llach; la primera perquè, donat el caràcter de l'entitat peticionària i la importància i cost de les obres a executar, no s'ajustava a la base primera del concurs ni als mitjans econòmics de què es disposa actualment per aquesta atenció; i la segona, perquè trobant-se ja establert el rec que motivava la petició d'auxili i havent demanat verbalment

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

el recurrent Sr. Llach l'aplicació de la bestreta a unes altres obres completament diferents d'aquelles, no hi havia lloc a accedir-hi dins del present concurs. Així mateix es varen desestimar les peticions de D. Joan Clusella i D. Manuel Saladrigas, per resultar en la primera el cost de les obres desproporcionat a l'augment de superfície regable, i escaure a la segona, a més d'aquesta consideració, la de disposar d'un cabal d'aigua excessivament migrat en relació a la superfície que volia regar-se. I es varen declarar acceptables en principi les peticions del Sindicat Agrícola de Torà, Sindicat de Regants pel sifó de Benicamet, Autoritats i veïns de Tiurana, Comissió de Regants de Castellnou de Seana, la de D. Ignasi Ferrer i altres propietaris d'Arfa i la de D. Lluís de Vedruna.

Tenint en compte els mitjans econòmics destinats a aquesta atenció, foren invitats els cinc primers concursants esmentats en l'acord anterior perquè manifestessin la vàlua de l'auxili que pretenien en vista de l'avant-projecte i informe respectiu, dels quals se'ls envià còpia per a llur conformitat o bé perquè dins el termini que se'ls va fixar formulessin les oportunes observacions i complissin els requisits que el Consell cregué necessari afegir per a assegurar-se de la viabilitat de les peticions.

Complerts per part d'alguns dels peticionaris els al·ludits requisits, ordenà el Consell que es procedís a formular les minutes de contracte corresponents a les peticions fetes per la Comunitat de Regants pel sifó de Benicamet, la Comissió de Castellnou de Seana i el Sindicat Agrícola de Torà d'acord amb les normes publicades en el report del Consell de novembre de 1917, a base de concedir amb caràcter de bestreta a la

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

primera i segona de dites entitats el 40 per 100 i a la tercera el 50 per 100 del respectiu import de les obres.

Al mateix temps s'encarregà a la Secció tècnica la redacció dels projectes definitius de regaments de terrenys del terme de Torà i del d'Arfa, tenint en compte els avant-projectes i informes aprovats pel Consell i acceptats per les entitats, així com les observacions fetes pels mateixos en ço que fossin atendibles tècnica i econòmicament.

Com que les esmentades peticions han estat promogudes per Corporacions o Entitats, les quals, per a resoldre, han hagut de recaptar la conformitat dels regants interessats (bastant nombrosos en alguns casos), i a més, algunes de les peticions impliquen una concessió de part de l'Estat d'aigua provinent de rius que, per tant, són de domini públic, i ha estat forçós incoar l'expedient corresponent, s'explica que hagi sofert cert endarreriment la realització de les millores projectades, a les quals el Consell té oferta la seva ajuda.

Actualment hi ha ja en construcció les obres de regatge de les terres del terme de Castellnou de Seana, molt importants, puix que beneficien una extensió de 1,095 hectàrees.

Fixar científicament les conques artesianes de Catalunya va semblar al Consell tasca importantíssima estretament lligada amb el problema d'augmentar l'àrea regable de la nostra terra, així com el de donar als nostres pobles aigües sanes per a beure; i per això encomanà al professor de Geologia de l'Escola Superior d'Agricultura Dr. Faura els tre-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

balls indispensables per a determinar quines comarques de Catalunya tenen condicions adequades per a fer-hi perforacions artesianes, fixant les diferents seccions estratigràfiques de cada una, a l'objecte d'establir la naturalesa petrogràfica, el gruix de les capes a travessar i les profunditats aproximades de la perforació. El Dr. Faura, amb sa reconeguda competència i un zel digne de tot aplaudiment, porta endavant aquests treballs havent acabat l'estudi de l'Alt Empordà, del Camp de Tarragona i Pla d'Urgell, i començant a fer el de l'Alt Empordà que recentment li ha estat encomanat.

Obra del mateix Professor fou un extens informe sobre els sistemes de perforacions artesianes nacionals i estrangeres, i el més apropiat pels terrenys que es travessarien en l'Alt Empordà.

Com a resultat dels estudis geològic-hidrogràfics de la mateixa comarca, foren assenyalats tres paratges com els més a propòsit per a establir una triangulació i precisar el nivell de les aigües subterrànies en força ascendent fins a la superfície, en els que convenia practicar-hi, per tant, les primeres perforacions de prova.

En sa conseqüència, el Consell cridà a concurs els propietaris de les zones de referència perquè collaboressin en aquesta obra en forma de compromís de cessió de terrenys, abonament d'un tant per 100 o d'una quantitat fixa a aplicar a les despeses de perforament i intubació, i d'una quantitat determinada per litre d'aigua per segon que es capti.

Presentades diferents proposicions i en vista del corresponent informe tècnic sobre les condicions de les finques ofertes, es varen acceptar la proposició de D.ª Lluïsa Climent de Foges, perquè es facin les

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

perforacions artesianes projectades en qualsevol dels camps que formen part del Mas Climent en el terme de Castelló d'Empúries, i la de D. Josep Fàbrega i Masó, oferint al mateix objecte els seus terrenys inclosos entre el rec Sirvent i la vila de Sant Pere Pescador; havent-se aprovat seguidament les condicions a què havien de subjectar-se els contractes privats a celebrar amb dits propietaris.

Darrerament, resolgué el Consell limitar de moment les perforacions proposades pel doctor Faura a la finca Mas Climent, mitjançant la formalització del contracte abans al·ludit, i de conformitat amb la proposta de la Secció tècnica d'Obres hidràuliques obrí un Concurs entre les cases especialitzades en les perforacions de pous artesians, el qual donà resultat negatiu, degut, per una banda, a la manca absoluta a Espanya d'alguns dels materials que són precisos per a un pou de la importància del que es tracta de construir, i per altra, a què amb motiu de tenir d'importar el referit material, es demanaven uns preus veritablement exhorbitants, que, d'admetre's, haurien motivat que l'obra resultés del tot antieconòmica.

El Consell té impressions que aquelles dificultats seran aviat vençudes, i podrà en breu terme realitzar un treball, el resultat del qual sens dubte serà falaguer i servirà per a esperonar altres iniciatives en comarques que, segons els estudis geològics, acusen l'existència de capes d'aigua artesiana.

Així mateix el Consell s'ha ocupat del sanejament de diverses comarques de Catalunya, després d'estudiar el lluminós informe formulat per la Secció de Sanitat de la Mancomunitat.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

A aquest fi, i com a iniciació d'altres treballs de més empenta a empendre quan les consignacions del Pressupost ho permetin, té en estudi i amb projecte ja redactat, el sanejament i aprofitament per al cultiu de terrenys compresos en el terme de Salou. Actualment s'està gestionant la cooperació a aquesta obra del Municipi i altres entitats interessades, i és d'esperar que aviat podrà portar-se a terme una millora que per tants motius és cobejada.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Anex

Estat-resum que s'acompanya a l'informe emès en 19 de febrer de 1917 per l'Enginyer major D. Frederic Turell, sobre les peticions presentades al primer concurs d'auxilis per al foment d'Obres hidràuliques

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N. d'ordre	Peticionari	Designació de la finca i situació de les terres	Procedència i sistema de captació de les aigües
1	Lluís G. de Vedruna	Mas Vinyals, Santa Perpètua de la Moguda.	Procedents d'un pou, prop de la riera de Polinyà; i, una vegada elevades, van directament als predis. .
2	Sindicat agrícola de Torà.	Torà.	Superficials i subàlvies del riu Bregós, mitjançant resclosa i galeries i aqüeducte sobre el dit riu. . . . .
3	Manuel Saladrigas	Mas Vila, Castellnou de Bages.	Riera Turdell. Resclosa, canal i cinc dipòsits . . . .
4	Comissió de Regants de	Castellnou de Seana	Derivades del canal d'Urgell, amb segla i sifó . . . . .
5	Joan Clusella.	Mas Valls de Vidiella Caldes de Montbuy	Tretes d'un pou i conduïdes a dipòsit . . . . .
6	Ignasi Ferrer i altres.	Arfa.	Del riu Segre. Es projecta la prolongació i modificació del Canal de la Seu i Alàs, ja establert, augmentant son cabal de 3,000 ls/1'' a 3,500 ls/1'' . . . . .
7	La Hidrodinàmica de l'Ebre.	Ascó i Miravet.	Del riu Ebre . . . . .
8	Sindicat de Regants pel sifó de Benicamet.	Serós.	Derivades del Canal d'Aragó i Catalunya i conduïdes amb segla i sifó . . . . .
9	Autoritats i veïns de	Tiurana.	Del riu Segre. S'eleven mitjançant un salt d'aigua i es condueixen rodades. . .
10	Joaquim Llach.	Mas Calbó, Sant Martivell.	

Cabal disponible	Superfície regable	Cost aproximat de les obres	Cost per hectàrea	Observacions
		Pessetes	*Pessetes*	
20 ls/1''	11 Hs.	9,849	896	Actualment es rega parcialment amb sínia.
150 ls/1''	200 Hs.	30,260'20	151	Els terrenys restaren de secà per destrucció de l'aqüeducte.
3'5 ls/1''	11.47 Hs.	19,930'42	1,737	Contra aquesta petició ha reclamat D. Magí Gallifa. Es tracta d'un regadiu nou.
350 ls/1''	1095 Hs.	85,000	78	El cabal mínim corresponent és de 150 ls/1'' des de setembre a maig inclusius.—Una part de la zona seria regable actualment si les aigües fossin ben administrades per altres termes que travessen.
4 ls/1''	4 Hs.	6,680	1,670	El cabal és problemàtic i subjecte a aforament previ a la redacció del projecte definitiu.—Es tracta d'un regadiu nou.
500 ls/1''	43.58 Hs.	10,762'50	247	No és acceptable la proposta d'aprofitar aigües de fonts poc abundoses i subterrànies probables: serien molt costoses per la naturalesa del terreny. La solució proposada en l'avantprojecte requereix la conformitat de la Junta de Regants de Seu i Alàs. —En part és regadiu establert.
45m³/1''	5.000 Hs.	demana 100,000	—	Opina l'Enginyer informant que, per les raons que manifesta, s'ha de desestimar aquesta petició.
180 ls/1''	496 Hs.	132,989'75	268'12	(Pressupost inferior al suposat en la petició.) — Es tracta d'un regadiu nou.
50 ls/1''	50 Hs.	14,033'25	280'66	Es tracta d'un regadiu nou.
—	8 Hs.	—	—	Les obres de la primera petició estan ja fetes, i verbalment n'ha demanat d'altres de diferents; pel qual motiu no hi ha lloc a accedir a aquella petició.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

BENEFICÈNCIA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Moviment de dements durant els anys 1910 al 1917

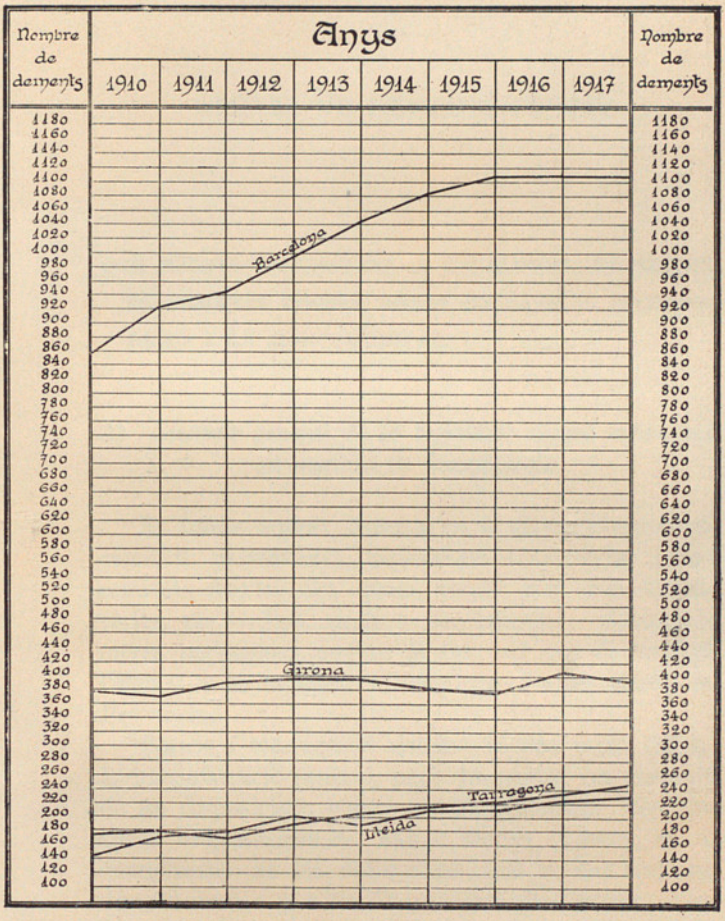

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

SERVEI DE DEMENTS POBRES

I

COM ESTAVA ORGANITZAT A CATALUNYA, EL SERVEI DE DEMENTS POBRES, ABANS DE LA SEVA INCORPORACIÓ A LA MANCOMUNITAT.

A) *Sistema general de la legislació vigent espanyola en matèria de beneficència*

Es funda aquest sistema en la distinció entre necessitats permanents, necessitats transitòries i necessitats mixtes (les quals, essent més que transitòries, no arriben, però, a permanents). A les primeres necessitats, segons la llei, cal que hi atengui l'Estat; a les segones, el Municipi, i a les altres, la Província.

Borrós i tot, aquest sistema té una certa lògica. L'Administració central, però, ha passat per damunt de les disposicions legals que l'estableixen. No discutim ara deficiències, més o menys vistents, en el compliment de les obligacions que la llei imposa: diguem només que les Diputacions Provincials, unes bé, altres no tant, han complert amb la llei, organitzant o sostenint els serveis benèfics que els corresponen. En canvi, l'Estat, s'ha fet el desentès. Ell havia de curar del servei benèfic dels boigs, dels

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

cecs, dels sords-muts i dels decrèpits, impossibilitats i impedits, i aquesta és l'hora que no ha organitzat encara els sis manicomis, les dues cases per cecs, les dues per sords-muts i les divuit per a decrèpits, impossibilitats i impedits que es considerà necessari establir. ¿Raó per desentendre-se'n? No poder l'Estat, en la situació actual, carregar amb obligacions tan oneroses. Però hi ha més. L'Administració central — diu En Prat de la Riba (Memòria presidencial de 1910) — «culpable de tan grossa deixadesa, endossa tranquilament a les Diputacions la càrrega que no els pertoca del sosteniment dels boigs pobres; això sí, interinament; però amb una interinitat que fa més de mig segle que dura. De manera que el sistema de la legislació vigent queda de fet convertit en un altre de molt senzill que consisteix en atribuir a les Diputacions, no en virtut d'una disposició legislativa, sinó de l'arbitrarietat de l'Administració central, tots els serveis de beneficència».

¿Com ha vingut a parar a les Diputacions la càrrega del sosteniment d'alienats pobres? Ho veurem, en detall, dintre l'apartat que segueix.

B) *Dels manicomis, considerats com establiments generals i provincials*

La llei de 1822 disposà l'establiment de cases especials de dements, que podrien ésser comuns a dues o més Províncies, sense necessitat de situar-les en les capitals, sinó en els punts que oferissin més aventatges per la curació. Prescrigué la separació dels dements, segons el diferent caràcter i període de la malaltia, la prohibició de tractar-los amb aspresa i

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

castigar-los amb cops, grillets i cadenes, i la seva ocupació en treballs manuals proporcionats a cada u, segons dictamen del metge. Permeté als particulars establir cases de boigs, però subjectant-les a la inspecció de les Juntes de Beneficència. I reservà per un Reglament especial les disposicions relatives a l'admissió, col·locació i aliments dels boigs, la forma de l'edifici i estàncies particulars, servei interior i facultatiu.

La llei de Beneficència de 30 de juny de 1849 i el Reglament per a la seva execució de 14 de maig de 1852, determinaren que les cases de dements quedessin «a càrrec i exclusiva cura de l'Estat», creant-se sis manicomis generals, situats en els punts de la Península que es consideressin més a propòsit per acollir amb facilitat els dements de les Províncies. Però (i ara ve la claudicació que hem censurat abans) excusant-se en la constant penúria del Tresor, l'Estat no ha fet res d'això : només ha pogut fundar-se, en 24 d'abril de 1852, el Manicomi de Santa Isabel de Leganés.

Les Províncies, tan bescantades, han vingut suplint la deficiència de l'Administració central. Totes les Diputacions inclouen, en llurs respectius Pressupostos, les quantitats necessàries per atendre al sosteniment (que a dreta llei no els pertoca) dels dements pobres, ja en establiments propis (com abans Girona: Manicomi de Salt), ja satisfent les estàncies en els de Províncies veïnes o en manicomis particulars (Sant Boy, Barcelona; Institut Pere Mata, Tarragona, abans de la Mancomunitat).

El R. D. de 19 d'abril de 1887, després de preceptuar que les Diputacions provincials continuessin sostenint els dements pobres, les autoritza per a concer-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

tar-se entre elles i, mitjançant la reunió de llurs recursos (entre ells la venda de béns de beneficència), construir sis manicomis regionals en la Península, determinant que tant aviat com estigui construït el manicomi regional, el pendrà a son càrrec el Pressupost general de l'Estat, quedant lliures les respectives Províncies del sosteniment dels dements.

Aquest és l'estat de dret i de fet de la qüestió.

C) *Bases que tenien establertes, les quatre Diputacions catalanes, per a la prestació del servei de dements pobres*

Aquestes bases venien fixades : 1) d'una banda, per la llei que preceptua els documents que calen (com indispensables) per admetre un dement, ja sia en període d'observació, ja sia en el de reclusió definitiva; i 2) d'altra part, per les precaucions que era natural que prengués el govern de les Províncies, a fi d'evitar que vingués a càrrec dels respectius Pressupostos tant el sosteniment de malalts que no fossin naturals o veïns (amb més de deu anys de residència) del seu territori, com d'aquells altres dements, les estàncies dels quals poguessin pagar, en total o en partida, llurs famílies.

Respecte al primer extrem, eren els mateixos els documents que s'exigien per les quatre Diputacions.

Pel que fa referència al segon extrem tampoc hi havia diferències notables. Totes les Diputacions, per son propi interès, demanaven que es demostrés la naturalesa o veïnatge del malalt amb rigurosa subjecció, quant al veïnatge, als preceptes de la llei municipal. (Certificat lliurat en vista al padró d'habitants.) I en quant a la pobresa dels alienats i

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

MANICOMI DE SANT BOY : VISTA DE CONJUNT DEL DEPARTAMENT D'HOMES

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

MANICOMI DE SANT BOY : PARC EN EL DEPARTAMENT DE DONES

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

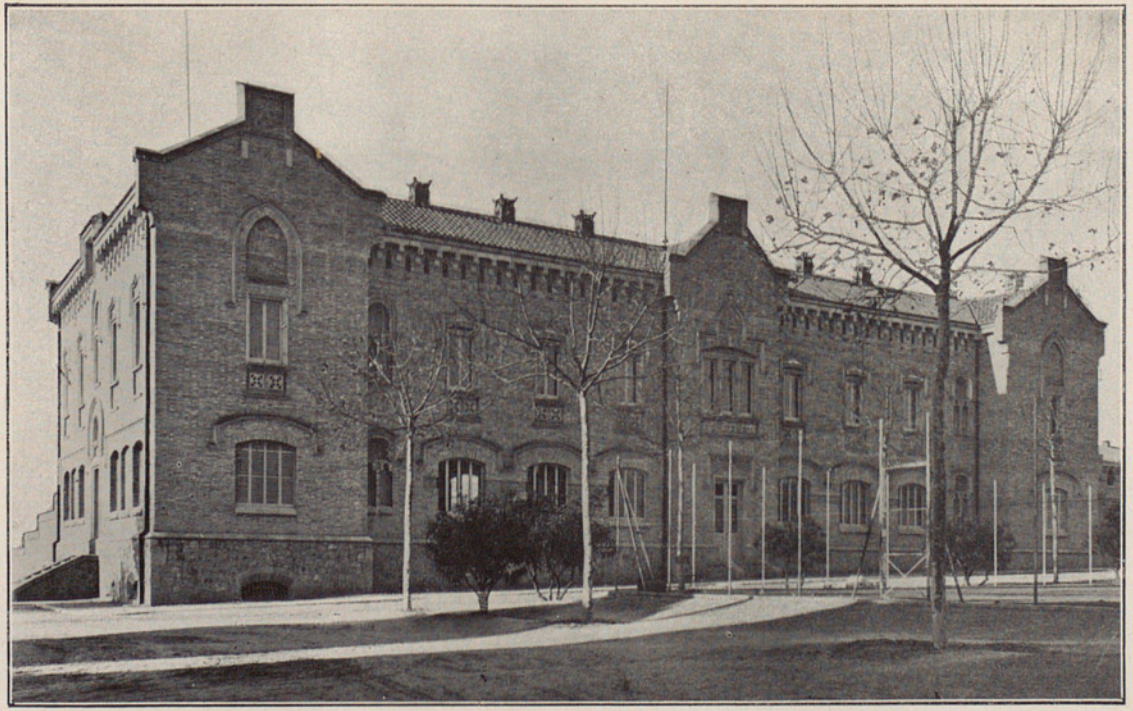

INSTITUT PERE MATA, DE REUS : FAÇANA EXTERIOR DEL PAVELLÓ DE BENEFICÈNCIA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

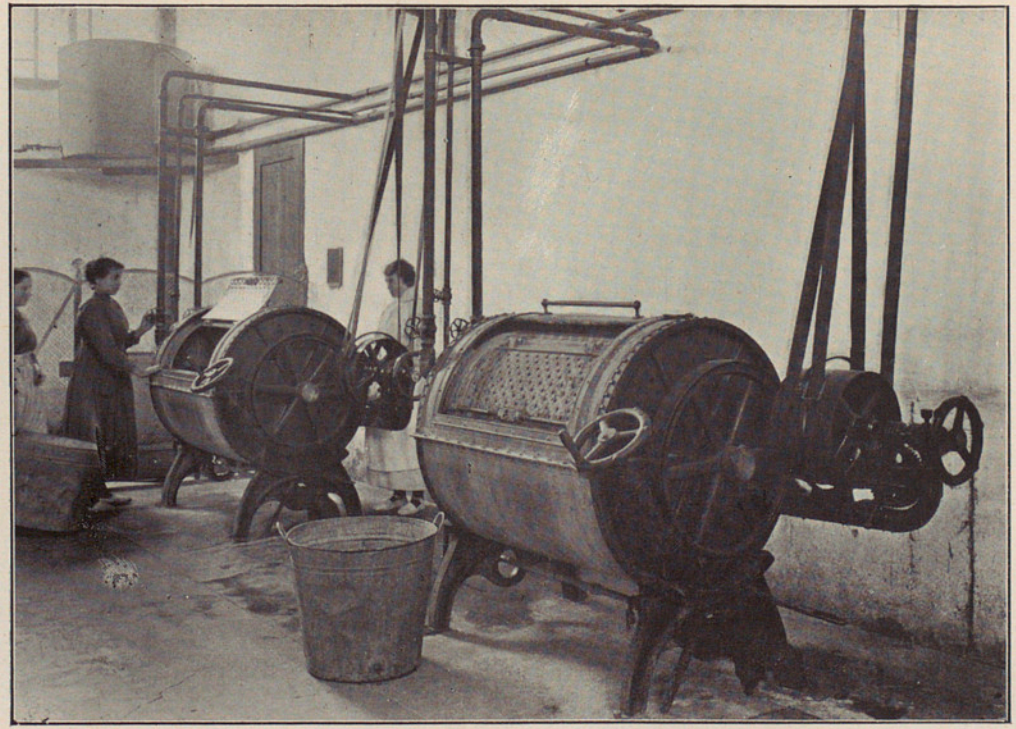

INSTITUT PERE MATA, DE REUS : RENTADORES A VAPOR EN EL PAVELLÓ DE BENEFICÈNCIA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

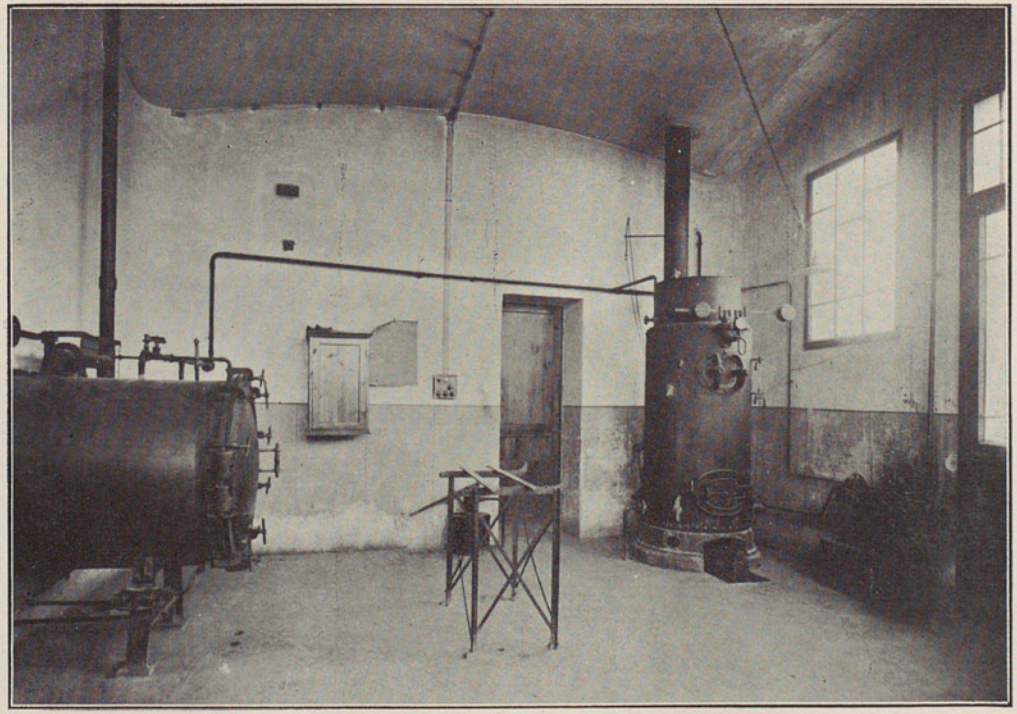

INSTITUT PERE MATA, DE REUS : DEPARTAMENT DE DESINFECCIÓ EN EL PAVELLÓ DE BENEFICÈNCIA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

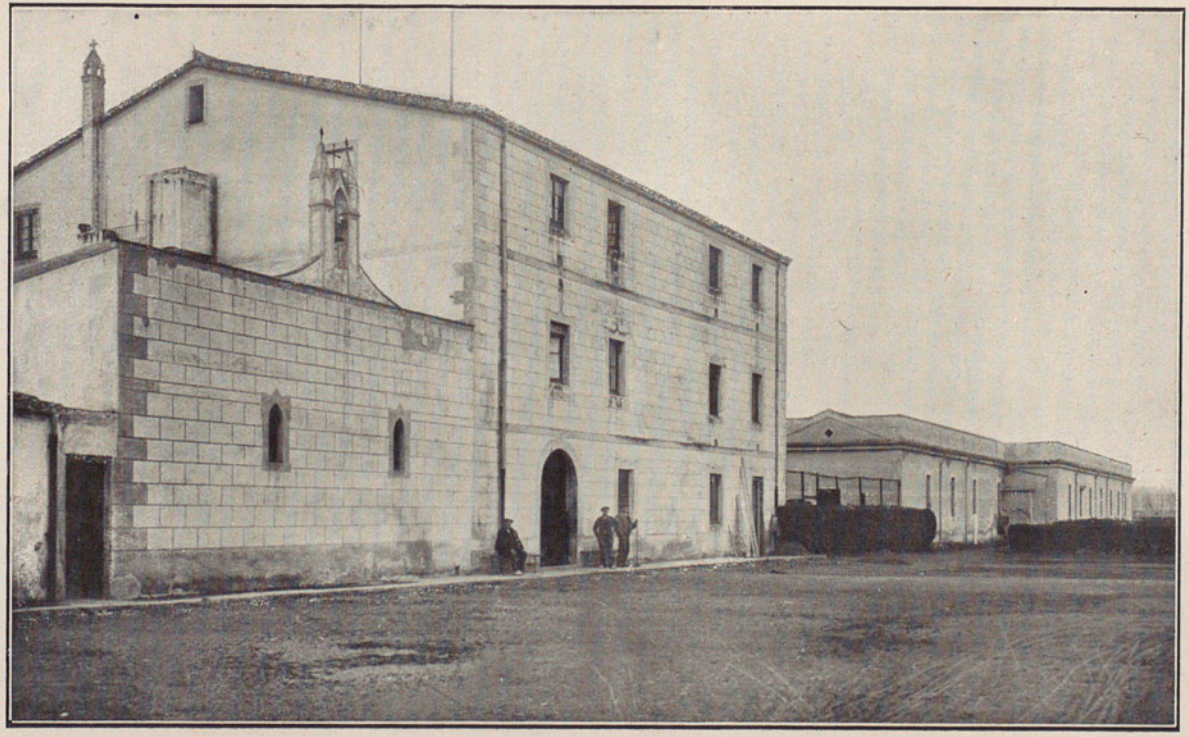

MANICOMI DE SALT : PAVELLÓ DE SERVEIS GENERALS

A segon terme, el pavelló de malalts

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

persones obligades a mantenir-los, solien exigir-se els corresponents certificats de contribució i les declaracions de les autoritats dels pobles (Alcalde i Rector, generalment) sobre la situació econòmica que interessava esbrinar. Barcelona, però, tingué establert un quant temps un servei d'inspecció directa, mitjançant el qual un funcionari d'aquella Diputació es traslladava al lloc de residència de la família que aspirava a recloure el malalt, i informava a la Corporació del resultat de la seva visita.

Assenyalats aquests punts de coincidència que imposava la mateixa natura jurídica de l'afer, en la prestació del servei de dements pobres per les quatre Diputacions catalanes, vegem ara aquells altres punts de divergència nascuts dels diferents contractes que les dites Diputacions tenien amb les empreses particulars dels Manicomis, per tal de regular, de comú acord, els detalls administratius del referit servei.

a) *Barcelona.* — La Diputació de Barcelona, no comptant amb Establiment propi on asilar els dements, tenia contractada l'assistència d'aquests malalts, en virtut de conveni, celebrat a l'efecte amb les comunitats dels Germans de Sant Joan de Déu i Germanes Hospitalàries del Sagrat Cor de Jesús, propietaris i administradors del Manicomi establert en el poble de Sant Boy de Llobregat.

Aquest contracte es va celebrar per cinc anys, a partir del 1.r de gener de 1907, període de temps que s'entenia prorrogat de dos en dos anys si qualsevulla de les parts no donava a l'altra avís en contra amb un any d'anticipació al seu termini o al de cada una de les pròrrogues. Segons aquest conveni el Director del Manicomi quedava obligat a admetre

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

tots els dements que li enviés o li manés recollir la Diputació Provincial, essent el preu de cada estada de 1'35 pessetes per dia, si bé aquest preu va rebaixar-se a 1'25 pessetes en virtut de posterior acord entre ambdues parts contractants. A canvi d'aquestes 1'25 pessetes per dia i malalt, el Manicomi venia obligat a l'assistència completa dels asilats, ço és, assistència facultativa i medicaments, manutenció, vestit i calçat, determinant-se en el contracte de referència els detalls a complir relatius a l'alimentació, confort i higiene. Demés, fou convingut que en cada cas de defunció s'abonarien 30 pessetes per despeses d'enterrament, treure la partida d'òbit, etc.

El compliment d'aquest contracte era vigilat per empleats de la Diputació, així com per un metge inspector nomenat també per aquella Corporació.

b) *Lleyda.* — El servei d'hospitalització de dements pobres el prestava la Diputació d'aquella Província costejant l'ingrés i el sosteniment de dita classe de malalts en un establiment frenopàtic, i recluint-los provisionalment en el pavelló de dements de la Casa de Misericòrdia fins que tenia lloc l'ingrés en el dit establiment.

L'establiment frenopàtic on la Diputació de Lleyda recluïa els dements que li corresponia mantenir era el Manicomi de Sant Boy de Llobregat, amb les Comunitats propietàries del qual tenia firmat un conveni en agost de 1886, segons el que l'expressat Manicomi de Sant Boy es feia càrrec i quedava obligat al sosteniment de tots els dements que li enviés la Diputació de Lleyda, mitjançant el pagament de 1'25 pessetes per estada i a més l'entrega de 15 pes-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

setes per a despeses de viatge de cada dement curat i la de 15 pessetes per a despeses d'enterrament i certificació d'òbit de cada alienat mort, corrent a càrrec de la Diputació les despeses de trasllat dels dements al Manicomi.

c) *Tarragona.* — En 16 de novembre de 1899 va quedar establert un conveni per a deu anys, prorrogable per altres deu, si no era denunciat, segons el qual la societat Manicomi de Reus s'obligava a tenir hospitalitzats fins a cent dements pobres per compte de la Diputació de Tarragona, pel preu total de 50 pessetes al mes per cada dement, corrent a càrrec de les famílies respectives, o de la Diputació subsidiàriament, les despeses de conducció, d'ingrés o de sortida, convenint-se que si el número de dements no arribava a cinquanta, la Diputació abonaria un sobrepreu de 5 pessetes al mes per cada asilat, i en què sis de les places s'havien d'entendre reservades per als que ingressessin en concepte de processats o exempts de responsabilitat criminal.

En l'any 1905 va quedar cobert el número fixat com a màxim de cent places i aleshores va convenir-se que el Manicomi sostindria, gratuitament, cinc places més per a processats.

En l'any 1910 va modificar-se el contracte en els següents termes:

1.r El primitiu conveni continuaria regint quant a les cent places fixades, quedant augmentades fins a deu les cinc places gratuites de què abans s'ha fet esment, tres de les quals havien d'ésser precisament per a processats. Aquestes cent places de pagament havien d'ésser abonades directament per la Diputació, en la forma i quantia fixades en el contracte primitiu,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

i les vacants que ocorreguessin s'anirien omplint en la forma que la Diputació determinés.

2.ª Els dements que ingressessin després de cobertes cent set places (és a dir, les cent de pagament i set de les deu gratuites no destinades a processats) pagarien l'estada a raó de 45 pessetes al mes.

3.ª La Diputació podia autoritzar als Alcaldes perquè portessin al Manicomi els dements dels respectius pobles, sempre que el Municipi es comprometés al pagament directe de les estades al preu de 45 pessetes anteriorment indicat i per mesades adelantades, el qual pagament els seria abonat per la Diputació en ingressar el contingent provincial, mitjançant l'entrega dels corresponents justificants, i de la prèvia comprovació amb les relacions mensuals remeses a la Diputació per l'Administració del Manicomi.

4.ª Aquest contracte fou convingut per un termini de deu anys, a comptar de 1.ª de gener de 1911, prorrogable per altres deu, si no es denunciava amb un any d'anticipació a son acabament.

d) *Girona.* — La Diputació de Girona tenia Manicomi propi, que establí en el terme de Salt, construint diversos pavellons en una finca rústica adquirida per aquest objecte. A aquest Establiment, al construir-se, se li donà una capacitat suficient per a asilar-hi fins a quatre cents malalts, i constituí una dependència de la Diputació Provincial de Girona destinada exclusivament a l'observació i reclusió definitiva dels dements pobres d'aquella Província, prestant-se en conseqüència aquest servei per administració.

Demés dels dements pobres que sostenia la Dipu-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

tació, s'admetien en el Manicomi de Salt pensionistes, i tant aquests com els alienats reclosos per compte d'altres Províncies pagaven una estada diària de 1'50 pessetes.

La Diputació de Girona tenia celebrats convenis de reciprocitat per l'admissió i sosteniment gratuit de dements de les respectives Províncies, amb les Diputacions de Múrcia, Terol, Osca i Alacant.

II

INCORPORACIÓ DEL SERVEI DE DEMENTS POBRES A LA MANCOMUNITAT I ACORD DE REORGANITZAR-LO, PRES PER L'ASSEMBLEA DE MAIG DE 1914.

L'article 2.n del nostre Estatut, en establir que les Diputacions catalanes traspassen a la Mancomunitat «l'hospitalització dels dements pobres, respectant els contractes existents i indemnitzant els interessos creats en cas que una nova organització d'aquest servei els lesionés», venia a imposar l'obligació moral de procurar que aquesta funció fos aviat efectiva, tota vegada que en tal sentit havien manifestat llur voluntat les Diputacions mancomunades.

Tant per això com pels problemes d'ordre científic, tècnic i administratiu a resoldre, i que forçosament havien d'ocupar un temps relativament llarg, així com per la defectuositat amb què venia prestant-se per les Diputacions servei de tanta importància, entengué l'Assemblea de maig de 1914 que era tasca inajornable fixar les línies generals a què havia d'ajustar-se la incorporació del servei de dements pobres a la Mancomunitat de Catalunya.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

No significà això — deia l'exposició de motius del projecte que, perseguint la finalitat esmentada, presentà el Consell Permanent a la dita Assemblea — «no significa això renunciar a què l'Estat s'encarregui, com és de llei, del sosteniment dels dements pobres; al contrari, un cop aixecats els edificis de la capacitat necessària i amb les condicions i perfeccionaments que la ciència exigeix i que reuneixen avui els seus similars dels pobles més avençats, estarem en millors condicions que mai per a recabar de l'Estat, o bé que directament s'encarregui dels seu sosteniment, o bé (ço que fóra preferible) dongui a la Mancomunitat els mitjans per a la prestació d'aquest servei.»

Feta així, tot passant, aquesta afirmació de principis (que pot ésser de tanta transcendència per l'esdevenidor), heu's aquí els acords que prengué l'Assemblea:

I. La Mancomunitat s'incorporarà del servei de dements de les províncies mancomunades a partir del 1.r de gener de 1915.

II. La Mancomunitat exercirà el servei de dements, en la forma prescrita en les disposicions següents i en les que dicti el Consell Permanent per a completar-les i dur-les a compliment.

III. Els malalts de malalties mentals, amb la certificació d'un metge expressant el caràcter de l'afecció, seran admesos a la Clínica de psiquiatria i Asil d'observació que s'acorda instituir com clínica de tractament dels malalts aguts i oficina d'observació, classificació i distribució dels altres. Amb la certificació del Director i previ el compliment dels requisits legals vigents, el malalt ja observat serà admès en la secció corresponent de les institucions manicomials.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

IV. El tractament i guarda dels dements es farà en els establiments següents:

a) Dels aguts, en la Clínica de psiquiatria o Asil d'observació.

b) Dels que siguin capaços de treballar, en la Colònia agrícola que s'acorda organitzar.

d) Dels que presentin formes senils de demència, en un o més pavellons, que poden radicar en la Colònia agrícola o en el Manicomi general.

d) Dels deficients que siguin educables, en una secció mèdico-pedagògica, de règim especial, cas d'estar compresa en el Manicomi general o en la Colònia agrícola.

e) Tots els altres, en el Manicomi general, en seccions o pavellons adequats, segons el sexe i segons siguin agitats, semiagitats, idiotes complets, tranquils i criminals.

V. En aquests establiments podran fer pràctiques i realitzar investigacions els alumnes aprovats de la Facultat de Medicina, amb les condicions que fixi en el seu dia el Consell Permanent.

VI. Es procurarà que en cada un dels establiments hi hagi un nombre de places no gratuites, que es fixarà tenint en compte la població catalana i la proporció que en els establiments públics d'altres països es guarda entre les places gratuites i les pagades.

VII. Dintre dels límits i de la direcció assenyalada per aquestes Bases el Consell preparará el desenrotllament i l'efectivitat dels anteriors acords, tenint en compte els interessos creats que hagi d'indemnitzar, les exigències de la millor execució dels serveis i la major comoditat possible, dins de les lleis d'una ordenada economia, dels habitants de les diferents províncies.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

VIII. En el projecte de Pressupost de 1915 inclourà el Consell les consignacions necessàries per a incorporar-se des del 1.r de gener els serveis actuals, així com per a realitzar la part que, al moment de formular-lo, tingui ja suficientment preparada d'aquest projecte de nova organització.

Poden desglossar-se en dues, doncs, les tasques a acomplir que s'assenyalaven al Consell Permanent:

Preparar el traspàs de tal manera que aquest pogués fer-se el 1.r de gener de 1915 i desenrotllar el projecte de reorganització d'aquest servei, fixat en ses línies generals per la pròpia Assemblea, concretant-lo i ampliant-lo i anant preparant la seva execució.

La primera part d'aquesta feina fou feta immediatament.

El fet de la incorporació del servei ja representà, per ell sol, una millora ben positiva en la seva prestació. Així desaparegué d'una vegada, i per sempre més en afers d'aquesta mena, l'enutjosa divisió dels alienats de Catalunya, pels efectes de llur sosteniment, en naturals o bé en veïns de diverses «províncies», amb totes les irritants desigualtats i complicacions d'expedienteig que aquest règim d'artifici comportava, sobretot en tractar-se de dements les famílies dels quals, per diverses raons, no residien a la província catalana d'origen. Era aleshores que es podia donar el cas, no estant el malalt empadronat en cap població de la província de residència, que no hi hagués manera pràctica d'aconseguir esbrinar a compte de qui havien de córrer les despeses de sosteniment del boig, el qual sovint es trobava desemparat en mig del carrer, sense saber la família com ni a

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

PROJECTE DE CLÍNICA D'OBSERVACIÓ I HOSPITAL PER A TRACTAMENT DE MALALTIES NERVIOSES : PLÀNOL D'EMPLAÇAMENT

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

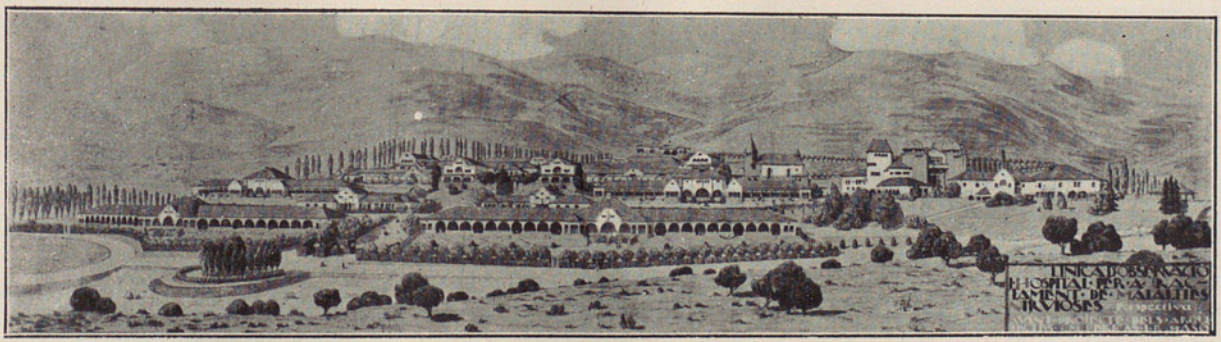

PROJECTE DE CLÍNICA D'OBSERVACIÓ I HOSPITAL PER A TRACTAMENT DE MALALTIES NERVIOSES : PERSPECTIVA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

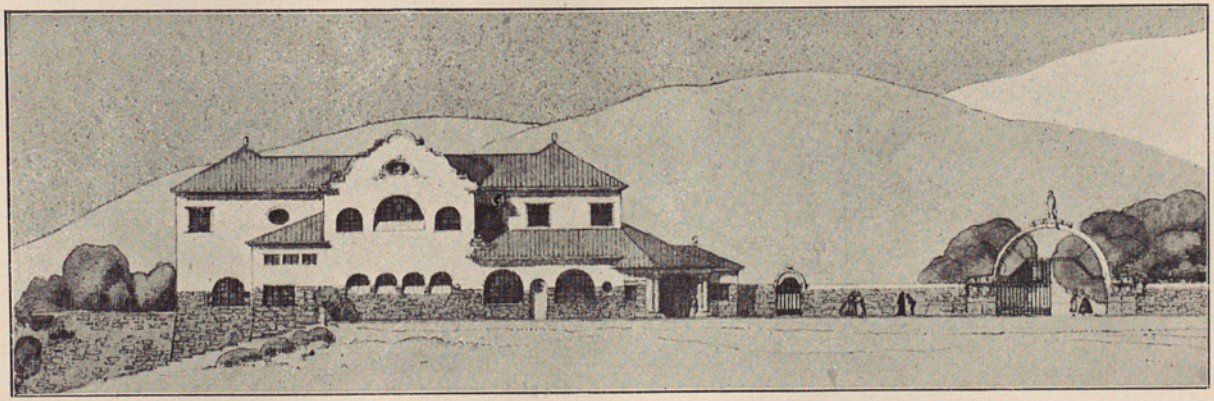

PROJECTE DE CLÍNICA D'OBSERVACIÓ I HOSPITAL PER A TRACTAMENT DE MALALTIES NERVIOSES : PAVELLÓ DE PORTERIA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

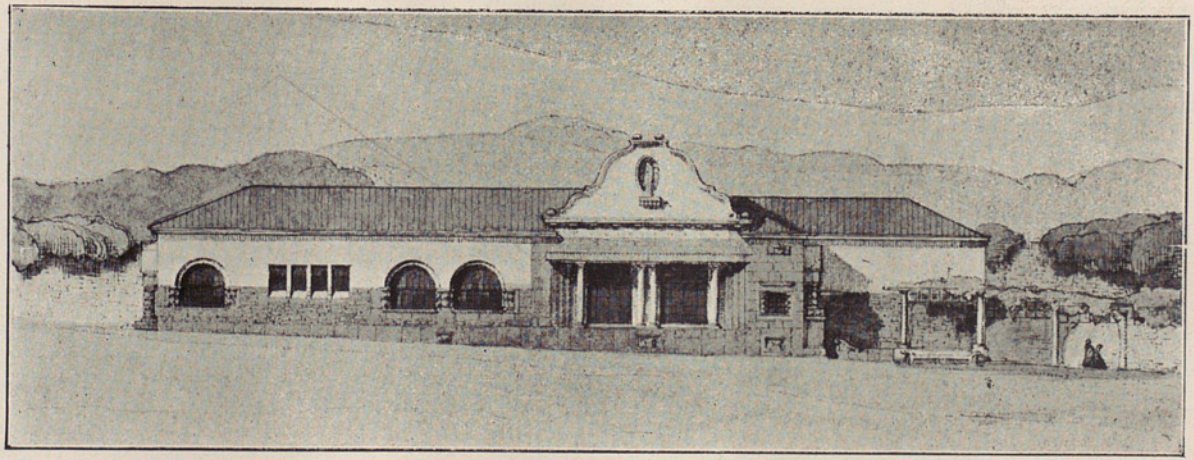

PROJECTE DE CLÍNICA D'OBSERVACIÓ I HOSPITAL PER A TRACTAMENT DE MALALTIES NERVIOSES : PAVELLÓ DE POLICLÍNICA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

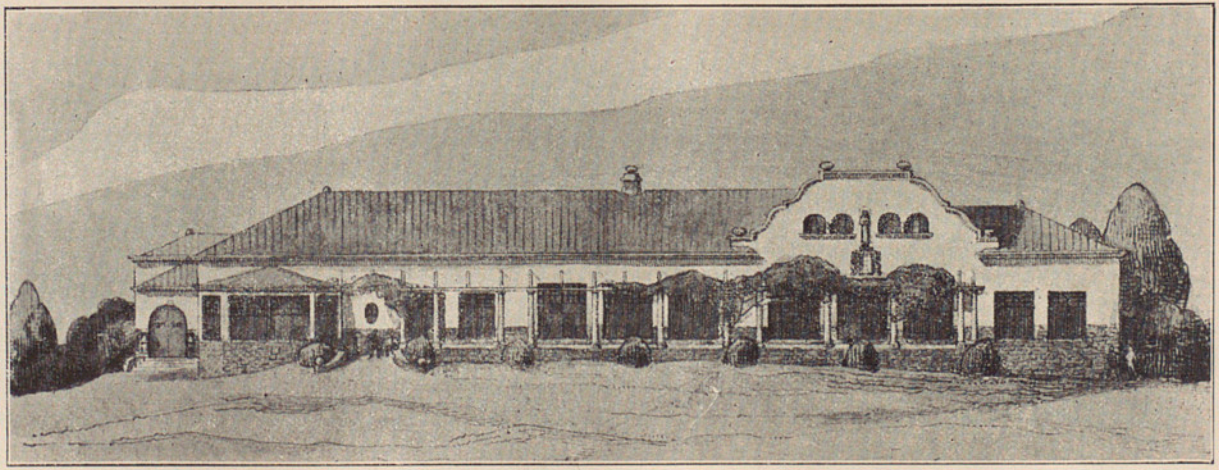

PROJECTE DE CLÍNICA D'OBSERVACIÓ I HOSPITAL PER A TRACTAMENT DE MALALTIES NERVIOSES : PAVELLÓ D'AGITATS

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

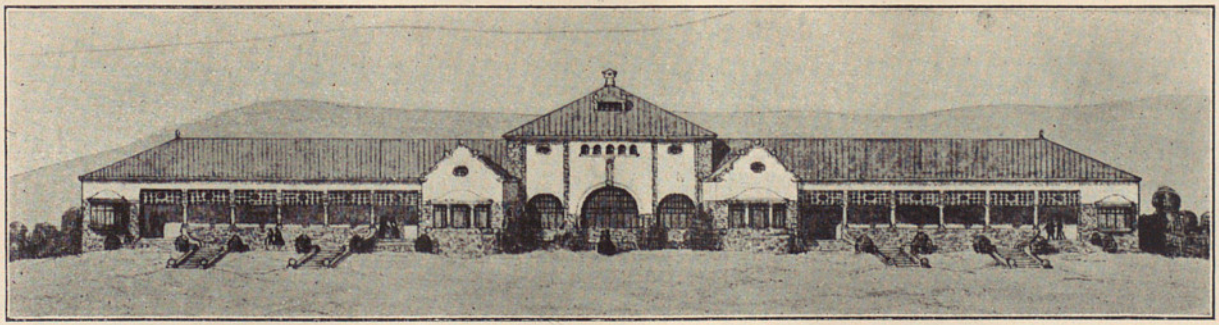

PROJECTE DE CLÍNICA D'OBSERVACIÓ I HOSPITAL PER A TRACTAMENT DE MALALTIES NERVIOSES : PAVELLÓ DE SEMIAGITATS

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

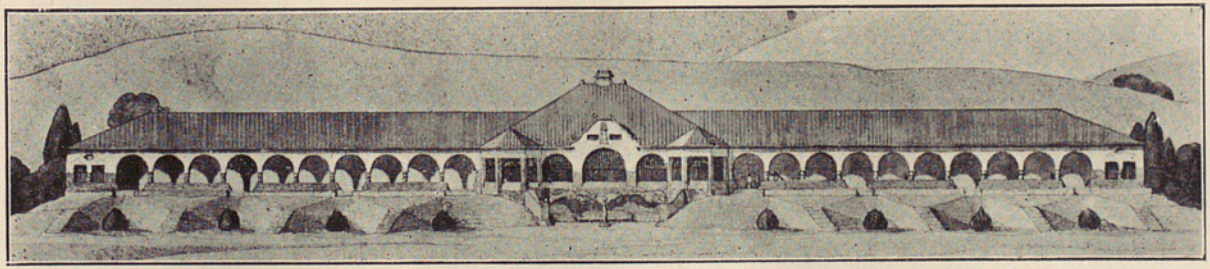

PROJECTE DE CLÍNICA D'OBSERVACIÓ I HOSPITAL PER A TRACTAMENT DE MALALTIES NERVIOSES : PAVELLÓ DE PACÍFICS

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

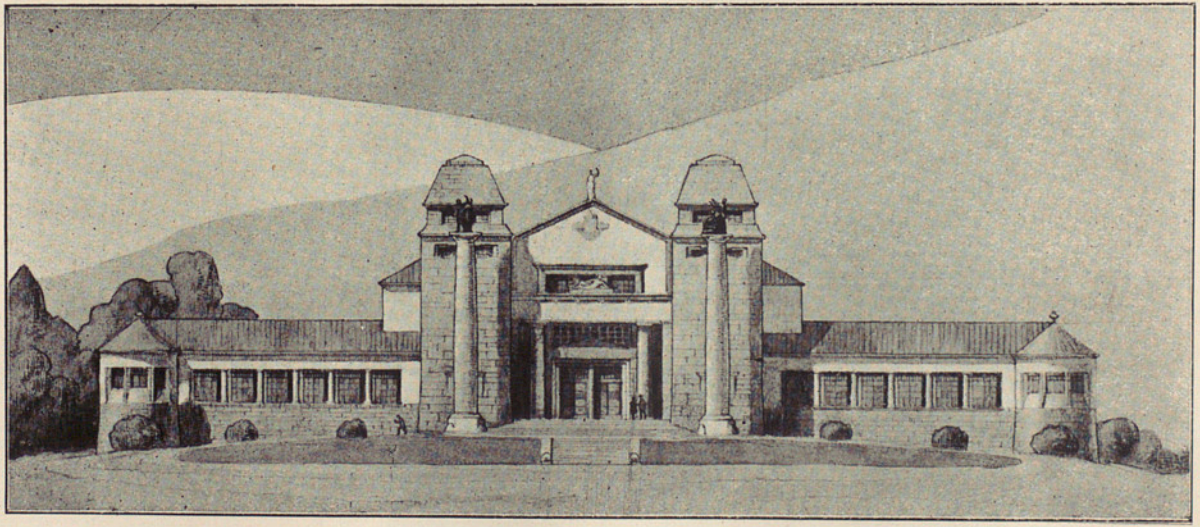

PROJECTE DE CLÍNICA D'OBSERVACIÓ I HOSPITAL PER A TRACTAMENT DE MALALTIES NERVIOSES : PAVELLÓ D'ENSENYANÇA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

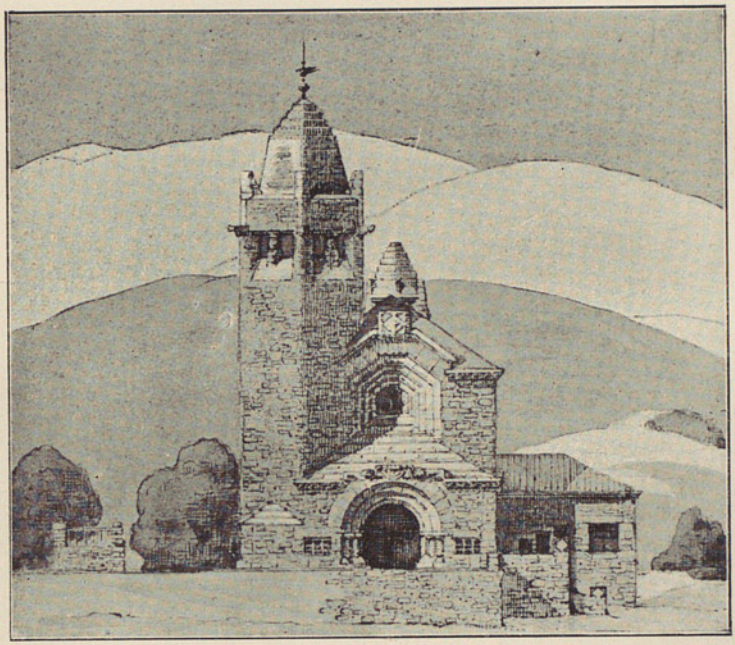

PROJECTE DE CLÍNICA D'OBSERVACIÓ I HOSPITAL
PER A TRACTAMENT DE MALALTIES NERVIOSES : CAPELLA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

qui havia de recórrer per a ésser atesa en sa desgràcia. Avui, però, tant se val que els dements siguin procedents d'una província com d'una altra; serà indiferent el lloc de llur residència : mentre demostrin condició de catalans, la Mancomunitat es farà càrrec de les despeses que ocasionin en el Manicomi que els correspon.

Quant a la tasca general de reorganització del servei, per tal de poder dur-la a terme sense negligir les necessitats més humils i immediates, les gestions del Consell es bifurcaren : d'una part, curà de formar-se un concepte definit, concret, precís, de la missió renovadora que li assignà l'Assemblea, de la complexitat de l'afer i del millor procediment a seguir per a la seva execució i, d'altra banda, estudià minuciosament l'estat actual del servei i de totes aquelles reformes que, sense perjudici de la tasca futura, podien anar-se introduint en la manera com el prestaven aleshores els manicomis on s'envien els alienats que empara la Mancomunitat de Catalunya.

Del fruit, fins a la data actual, de les esmentades gestions, se'n dóna compte detallat en el capítol que segueix.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

III

ACTUACIÓ DEL CONSELL PERMANENT EN LA TASCA DE REORGANITZACIÓ DEL SERVEI DE DEMENTS POBRES QUE LI FOU ENCOMANADA PER L'ASSEMBLEA.

A) *Millores en l'estat actual del servei*

L'augment en el número de dements asilats per compte de la Mancomunitat de Catalunya ha portat necessàriament un augment en la consignació del Pressupost destinada a aquest servei, en termes que, en el Pressupost per a 1915 s'hi consignaven 815,000 pessetes; en el de 1916, 876,771'46; en el de 1917, 945,816'68; en el de l'any 1918, 981,466'68, i en el de 1919 s'hi consigna la quantitat de 1.030,429'18 pessetes.

Observi's, però, que l'expressat augment no sols és degut al major número de dements asilats, sinó que obeeix també a les majors despeses que ocasiona el servei. Les despeses que ocasiona el Manicomi de Salt han anat creixent a mesura que pujava el preu en els queviures, robes, utillatge, medicaments, etcètera. Pel que fa referència al Manicomi de Sant Boy, la Mancomunitat ha accedit a la petició formulada per la Direcció, d'augmentar el preu de les estades en la quantitat de 0'20 pessetes cada una.

És de notar que, en concedir-se al Manicomi de Sant Boy de Llobregat l'augment en el preu d'estades a què anteriorment s'ha fet referència, foren imposades a l'empresa d'aquell establiment frenopàtic les següents condicions:

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

a) Implantació del treball com a tractament, sota prescripció facultativa.

b) Supressió absoluta de l'alcohol en tots els casos, excepció feta dels prescrits per facultatiu.

c) Espandiment i distribució ordenada dels esbarjos.

d) Subjectar a prescripció facultativa escrita, tots els canvis de pavelló i tot el regisme de depressions.

e) Ampliació de les fulles clíniques i comunicació mensual al Consell del resultat de les observacions científiques fetes pels facultatius.

f) Descongestió dels Departaments.

g) Creació d'un Departament d'allitats.

h) Implantació del regisme de banys en tots els Departaments amb caràcter de tractament mèdic i amb totes les installacions que requereixi aquest aspecte complementari del purament higiènic.

i) Establiment de les installacions d'electroteràpia necessàries per al tractament dels malalts.

De totes aquestes millores, les unes estan ja implantades i les altres estan en vies de realització.

En el Manicomi de Salt, propietat de la Mancomunitat, ultra totes aquelles reparacions i obres convenients per la deguda conservació i millora de l'edifici, com són, entre altres, la installació d'un departament per l'administració i la reforma del pavelló de la Direcció, s'hi establí l'any passat un servei d'hidroteràpia, i, últimament, s'hi ha creat un Laboratori pels serveis d'investigació, dotant-lo de tot l'instrumental necessari per a son adequat funcionament.

També ha estat objecte d'atenció, per part de

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

la Mancomunitat, la situació en què queden aquells malalts curats, o suficientment aliviats, cas que les circumstàncies aconsellin donar-los de baixa del Manicomi. Sovint es troben sols i sense recursos i, àdhuc tenint família, a vegades sos individus no poden o no volen auxiliar-los. A fi, doncs, de procurar remei a aquesta deplorable situació, s'ha pensat en implantar entre nosaltres, com s'ha fet amb bon èxit en diversos països, un organisme que exerceixi una benefactora tutela sobre els malalts compresos en els casos anteriorment esmentats i fins sobre aquells que tenint acolliment en llurs famílies necessiten no obstant de determinades precaucions per reprendre la vida normal.

Aquest assaig s'ha dut a la pràctica amb la creació d'un Patronat de dements curats adscrit al Manicomi de Salt, que complirà, dintre dels mitjans de què disposa la Mancomunitat de Catalunya, la finalitat més amunt esmentada, no solament assistint els malalts que surten del Manicomi, sinó també tutelant-los un cop posats en llibertat, procurant-los situacions apropiades, accelerant llur reingrés en cas de recaiguda, lluitant contra les causes d'alienació mental (alcoholisme, etc.), procurant desarrelar els prejudicis socials amb què són mirades les malalties mentals i els Manicomis i, finalment, prestant tota aquella assistència i protecció de què tan necessitats estan aquesta classe de malalts.

B) *Treballs inicials de renovació*

Hem dit que l'Assemblea de maig de 1914 formulà un projecte de reorganització del servei de de-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ments, i han estat ja transcrites les Bases aprovades del referit projecte.

El Consell, al qual encarregà l'Assemblea el desenrotllament i l'efectivitat dels esmentats acords, entengué que dintre d'allò que en ordre d'urgència ocupava indubtablement el primer lloc el pla general de reorganització, era la creació d'un hospital per al tractament de malalties mentals i nervioses on fossin assistits els psicòpates considerats curables.

A l'efecte, previ el corresponent concurs, fou adquirida, en terme de Santa Coloma de Gramanet, una finca anomenada Torre Ribera, de seixanta mojades aproximadament, pel preu de 100,000 pessetes.

Resolt així l'emplaçament de l'edifici, a fi d'apressar-ne la construcció, es feren públiques les Bases del concurs d'avant-projectes per a la installació i funcionament de l'esmentada clínica de malalties nervioses.

Constituïren el Jurat que havia de fallar el concurs d'avant-projectes, l'aleshores President accidental de la Mancomunitat, D. Romà Sol; els Consellers D. Agustí Riera, D. Josep Mestres i D. Josep Estadella; l'Arquitecte provincial de Barcelona, D. Josep Bori; el Director facultatiu del Manicomi de Salt, D. Salvador Vives i Casajoana, i el Director facultatiu del Manicomi de la Santa Creu, D. Joan Alzina i Melis.

Acudiren al concurs sis avant-projectes, que firmaven els Srs. D. Ramon Puig i Gairalt, D. Gaietà Buigas i Monrabà, D. Josep M.ª Pericas i Morros, junt amb D. Rafel Masó i Valentí, D. Adolf Ruiz i Casamitjana, junt amb D. Josep M.ª Pujol i de Barberà, D. Antoni Darder i Marsà, junt amb D. Claudi Duran i Ventosa, i D. Jeroni Martorell, junt amb

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

D. Francesc Folguera, essent declarats admissibles pel Consell tots aquests senyors concursants.

Com a conseqüència del referit concurs, s'encarregà als Arquitectes D. Josep M.ª Pericas i Morros i D. Rafel Masó i Valentí, la redacció del projecte definitiu de l'edifici. L'exposició dels diversos avantprojectes concursants quedà oberta al públic, per un termini de quinze dies (des del dia 27 de setembre de 1917), en el Palau de la Generalitat.

D'acord amb les atribucions que concedeix al Jurat la VIII de les Bases del concurs, el Tribunal ha fet ja, als autors de l'avant-projecte escollit, totes aquelles observacions que ha cregut oportunes. Continuen, doncs, ben encaminats i amb totes les garanties, els treballs que han d'ésser fermança, pel dia de demà, d'un definitiu encert per l'obra que la Mancomunitat té en projecte.

El pla general d'organització que l'execució d'aquesta Clínica d'observació i Hospital inicia tendeix a reconèixer i encarnar, en la pràctica, aquella fonamental distinció entre alienats aguts i crònics que ha d'ésser base, avui en dia, de tota acurada prestació del servei de dements.

Si és un fet demostrat que el tant per 100 de curacions aconseguides resulta molt diferent segons es tracti de pacients en un o altre període de la malaltia; si l'estadística diu que els resultats obtinguts són quasi negatius entre alienats crònics, mentre en els aguts arriben a assolir-se del 50 al 60 per 100 de curacions (a condició, és clar, que sigui empleat el tractament oportú en començar la malaltia i que tot seguit es disposi dels mitjans que els moderns avenços de la ciència de curar aconsellen), és cosa

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

indiscutible que caldrà donar tota mena de facilitats als afectats de malalties mentals pel ràpid ingrés en establiments a propòsit, alleugerint l'espedienteig i fent per manera que desaparegui la resistència de les famílies a reconèixer en el seu començament la realitat d'aquesta malaltia.

Facilitar l'ingrés (reduint l'expedient a la certificació d'un metge expressant el caràcter de l'afecció), allunyar de la casa de curació fins l'ombra de tot allò que, pel sentir popular, la pogués fer confondre amb un Manicomi, i dotar la Clínica, no res menys, de tots els mitjans adequats per al tractament de l'especialitat que serveix, són les bases que asseguren la viabilitat de la novella institució. Per elles no hi haurà ja en el públic aprensió o repugnància de sollicitar l'admissió d'alienats, i s'evitarà, només en aconseguir això, que les malalties mentals, avui absolutament abandonades en sos inicis, o subjectes a tractament equivocat o empíric, prenguin tot l'increment, fent sempre més llarga la curació i allunyant les probabilitats d'èxit, quan no la impossibiliten totalment.

Els malalts, un cop en la Clínica (espècie d'avantsala del Manicomi), seran degudament classificats pel resultat del diagnòstic, subjectant-se els aguts a tractament fins a llur curació, o fins que, passant a l'estat de crònica la dolència, motivés el trasllat del malalt, complerts tots els requisits legals, a l'Establiment adequat, segons la forma i caràcter de la demència soferta.

La dita Clínica, a la vegada que és centre de tractament de malalts aguts, serà Oficina d'observació, classificació, i distribució dels altres.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ACCIÓ SOCIAL

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Les orientacions del Consell, confirmades per l'Assemblea amb les consignacions dels Pressupostos, per a iniciar aquests serveis, assenyalen, dins la modèstia dels mitjans disponibles, la voluntat de no desatendre un ordre de problemes que guanya llocs preferents en el viure dels pobles.

I no havem únicament procurat servir les necessitats d'orientació afavorint els estudis d'entitats especialitzades en la matèria i cooperant a les obres preferentment socials d'institucions com la Quinta de Salud La Alianza, sinó que havem vigilat les necessitats més urgents de la quotidianitat del nostre viure, acudint, per compte propi, a posar-hi remei en la mesura que la nostra potencialitat econòmica ens ha permès.

Desgraciadament, havem topat amb tals dificultats, i el bon desig de la Mancomunitat ha hagut d'encabir-se dins d'una tal estretor de límits, que no poden, certament, les realitzacions que us presentem en aquest ordre de coses, satisfer el nostre interès en favor de les classes obreres del país.

S'han de considerar, doncs, les institucions que passarem a enumerar de seguida, com una mera iniciació, com l'expressió solament de l'anhel que sent la Mancomunitat d'entrar en el camí de les reformes socials que constitueixen, a hores d'ara, una de les obres primordials a realitzar, i una de les més altes preocupacions dels governants de tots els pobles.

Hem assenyalat ja la causa que impedeix avui a la Mancomunitat desenrotllar amples iniciatives en

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

aquest camp de l'acció social. Les reformes socials són altament dispendioses, perquè llurs beneficis han de distribuir-se sobre multituds. La Mancomunitat no podria soportar les enormes càrregues que en els seus Pressupostos li representaria el desenrotllar un vast programa en aquest ordre de coses.

Heu's aquí per què, si bé amb recança, hem hagut d'ajornar els nostres propòsits i limitar-nos, entretant, a instaurar les institucions que segueixen, sobre les quals ens limitarem a donar-ne una idea sintètica.

I

CONCESSIÓ DE PENSIONS A OBRERS QUE HAGIN COMPLERT L'EDAT DE SETANTA CINC ANYS

I. — Els Ajuntaments acordaran un passament als vells que resideixin en llurs respectives poblacions, subjectant-lo a les condicions que tinguin a bé acordar i assenyalant en els respectius Pressupostos les quantitats corresponents.

II. — Les pensions hauran de concertar-se amb la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, perquè, com a delegada de l'Institut Nacional de Previsió, obtinguin la bonificació concedida per l'Estat.

III. — Les pòlisses o llibretes seran de renda vitalícia immediata, i no podran ésser objecte d'embargament ni retenció de cap mena, havent de servir únicament i exclusivament per al socors del pensionat.

IV. — La Mancomunitat bonificarà les pensions

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

concedides pels Ajuntaments dins dels següents límits: la bonificació no serà mai superior a l'import de la pensió concedida per l'Ayuntament; i tampoc podrà passar, la dita bonificació o remesa de la Mancomunitat, de *noranta una pessetes anuals* per vell pensionat.

V. — Els beneficiaris de les pensions que bonificarà la Mancomunitat, hauran de reunir les condiciones que es detallen:

a) Haver complert l'edat de setanta cinc anys.

b) Ésser de bona conducta.

c) Ésser indigent i desvalgut, això és : mancar de recursos propis i que no els tinguin tampoc els seus propparents, i no estar acollit a cap establiment de beneficència o rebre'n l'auxili.

d) Haver treballat la major part de la seva vida.

e) Ésser fill de Catalunya, o, almenys, resident en ella durant els trenta anys darrers.

f) Ésser veí de la població de més de deu anys.

VI. — La remesa de la bonificació de la Mancomunitat es farà per semestres, imposant-se les quantitats corresponents en la Caixa de Pensions o en les seves sucursals.

VII. — Les pensions es pagaran als vells o a les persones que els tinguin recollits, setmanalment.

VIII. — Els Ajuntaments constituiran Juntes de Patronat que cuidaran de l'admissió de les sol·licituds i del règim del servei en el respectiu Municipi. En les dites Juntes de Patronat tindran representació tots els estaments i totes les organitzacions econòmiques i socials del Municipi. La Mancomunitat de Catalunya podrá nomenar també persona que la representi dins de la pròpia Junta.

IX. — Les Juntes de Patronat podran assessorar-se,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

per al millor compliment de llur missió, de l'Oficina d'Acció Social de la Mancomunitat, a la que anualment hauran de trametre, mitjançant el respectiu Ajuntament, una succinta Memòria de llur gestió.

X. — Per a la primera anyada d'aquest servei, s'acorda destinar-hi la quantitat de *quinze mil pessetes*, amb càrrec a la partida corresponent del Pressupost de 1919.

II

ASSEGURANÇA A FAVOR DELS INFANTS ASILATS

L'organització de la dita assegurança, ha estat duta a terme d'acord amb les Bases que segueixen:

I. — La Mancomunitat de Catalunya instituirà l'assegurança infantil en tots els establiments benèfics provincials de la nostra terra, a l'objecte de formar, a favor dels asilats, un capital dotal cobrador per aquells en complir els vint anys d'edat..

II. — Les llibretes es concertaran amb la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis de Barcelona, per a contribuir a l'Obra Maternal, instituïda per la dita Caixa.

III. — Les imposicions a nom dels infants assegurats, es faran per la Mancomunitat des dels dos als quinze anys d'aquells.

IV. — Complerta pels assegurats l'edat dels quinze anys, podran continuar voluntàriament fent imposicions en les seves respectives llibretes, a les quals s'aplicarà també qualsevol donatiu que en el successiu rebessin els infants asilats.

V. — Complerts els quinze anys, i en abandonar l'Establiment benèfic, l'assegurat, bé per prescripció

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

reglamentària, bé per voluntat pròpia, se'ls remetrà la llibreta representativa del capital dotal format. El Consell, però, condicionarà la forma i el temps de la remesa del capital, atesa la finalitat de la Institució, dins el terme màxim de vint anys, fixat en la base primera. S'exceptuaran aquells que siguin afillats per alguna persona.

VI. — Igualment s'exceptuaran aquells que per llur comportament hagin estat expulsats de l'Establiment.

VII. — Les llibretes dels assegurats que morin abans dels vint anys, les dels que siguin afillats i les dels esmentats en la base anterior, es cancel·laran, distribuint-se el capital que en aquell moment representin entre les dels altres assegurats del mateix Establiment. Aquesta operació es farà anualment en el mes de gener, respecte dels casos ocorreguts en el transcurs de l'any anterior.

VIII. — Anualment la Mancomunitat destinarà, als fins esmentats en aquestes Bases, la quantitat de 50,000 pessetes, la qual podrà ésser augmentada o rebaixada en els Pressupostos anuals, segons sigui el nombre d'imposicions que s'hagin de fer.

III

BORSES DE TREBALL MUNICIPALS

Heu's aquí les Bases acordades per a llur organització i funcionament:

I. — La Mancomunitat de Catalunya, d'acord amb la Borsa del Treball de Barcelona, impulsarà

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

l'establiment, arreu de Catalunya, d'Oficines de col·locació per als obrers.

II. — Es procurarà que, com més aviat millor, les dites Oficines, o Borses de Treball, es constitueixin en les disset poblacions de Catalunya que tenen un nombre superior a deu mil habitants, i en aquelles altres que, amb tot i no arribar al dit nombre d'habitants, siguin centres de comarques industrials d'importància.

III. — Com a assaig, s'establirà també una Oficina de col·locació de treball agrícola en una comarca de Catalunya, on es cregui convenient.

IV. — Les Oficines de col·locació, o Borses de Treball, que es creïn, hauran de tenir caràcter municipal, això és, hauran d'ésser establertes pels Ajuntaments, els quals facilitaran local, personal i material.

V. — Cada Ajuntament nomenarà, per al règim de l'Oficina o Borsa corresponent, una Junta o Patronat, la qual estarà composta, ultra un representant de l'Ajuntament, que podrà ésser el mateix Alcalde, i serà President de la Junta, de sis Vocals, tres designats per les entitats patronals i tres per les obreres de la població o comarca.

VI. — La Junta o Patronat de cada Borsa formarà el seu reglament interior, havent-ne de trametre còpia a l'Oficina d'Acció Social de la Mancomunitat, així com de totes les modificacions que en el successiu s'introduïssin en l'esmentat reglament.

VII. — Totes les Oficines o Borses de Treball estaran en relació constant amb la de Barcelona, la qual, per a aquest efecte, es considerarà central.

VIII. — Per al registre d'oferiments i demandes, les Borses portaran una documentació idèntica, ajus-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

tada als models que l'Oficina d'Acció Social de la Mancomunitat facilitarà a totes.

IX. — Les Borses del Treball locals donaran preferència, per a les collocacions, als obrers de la mateixa població o de la comarca corresponent. Cas de no poder, dins d'un terme breu, cobrir les places ofertes, trametran a la Borsa de Barcelona la corresponent nota, que s'ajustarà també a model, perquè aquesta procuri proveir-la.

X. — Les Borses locals, mitjançant una constant propaganda en la premsa comarcal, faran conèixer llurs serveis al públic, així com hauran també d'anunciar en ella les places ofertes pels patrons, ultra els altres mitjans que considerin convenients perquè els obrers puguin tenir coneixement d'aquells serveis.

XI. — En cas de vaga general o de lockout, les Borses suspendran en absolut llurs serveis quant als oficis afectats pels dits conflictes, fent-ho saber al públic immediatament que en siguin sabedores.

XII. — Mensualment, les Borses locals trametran a l'Oficina d'Acció Social de la Mancomunitat una nota o quadre estadístic de llurs serveis.

XIII. — Les despeses que el sosteniment de les Borses ocasioni, aniran a càrrec dels respectius Municipis, però seran aquelles subvencionades per la Mancomunitat.

XIV. — Les dites subvencions no podran excedir mai de la meitat de l'import total de les dites despeses ni de la xifra de 1,000 pessetes anuals.

XV. — Per a tenir dret a la subvenció de la Mancomunitat, les Borses locals hauran de remetre a l'Oficina d'Acció Social de la Mancomunitat llurs estats de comptes anuals, així com tots els compro-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

vants necessaris. La Mancomunitat, en vista d'ells, acordarà la subvenció per a l'anyada següent.

XVI. — Transitòriament, en el primer any d'exercici de les Borses, la Mancomunitat acordarà la forma i quantia de la subvenció, dins els límits fixats en la Base catorzena.

XVII. — Totes les Borses hauran de tenir un fons de viàtic, destinat a ajudar als obrers que per a collocar-se s'hagin de traslladar de la població on resideixi la Borsa, a satisfer les despeses de viatges que això els ocasioni. De la subvenció de la Mancomunitat, una quarta part, almenys, serà destinada a nodrir tal fons.

XVIII. — La Mancomunitat gestionarà de les Companyies de ferrocarrils i altres empreses dedicades al transport de viatgers, una bonificació dels preus dels passatges per als obrers que es trobin en el cas esmentat en la base anterior.

XIX. — Per a les despeses que ocasioni aquest servei durant l'any 1919, la Mancomunitat acordà destinar-hi la quantitat de 10,000 pessetes, que figuren, a tal objecte, en el Pressupost corresponent a la Secció d'Acció Social.

IV

INTERVENCIÓ DE LA MANCOMUNITAT EN ELS CONFLICTES DEL TREBALL

La guerra mundial, provocant l'encariment de la vida, rompent el normal funcionament de les lleis econòmiques, i estimulant els naturals desigs d'arri-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

bar a un grau de major justícia social, ha fet que a tot el món les reivindicacions obreres es plantegin amb intensitat vivíssima, i siguin ara objecte de la més fonda atenció de tots els governants.

No poden ésser defugides en un país de tan complexa riquesa industrial, com és Catalunya, aquestes qüestions que ens vénen imposades per la situació d'Europa. Malauradament hi ha entre nosaltres, tant per part de les organitzacions obreres, com de les organitzacions patronals, una tradició de recel que els impideix de cercar-se i intel·ligenciar-se; sovint fins manquen els òrguens adequats per a donar solucions normals als plets del treball.

Però, justament les qüestions socials presenten caràcter d'una tal urgència, que no es pot demorar l'intervenir-hi. I no hi ha que esperar la instauració de l'autonomia política de Catalunya, per a intentar posar remei a una necessitat tan urgent. Així escau a la Mancomunitat, com a la més alta representació de la nostra terra, dirigir-se a les agrupacions patronals, a les entitats obreres, als nuclis intel·lectuals, i a les Corporacions que representen els interessos col·lectius del país, invitant-los a intentar, en cas de conflicte, entre els dirigents i els servidors de la producció, solucions d'harmonia, ja que de no seguir-se aquest camí, tot conflicte social pendria aspecte de violència i produiria en definitiva pertorbacions profundes i perjudicis enormes a la riquesa de Catalunya.

Per totes les dites raons, la Mancomunitat té, en principi, acordat dirigir-se a les representacions obreres i patronals de la indústria i localitat en què es promogui alguna diferència, oferint interposar els seus serveis de mediació per a la resolució pacífica dels

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

conflictes del treball en bé dels interessos de tots, i crear els organismes adequats per a l'esmentat servei tècnic d'intervenció.

V

INSTITUCIÓ CATALANA DE POLÍTICA SOCIAL

Per tal que prepari els projectes d'acord referents a qüestions i problemes socials; curi de l'organització i funcionament de les institucions de caràcter social que tingui establertes i vagi establint la Mancomunitat; prepari l'aplicació i execució de les lleis de caràcter social; i propulsi sempre a Catalunya l'acció social governativa en profit de les classes populars, i especialment dels estaments obrers, la Mancomunitat ha pres acord de crear amb funcionament autònom, l'organisme que es denominarà Institució catalana de política social.

L'esmentada institució es compondrà d'un Consell superior de direcció i de dues grans seccions, una tècnica i l'altra de govern.

Compondran el Consell superior de direcció un President i el número de vocals que es determini, nomenats pel Consell Permanent de la Mancomunitat, per les Corporacions que representin interessos patronals i per les associacions obreres, en la forma, nombre i proporció, que oportunament serà determinada. El Consell superior de direcció designarà un Comitè executiu. La Mancomunitat designarà interinament una Comissió de persones expertes en estudis socials, que iniciaran el funcionament del nou organisme i prepararan el funcionament definitiu del seu Consell de direcció.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

La Secció de govern de la institució tindrà a son càrrec el funcionament de totes les institucions de caràcter social que estableixi la Mancomunitat, i la inspecció, compliment i execució de les disposicions que en resultin.

La Secció tècnica prepararà els projectes d'acord que se li encomanin i els d'iniciativa pròpia, informarà el Consell superior de direcció i les Seccions de govern amb els estudis que se li assenyalin, funcionant en quatre departaments : d'informació i bibliografia, de legislació i preparació de projectes socials, d'estadística i de conciliació i arbitratge.

Les funcions d'aquesta Secció tècnica seran encomanades al Museu Social, posant-se immediatament a disposició de la Presidència, la qual està autoritzada per a realitzar, prop de la Diputació i de l'Ajuntament de Barcelona, les gestions necessàries perquè el Museu Social pugui ésser adaptat al nou organisme, i per fer totes les altres gestions encaminades a què la Institució catalana de política social, comenci a funcionar de seguida.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

SERVEI D'ESTUDIS SANITARIS

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Aquesta Secció, dirigida per l'Institut de Ciències, va ésser creada en 1915 amb la finalitat limitada, però de possibles solucions pràctiques immediates, que la seva primera denominació mostrava : *Servei tècnic del Paludisme.*

Lo viu que és en diverses comarques catalanes, corresponents a les quatre parts de Catalunya, el problema de les febres palúdiques, la relativa facilitat que la solució del problema, a semblança d'altres països, ofereix; el cabal de profonds coneixements del Dr. Pittaluga, a l'experta direcció del qual s'encomanaren els treballs, diligentment auxiliat pel Dr. Sayé, advocaven el començar per aquí l'obra extensa de l'estudi de sanejament de les terres catalanes.

Fins limitat el camp de l'activitat, en el començament no va ésser escassa la feina, on tot estava per fer, i on únicament treballs escassos i fragmentaris, encara que alguns de considerable vàlua, es trobaven.

L'estudi metòdic del problema plantejat, exigia com a premises indispensables una munió de dades que fou precís anar recollint i depurant pacientment amb l'ajuda del zel digne de lloança de bon nombre de doctors catalans residents a les encontrades infectades.

Fruit d'aquesta intensa i callada labor, va ésser la publicació de la primera obra *Treballs del Servei tècnic del Paludisme* 1915-1916, on hi consten els següents capítols:

El problema del Paludisme.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

La pràctica de la profilàxia antipalúdica : Orientacions actuals.

El paludisme a Catalunya.

Assaig d'una bibliografia històrica de paludisme a Catalunya.

El paludisme a la Vall de l'Ebre.

Enquestes i assaigs profilàctics fets pel Servei a la Vall de l'Ebre, 1915-1916.

El paludisme a Salou-Vilaseca, 1915-1916 : assaigs profilàctics.

El preu de la quinina i el problema del paludisme.

Taula bibliogràfica.

Ultra profusió de gravats, hi figuren quatre mapes de les zones palúdiques catalanes.

Interès, no menys preeminent que la malària, ofereixen davant dels ulls de l'higienista moltes d'altres qüestions que, relacionades amb la salut pública, tenen estat de realitat permanent; aquesta consideració va moure a proposar l'ampliació del camp de les activitats del Servei que, sots l'actual denominació de «Servei d'estudis Sanitaris», es dividí en tres seccions; una, que ha continuat ocupant-se del paludisme; altra, de la tuberculosi, i altra, d'epidemiologia, encomanades, respectivament, sots la alta inspecció del Dr. Pittaluga, als Drs. Pittaluga, al Dr. Sayé i al malaguanyat Dr. Dalmau, dissortadament arrebatat a la ciència catalana mentre feia estudis sobre l'epidèmia de grip de la tardor de 1918.

Després d'engrandida l'esfera d'acció, s'han portat a terme : la continuació dels treballs referents al paludisme; la recollida de dades i formació i depuració d'estadístiques que pertanyen a la tuberculosi a Catalunya; la recopilació de la bibliografia catalana

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

de tuberculosi. S'ha assenyalat la presència, a Tortosa i en les rates de claveguera de Barcelona, de la febre íctero-hemorràgica, amb isolament del germen i practicat una enquesta entre els metges catalans sobre l'epidèmia de grip passada.

Tots aquests treballs veuran la llum en el segon volum, pròxim a publicar-se pel Servei.

El pla de treballs i estudis per a l'any 1919, es conté en l'índex següent:

Paludisme : Sanejament del fogar d'Almacelles. Sanejament de Salou.

Tuberculosi : Estudi de l'índex d'infecció infantil mesurable a les Escoles, Hospicis, etc.

La base econòmica de la lluita antituberculosa a Catalunya; aportacions (Estat, llei d'assegurança contra la malaltia, organitzacions socials).

Projecte total de la lluita antituberculosa a Catalunya. Solucions immediates.

Epidemiologia : Enquesta sobre la tifoidea a Catalunya. Projecte de sanejament elemental. Assaigs de vacunació en pobles i ciutats. Estudi d'una organització sanitària completa a la frontera catalano-francesa. Estudi d'una organització demogràfica. Cursos ambulants de divulgació i pràctica de mètodes de diagnòstic de les infeccions més freqüents.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CAIXA DE CRÈDIT COMUNAL

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

I

ORGANITZACIÓ I FUNCIONAMENT DE LA CAIXA DE CRÈDIT COMUNAL

Tots els Ajuntaments, en llur esfera més o menys modesta, han de realitzar millores que aprofitin a les generacions futures, i com que amb els recursos ordinaris és difícil trobar mitjans per a portar a cap les dites millores, han d'acudir forçosament al crèdit i, per tant, el fet freqüentment observat que *no tots els municipis tenen deute, no tots utilitzen el crèdit*, és un fet que ha de desterrar-se de tot país que vulgui progressar.

Per altra banda, quasi tots els Ajuntaments de Catalunya es poden considerar com exclusits de l'ús del crèdit, tal com fins avui es realitzen les operacions creditícies, o sigui l'emissió d'obligacions, puix la relativa poca importància de les sumes que cada corporació necessita els elimina de fer les dites emissions, que per l'escàs mercat que assolirien no serien ben acollides, essent difícil llur col·locació.

Ambdós problemes els va resoldre la Mancomunitat de Catalunya al crear la Caixa de Crèdit Comunal.

En l'Assemblea del mes de maig de l'any 1914 es va aprovar el projecte de creació de la Caixa de Crèdit Comunal que, a l'igual que les institucions similars que funcionen en els països més avançats del món, té per objecte recollir, mitjançant grans emprèstits, representats per títols de regular i constant cotització

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

en Borsa, els cabals anònims fills de l'estalvi o del negoci que cerquen col·locació segura i mercat constant, cabals que són prestats per la Caixa als Ajuntaments que per si sols no els trobarien.

Sotmesos al Govern els Estatuts de la Caixa, foren aprovats per R. O. de 20 de setembre de 1914.

La Caixa de Crèdit Comunal és una institució autònoma, dintre de la Mancomunitat. Son funcionament el regulen els seus Comitès Directiu i Administratiu, compostos de Diputats provincials, homes de negocis, financiers i tècnics competents, com si diguéssim veritables Consells d'Administració. Llur presidència correspon al President de la Mancomunitat.

La finalitat de la Caixa de Crèdit Comunal a l'ésser creada era, com hem dit, facilitar mitjans econòmics sols als Ajuntaments de Catalunya, però va fer-se una excepció en favor dels Sindicats agrícoles, base de la prosperitat agrícola catalana, i a qui l'escassa educació creditícia del nostre país té abandonats.

La Caixa de Crèdit no representa cap gravamen per la Mancomunitat. Son funcionament està calculat de tal manera que el petit benefici que, sense ànim de lucre, fa en llurs operacions, li basta per a atendre ses despeses i formar un fons de reserva per futures contingències.

A l'establir-se la Caixa, la Mancomunitat li féu donació de 60,000 pessetes per a començar les seves operacions, quantitat que la Caixa retornarà a la Mancomunitat quan el seu fons de reserva arribi a 500,000 pessetes.

Després d'aquest donatiu, creà la Mancomunitat un emprèstit denominat emprèstit especial de la Caixa de Crèdit Comunal, de 10.000,000 de pessetes al 4 $^1/_2$ per 100 d'interès anual, amortitzable en cinquanta

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

PRÉSTEC A L'AJUNTAMENT DE PINEDA : CASA CONSISTORIAL

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

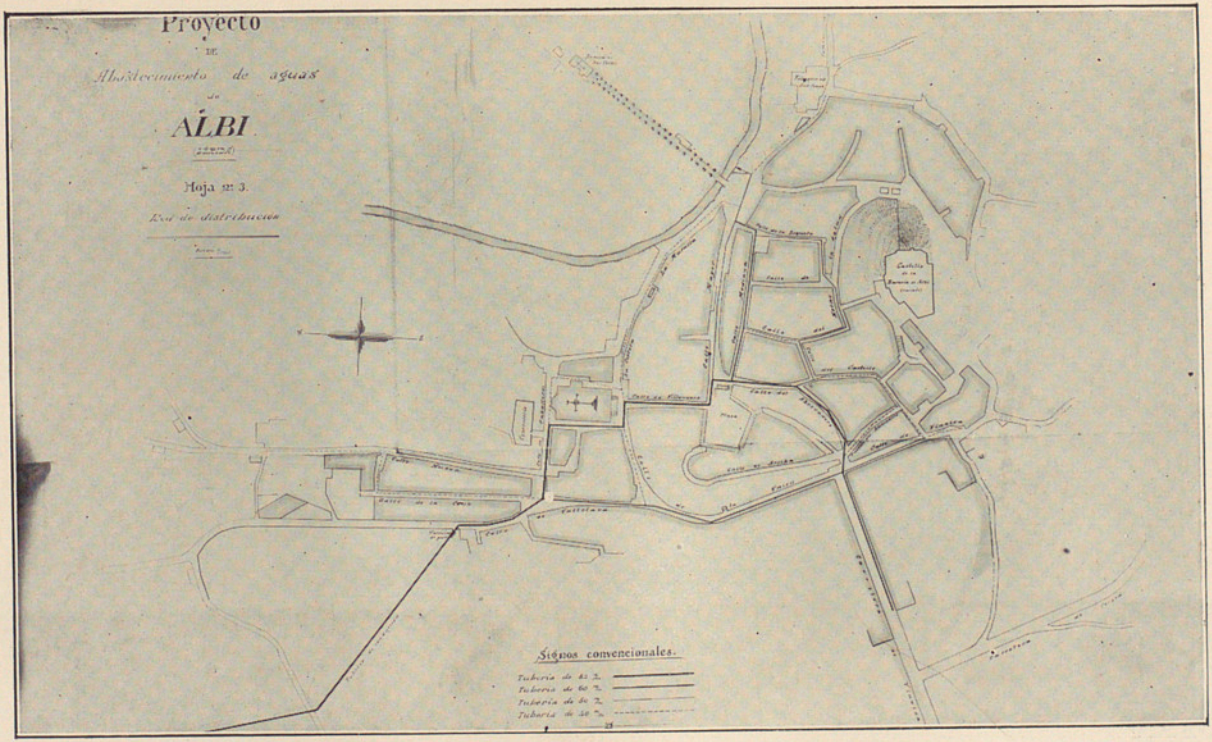

PRÉSTEC A L'AJUNTAMENT D'ALBI : XARXA DE DISTRIBUCIÓ DE L'ABASTIMENT D'AIGÜES

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

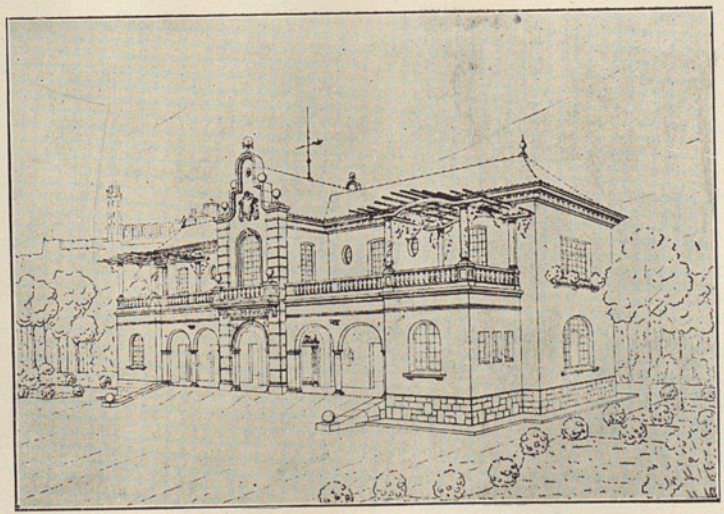

FRÉSTEC A L'AJUNTAMENT DE LLEYDA : GRUP ESCOLAR

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

PRÉSTEC A L'AJUNTAMENT DE LLEYDA : EMPEDRAT DEL CARRER DE SANT ANTONI

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

PRÉSTEC A L'AJUNTAMENT DE LLEYDA : ESCORXADOR

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

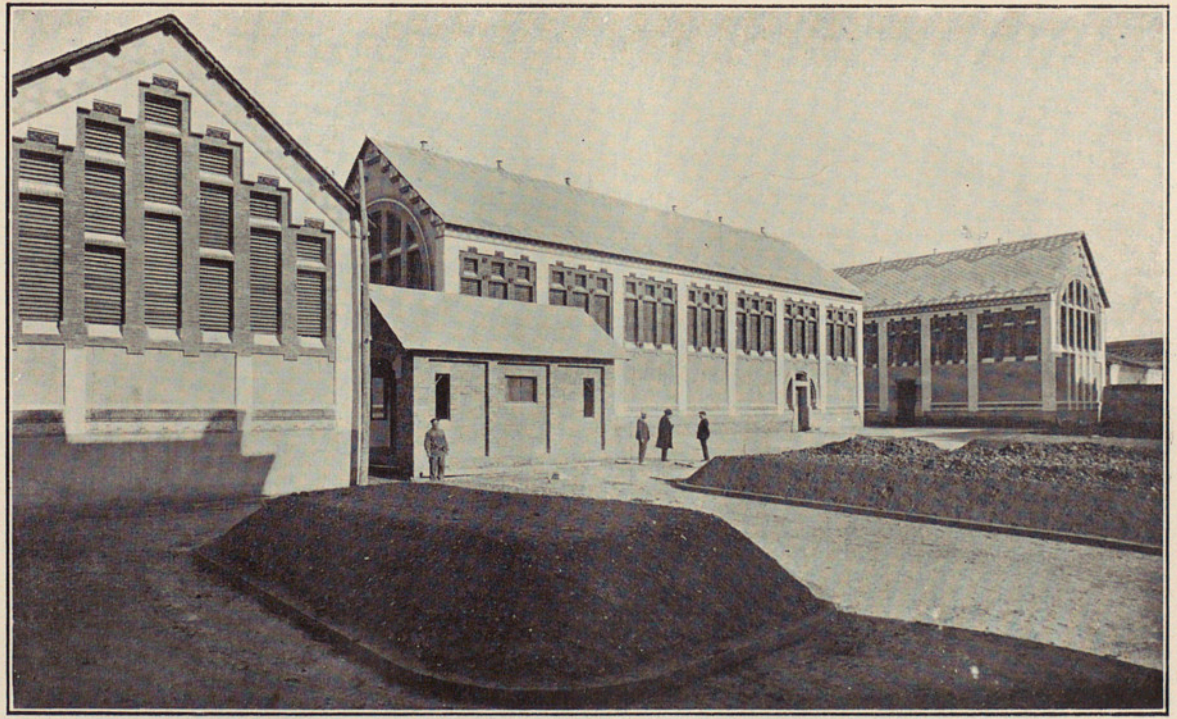

PRÉSTEC A L'AJUNTAMENT DE LLEYDA : ESCORXADOR

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

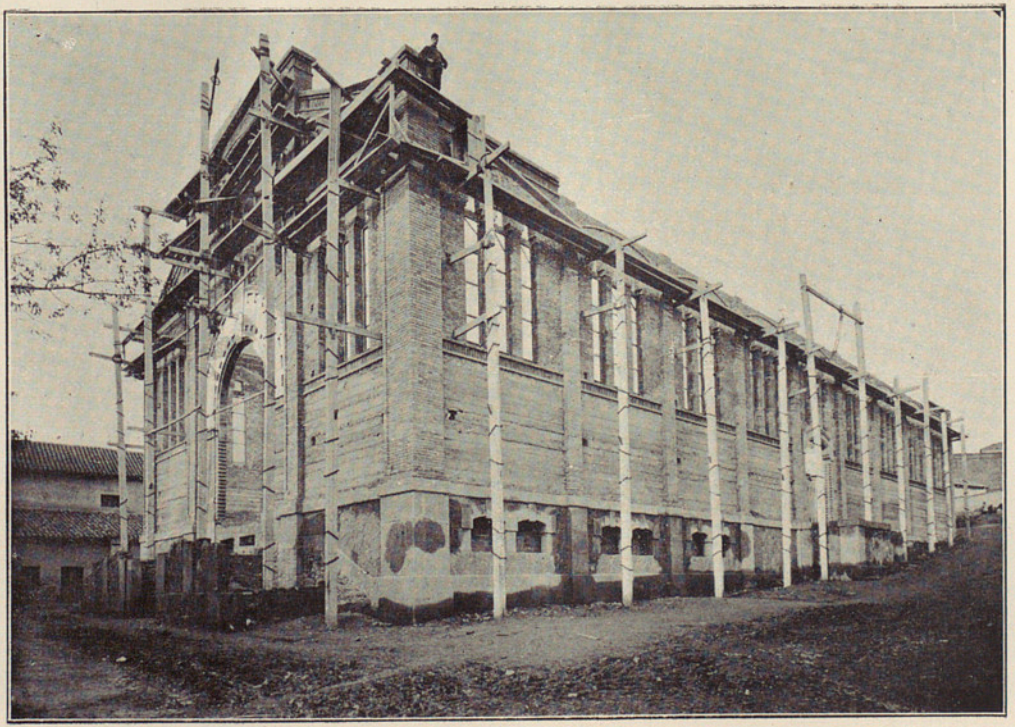

PRÉSTEC A L'AJUNTAMENT DE LLEYDA : MERCAT NOU

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

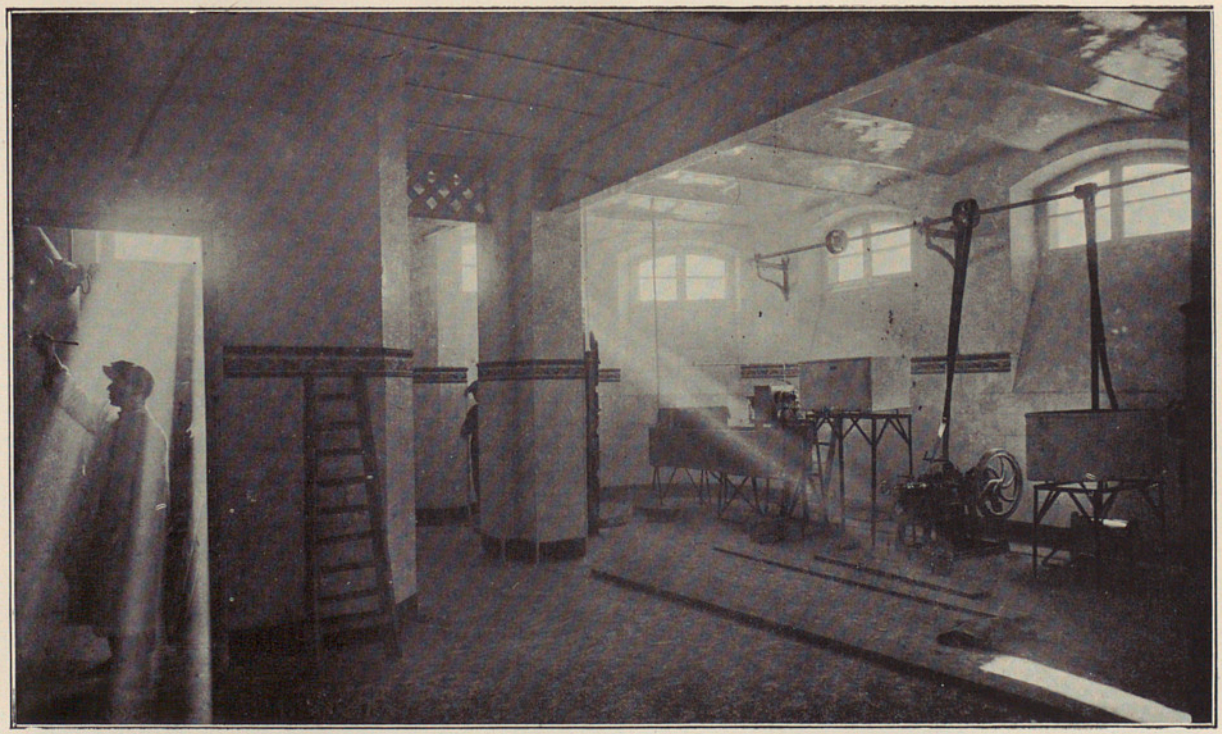

PRÉSTEC A L'AJUNTAMENT DE LLEYDA : LA GOTA DE LLET
Interior de l'edifici

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

PRÉSTEC A L'AJUNTAMENT DE LLEYDA : BASSA DEPURADORA PER A L'ABASTIMENT D'AIGÜES

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

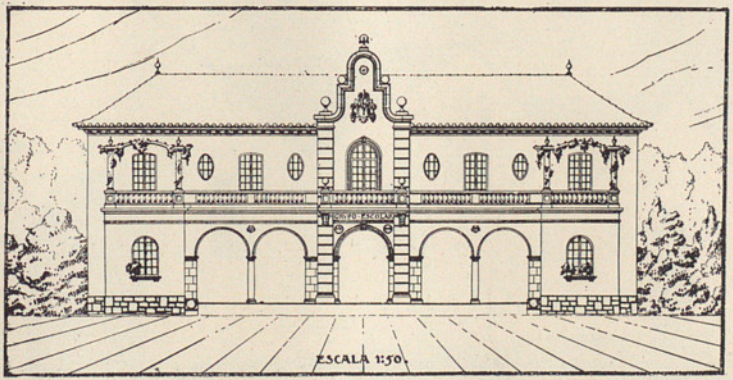

PRÉSTEC A L'AJUNTAMENT DE JUNEDA : GRUP ESCOLAR

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

PRÉSTEC AL SINDICAT DE MASROIG : CELLER COOPERATIU

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

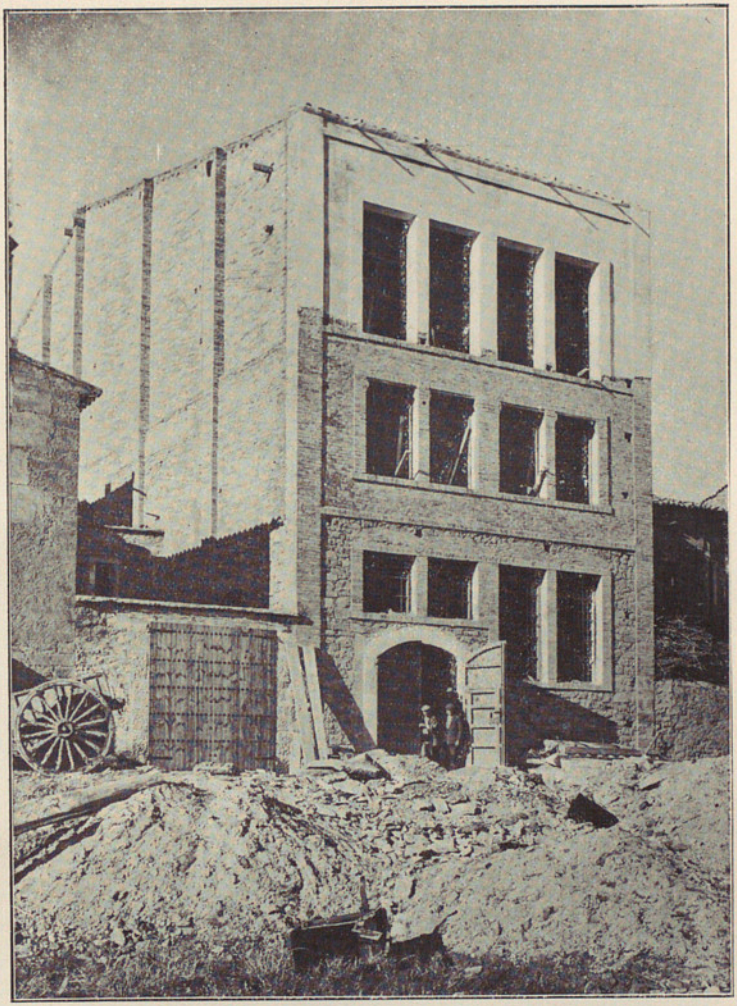

PRÉSTEC AL SINDICAT AGRÍCOLA D'ARTESA : FÀBRICA D'OLIS, EN CONSTRUCCIÓ

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

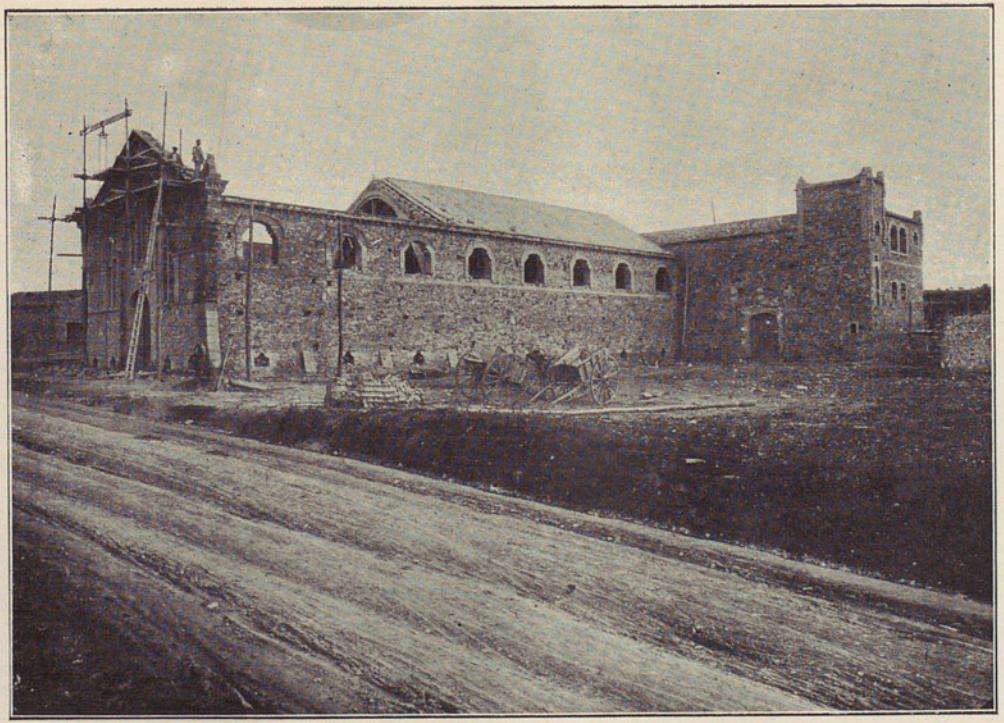

PRÉSTEC AL SINDICAT AGRÍCOLA DE ROCAFORT DE QUERALT : CELLER COOPERATIU, EN CONSTRUCCIÓ

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

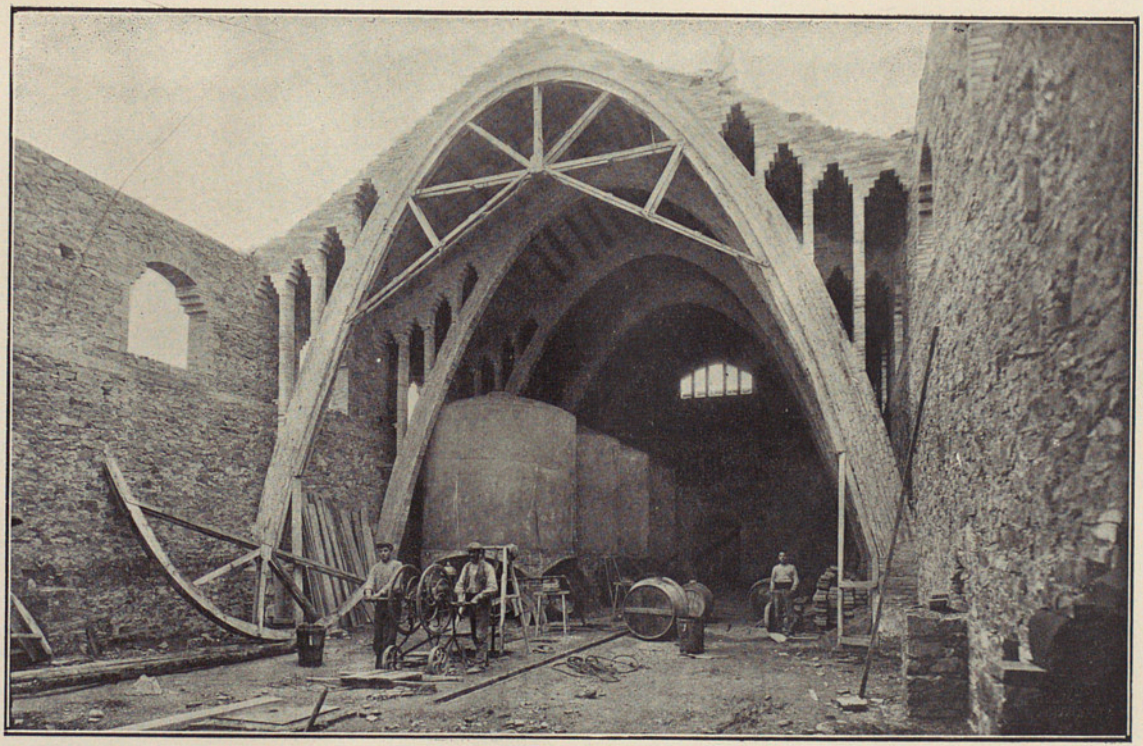

PRÉSTEC AL SINDICAT AGRÍCOLA DE ROCAFORT DE QUERALT : CELLER COOPERATIU, EN CONSTRUCCIÓ
Interior

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

cinc anys, representat per 20,000 títols. Se'n posaren en circulació 4,000, que foren col·locats en el mercat per la intermediació de la Banca Arnús, amb la qual entitat va establir-se de moment un servei de tresoreria per a no perdre interessos.

Amb el producte de la col·locació de dites 4,000 obligacions, la Caixa ha fet els primers préstecs, fent pagar als Ajuntaments i Sindicats prestataris el mateix interès a què li surt el diner comptat al tipus de col·locació, més una petita comissió per atendre, com hem dit, a les seves despeses i contingències.

És la Caixa la que cobra les anualitats dels seus prestataris, i en cada trimestre entrega a la Mancomunitat els fons necessaris per al pagament del cupó dels títols en circulació i de les obligacions amortitzades.

L'estalvi català que cerca aquestes obligacions de l'emprèstit especial de la Caixa de Crèdit Comunal, ja sap el que fa, puix, ultra la garantia que li ofereix el patrimoni de la Mancomunitat, i, per tant, el de les quatre províncies catalanes, té la garantia dels patrimonis dels Ajuntaments i Sindicats agrícoles deutors a la Caixa; en una paraula, té la garantia de tot Catalunya, són veritables títols d'Estat.

II

ELS PRÉSTECS FETS

El primer préstec que féu la Caixa va ésser a Canet de Mar, el 15 de juny del 1916. Des d'aquella data fins avui té fets els següents préstecs:

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ENTITATS DEUTORES	Capital del préstec — Pessetes	Amortització del préstec	Objecte del préstec	Garanties
Ajuntament de Canet de Mar.	50,000	10 anys	Construcció d'una xarxa de clavegueres	Arbitri sobre les clavegueres.
Ajuntament de Pineda	12,000	16 anys	Construcció de la Casa de la Vila	Arbitri sobre escorxadors
Ajuntament de Torregrossa	15,000	10 anys	Construcció d'una xarxa de clavegueres	Idem.
Ajuntament d'Albí	10,000	10 anys	Cancelació d'un deute, contret per la portada d'aigües	Idem i rèdits d'una làmina Deute Perpetu 4 per 100.
Ajuntament de Lleyda	1.000,000	57 anys	Obres i millores de caràcter benèfic, urbà i cultural	Rèdits servei d'aigües i el 85 per 100 dels arbitris escorxadors.
Ajuntament de Castelltersol	6,000	50 anys	Cancelació d'un deute, contret per la portada d'aigües	Arbitri sobre els escorxadors.
Ajuntament de Borradà	3,500	15 anys	Compra d'aigües i construcció d'una font	Id. i rèdits làmina Deute Perpetu n.º 4,226.
Ajuntament de Juneda	30,155	10 anys	Construcció d'Escoles graduades	Arbitri escorxadors i servei d'aigües.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ENTITATS DEUTORES	Capital del préstec — Pessetes	Amortització del préstec	Objecte del préstec	Garanties
Ajuntament de Borges Blanques	100,245	30 anys	Construcció d'Escoles i dipòsit d'aigües	Arbitri sobre escorxadors
Ajuntament de Pons	65,000	18 anys	Construcció d'un dipòsit d'aigua i xarxa de clavegueres	Idem i utilitats llum elèctrica.
Ajuntament de Bruch	7,650	25 anys	Compra d'un edifici destinat a Casa de la Vila	Arbitri sobre escorxadors
Pierola	17,575	20 anys	Terminació d'un edifici destinat a Escoles	La subvenció que ha de cobrar de l'Estat per la construcció de l'Escola
Masies de Sant Hipòlit de Voltregà	14,000	14 anys	Adquisició i reforma d'un edifici destinat a Casa de la Vila	Tots els ingressos de l'Ajuntament.
Sindicat agrícola i Caixa rural de Masroig	60,000	15 anys	Adquisició de maquinària i construcció d'un celler cooperatiu	La dels béns del Sindicat i la personal solidària dels associats.
Sindicat agrícola i Caixa rural de Sant Isidre d'Artesa de Lleyda	50,000	50 anys	Fàbrica d'olis	La hipotecària sobre la fàbrica i maquinària i la personal dels associats.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ENTITATS DEUTORES	Capital del préstec — Pessetes	Amortització del préstec	Objecte del préstec	Garanties
Sindicat agrícola de Rocafort de Queralt	45,000	20 anys	Construcció d'un celler cooperatiu	La hipotecària sobre l'immoble social i la personal solidària dels socis.
Sindicat agrícola de Castellserà i sa comarca	30,000	15 anys	Obres i adquisició de maquinària agrícola	Idem.
Sindicat agrícola d'Espluga de Francolí	130,000	15 anys	Consolidació del deute flotant i millores en el celler	La hipotecària damunt del celler, i la personal solidària d'alguns socis.
Sindicat agrícola de Vilanova	150,000	20 anys	Construcció d'un celler cooperatiu	La hipotecària damunt del celler i la personal solidària dels associats.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Algunes de les làmines intercalades donen idea de la importància i finalitat pràctica de les millores fetes gràcies a la Caixa de Crèdit Comunal.

Demés, exerceix la Caixa una funció que en podem dir patronal, i és que posa tota cura en què els cabals que presta siguin empleats en obres i millores planejades d'acord amb les últimes prescripcions que marca la urbanització i serveis d'higiene de les urbs més avançades, i per això s'exigeixen en cada expedient els plànols i memòries de les obres a executar, que són acuradament examinades i discutides pels tècnics que integren llurs Comitès.

La Caixa té avui organitzades les oficines i funciona sota les ordres d'un Director en els locals del Palau de la Generalitat. Són molts els Ajuntaments i Sindicats que es dirigeixen, en progressió cada dia més constant, demanant dades i enterant-se de la tramitació a seguir per a obtenir els préstecs, representant una forta quantitat de més de 2.000,000 de pessetes les peticions endreçades a la Caixa de Crèdit al temps de publicar-se aquest volum.

A continuació insertem la reglamentació actual de la Caixa.

III

CONDICIONS DELS PRÉSTECS ALS AJUNTAMENTS DE CATALUNYA

I

Es podran fer préstecs als Ajuntaments de Catalunya que, a judici dels Comitès de la Caixa, siguin solvents i estiguin ben administrats i no es trobin

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

en descobert amb l'Estat, la Diputació respectiva i la Mancomunitat, sempre i quan el préstec es destini a serveis de caràcter municipal compresos en l'art. 72 de la llei d'Ajuntaments vigent. Aquests préstecs no es podran mai estipular sense una garantia de l'anualitat, suficient en cada cas a judici dels Comitès.

II

No es concediran préstecs per a serveis que, encara que estiguin compresos en l'art. 72 de la llei Municipal, siguin dels que, amb caràcter permanent, desempenyin la Mancomunitat o la Diputació respectiva, com són carreteres, camins veïnals, ponts, telèfons, etc.

III

La quota anual que per interessos i amortització del préstec s'hauran d'obligar a pagar els Ajuntaments prestataris no podrà excedir del 12 per 100 del promedi del Pressupost liquidat d'ingressos de l'últim quinqueni. En el cas de tractar-se de préstecs per a obres o serveis reproductius, l'esmentada quota podrà arribar al 25 per 100 del dit promedi si els rendiments de l'obra o servei ho permeten, a judici dels Comitès.

IV

L'interès fixat en principi en l'estudi de cada contracte s'augmentarà o disminuirà en el contracte definitiu en la diferència que resulti entre aquest tipus

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

i l'interès efectiu que hagi de pagar la Caixa pels títols que posi en circulació per cobrir els préstecs convinguts, tenint en compte el preu real de col·locació, pagats drets i comissions, i la prima d'amortització de les obligacions.

V

A més de la quota per interessos i amortització, els Ajuntaments prestataris s'obligaran a abonar una comissió destinada a les despeses generals de sostenimient de la Caixa i a la constitució d'un capital de reserva.

Aquesta comissió, en els préstecs que s'amortitzin en menys de deu anys, serà anual, inalterable durant tota la vigència del respectiu contracte d'un $^1/_2$ per 100 del capital prestat.

En els préstecs que s'amortitzin en deu o més anys, la comissió s'haurà d'abonar d'una sola vegada, i serà la que correspongui segons una escala graduada que s'entrega impresa a les entitats peticionàries, havent de descomptar-se el seu import quan la Caixa faci remissió del capital del préstec.

VI

Els Ajuntaments de Catalunya compresos en la regla I que desitgin un préstec en les condicions fixades en aquesta regla, dirigiran la corresponent sollicitud al Comitè Administratiu, acompanyant:

a) Certificació de l'acord del propi Ajuntament, pres per la majoria absoluta dels Regidors que l'hagin de formar, acordant demanar el préstec en les condicions fixades en les presents regles i que determina-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ran concretament en cada cas, especialment en ço que fa referència a la garantia i termini de reembor-sament, expressant la finalitat o servei a què es des-tini, fent constar minuciosament i clarament l'estat de la seva Hisenda, i sotmetent-se, a més, per al cas d'incompliment del contracte a firmar en son dia, al procediment administratiu vigent d'apremi, que podrà instar o portar a terme el Consell Permanent de la Mancomunitat.

b) Certificació de l'acord de la Junta de Vocals Associats, pres per la majoria absoluta dels que la formin, ratificant en totes ses parts l'acord, abans esmentat, de l'Ajuntament.

c) Certificació que l'acord de l'Ajuntament, ra-tificat per la Junta Municipal, ha estat anunciat al públic per espai de trenta dies per mitjà d'edictes fixats en els llocs de costum i publicats en el *Boletín Oficial* de la Província respectiva als fins dels re-cursos procedents; i que és ferm, per no haver-se'n interposat cap o per haver estat desestimades defi-nitivament les reclamacions interposades.

d) Certificació d'haver-se tramès al Govern civil de la Província respectiva, certificació de l'acord mu-nicipal resolent demanar el préstec, a fi que pel dit Centre superior s'apreciï si en l'acord existeix alguna infracció legal a corregir; expressant la data de la tramesa.

e) Certificació del compte de Pressupostos dels cinc anys últims i de la relació de deutors i acreedors de l'últim any.

f) Còpia certificada dels Pressupostos municipals de l'any en curs i dels quatre anteriors.

g) Report explicatiu de l'estat de la Hisenda del respectiu Municipi.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

h) Projecte de l'obra o servei a què es destini el préstec (quan es tracti d'aquest cas), consistent en pla, pressupost i Memòria explicativa de l'obra o servei, degudament aprovat per qui correspongui.

VII

Aquestes sollicituds i documentació passaran a l'Oficina del Comitè Administratiu; i quan aquesta informi que l'expedient es troba complet en sa forma externa, caldrà, perquè el dit expedient pugui passar a l'estudi de fons per part del Comitè Administratiu, que l'Ajuntament peticionari acrediti haver fet remissió a la Caixa de Crèdit de la quantitat fixada pel Comitè, que oscil·la entre l'1 o 2 per 100, segons la importància del préstec, que es destinarà preferentment al pagament de les despeses del dit estudi. En el cas de no arribar-se a contractar el préstec, després de fet dit estudi, no serà retornada aquesta quantitat.

VIII

Si després de l'estudi tècnic, jurídic i econòmic que en son cas faci de la petició el Comitè Administratiu dins ses atribucions, amb els assessoraments que cregui necessaris, proposés l'operació al Comitè Directiu per haver arribat a un acord amb l'Ajuntament peticionari respecte de totes les estipulacions del contracte que estimi aquell convenients, i fos aprovada pel dit Comitè Directiu, es reunirà l'Ajuntament per a l'aprovació de la minuta de contracte i per delegar l'Alcalde i el Síndic perquè en sa representació procedeixin a la firma de la corresponent

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

escriptura. Aquest acord d'aprovació de la minuta de contracte haurà d'ésser ratificat per la Junta de Vocals Associats.

IV

CONDICIONS DELS PRÉSTECS ALS SINDICATS AGRÍCOLES

I. La Caixa de Crèdit Comunal contractarà amb els Sindicats o Cooperatives agrícoles, constituïts amb el patró de la llei de 1906, préstecs per una quantitat total d'un milió de pessetes.

II. L'import màxim del préstec no podrà excedir del 50 per 100 del valor dels immobles o de les màquines i grans aparells del Sindicat que s'afectin a les responsabilitats de l'Emprèstit.

III. Podran contribuir a la formació del màxim de la base anterior les obres que s'hagin de fer amb els productes de l'Emprèstit. En aquest cas, la Caixa solament farà remissió dels diners mitjançant la justificació de la realització de les obres i en proporció a llur import.

IV. Les garanties seran de dues menes : una garantia especial, hipotecària, damunt dels immobles afectats, o general de tots el béns de la Cooperativa; i una garantia personal, solidària, dels veïns, o d'una gran part d'ells, que constitueixin el Sindicat.

V. Les Associacions que desitgin un préstec endreçaran la corresponent sollicitud al Comitè Administratiu, acompanyant, demés de ço que els reclami el dit Comitè, els documents següents:

a) Certificat de l'acord de l'Associació, pres en reunió general extraordinària, demanant el préstec en les condicions damunt dites.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

b) Estatuts i Reglament de l'Associació.

c) Llista dels associats, amb expressió de la contribució que paguen.

d) Certificació del balanç de l'any anterior i de la relació de deutors i acreedors del mateix any.

e) Còpia certificada de la relació de despeses probables de l'any en curs.

f) Report explicatiu de l'estat financier de l'Associació.

g) Projecte, pressupost i Memòria del treball, installació o adquisició que es desitja realitzar.

VI. Abans del report financier, se n'haurà d'obtenir un altre respecte de l'organització i funcionament del Sindicat, de la potencialitat i marxa dels conreus que comprèn, i del rendiment anual que permetin esperar per al Sindicat contractant. Farà aquest treball l'Institut tècnic agrícola de la Mancomunitat i Diputació que sigui considerat més a propòsit.

VII. L'anualitat per interessos i amortització de l'Emprèstit no haurà d'excedir del 75 per 100 del promedi d'ingrés net anual del Sindicat, fixat en el report de la base precedent. Aquesta anualitat es dividirà en dues parts : l'una compendrà l'interès, i l'altra l'amortització.

VIII. En els casos de mala anyada, prèvia informació de l'esmentada institució tècnica agrícola, es podrà ajornar la part d'amortització anual, totalment o parcialment. La part ajornada produirà a la Caixa de Crèdit Comunal un interès d'un 1 per 100 més del tipus en què cada any la Caixa deixi els préstecs. També podran avançar l'amortització els Sindicats en els anys de bona collita, rebaixantse en l'esdevenidor l'interès en la part amortitzada

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

de més. Aquestes dues parts es podran compensar.

Passats tres anys en què no s'hagi pogut pagar la part d'amortització convinguda, la Caixa de Crèdit Comunal podrà, a son juí, o bé consolidar el nou deute així contret, o bé donar per vençuda l'obligació de retornar la totalitat del préstec, fent efectiva en l'últim cas aquesta estipulació per la via corresponent.

IX. Es procurarà contractar els préstecs amb Sindicats de diferents comarques i Cooperatives de diferents menes de conreus.

X. En tot allò en què no estigui en oposició amb les precedents bases, s'aplicaran com a supletòries, en aquesta classe d'operacions, les fixades per la Caixa de Crèdit Comunal per a la concessió de préstecs als Ajuntaments.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

PRESSUPOSTOS I EMPRÈSTIT

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

I

PRESSUPOSTOS DE LA MANCOMUNITAT

El primer Pressupost de la Mancomunitat, confeccionat per a atendre a les primeres despeses d'organització, va ésser aprovat per l'Assemblea el 7 d'abril de 1914.

El Pressupost d'ingressos va nodrir-se amb els donatius voluntaris acordats per les Diputacions mancomunades, essent el total import del Pressupost de 1914 de 340,000 pessetes.

L'estructura del Pressupost és exactament igual a la dels Pressupostos de les Diputacions Provincials. Comprenent dues parts : una relativa als ingressos i l'altra a les despeses.

Els pressupostos del 1915, 1916 i 1917, van confeccionar-se utilitzant els recursos autoritzats pel R. D. del 18 de desembre del 1913.

En el Pressupost d'ingressos es detallen els recursos de la Mancomunitat classificats en ingressos ordinaris i ingressos extraordinaris.

Els ingressos extraordinaris són el producte de les emissions de l'Emprèstit, i els ingressos ordinaris són els autoritzats pel citat R. D. del 18 de desembre de 1913. Estan calculats d'una manera exacta els que tenen una base fixa, com són els repartiments sobre les utilitats i l'import de les compensacions que les Diputacions han d'ingressar a la Mancomunitat pels serveis incorporats. La base del càlcul dels altres ingressos, la constitueix els rendiments ob-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

tinguts respecte els que procedeixen d'arbitris ja establerts i sobre un càlcul probable els altres ingressos.

Durant els anys 1915 i 1916, la recaptació dels repartiments sobre les utilitats va fer-se per les Diputacions Provincials, figurant en els Pressupostos de les respectives Diputacions. Les quantitats produïdes per aquests repartiments, junt amb les que representaven l'import dels serveis incorporats, havien d'ingressar-les les Diputacions a la Mancomunitat. Des de 1917, l'import del repartiment s'ha recaptat directament per les oficines de la Mancomunitat com els altres ingressos del Pressupost.

En els Pressupostos de despeses es consignen detalladament, i amb la deguda separació, els crèdits necessaris per a atendre les despeses de caràcter ordinari i les de caràcter extraordinari.

La construcció de carreteres, camins i ponts; l'adquisició de xarxes telefòniques i instauració de noves línies; les obres hidràuliques; la construcció i installació d'Escoles i Biblioteques; la creació de noves institucions, i tot quan representi crear riquesa collectiva són considerades com despeses de caràcter extraordinari.

Les despeses de Govern i administració, les de sosteniment dels serveis delegats de les Diputacions, les de conservació i sosteniment de les institucions creades per la Mancomunitat, i els dels interessos de les obligacions en circulació estan classificades com a despeses ordinàries, com totes les altres de caràcter permanent.

Els ingressos ordinaris s'apliquen a satisfer les atencions de caràcter ordinari, i els extraordinaris a les despeses d'aquest ordre.

La separació completa entre les despeses ordinà-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ries i les extraordinàries, ultra ésser una formalitat, té per objecte evitar la desnaturalització dels serveis.

Els estats comparatius dels Pressupostos de 1914 a 1917 que van a continuació, donen la visió exacta de la gestió de la Mancomunitat. Els Pressupostos refundits demostren les iniciatives en les obres públiques, beneficència, instrucció i agricultura. Les quantitats que figuren en les consignacions dels Pressupostos liquidats com a resultat que són de la liquidació dels Pressupostos respectius, són rigurosament aproximades a la veritat, demostrant l'actuació de la Mancomunitat. Els estats comparatius d'ingressos realitzats i de despeses satisfetes i els de resultes donen la concepció perfecta de la gestió de la Mancomunitat quant a les quantitats recaptades pels diferents conceptes d'ingressos i de la manera com han estat esmerçats els cabdals públics.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ESTAT COMPARATIU DELS PRESSUPOSTOS REFUNDITS DES DE L'ANY 1914 a 1917

RESUMS PER CAPÍTOLS DELS PRESSUPOSTOS D'INGRESSOS

CAPÍTOLS	1914	1915	1916	1917
1.r Donatius.	340,000'—	120,000'—	120,000'—	120,000'—
2.n Compensacions econòmiques pels serveis provincials incorporats a la Mancomunitat	—	906,889'01	1.324,257'93	1.320,545'42
3.r Repartiment entre els Municipis de Catalunya . .	—	309,839'61	443,805'—	425,978'60
4.t Ingressos procedents de serveis incorporats. . .	—	23,750'—	156,350'—	234,650'—
Ingressos extraordinaris .	—	100'—	—	—
5.è Empréstits	—	2.482,125'—	—	3.498,360'—
6.è Subvencions i reintegraments	—	65,000'—	425,000'—	399,100'—
7.è Caixa de Crèdit Comunal.	—	10.000,000'—	—	90,000'—
8.è Resultes	—	210,718'07	2.949,468'16	2.145,568'37
TOTAL. . . .	340,000'—	14.118,421'69	5.418,881'09	8.234,202'39

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

RESUMS PER CAPÍTOLS DELS PRESSUPOSTOS DE DESPESES

CAPÍTOLS	1914	1915	1916	1917
1.r Govern i Administració de la Mancomunitat . .	190,000'—	260,892'50	294,041'—	462,725'—
2.n Càrregues.	—	167,645'50	223,427'50	417,223'75
3.r Obres públiques. . . .	—	2.396,100'—	3.040,822'97	4.650,600'—
4.t Cultura i instrucció. . .	—	50,000'—	294,000'—	452,300'—
5.è Beneficència	—	959,900'—	1.101,771'46	1.170,816'68
6.è Sanitat i Acció social . .	—	8,000'—	8,000'—	8,000'—
7.è Caixa de Crèdit Comunal.	—	10.085,000'—	70,000'—	100,000'—
8.è Imprevistos	40.000'—	120,165'62	37,350'—	35,124'84
9.è Altres despeses	110,000'—	—	—	—
10.è	—	—	—	—
11.è	—	—	—	—
12.è	—	—	—	—
13.è Resultes.	—	70,201'86	397,329'91	636,224'84
TOTAL. . . .	340,000'—	14.117,905'48	5.466,742'84	7.933,015'11

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CLASSIFICACIÓ PER ARTICLES DELS PRESSUPOSTOS D'INGRESSOS

Capítols i articles	Refós en 1914	Refós en 1915	Refós en 1916	Refós en 1917
1.r DONATIUS				
ÚNIC. Donatius de les Diputacions Mancomunades	340,000'—	120,000'—	120,000'—	120,000'—
	340,000'—	120,000'—	120,000'—	120,000'—
2.n COMPENSACIONS ECONÒMIQUES PELS SERVEIS PROVINCIALS INCORPORATS A LA MANCOMUNITAT				
1.r Compensacions pel servei de sosteniment de dements pobres.	—	771,994'69	790,196'21	786,483'70
2.n Compensacions pel servei de Conservació de Carreteres i camins.	—	134,894'32	534,061'72	534,061'72
	—	906,889'01	1.324,257'93	1.320,545'42

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Refós en 1914	Refós en 1915	Refós en 1916	Refós en 1917
3.r REPARTIMENT ENTRE ELS MUNICIPIS DE CATALUNYA				
ÚNIC. Repartiment	—	309,839'61	443,805'—	425,978'60
	—	309,839'61	443,805'—	425,978'60
4.t INGRESSOS PROCEDENTS DE SERVEIS INCORPORATS				
1.r Arbitris de carreteres . .	—	650'—	133,150'—	152,100'—
2.n Ingressos procedents de serveis de la Mancomunitat Mancomunitat . .	—	23,100'—	19,000'—	19,000'—
Manicomi de Salt.	—	—	4,100'—	4,000'—
3.r Altres ingressos	—	—	100'—	59,550'—
	—	23,750'—	156,350'—	234,650'—
5.è EMPRÈSTITS				
ÚNIC. Emprèstits	—	2.482,125'—	—	3.498,360'—
	—	2.482,125'—	—	3.498,360'—

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Refós en 1914	Refós en 1915	Refós en 1916	Refós en 1917
6.è SUBVENCIONS I REINTEGRAMENTS				
ÚNIC. Subvencions i reintegraments.	—	65,000'—	425,000'—	399,100'—
	—	65,000'—	425,000'—	399,100'—
7.è CAIXA DE CRÈDIT COMUNAL				
ÚNIC. Caixa de Crèdit Comunal	—	10.000,000'—	—	90,000'—
	—	10.000,000'—	—	90,000'—
8.è RESULTES				
1.r Existència o sobrant en 31 de desembre	—	153,335'42	2.600,000'—	1.150,000'—
2.n Crèdits a recaptar. . . .	—	57,382'65	347,858'93	992,382'30
Sumes i segueix. . .	—	210,718'07	2.947,858'93	2.142,382'30

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Refós en 1914	Refós en 1915	Refós en 1916	Refós en 1917
Sumes anteriors. . .	—	210,718'07	2.947,858'93	2.142,382'30
Manicomi de Salt — Sobrant del Pressupost anterior . .	—	—	564'73	1,048'82
Manicomi de Salt — Crèdits a cobrar. .	—	—	1,044'50	2,137'25
	—	210,718'07	2.949,468'16	2.145,568'37
INGRESSOS EXTRAORDINARIS				
Ingressos extraordinaris. . .	—	100'—	—	—
	—	100'—	—	—

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CLASSIFICACIÓ PER ARTICLES DELS PRESSUPOSTOS DE DESPESES

Capítols i articles	Refós en 1914	Refós en 1915	Refós en 1916	Refós en 1917
1.r GOVERN I ADMINISTRACIÓ DE LA MANCOMUNITAT				
1.r Despeses de Govern. . .	190,000'—	92,000'—	75,500'—	92,000'—
2.n Despeses d'Administració.	—	159,420'—	202,541'—	341,725'—
3.r Delegacions.	—	3,472'50	12,000'—	20,000'—
4.t Publicacions de la Mancomunitat.	—	6,000'—	4,000'—	9,000'—
	190,000'—	260,892'50	294,041'—	462,725'—
2.n CÀRREGUES				
1.r Contribucions i impostos.	—	24,500'—	34,500'—	41,000'—
2.n Emprèstits	—	103,145'50	148,927'50	336,223'75
3.r Contractes	—	40,000'—	40,000'—	40,000'—
	—	167,645'50	223,427'50	417,223'75
3.r OBRES PÚBLIQUES				
1.r Carreteres i camins . . .	—	1.896,100'—	2.240,822'97	3.139,600'—
Sumes i segueix. . .	—	1.896,100'—	2.240,822'97	3.139,600'—

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Refós en 1914	Refós en 1915	Refós en 1916	Refós en 1917
Sumes anteriors. . .	—	1.896,100'—	2.240,822'97	3.139,600'—
2.n Servei telefònic	—	300,000'—	700,000'—	1.411,000'—
3.r Obres hidràuliques i de sanejament.	—	200,000'—	100,000'—	100,000'—
	—	2.396,100'—	3.040,822'97	4.650,600'—
4.t CULTURA I INSTRUCCIÓ				
1.r	—	—	35,000'—	117,300'—
2.n Escoles i Biblioteques . .	—	50,000'—	259,000'—	335,000'—
	—	50,000'—	294,000'—	452,300'—
5.è BENEFICÈNCIA				
1.r Atencions generals . . .	—	714,900'—	731,704'78	773,000'—
2.n Dements de la Província de Girona, Mancomunitat Manicomi de Salt.	—	135,000'—	141,066'68	168,816'68
3.r Inspecció del servei de dements	—	10,000'—	4,000'—	4,000'—
Sumes i segueix. . .	—	859,900'—	876,771'46	945,816'68

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Refós en 1914	Refós en 1915	Refós en 1916	Refós en 1917
Sumes anteriors. . .	—	859,900'—	876,771'46	945,816'68
4.t Reorganització del servei de sosteniment de dements pobres.	—	100,000'—	225,000'—	225,000'—
	—	959,900'—	1.101,771'46	1.170,816'68
6.è SANITAT				
ÚNIC. Sanitat	—	8,000'—	8,000'—	8,000'—
	—	8,000'—	8,000'—	8,000'—
7.è CAIXA DE CRÈDIT COMUNAL				
1.r	—	10.045,000'—	60,000'—	90,000'—
2.n	—	40,000'—	10,000'—	10,000'—
	—	10.085,000'—	70,000'—	100,000'—
8.è IMPREVISTOS				
ÚNIC. Imprevistos.	40,000'—	120,165'62	37,350'—	35,124'84
	40,000'—	120,165'62	37,350'—	35,124'84

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Refós en 1914	Refós en 1915	Refós en 1916	Refós en 1917
9.è ALTRES DESPESES				
ÚNIC. Altres despeses . . .	110,000'—	—	—	—
	110,000'—	—	—	—
13.è RESULTES				
ÚNIC. Obligacions de Pressupostos tancats . . .	—	70,201'86	373,880'84	607,510'31
Manicomi de Salt { Mancomunitat. .				28,714'53
Manicomi de Salt.	—	—	23,449'07	
	—	70,201'86	397,329'91	636,224'84

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ESTAT COMPARATIU DELS PRESSUPOSTOS LIQUIDATS DES DE L'ANY 1914 A 1917

RESUMS PER CAPÍTOLS DELS PRESSUPOSTOS LIQUIDATS D'INGRESSOS

CAPÍTOLS	Pressupost liquidat en 1914	Pressupost liquidat en 1915	Pressupost liquidat en 1916	Pressupost liquidat en 1917
1.r Donatius	340,000'—	120,000'—	120,000'—	120,000'—
2.n Compensacions econòmiques pels serveis provincials incorporats a la Mancomunitat	—	906,889'01	1.320,545'42	1.320,545'42
3.r Repartiment entre els Municipis de Catalunya . .	—	309,839'61	443,805'—	425,978'60
4.t Ingressos procedents de serveis incorporats . . .	—	15,994'69	126,822'30	412,213'29
Ingressos extraordinaris .	—	42'50	—	—
5.è Emprèstits	—	2.798,548'75	—	3.263,108'03
6.è Subvencions i reintegraments	8'77	24,897'22	417,862'14	416,158'37
Sumes i segueix. . .	340,008'77	4.176,211'78	2.429,034'86	5.958,003'71

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CAPÍTOLS	Pressupost liquidat en 1914	Pressupost liquidat en 1915	Pressupost liquidat en 1916	Pressupost liquidat en 1917
Sumes anteriors. . .	340,008'77	4.176,211'78	2.429,034'86	5.958,003'71
Servei telefònic i altres conceptes	—	—	8,097'19	—
7.è Caixa de Crèdit Comunal .	—	—	—	90,000'—
8.è Resultes	—	210,718'07	2.856,831'96	1.569,075'56
TOTAL. . . .	340,008'77	4.386,929'85	5.293,964'01	7.617,079'27

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

RESUMS PER CAPÍTOLS DELS PRESSUPOSTOS LIQUIDATS DE DESPESES

CAPÍTOLS	Pressupost liquidat en 1914	Pressupost liquidat en 1915	Pressupost liquidat en 1916	Pressupost liquidat en 1917
1.r Govern i Administració de la Mancomunitat . . .	137,658'10	226,336'76	266,489'04	438,832'32
2.n Càrregues	—	165,303'60	223,315'—	416,027'21
3.r Obres públiques	—	517,377'05	2.050,274'79	3.344,504'47
4.t Cultura i instrucció. . .	—	4,947'50	48,233'07	235,331'77
5.è Beneficència	—	839,198'69	930,562'49	988,275'28
6.è Sanitat i Acció social . .	—	8,000'—	8,000'—	8,000'—
7.è Caixa de Crèdit Comunal.	—	40,000'—	55,000'—	100,000'—
8.è Imprevistos	38,334'46	120,165'62	37,350'—	31,594'52
9.è Altres despeses	23,500'—	—	—	—
13.è Resultes.	—	22,171'33	395,534'79	623,166'98
TOTAL. . . .	199,492'56	1.943,500'55	4.014,759'12	6.185,732'55

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CLASSIFICACIÓ PER ARTICLES DELS PRESSUPOSTOS LIQUIDATS D'INGRESSOS

Capítols i articles	Pressupost liquidat en 1914	Pressupost liquidat en 1915	Pressupost liquidat en 1916	Pressupost liquidat en 1917
1.r DONATIUS				
ÚNIC. Donatius de les Diputacions mancomunades	340,000'—	120,000'—	120,000'—	120,000'—
	340,000'—	120,000'—	120,000'—	120,000'—
2.n COMPENSACIONS ECONÒMIQUES PELS SERVEIS PROVINCIALS INCORPORATS A LA MANCOMUNITAT				
1.r Compensacions pel servei de sosteniment de dements pobres	—	771,994'69	786,483'70	786,483'70
2.n Compensacions pel servei de Conservació de Carreteres i camins.	—	134,894'32	534,061'72	534,061'72
	—	906,889'01	1.320,545'42	1.320,545'42

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Pressupost liquidat en 1914	Pressupost liquidat en 1915	Pressupost liquidat en 1916	Pressupost liquidat en 1917
3.r REPARTIMENT ENTRE ELS MUNICIPIS DE CATALUNYA				
ÚNIC. Repartiment	—	309,839'61	443,805'—	425,978'60
	—	309,839'61	443,805'—	425,978'60
4.t INGRESSOS PROCEDENTS DE SERVEIS INCORPORATS				
1.r Arbitris de carreteres . .	—	161'—	108,966'32	155,154'03
2.n Ingressos procedents de serveis de la Mancomunitat { Mancomunitat. .	—	15,833'69	7,397'86	9,345'55
{ Manicomi de Salt.	—	—	10,430'12	11,248'42
3.r Altres ingressos	—	—	28'—	236,465'29
	—	15,994'69	126,822'30	412,213'29
5.è EMPRÈSTITS				
ÚNIC. Emprèstits	—	2.798,548'75	—	3.263,108'03
	—	2.798,548'75	—	3.263,108'03

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Pressupost liquidat en 1914	Pressupost liquidat en 1915	Pressupost liquidat en 1916	Pressupost liquidat en 1917
6.è SUBVENCIONS I REINTEGRAMENTS				
ÚNIC. Subvencions i reintegraments	8'77	24,897'22	417,862'14	416,158'37
	8'77	24,897'22	417,862'14	416,158'37
7.è CAIXA DE CRÈDIT COMUNAL				
ÚNIC. Caixa de Crèdit Comunal	—	—	—	90,000'—
	—	—	—	90,000'—
8.è RESULTES				
1.r Existència o sobrant en 31 de desembre	—	153,335'42	2.491,291'05	904,401'76
2.n Crèdits a recaptar. . . .	—	57,382'65	363,675'98	660,974'52
Sumes i segueix. . .	—	210,718'07	2.854,967'03	1.565,376'28

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Pressupost liquidat en 1914	Pressupost liquidat en 1915	Pressupost liquidat en 1916	Pressupost liquidat en 1917
Sumes anteriors. . .	—	210,718'07	2.854,967'03	1.565,376'28
Manicomi de Salt — Sobrant del Pressupost anterior .	—	—	564'73	1,048'82
Manicomi de Salt — Crèdits a cobrar .	—	—	1,300'20	2,650'46
	—	210,718'07	2.856,831'96	1.569,075'56
INGRESSOS EXTRAORDINARIS				
Ingressos extraordinaris . . .	—	42'50	—	—
	—	42'50	—	—
ALTRES INGRESSOS				
Servei telefònic.	—	—	4,770'79	—
Altres conceptes	—	—	3,326'40	—
	—	—	8,097'19	—

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CLASSIFICACIÓ PER ARTICLES DELS PRESSUPOSTOS LIQUIDATS DE DESPESES

Capítols i articles	Pressupost liquidat en 1914	Pressupost liquidat en 1915	Pressupost liquidat en 1916	Pressupost liquidat en 1917
1.r GOVERN I ADMINISTRACIÓ DE LA MANCOMUNITAT				
1.r Despeses de Govern. . .	137,658'10	79,354'56	75,500'—	89,510'24
2.n Despeses d'Administració.	—	144,961'56	184,479'49	324,528'68
3.r Delegacions.	—	2,020'64	2,509'55	15,996'40
4.t Publicacions de la Mancomunitat.	—	—	4,000'—	8,797'—
	137,658'10	226,336'76	266,489'04	438,832'32
2.n CÀRREGUES				
1.r Contribucions i impostos.	—	24,500'—	34,500'—	41,000'—
2.n Empréstits	—	100,803'60	148,815'—	335,027'21
3.r Contractes	—	40,000'—	40,000'—	40,000'—
	—	165,303'60	223,315'—	416,027'21
3.r OBRES PÚBLIQUES				
1.r Carreteres i camins . . .	—	515,364'24	1.346,009'44	1.932,952'43
Sumes i segueix. . .	—	515,364'24	1.346,009'44	1.932,952'43

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Pressupost liquidat en 1914	Pressupost liquidat en 1915	Pressupost liquidat en 1916	Pressupost liquidat en 1917
Sumes anteriors. . .	—	515,364'24	1.346,009'44	1.932,952'43
2.n Servei telefònic	—	512'81	700,000'—	1.411,000'—
3.r Obres hidràuliques i de sanejament.	—	1,500'—	4,265'35	552'04
	—	517,377'05	2.050,274'79	3.344,504'47
4.t CULTURA I INSTRUCCIÓ				
1.r	—	—	15,000'—	41,883'30
2.n Escoles i Biblioteques . .	—	4,947'50	33,233'07	193,448'47
	—	4.947'50	48,233'07	235,331'77
5.è BENEFICÈNCIA				
1.r Atencions generals . . .	—	714,900'—	731,704'78	773,000'—
2.n Dements de la Província de Girona { Mancomunitat . . Manicomi de Salt.	—	120,298'73	132,493'36	161,241'44
3.r Inspecció del servei de dements	—	3,999'96	3,999'96	3,999'96
Sumes i segueix. . .	—	839,198'69	868,198'10	938,241'40

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Pressupost liquidat en 1914	Pressupost liquidat en 1915	Pressupost liquidat en 1916	Pressupost liquidat en 1917
Sumes anteriors. . .	—	839,198'69	868,198'10	938,241'40
4.t Reorganització del servei de sosteniment de dements pobres.	—	—	62,364'39	50,033'88
	—	839,198'69	930,562'49	988,275'28
6.è SANITAT				
ÚNIC. Sanitat	—	8,000'—	8,000'—	8,000'—
	—	8,000'—	8,000'—	8,000'—
7.è CAIXA DE CRÈDIT COMUNAL				
1.r	—	—	45,000'—	90,000'—
2.n	—	40,000'—	10,000'—	10,000'—
	—	40,000'—	55,000'—	100,000'—
8.è IMPREVISTOS				
ÚNIC. Imprevistos.	38,334'46	120,165'62	37,350'—	31,594'52
	38,334'46	120,165'62	37,350'—	31,594'52

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Pressupost liquidat en 1914	Pressupost liquidat en 1915	Pressupost liquidat en 1916	Pressupost liquidat en 1917
9.è ALTRES DESPESES				
ÚNIC. Altres despeses . . .	23,500'—	—	—	—
	23,500'—	—	—	—
13.è RESULTES				
ÚNIC. Obligacions de pressupostos tancats	—	22,171'33	372,085'66	594,459'08
Manicomi de Salt { Mancomunitat. .	—	—	—	—
Manicomi de Salt.	—	—	23,449'07	28,707'90
	—	22,171'33	395,534'73	623,166'98

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ESTAT COMPARATIU DELS INGRESSOS REALITZATS I DE LES DESPESES SATISFETES DES DE L'ANY 1914 A 1917

RESUMS PER CAPÍTOLS DELS INGRESSOS REALITZATS

CAPÍTOLS	1914	1915	1916	1917
1.r Donatius	282,617'35	107,499'97	65,000'—	20,000'—
2.n Compensacions econòmiques pels serveis provincials incorporats a la Mancomunitat	—	629,359'36	1.107,611'08	790,602'17
3.r Repartiment entre els Municipis de Catalunya . .	—	291,563'19	217,793'84	19,392'42
4.t Ingressos procedents de serveis incorporats . . .	—	13,393'39	61,826'58	188,925'01
Ingressos extraordinaris .	—	42'50	—	—
5.è Empréstits	—	2.798,548'75	—	3.263,108'03
Sumes i segueix . . .	282,617'35	3.840,407'16	1.452,231'50	4.282,027'63

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CAPÍTOLS	1914	1915	1916	1917
Sumes anteriors . .	282,617'35	3.840,407'16	1.452,231'50	4.282,027'63
6.è Subvencions i reintegraments	8'77	12,397'19	67,862'14	124,371'10
Servei telefònic i altres conceptes	—	—	8,097'19	—
7.è Caixa de Crèdit Comunal .	—	—	—	90,000'—
8.è Resultes	—	185,222'07	2.771,253'63	1.292,906'64
Obligacions fora de pressupostos.	—	—	—	300,000'—
TOTAL . . .	282,626'12	4.038,026'42	4.299,444'46	6.089,305'37

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

RESUMS PER CAPÍTOLS DE LES DESPESES SATISFETES

CAPÍTOLS	1914	1915	1916	1917
1.r Govern i Administració de la Mancomunitat . . .	123,956'24	226,336'76	255,245'15	409,905'55
2.n Càrregues	—	156,753'69	212,804'68	364,156'91
3.r Obres públiques	—	274,313'95	1.791,703'89	3.075,370'68
4.t Cultura i instrucció. . .	—	4,947'50	46,375'52	206,497'87
5.è Beneficència	—	733,779'97	803,267'57	818,961'86
6.è Sanitat i Acció social . .	—	8,000'—	8,000'—	8,000'—
7.è Caixa de Crèdit Comunal.	—	—	51,000'—	90,000'—
8.è Imprevistos	5,334'46	119,867'44	31,003'96	18,149'75
9.è Altres despeses	—	—	—	—
10.è	—	—	—	—
11.è Obligacions fora de pressupost	—	—	—	300,000'—
13.è Resultes	—	22,171'33	194,575'11	260,443'64
TOTAL. . . .	129,290'70	1.546,170'64	3.393,975'88	5.551,486'26

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CLASSIFICACIÓ PER ARTICLES DELS INGRESSOS REALITZATS

Capítols i articles	Ingressos 1914	Ingressos 1915	Ingressos 1916	Ingressos 1917
1.r DONATIUS				
ÚNIC. Donatius de les Diputacions mancomunades	282,617'35	107,499'97	65,000'—	20,000'—
	282,617'35	107,499'97	65,000'—	20,000'—
2.n COMPENSACIONS ECONÒMIQUES PELS SERVEIS PROVINCIALS INCORPORATS A LA MANCOMUNITAT				
1.r Compensacions pel servei de sosteniment de dements pobres	—	562,199'02	650,849'36	447,701'81
2.n Compensacions pel servei de Conservació de carreteres i camins.	—	67,160'34	456,761'72	342,900'36
	—	629,359'36	1.107,611'08	790,602'17

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Ingressos 1914	Ingressos 1915	Ingressos 1916	Ingressos 1917
3.r REPARTIMENT ENTRE ELS MUNICIPIS DE CATALUNYA				
ÚNIC. Repartiment	—	291,563'19	217,793'84	19,392'42
	—	291,563'19	217,793'84	19,392'42
4.t INGRESSOS PROCEDENTS DE SERVEIS INCORPORATS				
1.r Arbitris de carreteres . .	—	161'—	46,135'85	137,982'73
2.n Ingressos procedents de serveis de la Mancomunitat \ Mancomunitat .	—	13,232'39	7,397'86	9,345'55
\ Manicomi de Salt.	—	—	8,292'87	9,393'81
3.r Altres ingressos	—	—	—	32,202'92
	—	13,393'39	61,826'58	188,925'01
5.è EMPRÈSTITS				
ÚNIC. Empréstits	—	2.798,548'75	—	3.263,108'03
	—	2.798,548'75	—	3.263,108'03

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Ingressos 1914	Ingressos 1915	Ingressos 1916	Ingressos 1917
6.è SUBVENCIONS I REINTEGRAMENTS				
ÚNIC. Subvencions i reintegraments	8'77	12,397'19	67,862'14	124,371'10
	8'77	12,397'19	67,862'14	124,371'10
7.è CAIXA DE CRÈDIT COMUNAL				
ÚNIC. Caixa de Crèdit Comunal	—	—	—	90,000'—
	—	—	—	90,000'—
8.è RESULTES				
1.r Existència o sobrant en 31 de desembre de 1914 . .	—	153,335'42	2.491,291'05	904,401'76
2.n Crèdits a recaptar . . .	—	31,886'65	278,097'65	384,850'60
Sumes i segueix. . .	—	185,222'07	2.769,388'70	1.289,252'36

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Ingressos 1914	Ingressos 1915	Ingressos 1916	Ingressos 1917
Sumes anteriors. . .	—	185,222'07	2.769,388'70	1.289,252'36
Manicomi de Salt — Sobrant del Pressupost anterior .	—	—	564'73	1,048'82
Manicomi de Salt — Crèdits a cobrar .	—	—	1,300'20	2,605'46
	—	185,222'07	2.771,253'63	1.292,906'64
INGRESSOS EXTRAORDINARIS				
Ingressos extraordinaris .	—	42'50	—	—
	—	42'50	—	—
10.è ALTRES INGRESSOS				
Servei telefònic	—	—	4,770'79	—
Altres conceptes.	—	—	3,326'40	—
	—	—	8,097'19	—
OBLIGACIONS FORA DE PRESSUPOST				
Obligacions fora de pressupost	—	—	—	300,000'—
	—	—	—	300,000'—

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CLASSIFICACIÓ PER ARTICLES DE LES DESPESES SATISFETES

Capítols i articles	Pagat en 1914	Pagat en 1915	Pagat en 1916	Pagat en 1917
1.r GOVERN I ADMINISTRACIÓ DE LA MANCOMUNITAT				
1.r Despeses de Govern. . .	123,956'24	79,354'56	66,828'—	89,001'74
2.n Despeses d'Administració.	—	144,961'56	182,946'60	299,683'41
3.r Delegacions	—	2,020'64	2,509'55	15,996'40
4.t Publicacions de la Mancomunitat.	—	—	2,961'—	5,224'—
	123,956'24	226,336'76	255,245'15	409,905'55
2.n CÀRREGUES				
1.r Contribucions i impostos.	—	17,070'09	23,989'68	29,129'70
2.n Emprèstits	—	99,683'60	148,815'—	335,027'21
3.r Contractes	—	40,000'—	40,000'—	—
	—	156,753'69	212,804'68	364,156'91
3.r OBRES PÚBLIQUES				
1.r Carreteres i camins . . .	—	272,301'14	1.090,214'51	1.665,536'89
Sumes i segueix . . .	—	272,301'14	1.090,214'51	1.665,536'89

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Pagat en 1914	Pagat en 1915	Pagat en 1916	Pagat en 1917
Sumes anteriors . . .	—	272,301'14	1.090,214'51	1.665,536'89
2.n Servei telefònic	—	512'81	697,224'03	1.409,281'75
3.r Obres hidràuliques i de senejament	—	1,500'—	4,265'35	552'04
	—	274,313'95	1.791.703'89	3.075,370'68
4.t CULTURA I INSTRUCCIÓ				
1.r	—	—	15,000'-	41,883'30
2.n Escoles i Biblioteques . .	—	4,947'50	31,375'52	164,614'57
	—	4,947'50	46,375'52	206,497'87
5.è BENEFICÈNCIA				
1.r Atencions generals . . .	—	632,930'35	633,545'45	638,544'71
2.n Dements de la Província de Girona (Mancomunitat. . / Manicomi de Salt.	—	96,849'66	103,778'83	119,700'— / 6,683'31
3.r Inspecció del servei de dements	—	3,999'96	3,999'96	3,999'96
Sumes i segueix. . .	—	733,779'97	741,324'24	768,927'98

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Pagat en 1914	Pagat en 1915	Pagat en 1916	Pagat en 1917
Sumes anteriors. . .	—	733,779'97	741,324'24	768,927'98
4.t Reorganització del servei de sosteniment de dements pobres.	—	—	61,943'33	50.033'88
	—	733,779'97	803,267'57	818,961'86
6.è SANITAT				
ÚNIC. Sanitat	—	8,000'—	8,000'—	8,000'—
	—	8,000'—	8,000'—	8,000'—
7.è CAIXA DE CRÈDIT COMUNAL				
1.r	—	—	45,000'—	90,000'—
2.n	—	—	6,000'—	—
	—	—	51,000'—	90,000'—
8.è IMPREVISTOS				
ÚNIC. Imprevistos.	5,334'46	119,867'44	31,003'96	18,149'75
	5.334'46	119,867'44	31,003'96	18,149'75

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Pagat en 1914	Pagat en 1915	Pagat en 1916	Pagat en 1917
9.è ALTRES DESPESES				
ÚNIC. Altres despeses. . . .	—	—	—	—
	—	—	—	—
11.è OBLIGACIONS FORA DE PRESSUPOST				
1.r Obligacions fora de pressupost.	—	—	—	300,000'—
	—	—	—	300,000'—
13.è RESULTES				
ÚNIC. Obligacions de pressupostos tancats. . . .	—	22,171'33	172,126'04	231,735'74
Manicomi (Mancomunitat. .	—	—	—	22,800'—
de Salt (Manicomi de Salt.	—	—	23,449'07	5,907'90
	—	22,171'33	194,575'11	260,443'64

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ESTAT COMPARATIU DE LES RESULTES DELS PRESSUPOSTOS DES DE L'ANY 1914 A 1917

RESUMS PER CAPÍTOLS DE LES RESULTES D'INGRESSOS

CAPÍTOLS	Resultes 1914	Resultes 1915	Resultes 1916	Resultes 1917
1.r Donatius.	57,382'65	12,500'03	55,000'—	100,000'—
2.n Compensacions econòmiques pels serveis provincials incorporats a la Mancomunitat . . .	—	277,529'65	212,934'34	529,943'25
3.r Repartiment entre els Municipis de Catalunya . .	—	18,276'42	226,011'16	406,586'18
4.t Ingressos procedents de serveis incorporats. . .	—	2,601'30	64,995'72	223,288'28
Ingressos extraordinaris .	—	—	—	—
5.è Empréstits	—	—	—	—
6.è Subvencions i reintegraments	—	12,500'03	350,000'—	291,787'27
7.è Caixa de Crèdit Comunal .	—	—	—	—
8.è Resultes	—	25,496'—	85,578'33	276,168'92
TOTAL	57,382'65	348,903'43	994,519'55	1.827,773'90

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

RESUMS PER CAPÍTOLS DE LES RESULTES DE DESPESES

CAPÍTOLS	Resultes 1914	Resultes 1915	Resultes 1916	Resultes 1917
1.r Govern i Administració de la Mancomunitat . . .	13,701'86	—	11,243'89	28,926'77
2.n Càrregues	—	8,549'91	10,510'32	51,870'30
3.r Obres públiques	—	243,063'10	258,570'90	269,133'79
4.t Cultura i instrucció. . .	—	—	1,857'55	28,833'90
5.è Beneficència.	—	105,418'72	127,294'92	169,313'42
6.è Sanitat i Acció social . .	—	—	—	—
7.è Caixa de Crèdit Comunal.	—	40,000'—	4,000'—	10,000'—
8.è Imprevistos	33,000'—	298'18	6,346'04	13,444'77
9.è Altres despeses	23,500 —	—	—	—
13.è Resultes.	—	—	200,959'62	362,723'34
TOTAL. . . .	70,201'86	397,329'91	620,783'24	934,246'29

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CLASSIFICACIÓ PER ARTICLES DE LES RESULTES D'INGRESSOS

Capítols i articles	Resultes 1914	Resultes 1915	Resultes 1916	Resultes 1917
1.r DONATIUS				
ÚNIC. Donatius de les Diputacions mancomunades	57,382'65	12,500'03	55,000'—	100,000'—
	57,382'65	12,500'03	55,000'—	100,000'—
2.n COMPENSACIONS ECONÒMIQUES PELS SERVEIS PROVINCIALS INCORPORATS A LA MANCOMUNITAT				
1.r Compensacions pel servei de sosteniment de dements pobres	—	209,795'67	135,634'34	338,781'89
2.n Compensacions pel servei de Conservació de carreteres i camins	—	67,733'98	77,300'—	191,161'36
	—	277,529'65	212,934'34	529,943'25

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Resultes 1914	Resultes 1915	Resultes 1916	Resultes 1917
3.r REPARTIMENT ENTRE ELS MUNICIPIS DE CATALUNYA				
ÚNIC. Repartiment	—	18,276'42	226,011'16	406,586'18
	—	18,276'42	226,011'16	406,586'18
4.t INGRESSOS PROCEDENTS DE SERVEIS INCORPORATS				
1.r Arbitris de carreteres . .	—	—	62,830'47	17,171'30
2.n Ingressos procedents de serveis de la Mancomunitat { Mancomunitat .	—	2,601'30	—	—
{ Manicomi de Salt.	—	—	2,137'25	1,854'61
3.r Altres ingressos	—	—	28'—	204,262'37
	—	2,601'30	64,995'72	223,288'28
5.è EMPRÈSTITS				
ÚNIC. Emprèstits	—	—	—	—
	—	—	—	—

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Resultes 1914	Resultes 1915	Resultes 1916	Resultes 1917
6.è SUBVENCIONS I REINTEGRAMENTS				
ÚNIC. Subvencions i reintegraments	—	12,500'03	350,000'—	291,787'27
	—	12,500'03	350,000'—	291,787'27
7.è CAIXA DE CRÈDIT COMUNAL				
ÚNIC. Caixa de Crèdit Comunal	—	—	—	—
	—	—	—	—
8.è RESULTES				
1.r Existència o sobrant en 31 de desembre	—	—	—	—
2.n Crèdits a recaptar. . . .	—	25,496'—	85,578'33	276,123'92
Sumes i segueix. . .	—	25,496'—	85,578'33	276,123'92

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Resultes 1914	Resultes 1915	Resultes 1916	Resultes 1917
Sumes anteriors. . .	—	25,496'—	85,578'33	276,123'92
Manicomi de Salt — Sobrant del Pressupost anterior .	—	—	—	—
Manicomi de Salt — Crèdits a cobrar .	—	—	—	45'—
	—	25,496'—	85,578'33	276,168'92
INGRESSOS EXTRAORDINARIS				
Ingressos extraordinaris .	—	—	—	—
	—	—	—	—

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CLASSIFICACIÓ PER ARTICLES DE LES RESULTES DE DESPESES

Capítols i articles	Resultes 1914	Resultes 1915	Resultes 1916	Resultes 1917
1.r GOVERN I ADMINISTRACIÓ DE LA MANCOMUNITAT				
1.r Despeses de Govern . . .	13,701'86	—	8,672'—	508'50
2.n Despeses d'Administració.	—	—	1,530'89	24,845'27
3.r Delegacions.	—	—	—	—
4.t Publicacions de la Mancomunitat.	—	—	1,039'—	3,573'—
	13,701'86	—	11,241'89	28,926'77
2.n CÀRREGUES				
1.r Contribucions i impostos.	—	7,429'91	10,510'32	11,870'30
2.n Empréstits	—	1,120'—	—	—
3.r Contractes	—	—	—	40,000'—
	—	8,549'91	10,510'32	51,870'30
3.r OBRES PÚBLIQUES				
1.r Carreteres i camins . . .	—	243,063'10	255,794'93	267,415'54
Sumes i segueix. . .	—	243,063'10	255,794'93	267,415'54

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Resultes 1914	Resultes 1915	Resultes 1916	Resultes 1917
Sumes anteriors. . .	—	243,063'10	255,794'93	267,415'54
2.n Servei telefònic	—	—	2,775'97	1,718'25
3.r Obres hidràuliques i de sanejament	—	—	—	—
	—	243,063'10	258,570'90	269,133'79
4.t CULTURA I INSTRUCCIÓ				
1.r	—	—	—	—
2.n Escoles i Biblioteques . .	—	—	1,857'55	28,833'90
	—	—	1,857'55	28,833'90
5.è BENEFICÈNCIA				
1.r Atencions generals . . .	—	81,969'65	98,159'33	134,455'29
2.n Dements de la Província de Girona { Mancomunitat. . Manicomi de Salt.	—	23,449'07	28,714'53	34,858'13
3.r Inspecció del servei de dements	—	—	—	—
Sumes i segueix. . .	—	105,418'72	126,873'86	169,313'42

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Resultes 1914	Resultes 1915	Resultes 1916	Resultes 1917
Sumes anteriors. . .	—	105,418'72	126,873'86	169,313'42
4.t Reorganització del servei de sosteniment de dements pobres.	—	—	421'06	—
	—	105,418'72	127,294'92	169,313'42
6.è SANITAT				
ÚNIC. Sanitat	—	—	—	—
	—	—	—	—
7.è CAIXA DE CRÈDIT COMUNAL				
1.r	—	—	—	—
2.n Subvenció	—	40,000'—	4,000'—	10,000'—
	—	40,000'—	4,000'—	10,000'—
8.è IMPREVISTOS				
ÚNIC. Imprevistos.	33,000'—	298'18	6,346'04	13,444'77
	33,000'—	298'18	6,346'04	13,444'77

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Capítols i articles	Resultes 1914	Resultes 1915	Resultes 1916	Resultes 1917
9.è ALTRES DESPESES				
ÚNIC. Altres despeses . . .	23,500'—	—	—	—
	23,500'—	—	—	—
13.è RESULTES				
ÚNIC. Obligacions de pressupostos tancats	—	—	200,959'62	362,723'34
Manicomi de Salt — Mancomunitat.	—	—	—	—
Manicomi de Salt — Manicomi de Salt.	—	—	—	—
	—	—	200,959'62	362,723'34

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

II

EMPRÈSTIT DE LA MANCOMUNITAT

L'Emprèstit de la Mancomunitat va ésser acordat per l'Assemblea en 26 de novembre de 1914, de conformitat amb el R. D. de 26 de març del mateix any.

El capital de l'Emprèstit és de 15.000,000 de pessetes, representades per 30,000 obligacions de 500 pessetes de valor nominal, donant un interès del 4'50 per 100 amb cupons trimestrals, i amortitzables per sorteigs semestrals durant el termini de cinquanta anys a comptar des del 1920.

La totalitat del producte de l'Emprèstit va destinat a la construcció de carreteres, camins i ponts i altres fins de viabilitat, a la installació i rescat de xarxes telefòniques, a obres hidràuliques i de sanejament, a la reorganització i reforma de tractament de dements pobres i a Biblioteques i Escoles.

Les quatre emissions de l'Emprèstit de la Mancomunitat s'han efectuat per subscripció pública en les oficines del Palau de la Generalitat.

La primera emissió tingué lloc el dia 15 de maig de 1915. Varen destinar-se a la subscripció 6,614 obligacions.

La subscripció va efectuar-se al tipus de 423'125 pessetes per obligació; havent-se demanat 18,081 obligacions, s'establí el prorrateig a raó de 36'6074885 per 100.

La segona emissió va efectuar-se el dia 4 de juny de 1917, oferint a la subscripció 8,429 obligacions.

Varen subscriure's en caràcter d'irreductibles pels posseedors de títols de la primera emissió 1,795 obli-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

gacions, quedant disposables per la subscripció pública 6,634.

El tipus d'emissió era de 405 pessetes per cada obligació. El número de les demanades va ascendir a 18,481, tenint que procedir-se al prorrateig a raó de 35'8963 per 100.

La tercera emissió va tenir efecte el dia 25 d'abril de 1918, essent el número d'obligacions ofertes per a la subscripció de 7,645.

Les obligacions subscrites van ésser en número de 169,457, establint-se el prorrateig a raó del 4'5114 per 100, essent el tipus d'emissió de 402'50 pessetes per obligació.

La quarta emissió va efectuar-se el dia 24 de maig proppassat, les obligacions ofertes a la subscripció pública van ésser en nombre de 7,312.

El tipus d'emissió era de 430 pessetes per obligació, subscrivint-se 683,651 obligacions, establint-se el prorrateig a raó de 1'0695.

Les obligacions de la Mancomunitat, pel seu caràcter de fons públics, han estat admeses a la contractació pública en virtut de la R. O. del Ministeri d'Hisenda de 9 de desembre últim, apareixent per primera vegada en el Butlletí de Cotitzacions Oficial de la Borsa de Madrid el dia 14 de gener de 1918 i en la de Barcelona el dia 18, que va ésser el primer dia que varen cotitzar-se amb el canvi de 79'75 diner i 80'25 paper, la qual cotització va aparèixer en el Butlletí de la Borsa de Comerç de Barcelona el dia 19 de gener, essent el canvi del dia 30 de setembre de 89'75 diner i 90'25 paper.

El Consell del Banc d'Espanya, atès el caràcter de les obligacions de la Mancomunitat, va acordar autoritzar a la Sucursal de Barcelona per admetre en

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

garantia d'operacions de crèdit les obligacions de la Mancomunitat fins el 60 per 100 de la seva valor efectiva al tipus de cotització.

Les emissions de l'Emprèstit han donat un producte de pessetes 11.962,542'68, de les que s'han esmerçat, fins a 31 de maig de 1919, 7.872,473'68 pessetes, quedant un romanent de 4.090,069 pessetes. El següent estat dóna la idea de l'obra realitzada amb els cabals de l'Emprèstit, de les quantitats esmerçades i de la situació del mateix en 30 de juny de 1918.

QUANTITATS ESMERÇADES I SITUACIÓ DELS CABALS DE L'EMPRÈSTIT EN 30 DE JUNY DE 1918

Producte de la primera emissió . . .		2.798,548'75
Pagaments realitzats durant l'any 1915		
Construcció de camins, ponts i carreteres . .	201,938'47	
Installació i rescat de xarxes telefòniques .	512'81	
Obres hidràuliques i de sanejament	1,500	
Biblioteques i Escoles .	4,947'50	208,898'78
Ròssec en 31 de desembre de 1915 . .		2.589,649'97

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Pagaments realitzats durant l'any 1916

Construcció de camins, ponts i carreteres . .	478,154'99	
Installació i rescat de xarxes telefòniques .	715,057'29	
Obres hidràuliques i de sanejament	4,265'35	
Biblioteques i Escoles .	46,375'52	
Reorganització del servei de dements	61,943'33	1.305,796'48
Ròssec en 31 de desembre de 1916 . .		1.283,853'49
Producte de la segona emissió . . .		3.263,108'03
Total. . .		4.546,961'52

Pagaments realitzats durant l'any 1917

Construcció de camins, ponts i carreteres . .	1.164,196'04	
Installació i rescat de xarxes telefòniques .	1.464,235'40	
Obres hidràuliques i de sanejament	20,552'04	
Biblioteques i Escoles .	50,454'94	
Reorganització del servei de dements	108,869'60	2.808,308'02
Ròssec en 31 de desembre de 1917 . .		1.738,653'50
Producte de la tercera emissió . . .		2.914,288'65
Total. . .		4.652,942'15

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Pagaments realitzats durant l'any 1918

Construcció de camins, ponts i carreteres . .	1.399,419'38	
Instal·lació i rescat de xarxes telefòniques .	678,106'71	
Obres hidràuliques i de sanejament	7,360'60	
Biblioteques i Escoles .	166,333'77	
Reorganització del servei de dements	263	
Estudis, projectes i construcció de ferrocarrils secundaris	12,002'12	2.263,485'58
Ròssec en 31 de desembre de 1918. .		2.389,456'57

Pagaments realitzats durant el primer trimestre de 1919

Construcció de camins, ponts i carreteres . .	598,361'67	
Instal·lació i rescat de xarxes telefòniques .	121,429'08	
Obres hidràuliques i de sanejament	2,958'25	
Biblioteques i Escoles .	82,377'88	
Reorganització del servei de dements	2,694'86	
Estudis, projectes i construcció de ferrocarrils secundaris	18,828'15	826,649'89
Ròssec en 31 de març de 1919 . . .		1.562,806'68

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Pagaments realitzats durant els mesos d'abril i maig de 1919		
Construcció de camins, ponts i carreteres . .	367,851'62	
Installació i rescat de xarxes telefòniques .	59,346'79	
Obres hidràuliques i de sanejament	4,000	
Biblioteques i Escoles .	19,725	
Reorganització del servei de dements		
Estudis, projectes i construcció de ferrocarrils secundaris	8,411'52	459,334'93
Ròssec en 31 de maig de 1919 . . .		1.103,471'75
Producte de la quarta emissió . .		2.986,597'25
Total. . .		4.090,069

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

SITUACIÓ DE L'EMPRÈSTIT DE 15.000,000 DE PESSETES (QUINZE MILIONS)

ACORDAT PER L'ASSEMBLEA EN 26 DE NOVEMBRE DE 1914

Data de les emissions			Obligacions emeses	Valor nominal	Obligacions pendents d'emissió	
					Nombre	Valor nominal
1915	Maig	15	6614	3.307,000	23386	11.693,000
1917	Juny	4	8429	4.214,500	14957	7.478,500
1918	Abril	25	7645	3.822,500	7312	3.656,000
1919	Maig	24	7312	3.656,000	»	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ÍNDEX

Planes

Advertiment preliminar 7
Els Consells de la Mancomunitat 13
Instrucció pública..... 17
I..... 19
II..... 19
III. — Cursos monogràfics i propedèutics..... 20
IV. — Pensions..... 29
V. — Ensenyament tècnic..... 30
VI. — Escoles locals d'Indústries..... 35
VII. — Escoles locals de Comerç..... 37
VIII. — Escola d'Alts Estudis Comercials..... 39
IX. — Edificis escolars..... 41
X. — Material i mobiliari dels edificis escolars.... 44
XI. — Estudis normals..... 46
XII. — Escola d'Estiu..... 47
XIII. — Quaderns d'Estudi..... 52
XIV. — Publicació de textos escolars..... 54
XV. — Escola Superior de Bibliotecàries..... 55
XVI. — Escola Especial d'Infermeres-Auxiliars de Medicina..... 57
XVII. — Biblioteques Populars..... 59
XVIII. — Biblioteca *Minerva*..... 63
XIX. — Comissió d'Educació general..... 66
XX. — Servei de Conservació de Monuments..... 67
XXI. — Servei del Mapa geogràfic de Catalunya. 72
XXII. — Mapa geològic..... 79

Estudis jurídics..... 81

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Planes

Agricultura 87
I. — Acció agrària de la Mancomunitat de Catalunya. 89
II. — Escola Superior d'Agricultura 90
III. — Conferències i Cursets rurals 97
IV. 103
V. — Organització agrícola 107
VI. — Seccions tècniques i especialitzades 108
VII. — La Ramaderia 112
VIII. — Servei forestal 115

Telèfons i ferrocarrils secundaris 121
I. — Telèfons 123
II. — Ferrocarrils secundaris 161

Carreteres, camins i ponts 167
I. — Estudi i construcció de carreteres, camins i ponts 169
II. — Servei de conservació de carreteres i camins. 174

Anexos 181
Obres públiques 183
Anex n.º 1 183
» n.º 2 199
» n.º 3 211
» n.º 4 237
» n.º 5 239
» n.º 6 242
» n.º 7 243

Servei d'obres hidràuliques i de sanejament 245
Anex 255

Beneficència 259
Servei de dements pobres : I. — Com estava organitzat a Catalunya, el servei de dements pobres,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Planes

abans de la seva incorporació a la Mancomunitat 261
II. — Incorporació del servei de dements pobres a la Mancomunitat i acord de reorganitzar-lo, pres per l'Assemblea de maig de 1914 269
III. — Actuació del Consell Permanent en la tasca de reorganització del servei de dements pobres que li fou encomanada per l'Assemblea 274

Acció Social 281
I. — Concessió de pensions a obrers que hagin complert l'edat de setanta cinc anys 284
II. — Assegurança a favor dels infants asilats 286
III. — Borses de treball municipals 287
IV. — Intervenció de la Mancomunitat en els conflictes del treball 290
V. — Institució catalana de política social 292

Servei d'estudis sanitaris 295
Caixa de Crèdit Comunal 301
I. — Organització i funcionament de la Caixa de Crèdit Comunal 303
II. — Els préstecs fets 305
III. — Condicions dels préstecs als Ajuntaments de Catalunya 309
IV. — Condicions dels préstecs als Sindicats agrícoles 314

Pressupostos i Emprèstit 317
I. — Pressupostos de la Mancomunitat 319
II. — Emprèstit de la Mancomunitat 364

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Mancomunitat de Catalunya

MAPA
de
Comunicacións telefóniques
a fi de 1918

Signes convencionals

- Linies interurbanes
- » urbanes
- Interurbanes de la Cª Peninsular
- » Mancomunitat (en construcció)

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

L'OBRA REALITZADA

M

D

M
3
170

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca